

Borger = Bennen.

Et Ugeskrift,

udgivet

for

Det foreenede Understøttelses-
Selskab.

Sex og tredivte Aargang.

Kjøbenhavn, 1824.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

05.6
Bo 66

1824
Aug 36

17520

R e g i s t e r

over

Indholdet af Borgervens-Bladet

Ser og tredivte Aargang.

No.		Side
1.	Den Røenkefulde og Sladderhanken	1:8
2.	Det ulykkelige Ægtekab	9:16
3.	Fortsættelse af samme	17:24
4.	Slutning af samme, og Skadeligheden af varme Drikke især for Børn . . .	25:32
5.	Slutning af sidstnævnte	33:40
6.	Anmeldelse om de bevilgede Laan, Pension og Gratifikation. Grønlands østlige Kyst i gamle Tider	41:56

IV

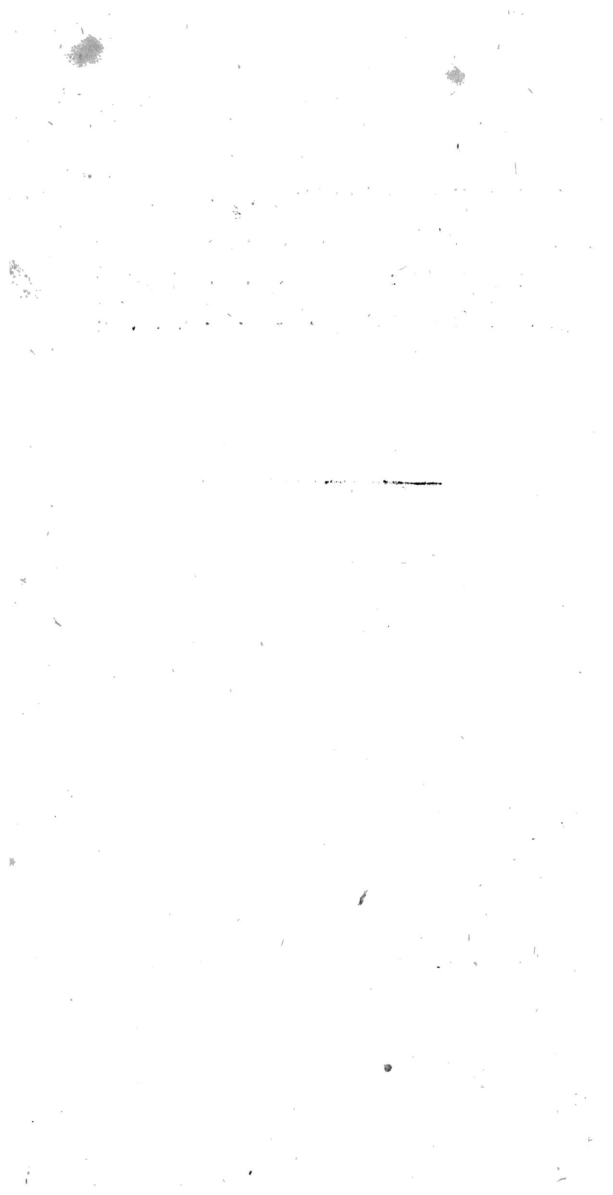
No.	Side
7. Nyeantagne Medlemmer og Slutning af Grønlands østlige Kyst . . .	57:64
8. Regnbuen	65:72
9. Fortsættelse af samme	73:80
10. Fortsættelse af samme	81:88
11. Extract af Regnskab og Fortsættelse af Regnbuen	89:92
12. Fortsættelse af Regnbuen	93:100
13. Slutning af samme, og den Kiste var nær bleven en Liigkiste . . .	101:108
14. Bettie-Dalen i Norge	109:116
15. Fortsættelse af samme	117:124
16. Slutning af samme og Niemeyer om Galls Hierneskal-Lære . . .	125:132
17. Slutning af Galls Hierneskal-Lære	133:140
18. Woldans Tilbagevandring til Fædre- nelandet	141:148
19. Slutning af samme	149:156
20. Tale ved de Masmanffe Skolers Høitidelighed af Provst Ridder Holm	157:172
21. Borgerdyd	173:180
22. Menneskekierlighedens Triumf . . .	181:188
23. Anmeldelse fra Administrationen med Extract af Regnskab og nye	

No.	Side
	Medlemmer, Forglemmelsens Kilder 189-196
24.	Ekstrakt af Regnskab, og en Bog- finke var Årsag til et Mords Op- dagelse 197-204
25.	Slutning af sidstnævnte og Kun- stens Lønnelse 205-212
26.	Den synlige Engel og den usynlige Taler 213-220
27.	Anmeldelse fra Administrationen om Eftersyn af Selskabets Papirer, og Brevveksling mellem den svenske Kong Erik og den danske Feldt Oberst Grev Günther von Schwarzburg 221-228
28.	Fortsættelse af sidstnævnte . . . 229-236
29.	Slutning af samme 237-244
30.	Anmeldelse om Repræsentant Balg og en narret Effer 245-252
31.	Om Rangleslangens Evne at for- trylle sit Rov 253-260
32.	Slutning af samme og om de svenske Ridderordener 261-268
33.	Ekstrakt af Regnskab, og om Rids- derorden i Sverrig 269-276
34.	At Missionerne i Ostindien ere til

No.	Sibi
	ingen Nytte, og et Par Ord om Theatret 277:284
35.	Om nyt Medlem af Ugeblade Com= missionen, og Rigas 285:292
36.	Hovedgrundsætninger for Heterister= nes Forening og Markus Kirken i Venedig 293:300
37.	Fortsættelse af sidstnævnte 301:308
38.	Slutning af samme og den stille Uge i Rom 309:316
39.	Sorgelig brodefuld mystisk Forvildelse 317:324
40.	Slutning af samme 325:332
41.	Anmeldelse til Efterretning for de Ansøgende, og Sierrighed en Rod til alt Ondt 333:340
42.	Fortsættelse af samme 341:348
43.	Slutning af samme 349:356
44.	Forsvarstale af Sibi 357:364
45.	Slutning af samme og Fædrene= landskiertlighed 365:372
46.	Karniolen eller Dveriløses Folger 373:380
47.	Slutning af samme og Anekdoter 381:388
48.	Ekstrakt af Regnskab, og det hvide Lam og den sorte Biørn 389:392

9.	Fortfættelse af sidstneldte . . .	393:400
0.	Slutning af samme	401:408
I.	Intet Nyt under Solen	409:416
2.	Fortfættelse af samme	417:424.

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 1.

Løverbagen den 3 Januar 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Den Rænkefulde og Sladderhanken,

Comedie af Mad. Genlis.

(Slutning. Begyndelsen stod i Aargangen 1823.)

A n d e n A c t.

9de Scene.

Lisette. Laurette.

Lis. Fruen vil tage slet imod mig — —

Laur. Men hun vil dog høre Dig; sig hende nu det — —

Lis. Hvad for Noget? hvad skal jeg sige hende? — at Hr. Mirvaux ikke vil være Gouverneur? — —

Laur. Du piner mig som om jeg var paa en Pinebænk; Du dræber mig — — —

Lis. Holdt! see der er Fru Belinde, gi-
hende heller den Commission; thi jeg for min
Part vidste ikke hvorledes jeg skulde bære mig ad.

9de Scene.

Belinde. Laurette. Lisette.

Bel. Kom min kjære Laurette! jeg har
arbejdet Dem Tilgivelse; Deres Moder har gi-
vet sit Samtykke til at De maa komme til hende.

Laur. Frue! jeg har talt med Lisette,
lad hende sige Dem — —

Bel. Hvad nu! Begynder De igjen? —
See dog De kan lære at være taus — —

Laur. Frue! Giftermaalet gaaer over-
styr, hvis man ikke hører mig —

Bel. Saa! — Det er overdraget mig af
Deres Moder at paalægge Dem en ubetinget
Tausshed. Siger De et Ord, blot et eneste Ord,
saa gaaer jeg — — De har lige siden imorges
ikke aabnet Munden, uden for at fortælle aldeles
grundløse Historier og for at lyve med en Dri-
stighed uden Lige; hvorledes kan De da vente,
at man vil troe Dem eller engang høre Dem
et Minut? Ei derfor stille, det er Vilkaaret for
Deres Tilgivelse — — Hvilken Graad! — —
hvilken Husken! — — At være taus, er det da

faa forfærdelig en Pine for Dem! aldrig har jeg seet Magen!

Laur. (seer paa sit Uhr) Nu er det et Kvart over syv! — nu er det forbi; nu koster det mig ingen Umage at tie stille — — den Underretning jeg havde at meddele tjener nu til ingen Ting — — Oh! min Broder! Jeg har da ikke kunnet vise Dig nogen Tjeneste!

Bel. Hvad vil hun sige? — Men jeg hører Baronessen; lad os, Laurette! gaae hende imøde.

10de Scene.

Baronessen. Belinde. Laurette.

Lisette.

Bar. En Billet fra Fru Saint-Alban underretter mig om en Sag som man allermindst kunde have formodet — — Hun sagde den Ubeskjendte mit Navn, som strax rejste sig og gik bort i allerstørste Forbittrelse — —

Bel. Og hvorfor?

Bar. Det indseer De let; denne Mand var Hr. Mirvaux selv — —

Bel. O Himmel!

Laur. Mama! — det var det jeg vilde have sagt Dem; jeg vidste det — —

Lis. Ja, jeg maa bevidne hvad sandt er; Frøken Laurette har sagt mig det — — Seg til.

skæer ogsaa at jeg nødig gad hørt hende fortælle det, og at jeg vægrede mig ved at berette Dem denne Omstændighed.

Laur. Ja, Mama! Fru Saint-Albans Kammerpige underrettede mig derom, jeg indsaae hele Vigtigheden af denne Opdagelse; men De vilde paa ingen Maade høre mig.

Bar. Der kan Du nu see Følgerne af den forhadte Last som behersker Dig. Du kunde have givet mig en meget nyttig Efterretning; Du kunde have gjort Din Broder en væsentlig Tjeneste; men Du er saa foragtet, at intet Menneske værdisiges at høre Dig. Sandheden selv, paa Dine Læber, kan hverken overtale, ja ikke engang komme til at blive hørt, og fordi den frembringes af Dig bliver den miskjendt og ansees for Bedrageri.

Laur. Ah Mama! spar Deres ulykkelige Datter! nu i to Timer har jeg, betaget af en bødelig Sorg, sagt mig selv Alt hvad man kan bebrejde mig. Ja, jeg er forfalden til en styg Last, som gjør mig forhadet, og som jeg nu afskyer; men tro mig, hvis man havde itide lært mig at kjende dens afførelige Følger, havde jeg altid havt den Lykke at være under min Moders Dine, vilde jeg i Dag ikke være forskudt af hende, forhadet for mig selv, og foragtet af Alle som

omgibe mig — — — O Mama! De har sendt mig bort fra Dem! — — Deres ulykkelige Datter kjendte De ikke — — bring mig nu ikke til Fortvivlelse ved at overvælde mig med Deres Mingeagtelse og Had — Nei, jeg er ikke foragtelig — jeg føler det selv, jeg er det ikke — og kan min Anger ikke røre, vil man endnu forsøge min dybe Ydmygelse — — saa — torde jeg vel maaske paa min Side beklage mig over den Opdragelse jeg har nydt, og ikke have andet at anke paa end mine Fejl og mit Uheld.

Bel. (for sig selv) en skrækkelig Bebrejdelse! — og som kun er alt for vel fortjent! — —

Bar. Hvad! Du forglemmer Dig til den Grad! — — Bort fra mine Øjne!

Laur, Ah! tilgiv mig dog Mama! — —
— hav Medlidenhed med mig.

Bar. Du fortjener ingen; gaa! siger jeg — —
— Lissette! gaa Du med hende — —

Laur. (i det hun gaaer) Ah! hvor jeg er at beklage! — —

(hun gaaer med Lissette.)

IIte og sidste Scene.

Baronessen. Belinde.

Bel. De var sandelig altfor haard imod hende.

Bar. Jeg er ikke mig selv mægtig, jeg tilstaaer.

Bel. Virkelig er det et forunderligt Uheld!
— — Hr. Mirvaux er den Ubekjendte; men han er
ikke Fru Saint-Albans Ven, han har ingen Datter —

Bar. Just for at man saa meget mindre
fulde falde paa ham, har han bedet Fru Saint-
Alban tilfoje disse to Omstændigheder til, som
virkelig forte mig i Vilberede, og Pladsen han
havde faaet Lofte paa, var just til en Søsterdatter —

Bel. Til denne samme Frolen Bleville,
som De vilde — hvilken forunderlig Hændelse! —
(En Kammertjener leverer en Billet til Barones-
sen) Kammertjeneren. Den er fra Grevinde Bleville.

Bar. Det er godt. — (Kammertjeneren
gaaer. Baronessen læser Billetten.)

Bel. (for sig selv) Det er let at gjætte,
hvad den indeholder. — —

Bar. (efter at have læst den) Jeg ventede
det — Hun giver mig mit Ord tilbage, og bry-
der aldeles.

Bel. Min kjære Baronesse! det er hvad
jeg sagde Dem forud; De er et Offer for Deres
egne Rænker. Al den Møje er spildt, og alle
de Finheder har fladet istedetfor at gavne! — —
I den allervigtigste Begivenhed har Konster og
Krogveje tilintetgjort det som allerede kunde have
lykkedes ved at gaae ligefrem tilverks. Lær heraf

at man just kan strande ved sin Intrigue, at i offentlige som private Anliggender er Medlighed gavnlig efterdi den er elskværdig, at den Rænkfulde aldrig har noget vedvarende Held, og at ved lige Fortjenester vil den redelige Mand som gaar sin lige Gang, og holder sit Ord, forvirre hins Planer, demaskere hans Piff, og altid seire over ham.

Bar. Ja, rigtig; jeg har begaaet en stor Fejl; for jeg lod mit Navn blive bekjendt, sulde jeg have faaet at vide, hvem den Ubekjendte var det er det jeg angret. — — Den Sag er der ikke nere at gjøre ved; Jeg maa nu tænke paa Gouvenermentposten — — Mine Planer desangaaende ere ikke endnu ordnede. — — Jeg tager hen til Fru Saint-Alban — — hun har gjort mig en slet Tjeneste, og jeg formoder noget Forræderi derunder — — Jeg vil ikke stole paa Nogen — — alt Dette tog en Vending der slet ikke er i Tingens sædvanlige Gang — — Jeg faaer mere og mere Djuene op — — De har vist begaaet nogen Uforsigtighed. — — Jeg har sporet hos Dem en særdeles Hensigtenhed for Fru Bleville! — — Muligen jeg omsider bliver istand til at gennemtrænge det Mysteriese i dette forunderlige Complot. Jeg er dog glad ved, at De kan være mit Vidne, at jeg ikke ganske

har løst mig skuffe deraf. Din Forladelse, jeg forlader Dem; men jeg skal endelig bort, og kan ikke nu opsætte det længere.

(hun gaaer)

Bel. (allene) Jeg staaer her ganske forbaus-
set! — — Saa har hun da endelig ganske taget
Maken af! Hvilken lav og foragtelig Egen-
skjærlighed! Hvilken falsk og mistroisk Sjæl!
Hvilket stygt Hjerter maa den ikke besidde, der er
en Rænkelsesmed af Profession! de gjør vel i at
skjule det; hvo kunde see det aabent uden Af-
smig og Fortrydelse! — — Lad os forlade dette
Hus, hvor saa mange hemmelige Anslag ere
sneddede, hvor man ikke aander andet end Usand-
hed og Falskhed; lad os gaae derfra, og aldrig
mere komme der!

(Hun gaaer.)

Commissionen, som bestyrer Ugebladet,
samles Søndagen den 4 Januar, da Hr.
Cancellieraad og Archivarius Behrmann med-
deler sit Bidrag.

Borger - Bennen.

Ses og tredivte Aargang.

No 2.

Løverbagen den 10 Januar 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestrøde No. 105.

Det ulykkelige Ægtefælle.

Efter en lang Fraværelse, som jeg for største-
delen havde tilbragt i adspredende Arbejder og i
Brimmelen af store Stæder, var jeg saa lykkel-
lig, isjen at kunne tage mit rolige Ophold paa
et Landsted ikke langt fra Southampton. For-
uden mig boede der kunns Herren af Huset
med sin Ægtefælle, en Søn og en Datter,
tilligemed en gammel Tjener og en Pige. Vi
vare just færdige med Aftensmaaltidet, da vi
hørte en tydelig Banken paa Døren. Da vi
ikke kunde vente Besøg paa denne Tid, bleve vi
satte i nogen Skræk, men som tabte sig, da vi
saae en Tjener træde ind, som med megen Hof-

lighed bad om noget Hjortetakvand til sin Herre, som befand sig ilde. Dette fik han strax og tilslige Duster af hele Familien om sin Herres gode Forbedring. Jeg erkjendte mig om, hvem denne Mand var, men ingen var istand til at give mig sikker Efterretning om ham. Siden nogle Maanedes Tid, sagde de, havde han opholdt sig paa et Landsted i Nabolauget; Træerne i Skoven vare hans Selskabsvenner; han talte med ingen uden med sin Tjener; han gik meget; man saae ham ofte sukke og løfte Hænderne imod Himmelen. Han havde mange Penge og havde ædelmodig under sit Dyhold understøttet enhver Familie i Nabolauget, der trængte til Hjelp. En saa ubekjendt Person og en saa besynderlig Opførsel havde allerede foranlediget forskjellige Meninger; den største Deel holdt ham for en Morder, som af Frygt for Dyrigheden havde begivet sig hen til dette skjulte Sted, for at tilbringe sit Liv i Anger og Bøn; andre holdt ham for forrykt, men unge Mennesker holdt ham for en ulykkelig Elsker. Alt dette sammmentaget opvakte en overordentlig Lyst hos mig til at lære at kjende denne Mand. Jeg foresatte mig derfor den følgende Morgen med

min Værts Søn, William, at besøge det Sted, han sjelden undlod at gjøre en Morgentour hen, Pladsen nemlig, hvor Bildtet blev soeret.

Med Dagens Komme, da enhver gik til sit Arbeide, begav vi os til vore Hjorte, som egentlig vare overladte til Williams Omsorg. Allerede i nogen Afstand bleve vi den Ubekjendte vaer; han gik stærkt, som En, der er høftig bevøget. Jeg gjorde mig derfor det smigrende Haab at komme ham nær, førend han bemærkede os. Dog mit Haab var forgjæves, han saae mig og gik bort, men Tilfældet førte ham kort derefter til vor Dei igjen. Jeg kom ham nær nok, for tydelig at kunne betragte ham. — — Men, o Himmel, hvem saae jeg nu i denne formeentlige Morder? — — min fortroeligste Ven, Crawford. Dog førend jeg igjen kunde komme mig af min Bestyrtelse, var han allerede saa langt borte, at jeg ikke kunde kalde paa ham. Jeg frygtede nu virkelig for, at han af Græmmelse havde mistet Forstanden, thi ellers vilde han ikke saaledes have krænket sin Ven. Jeg kjendte hans Sorg, som var for dyb til, at Philosophie havde kunnet befrie ham for den. Min hele Bestræbelse gik derfor blot ud paa,

at faae en Samtale m d ham, og jeg satte
 tebe noget Haab derom ved den Tanke, at han
 maaske ikke havde kjendt mig. Jeg skrev derfor
 følgende Billet til ham:

”Tilfaeldet viiste mig idag en uforventet
 ”Lykke, men ved din Bortisen har Du be-
 ”rovet mig samme. Først igaar ankom jeg
 ”her, men har allerede hørt altfor meget om
 ”Din nærværende Tilstand, til at jeg kunde
 ”nyde Gensomhedens Glæder, hvorpaa jeg
 ”havde regnet, saalænge jeg seer Dig saa
 ”ulykkelig, uden at kjende Midler imod al den
 ”Smerte, som indvortes fortærer Dig. Ved
 ”det uafbrudte Venskab, der fra den tidligste
 ”Ungdom forenede os, besværges jeg Dig, at
 ”lindre min Urolighed ved at tillade mig at
 ”besøge Dig. Kan jeg ikke formindske Din
 ”Sorgmodighed, saa udfordrer i det ringeste
 ”Venskab, at jeg deler den med Dig. —
 ”Lev vel!”

Moreton.

Jeg befalede Dverbringeren at vente paa
 Svar. Imidlertid var Bordet hos os dækket

til Frokost, alles Dine vare vendte paa mig, man var bange for at spørge mig om noget, som angik min Ven. Endelig tilfredsstillede jeg deres Nysgjerrighed ved følgende Fortælling:

”Blot for at svække en Deel af de onde Indtryk, eller hellere at udlette dem, som Eynet af min Ven og hans besynderlige Opførsel muligens har opvakt i en Familie, som jeg agter saa høit, vil jeg meddele dem nogle Omstændigheder af hans Liv. Fra vores tidligste Ungdom af herskede den næieste Forening imellem os, som med Aarene bestandig tog til. Vi besøgte paa een Tid det samme Academie. Han havde en elskværdig Skabning, og i hans Ansigt læste man hans redelige Hjerte. Ved disse Fortrin erhvervede han sig, skjøndt endnu blottet for Verdenskunskab, megen Yndest, især hos det andet Kjøn. Da vor Bekjendtskab forøgedes, søgte vi især at deeltage i de Fruentimres Partier og Fornøielser, hvis Selskab vi ansaae for det bedste Middel til en behageligere Umgangsmaade og finere Dannelse. Dog! hvor fortsynede os ikke vi svage Dødelige! Det som vi dengang holdt for vor største Lykke, var Kilben til min Vens usigelige Elendighed. Hans

Hjerte var meget indtaget for Skjønhed, og det var derfor meget naturligt, at Constantias ukunstlede Ynde, hendes fine Vid og indtagende Underholdning indtog ham aldeles. Han var urolig, naar han var borte fra hende, og aabenharede mig det, enhver, endog den ubetydeligste af hendes Handlinger var istand til at henrykke ham. Jeg havde ikke noget at indvende imod hans Forsæt, at tilbyde hende sin Haand og sit Hjerte, men raadede ham dog, nøie at overveie det. Han gav mig til Svar, at hans Kjærlighed rigtig nok var heftig, men hans Dømmekraft endnu frie, og at han ligeledes hos hende bemærkede en afgjort Lidenstabs for ham. Jeg var selv overbevist om, at hans Hjertes Rolighed ei kunde vindes igjen uden dets Ønskes Opfyldelse, og raadte ham selv til ei at følge sin Kjærlighed for hende. Det skete og de bleve formelig forlovede.

Min Ven havde mistet begge sine Forældre, og havde aldrig følt den barnlige Kjærligheds Sødhed; en Fætter havde i det Dieblis, han mistede sine Forældre, taget ham til sig, understøttede ham endnu, og da han af samme var bestemt til den geistlige Stand, saa syntes selv

ette ret vel at være overensstemmende med den Idee om Lyksalighed, han havde gjort sig!

Denne Slægtning var en Greve. En Dag kom pludselig en af dennes Tjenere med et Brev til Crawford og sagde, at han Ankomst til Winstone var yderst nødvendig. Crawford underrettede sin Elskede herom, tog kjærlig Afsked, og fulgte Befalingen. Fuld af Urolighed over det Uventede derved ankom han paa sin Onkels Landgods, og blev imodtaget med de største Tegns paa Kjærlighed og Venskab.

Sir Harry Bewley med sin Gemalinde og Emilie, deres eneste Datter, vare her til Besøg. Greven var meget munter, Crawford derimod nedslagen, dog tilfreds man det Trøsteden fra Reisen. Aftensmaaltidet blev baaret frem, og nu fulgte der lange uinteressante Samtaler, i hvilke Crawford dog for det meste var Hovedgjenstanden, indtil de Fremmede begave sig til deres Kammer, og nu aabnede Greven ham sin Hensigt, med følgende Ord: "Carl, din gode Opførsel og din Fortrefflige Charakter har allerede for længe siden tilskyndet mig til at sætte dig i en Stilling i hvilken du kan følge dine ædelmodige Tilbøielig-

heder. Efter vores Love kan du, som du veed ikke faae min Titel, men den Formue, jeg eier tilfalder Dig. Sir Harry's Gods ligger nærved det, som jeg har bestemt dig, og denne Omstændighed gjør Foreeningen med hans Datter til et meget fordeelagtigt Partie. Vel kunde jeg formedelt mine Forbindelser bringe dig i en fornemmere Familie, men Baronettens store Rigdomme maae give Sagen en Ligevægt. Han er af en gammel Familie, nyder stor Anseelse, og vil give sin Datter en Medgift af 30000 Pund Sterling; alting er i Rigtighed, og inden faa Dage er Emilie din Kone. Carl! Alderdommens Svagheder nærme sig, nu er det min sædvanlige Sovetime, jeg vil derfor ikke tale videre herom i Dag — i Morgen mere. God Nat, Carl! Med disse Ord forløb han ham.

(Fortsættes.)

H. Behrmann.

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

№ 3.

Løverdagen den 17 Januar 1824.

Forlagt af Understøttelses. Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestrøde No. 105.

Det ulykkelige Ægtekab.

(Fortsættelse.)

Dødens kolde Haand havde ikke stærkere kunnet røre min Ven; han kastede sig i en Sopha, og da hans Tjener traadte ind, fandt han ham i de hæftigste Convulsioner, dog vandt han snart Kræfter igjen til at gaae paa sit Kammer. Det er umueligt at beskrive, hvad han led i denne Nat; han følte den heftigste Kamp imellem Lidenskab og Pligt, af hvilke snart den ene, snart den anden fik Overhaand. Efter denne bedrøvelige Nat brod endelig Dagen frem; han blev kaldet til Frokost, men lod sig undskylde. Brevet kunde allerede af den Maade, hvorpaa hans Erklæring Aftenen iforveien var bleven optaget,

slutte sig til, at han maatte frygte for Modstand. Han gik derfor til Crawford, og bragte der samme Gjenstand paa Bane. Først viste han Medlidenhed med ham for hans Evgdoms Skyld, derpaa vedblev han: "Du synes ikke at have modtaget mit Forslag med den Glæde, som er saa riig og i enhver Henseende onskværdig Forbindelse kunde opvække. Det er sandt, Pigen har just ikke synderlig Forstand, men, Carls hendes Penge kaste et Slot over dette, og over enhver anden Feil. Hvortil behøver en Kone store Kundskaber? eller hvortil skulde din Elskede hjælpe Dig, dersom ikke min Formue og Anseelse understøttede Dig? Jeg frygter for at Du uden mit Vidende, har indladt Dig i andre Forbindelser, — jeg vil derfor tale alvorlig med Dig. Sir Harry og jeg ere fuldkommen enige i alle Punkter, jeg er altsaa gaaet for vidt til at jeg med Ære kunde træde tilbage: kun ved noie at følge mine Befalinger, kan Du skaffe Dig min Gunst, Modsættelse derimod vil ganske undrage Dig den, og følgelig føre Din Elendighed med sig. Crawford søgte at røre ham, og dette bestyrkede Greven i sin Mening om, at hans Fætter fulgte en anden Lidenskab, han hørte derfor

let ikke paa Forestillinger, men fastsatte strax, at Bielsen skulde ske endnu samme Aften; befalede Carl, at forbered sig derpaa, og forlod Kammeret.

Den hurtige Beslutning og utrykkelige Beslutning overbeviste min Ven om, at ingen Ting, alle engang Overbeviisningen om, at han vilde gjøre ham aldeles ulykkelig, kunde afholde hans Onkel fra hans fattede Beslutning. Hans Silling var frygtelig; at modsætte sig sin Onkel var for stedse at gjøre sig ulykkelig, og Tanken om, at frasige sig Constantia, berøvede ham næsten Fornuften. Af denne Forfatning, hvori han næsten ikke vidste noget af sig selv, benyttede Greven sig, og Emilie blev Crawfords Kone; paa denne Maade opoffrede man Alting for Uergjerrighed og Stolthed. Greven havde eengang givet sit Ord, og Fordelene af Foreningen med en saa fornem Mand undertrykte endogsaa hos Baronetten, maaskee af Udelmodighed, enhver Tanke om, at give samme tilbage igjen; Emilie selv var af saa svag Forstand, at hun ingen Begreb havde om den Rolle, hun spillede, eller om det Partie, hun hændelsesviis maatte tage. Eftertanke og Overlæg foreholdt nu Carl, ligesom i et Speil, det Skridt han havde gjort.

Hans Utroe imod Constantia viste sig for ham i det sorteste Lys, uden at levne ham endog det ringeste Stin af Haab. Han fik Feber, som bragte ham til Gravens Bred; vel reddede hans Ungdom ham, men hans Forstand syntes at have lidt meget. Man troede derfor, at det eneste Middel til at redde ham, vilde være Bortfjernelse fra alle Gjenstande, som kunde kalde det Forbigangne tilbage i Erindringen, og overtalte ham derfor til at gaae paa Reiser. Det er altsaa ti Aar, jeg ikke har seet ham forend i gaar.

Imidlertid kom Budet tilbage, og bragte mig følgende Svar:

”Kan Du troe Moreton, at Crawford end
 ”nu er istand til at føle Glæde, efterat han
 ”har sonderrevet Kjærlighedens, Venfæbets og
 ”endogsaa Vrens Baand? Moreton! forstyr
 ”mig ikke; tving mig ikke til at undslye det
 ” eneste Sted, hvor jeg endnu nyder nogen
 ”Næ. Jeg føler, at Sorgen snart overvæl
 ”d r mig, derfor ønsker jeg, at kunne erholde
 ”den Sjæleroe, som udfordres til roligen at
 ”kunne see den sidste Time imøde. Dersom jeg
 ”var istand til at nyde nogen Glæde, saa vil

"de din Nærværelse oprække den. Overbrin,
 "geren vil bringe Dig til Wilson, og denne
 "fortælle Dig mere om min ulykkelige Historie,
 "end Du maaskee endnu veed. Lev vel! —
 "jeg besværges Dig, afbryd ikke den Døendes
 "Bøn. — Himmelen tage Dig i sin hellige
 "Beskyttelse. Lev vel for evig!"

Crawford.

Gode Gud! udraabte jeg, Wilson ogsaa her!
 Jeg sendte strax Bud efter ham og han kom
 endnu samme Aften. Der gik nogen Tid hen,
 inden Glæden lod os komme til at tale: endes-
 lig begyndte min Ven, hvor saare blive dog disse
 søde Tølelser forbittede ved Erindringen om den
 stakkels Crawford's Skæbne. — Dog jeg vil
 fortælle dig Udfaldet af Begivenhederne, hvorom
 Du, formedelst din lange Fraværelse ikke har
 kunnet høre noget.

Et Bryllup bliver paa Landet ikke længe
 en Hemmelighed, især naar Partierne ere Stands-
 personer.

Constantia erfarede snart sin Forlovedes
 Giftermaal, men ansaae samme i Forsnningen,
 som et Rygte, Misundelsen blot havde udbredt,

for at gjøre hende Fortræd, men hun erfarede, ikkun alt for snart for sin Rolighed, den virkelige Sandhed. Foragt og Stoltthed hemmede i Forstningen enhver anden Følelse hos hende, men snart indtoge ømmere Følelser disses Sted. Hun kunde ei glemme Crawford, sin elskede Crawford; hun kunde ei overvinde sig til at troe paa Sandheden af hvad der virkelig var sandt. Forgjæves stræbte hun længe at udlette hans Minde af sit Hjerte, og, da dette ikke lykkedes hende, overlod hun sig til Iben stille Rummer og Sorgmodighed. Hun blev stille, taus og tungsindig. Man frygtede for hende og søgte ei allene at adsprede hende, men ogsaa stedse at have Dødsyn med hende, da man indsaar, at hendes Fornuft var for svag til at modstaae hendes haarde Ekjebne. Men, fortvivlet, fluffede hun sine Bevogteres Narvaagenhed og styrtede sig i en Aae, som flød forbi deres Have.

Neppes kan nogen Faber have større Kjærlighed til sin Søn end Greven af Winstone havde til Crawford, men en Feil, hos ham, som ofte allerede havde voldt ham Fortrædeligheder, var, at han ei kunde taale Modsigelse i hvad han eengang havde foresat sig. Ved ikke at høre

Crawfords Grunde imod det besluttede Giftermaal og ved sin egenmægtige Adfærd havde han styrtet denne i den største Elendighed. Dette indsaae han siden, saae den Fare, hvori denne svævede og følede Angerens Bitterhed saa dybt, at hans Svaghed og Alderdom maatte bukke under; han døde kort efter Crawfords Vortreise.

Crawfords Reise havde vel en Tidlang svækket de voldsomme Indtryk, Constantias Død havde forarsaget, men ikke tilintetgjort dem. For nogle Maaneder siden kom han tilbage, og neppe havde han igjen betraadt sit Hjemstavn, førend det gamle Saar brød op igjen, frygteligere end nogensinde før. Han forlob den Egn, som var Vidne til hans Ulykke og begav sig hertil, for i Ensomhed at begræde sin Skjæbne.

Jeg erfarede snart hans Ophold her og endstjøndt jeg vidste, at han omhyggelig flyede alt Selskab, gjorde jeg dog alligevel flere Forsøg paa at faae ham i Tale men stedse forgjæves. Og, jeg maae tilstaae det for Dig, Moreton, jeg har intet Haab mere, uden det lykkes os igjen at oplive Carls gamle Følelser for Venskab. Men dette maae iværksættes jo før jo hellere. Idag

er det allerede for sildigt, men imorgen tidlig ville vi meddele hinanden vore Tanker paa hvad Maade vi bedst kunne udføre vort Forsæt. Saa vidt Wilson.

Morgenen derefter, da vi netop samtalede om hvorledes vi skulde føre vor Ven igjen tilbage til Livet, kom en Mand i hurtige Skridt til os; det var et Bud fra Crawford, som strax forlangte at tale med mig.

(Fortsattes).

H. Behrmann.

Vorger = Vennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 4.

Løverdagen den 24 Januar 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestræde No. 105.

U n m e l d e l s e.

Mandagen den 26de denne Maaned, om Eftermiddagen Klokken 4, holdes General-Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet; til hvilken Tid De Herrer Repræsentantere ville behage at møde.

Administrationen for det foreenede Understøttelses-Selskab.

Drejer. Monrath. Lindstorff.

E. Køble.

Det ulykkelige Egteskab.

(Sluttet).

Vi ilede saa hurtigen vi kunde, til hans Boelig, ifølge denne saa forønskede Opfordring. Men den Straale af Haab, denne gav os, var kun kort; ved vores Ankomst fandt vi Alting i den største Forvirring. Carl sad paa Sengen og blev holdt opreist af to fremmede Mænd. Store Gud! hvilken Tanke opstod nu i mit Sjæl! Jeg frygtede for, at han kunde have lagt Haand paa sig selv. Da vi vare traadte ind, tiltalte Carl os med megen Fatning: "Moreton", sagde han med mat Stemme, "kan Du tilgive Din Ven? Wilson! kan Du tilgive mig mine Vægringer ved dine omme Bønner og Bestræbelser? Kort er ikkun mit Livs Tid — — J synes at have nogen Mistanke imod mig, men omendskiøndt Skjæbnen

synes at have udføgt mig til en Bold for sine Luner, saa har dog Religionen beskyttet mig imod enhver Boldsomhed imod mig selv. Jeg vilde ikke uforberedt og ukaldt vilse mig paa Hvilens Plads; Naturen forskædedes ved denne Tanke, og Fornuften opvortes ved denne Idee. Men hvad Natur og Fornuft modsatte sig, har det gode Forsyn udført ved et andet Middel. Da jeg imorges gjorde en Spadseretour, mødte jeg en Hjort, som heftigen blev forfulgt af Hundene; jeg kunde ikke undvige samme, den ansaldt mig rasende, og dersom man ikke var kommen mig til Hjælp, saa vilde faae Dieblikke have gjort Ende paa min Elendighed. Disse brave Mand har jeg at takke for min Redning, og for den Fornæelse endnu at kunne tale et Par Ord med Eder, førend min Livstraad brister; een af dem er gaaet efter en Chirurgus. Ved en saadan Leilighed ikke at ville modtage Konstens Hjælp, vilde være Selvmord. Jeg har ladet Eder kalde, for at faae Eders Tilgivelse, for at tage den sidste Afsked med Eder, og endnu en gang førend min Død at fornøye de omme Saand, som den haarde Skiebne saa grusomt havde sonderrevet. Ikke istand til nogen anden

Tanke, end den paa Constantia, kunde jeg et
 vaagne op af den Slummer, hvori jeg var fald-
 den. Jeg kaldte Philosophie, denne Balsam
 for en urolig Sjæl, jeg kaldte Religionen til
 Hjælp — men ingen kunde give mig Constantia
 igjen, ingen kunde igjen oplive den Funke, som
 vilde kaldt hendes elskværdige Skabning igjen
 til Live. O! mine Venner, hvormeget forsø-
 dede ikke Glæderne af vor fordums Forening
 enhver lille Sorg i Livet! Gengang vare vi
 i Sandhed lykkelige! og vi vilde være det endnu
 i dette Djeblig, dersom der ikke gaves nogen
 Uergjærrighed; Uergjærrighed var Crawford's
 Ulykke — dog ikke fra hans Side, men fra
 hans Dnsels! I et Anfald af Raserie gav jeg
 efter for hans Dnsler, jeg Ulykkelige! Jeg
 ofrede Constantia. Dyrebare, fornærmede Mand,
 see ned fra dit salige Opholdssted, see ned til
 din døende, angerfulde, Crawford!”

Chirurgen, som imidlertid var ankommen,
 undersøgte nu Sættene. Man behøvede ikke at
 spørge ham om hans Mening, hans Miner for-
 raadte den. ”Sir, sagde Carl, ”jeg seer det
 bekræftet, som jeg formodede, de kan ikke stille
 Blodet.” — ”Jeg vil gjøre, Sir”, svarede

Chirurgen, "hvad jeg kan, men jeg tilstaaer, med libet Haab." Crawford reiste sig lidt op, og ventede Døden med megen Munterhed. "Var dette Tilfælde ikke kommet til, saa vilde en langsom Død have endt min Ulykke; men alle Ting's mægtige Skaber og Bestyrer strækker nu sin naadige Haand ud over mig, idet han gjør en Ende paa mit Liv, som var blevet mig utaaleligt." Han faldt i en Afsmagt, idet han sagde dette, men han kom sig snart igjen, og vedblev: "Da jeg bestandig ventede mit Endeligt, saa har jeg gjort alle fornødne Foranstaltninger for at bringe mine Anliggender i Orden. Du, Wilson, er mit Testaments Executor; dersom jeg havde vidst, Moreton, at Du var her; saa skulde Du have deelt denne Besværlighed med ham. Jeg har strax ved vor uformodede Sammenkomst behandlet Dig uvenstabelig, Moreton, jeg beder Dig derfor om Tilgivelse. "Ved disse Ord faldt han anden Gang i Afsmagt, hvoraf han kun med Møie kom sig igjen; han gjorde endnu forskjellige Forsøg paa at tale; men det eneste, han endnu kunde sige, var: "lægger mig, om det er mueligt, ved Constantia; lever! — — lever vel!" og døde.

Vi gik fra det meest smigrende Haab, som vi havde gjort os om vor udkastede Plan, over til den dybeste Sørgmodighed. Hans Villie blev punktlig udført; Formuen, som Emilie havde medbragt ham, havde han aldrig villet modtage, og den, som Lord Winstone havde efterladt ham, havde han testamenteret til Constantias eneste Søster; men mig og Wilson en lille Erindring. I sit Testamente havde han forordnet, at der paa hans Liigkiste skulde staae følgende Indskrift:

Hyad er Menneket,
naar Standhaftighed
forledder ham,

Carl Crawford.

Det skeete og han blev begravet ved Siden af Constantia.

Skadeligheden af varme Drikke, især for Børn.

Alle varme Drikke ere, som for Alle overhovedet, naar de nydes i Overflødighed, saaledes især for Børn høist skadelige.

Da man neppe vil troe min Paastand paa mit Ord, og ikke høre mine Grunde, saa maae jeg lade en Læge tale. Tisfort nemlig siger: "Maven føler først de slette Virkninger af det varme Vand, som flader paa saa mange Maader. Det blæser den op; dens Fibre, som formedelst Drikkens Omfang ere for meget spændte, og derved falde i en Slaphed og Kraftløshed tabe endelig den, til deres Forretninger, nødvendige Kraft. For det andet oversvømmer det de til Fordøielsen flabte Safter, som derfor slet ingen Kraft beholde; og da de ere nødvendige Drivehjul, saa fordærver man dem ikke ustraffet. For det tredje forstyrer det den fine Sliim, som indvendig beklæder Maven, Tarmene og overhovedet alle Indvolde, og som beskytte disses Nerver imod det altfor stærke Indtryk af Spiserne eller de andre Legemer, som maae gaae dertigjennem. Dersom denne Sliim derfor er bortstykket ved den bestandige Brug af varme Drikke, som i Almindelighed ere fulde af Karpe Dele, der forøge Faren: saa lide Nerverne, som ligge ganske blottede, efter Spisningen heftige Smertes, hvis man ikke udvælger de mildeste Spiser. Tarmene, der, ligesom Maven, ere udstykkede,

libe de heftigste Smerter af Kolik: og idet dette Onde udbreder sig lige indtil de inderste Hinder i de fine Kar, saa faae de, allevegne pirrede, Nerver en Omfindlighed, som volder mange Folks Ulykke.

H. Behrmann.

Vorger = Vennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 5.

Løverbagen den 31 Januar 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestræde No. 105.

Skadeligheden af varme Drikke,
især for Børn.

(Sluttet).

Farligheden af varme Drikke forøges tildeels ved de Planter eller de Materier, hvormed de ere svangrede, tildeels hidrøre de allene af samme. En af de farligste varme Drikke er, som længe bekjendt og ved flere hundrede Aars Erfaring bekræftet, netop den, som nydes meest, og som er en Hoveddrik for hele Nationer, Theen. Chineseerne s. E., hos hvilke denne Drik ei allene er den daglige, men næsten den eneste, have samme at takke for deres blege, visnede Udseende, deres Feighed deres Kraftløs-

hed og, efterat den har svækket Indvaanerne fra Slægt til Slægt, deres lille Bært. Den er uden Tvivl Hovedårsagen til at Chineserne, som for flere Aartusinder have viist sig som et kraftfuld, mandigt Folk, nu næsten ere sunkne til en foragtelig Nation, som ene endnu vedlige holder sin Existens ved sine strenge Love, sin Fraliggenhed og sin uhyre Masse.

Hos Englænderne, som næst efter Chineserne ere, ikke de største D'heedrikkere, men virkelige Drankere, har Theen ligeledes viist sin Skadelighed, idet man, vel ikke med Urette giver den Skyld for, om ikke ene at frembringe, saa dog at befordre de melancholiske hypochondriske, hysteriske og andre Tilfælde, som hos ingen Nation findes saa hyppig som hos denne, og som ibeligen have Selvmord til Folge.

Næst Britterne drikke, eller rigtigere suppe, de Folk, som boe lidt under Havet, Theevand, men svække dets Skadelighed tilde Is ved at drikke imellem en Copfen Genever, hvori mod Englænderne endnu forsøge den ved at drikke varmt Vand med Rum, Citronsaft og Sukker i ovenikjøbet.

Vi andre Etakkeler, som hverken kunne veie op imod Guineer eller Ducater, drikke, efter Lyst og Evne, snart det Ene snart det Andet, eftersom det falder, vel ogsaa imellem Alt sammen, forstaaer sig, Gæt ad Gangen. Derfor maae ogsaa vi bøde, snart for den ene, snart den anden Synd, undertiden for begge, uden at kunne beklage os, ifølge det Ordsprog: som man reder, saa ligger man. Det var altsaa at ønske, at enhver vilde, om just ikke affkaffe, saa dog indskrænke den alt for megen Theedrikken, thi veent at affkaffe samme, som mange Læger allerede have foreslaaet for længe siden, lader sig neppe mere gjøre. Dog kan man, om ikke ganske forhindre, saa dog idet mindste forebygge Skadeligheden deraf ved at spise et Stykke Smørrebrød til Theevand.

Næst efter Theen er uden tvivl den, især af Fruentimre saa yndede, Kaffe den skadeligste Drik. Dens bitre, aromatiskeolie virker stærkt paa Nerverne og denne hyppige Pirren paa Mavens Nerver svækker tilsidst ganske dens Styrke og giver den tillige en Pirrelighed, som ei allene drage en overordentlig, (først Spænding, men si-

den) Mæthed efter sig, men ogsaa en Mængde
 Under, som vanskeligen ere at hæve, da Uars-
 sagen for det meste bliver ubekjendt for Lægen.
 Den er vel som oftest Skyld i den, vort smukke
 Kjon undertiden saa pludselig overraskende Uf-
 magt, som dog snart enten forebygges eller afhjælpes ved
 at give Personen Kampferdraaber, Hofmansdraa-
 ber, ic. eller en Taar — Finkeljochum, alt efter
 Standen.

Denne umiddelbare Følge af Kaffeen, en-
 ten den nu forebygges eller afhjælpes, efterlader
 sig alligevel endnu andre, som ei saa let ere at
 hæve, Dmfindelighed, Brantenhed, Ulyst til
 huuslige Syaler, Overspændelse, Sværmerie o. s. v.
 thi disse, i det selskabelige Liv saa ubehagelige,
 ofte næsten utaalelige, Forvildelser af den men-
 neskelige Forstand ere sædvanlig ei andet end
 Følgen af en overordentlig Nervesvækkelse, som
 i Særdeleshed i huuslige Kredse volder mang en
 ubehagelig Time. Dog er det hermed ikke sagt,
 at Kaffeedrikken ene skalde være Skyld i disse
 uheldbringende Feil hos et Menneske; alle op-
 hidsende Drikke forårsage samme Følger. Med
 det smukke Kjon ere alle Folk, som føre en saa-

Kaldt siddende Levemaade, i samme Tilfælde, især studerende Personer, som endog af alt for overdreven Jver til Videnskaberne, (som i vore Tider ikkun fløt eller fløt ikke belønnes) drikke Kaffe eller andre opirrende Drikke, for at holde Legemet opret, indtil Sjelen har fløget den Visdom, de saa inderligen længes efter. Vi maae derfor især raade unge Mennesker, ikke ved noget som helst Middel, for Mandens Skyld, at bestorme Legemet, thi det hævner sig siden frygtelig. Ved at øde sine Ungdoms Kræfter, paa Legemets Bekostning, til at lære, om muligt, alt hvad der kan læres, ved at øde sine Mandomskræfter til at viise, hvad Umage man har gjort sig for at blive ei den Ringeste af nyttige Statsborgere, fører til Intet. Thi førend Tiden kommer hvor han skulde høste Frugten af sin dyre Sæd, er han affældig og kastes i en Krog, som hvert andet afbenyttet Meubel, man ei kan bruge mere. Sjæl og Legeme maae holde sammen fra Ungdommen af, saa holde de længst ud.

Det tredie Slags skadelige Drikke, skjøndt egentlig os her ikke vedkommende, da her i Søra

beleshed er Talen om varme Drikkevarers Skadelighed for Børn, synes dog ei at burde forbigaaes, siden den og ofte nydes, om ikke just af Børn, saa dog af unge Menneſker, Punschene nemlig. Om man end ikke kan nægte, at denne Drik; nydt af fuldvorne Folk med Maadehold, ei vil have meget skadelige Følger: saa maae den dog, især drukket, imedens den er heed endnu, foraarsage en des større Slaphed i Kroppen, jo mere den pirrer hele Nervesystemet strax efter Nydelsen, Dertil kommer endnu Skadeligheden af de Ingredienser, af hvilke den som oftest bestaaer, ung Rum, som i Vestindien selv fører til Graven, Saften af raadne Citroner og Sirupsukker. En af Delene vilde, nydt dagligen og i Dvurmaal, allerede foraarsage ubehagelige Sygdomstilfælde, hvor meget mere da alle tilsammen. Hvor rigtig vor Paastand er, kan enhver Punschdriker, som ei holder Maade, selv bedst besvare, thi Hovedpine er ifkun det umiddelbare og ringeste Onde, som den har til Følge, de andre komme med Tiden.

At varme Drikke, vel forstaaet, ikke lunne, men heede, ere skadelige, om det end

var varmt Vand, lærer Erfaringen, da vi vide, at Larve af Sviin, som have faaet varmt Hede, ere for skjøre til at bruges til Pølser.

Kunne Svinetarme altsaa ved varme Fødemidler svækkes saaledes, at de siden ei kunne taale Stopningen med Grøn, hvorledes skulle da vore, uden at knurre, kunne taale alle de Retter, vi behage at stoppe og proppe i dem?

Det var altsaa nok bedre og fornuftigere, i det mindste ikke at overlæsse Børn med varme Drikke, allermindst naar man finder dem meest passende, i stærk Kulde, hvor disse, ligesom andre, ikke hede, men hedende, Drikke ere meest skadelige for enhver.

”Men hvad maae vore Børn da drikke,” hører jeg spørge, naar de hverken maae drikke Thee eller Kaffe? Melk, er Svaret, Melk og Vand, eller reent Vand og spise et Stykke Smørrebrød til, dog, med den Betingelse, at Barnet ikke faaer for mange Skillinger med i

Skolen, som han kan afbenytte til sit eget Brug, thi saa kunne Forældre ikke mere holde Control med Børnets Mave, som dog er dets Hovedsag.

Expertus doceo Rupertus,

paa Dansk:

Erfaring gjør vel klog men ikke rig.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 6.

Løverdagen den 7 Februar 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestrøde No. 105.

A n m e l d e l s e.

Efter den i Selskabets General-Forsamling den 26de forrige Maaned, fremlagte Beretning, over Indtægter og Udgifter, tilsligemed Renterne for forrige Aar, var at anvende til Laan 3700 Daler rede Sølv, samt til Pension og Gratifikation 2,446 Rgbdlr. i Sedler. Disse til Laan anvendelige 3700 rede Sølv, blev, iblandt de derom Ansøgende, bevilget 29 Medlemmer, og af foransførte til Pension og Gratifikation anvendelige 2446 Rgbdlr. i Sedler, besluttede

Repræsentanterne, at 150 Rgbdlr i Sedler
 skulde forbruges til Pension saaledes: at 10
 nye Pensionister ansattes, hver med 10 Rgbdlr.
 i Sedler aarlig, og 50 Rgbdlr. i Sedler
 at fordeles som aarligt Tillæg paa 10 af
 Selskabets allerede værende Pensionister, hver
 med 5 Rgbdlr. i Sedler, og de øvrige 2296
 Rgbdlr. i Sedler, at addeles som Gratifi-
 kation. Den aarlige Pension som Selskabet
 for Tiden afgiver, udgjør 2,069 Rgbdlr.
 i Sedler.

Som nye Pensionister bleve ansatte:

	I Sedler.
1. Ekstrøermester Jæckels Enke .	10 Rgbdlr.
2. Skoleholder Møllers Enke .	10
3. Mægler D'Andrades Enkes .	10
4. Sergeant Freeses Enke . .	10
5. Soldbetjent Greithers Enke	10
6. Buddet Binns Enke . . .	10
7. Kirk-sanger Graulunds Enke	10
8. Lysestøber Johnsen	10
9. Jomfrue Koch	10
10. Jomfrue C. Weydenhaupt .	10

Følgende forhen paa Pension ansatte
erholdt Tillæg.

	3 Sedler.
1. Skræder W. Møller . . .	5 Rgbdir.
2. Mægler Howig's Enke . . .	5
3. Instrumentmager Fasting's Enke	5
4. Prokurator Nabys Enke . .	5
5. Forgylde Borgstrom . . .	5
6. Smeder Koedts Enke . . .	5
7. Hørfæmmer Winkels Enke .	5
8. Væinhandler Schous Enke . .	5
9. Politie-Adjutat Møllers Enke	5
10. Brændeviinsbrænder Weises Enke	5

De til Gratifikation anvendelige 2,296
Rgbdir. i Sedler bleve uddeelte saaledes:

	3 Sedler.
1. Skræder Jæckels Enke . . .	8 Rgbdir.
2. Skomager Holms Enke . . .	8
3. Provst Benzons Enke . . .	10
4. Gronhandler Sandbergs Enke	8
5. Episevært Gisbels Enke . .	10
6. Lysestøber Lynges Enke . .	10
7. Ankersmed Caspersens Enke .	12
8. Model Bendsens Enke . . .	8

9.	Brygger Selstrups Enke . . .	37 Sebler. 8 Rgbdlr.
10.	Equipagemester Hastes Enke . . .	20
11.	Politiebetjent Lohmans Enke . . .	10
12.	Skoleholder Møllers Enke . . .	8
13.	Mægler D'Andrades Enke . . .	15
14.	Ekomager Høiers Enke . . .	8
15.	Skraeder Krone	20
16.	Grosserer Selboes Enke . . .	20
17.	Collekteur Brorsons Enke . . .	8
18.	Bogholder Heilduth	15
19.	Bærtshuusholder Carstensens Kone	10
20.	Nagelsmed Mortensens Enke . . .	8
21.	Præsten Kyndes Enke	15
22.	Sergeant Freeses Enke	10
23.	Bandmester Hiorts Enke	20
24.	Lærer Sluffens Enke	12
25.	Laugsbud Didrichsens Enke . . .	10
26.	Seminarielærer Clausens Enke . .	12
27.	Ekomager Branting	8
28.	Laquai Smiths Enke	10
29.	Kobbersmed Trane	10
30.	Friseur Knudsens Enke	8
31.	Tømmermester Robbersons Enke . .	12
32.	Parfymager Buschs Enke	8
33.	Toldbetjent Greithers Enke . . .	8

34.	Fuldmægtig Evenstrups Enke	3 Sedler. 10 Rgbdlr.
35.	Inspektør Clemens Enke . . .	20
36.	Candidat Medens Enke . . .	20
37.	Fiskehandler Larsens Enke . . .	15
38.	Handskemager Helsted	10
39.	Mægler Horups Enke	15
40.	Opfygtsbetjent Kofsted	10
41.	Somfrue Fürst	15
42.	Klotter Terndorffs Enke	12
43.	Dreier Meier	8
44.	Pursemeuntmager Meers Kone	20
45.	Snedker Buschs Enke	10
46.	Rattunfabrikør Wock	15
47.	Lotto-Administrator Fortlings Enke	15
48.	Sergeant Hensen	10
49.	Urtekammer Senses Enke . . .	15
50.	Bødker Hansens Enke	10
51.	Guldsmed Gyesens Enke	10
52.	Graver Quists Enke	15
53.	Buddet Bings Enke	5
54.	Glashandler Werniges Enke	20
55.	Somfrue Peterman	8
56.	Birkeskriver Gothjes Enke . . .	15
37.	Broemand Smiths Enke	10
58.	Commissionair Sorterups Enke	15

59.	Parykmager Gundels Enke	3 Sedler. 8 Rgbdlr.
60.	Maler Blaumüller	10
61.	Guldsmed Andersens	10
62.	Bogbinder Anthons Enke	8
63.	Fuldmægtig Hermes Enke	10
64.	Oberstlieutenant Hansons Enke	20
65.	Kirkesanger Graulunds Enke	15
66.	Handelsbetjent Kroll	10
67.	Lpsestober Johnsen	10
68.	Reefslager Mahns Enke	10
69.	Grosferer D. A. Beyers Enke	20
70.	Skomager Holm	10
71.	Kammerraad Palludans Enke	12
72.	Skæder Rasmussen	8
73.	Klædefabrikur Hoppes Enke	10
74.	Skriver Dechers Enke	8
75.	Viinhandler Liunges Enke	10
76.	Skæder A. N. Møller	10
77.	Maler Dlsen Enke	10
78.	Skomager Dlsens Enke	8
79.	Faktor Rosenbergs Enke	8
80.	Limefabrikur Westerbergs Enke	8
81.	Cantor Topps Enke	15
82.	Graver Muths Enke	10
83.	Oltapper Weiners Enke	8

84. Jomfrue Koch	3 Gebler. 8 Rgbdlr.
85. Jomfrue C. Weydenhaupt	8
86. Jomfrue S. Weydenhaupt	10
87. Kammerlakai Hjelm's Enke	10
88. Vandmester Sørensen's Enke	15
89. ForhenTheater-Controll. Fabricius	8
90. Theater-Controllør Benzons Enke	8
91. Frue Steenberg	8
92. Brændeviinsbrønder Lund	10
93. Jomfrue Lintrup	10
94. Sadelmager Lunds Enke	20
95. Skomager Lilliendahl	8
96. Graver Riis's Enke	10
97. Graver Birch's Enke	10
98. Superkarge Bangs Enke	8
99. Skibsbygmester Humble's Enke	15
100. Guldsmed Wærums Enke	10
1. Jomfrue Tofte	10
2. Skrædder Rudelbach's Enke	10
3. Skrædder Bahs Enke	10
4. Jomfrue Edelman	10
5. Kapt. og Sværdførg. Mejer's Enke	15
6. Skrædder W. Møller	8
7. Guldsmed Lydervals Enke	8
8. Mater Lundbergs Enke	8

	3 Sedler.
109. Mægler Høwig's Enke . . .	10 Rgbdlr.
10. Revisor Webers Enke . . .	15
11. Budbet Ditleffsens Enke . . .	10
12. Sergeant Flygenrings Enke . . .	10
13. Skoleholder Bechs Enke . . .	10
14. Trakteur Thausens Enke . . .	10
15. Smedker Walthers Enke . . .	10
16. Kaptain og Farver Staats Enke	10
17. Maler Hultmans Enke . . .	10
18. Maler Holms Enke . . .	8
19. Bødker Meilbye	10
20. Slagter Petersen	10
21. Bogtrykker Sebbelovs Koene . . .	10
22. Bogholder Krøymans Enke . . .	10
23. Forvalter Juels Enke	10
24. Assistent Brandts Enke	20
25. Sergeant Rønnings Enke	10
26. Præsten Mariagers Enke	15
27. Isenkrammer Proms Enke	10
28. Bæver Seegers Enke	10
29. Smedker Biedts Enke	10
30. Smedker Harrsens Enke	10
31. Skomager Frankweds Enke	8
32. Instrumentmager Fastings Enke	10
33. Stenhugger Karlebyes Enke . . .	20

		3 Sedler.
134.	Wedgebrygger Halls Enke . . .	12 Rgbdlr.
35.	Forvalter Bruns Enke . . .	15
36.	Prokurator Nabys Enke . . .	10
37.	Provstinde Wellejus . . .	15
38.	Eproglærer Bays Enke . . .	12
39.	Sorgplder Borgstrøm . . .	10
40.	Ekrædder Kolhech . . .	10
41.	Handskemager Meitzels Enke . . .	12
42.	Dreier Rihmes Enke . . .	10
43.	Loldbetjent Berchens Enke . . .	10
44.	Somfrue Schultz . . .	10
45.	Instituttærer Borchorst . . .	20
46.	Kiobmand A. Mejers Enke . . .	20
47.	Ekrædder Hostrups Enke . . .	8
48.	Skomager Grænsman . . .	8
49.	Skomager Sylwechs Enke . . .	10
50.	Uhrmager Studsgaards Enke . . .	10
51.	forhen Hovmester Sorterup . . .	15
52.	Guldsmed Nielsens Enke . . .	10
53.	Parykmager Krygers Enke . . .	8
54.	Giortler Haingens Enke . . .	10
55.	Blytækker Petersens Enke . . .	10
56.	Ekrædder Mejer . . .	10
57.	Snedker Koedts Enke . . .	8
58.	Præsten Dischers Enke . . .	12

	3 Sedler.
159. Hørkammer Langes Enke . . .	12 Rgbdlr.
60. Bager Bresløds Enke . . .	10
61. Guldsmed Carstensens Enke . . .	10
62. Parykmager Ipsens Enke . . .	10
63. Slagter Niedel	10
64. Maler Svannekiærs Enke . . .	10
65. Knapmager Krags Enke . . .	10
66. Staldkarl Truelsen's Enke . . .	10
67. Klokker Lysters Enke	10
68. Hørkammer Winchels Enke . . .	15
69. Bogbinder Graaes Enke . . .	10
70. Skomager Weinbachs Enke . . .	8
71. Skrædder Lunds Enke	8
72. Bager Sprengers Enke	10
73. Slagter Smiths Enke	10
74. Hattemager Jantsens Enke . . .	15
75. Guldmægtig Lassens Enke . . .	10
76. Parykmager Bernhards Enke . . .	10
77. Buddet Hollinghausens Enke . . .	10
78. Præsten Kochs Enke	15
79. Vinhandler Schous Enke	10
80. Glarmester Trigers Enke	10
81. Forvalter Clemensens Enke . . .	12
82. Skomager Rings Enke	15
83. Skomager Borup	10

184.	Assistent Møllers Enke . . .	12 Rgbdlr.
85.	Politi Adjutant Møllers Enke	10
86.	Captain Havns Enke . . .	15
87.	Rantor Muxols Enke . . .	12
88.	Klædekræmmer Horndrups Enke	10
89.	Bundtmager Bremers Enke .	15
90.	Bogholder Ambergss Enke .	15
91.	Selskabets Bogholder Hvids Enke	30
92.	Præsten Justs Enke . . .	10
93.	Brændevinsbrænder Weises Enke	8
94.	Prokurator Hansens Enke .	12
95.	Bognmand Andersens Enke .	10
96.	Degnen Thaulovs Enke . . .	10
97.	Vorslainshandler Thomsens Enke	8
98.	Bogtrykker Christensens Enke .	15
99.	Havnefoged Nissens Enke .	15
200.	Viinkytter Erichsens Enke .	15
1.	Partymager Hansens Enke .	12
2.	Kaptain og Garver Røeds Enke	15

Administrationen for det forenede Under-
 Høttelses-Selskab.

Drejer. Monrath. Lindstorff.

Grønlands østlige Kyst i gamle Tider.

Det er enhver, ei ganske ukyndig, Læser bekendt, at Grønland allerede har været opdaget, Landet taget i Besiddelse og dets Beboere blevne krigsneede af Normændene, længe førend andre europæiske Nationer faldt paa den Tanke, at der paa hiin Side Havet kunde være store Lande.

Grønland blev da, som endnu længe efter Americas Opdagelse, holdt for en De i det nordligste atlantiske Hav, Nordhavet. Det er ligesaa bekendt af Historien, af Indbyggerne paa Grønland, saavel de oprindelige, Skrællingerne, som de indvandrede Normænd, udbøde eller i det mindste svækkedes saaledes at endog Farten dertil blev ganske forglemt og at man siden, paa en vis Maade paa ny igjen, har opdaget samme.

Det Forunderligste herved er, at Østkysten, den samme, som man i flere Aarhundreder ei har kunnet komme til for Is, hverken til Lands eller til Vands, netop var det Land, som i ældre Tider blev befolket og beboet af europæiske Emigranter, og som i den Tid endog frembragte Producter, des i Europa ikkun avles i det tempererede Klima. Da Isen i vor Tid er smeltet, have de, ligesaa speculative som forvovne, Englændere gjort Forsøg paa og været lykkelige nok til at komme op til Grønlands Nordkyster. Men de have, saavidt mig bekjendt, ei undersøgt det gamle Grønlands Østkyst, som nu beboes af Ræve og vilde Bjørne istedetfor den i forrige Tider var prydet med store Skove og beboet af cultiverede Europæere — forstaaer sig efter Tidens Smag. Om denne Undersøgelse, som man dog skulde synes maatte været interessant, især for os, er forsomt af Uvidenhed om den gamle Beboelse, eller fordi det for de bidsendte Opdagere var vigtigere at forfølge den egentlige Hensigt af deres Reise, Forsøget nemlig: om man omkring Grønland og det nordligste America kunde seile til Ostindien, kunne vi ikke afgjøre. Dog er det Sidste troligst, da det vel ikke kunde være

dem saa magtpaaliggende at samle, om end nok saa interessant, Didsager, som at befare et, i flere hundrede Aar med hundrede og flere Aentyt Is belagt Hav, for at opsoge en ny lucrativ Handelsvei, hvortil Isen, i det den saa artigen rømte Pladsen, selv syntes at indbyde dem. Dog er det ogsaa muligt, at Isen, skjøndt den har forladt Kysterne, ei endnu er smeltet paa Landet selv, saa at de gamle Gaarde, Kirker og Kloostere endnu ligge begravne under de store Is- og Enemasser, Jøklene, ligesom Pompeji, Herculaneum o. fl. under Besuvs Aske. Det maatte være morsomt nok at opdage f. E. en heel Domkirke i et Isbjerg.

Det er et virkeligt Særsyn, at et Land, som engang har været dyrket og, i Forhold til Eltmarer, stærk beboet, i flere Aarhundrede ei allene har været igangste ubeboeligt, men ogsaa utilgjængeligt. Vi haabe derfor, det vil ikke være vore Læsere ubehageligt at erfare dette Lands Tilstand i sin Betragtning. Denne Beskrivelse har Forfatteren, (P. Klausen i sin Norrigis Beskrivelse) som skrev omtrent 50 Aar efter Reformationen, taget af en Underretning af en vis Svar Vere, Grønlands lændes kaldet, som i mange Aar, før Refor-

mationen havde været Forstander for Bispegaarden og Laugmand i Østergrønland, og seet Alt hvad her beskrives med egne Dine. Vi lade Forfatteren tale i sit gamle Sprog, da det ved at lempes efter det nyere Sprogbrug ikkun vilde tabe baade sin Simpeltied og Naivitiet. Efterat han først kortligen har talt om Grønlands Opdagelse og første Bebyggelse og derpaa om Seiladsen fra Norge til samme, vedbliver han saaledes.

”Den Østerste By, som er i Grønland, ligger ret Øster under Horiaalsnæs, og hedder Skagefiord, der ligger et Fiold som icke er bygt, og hedder Barnefiold, og fram i Fiorden ligger et langt Keff tuert for indgangen, saa at ingen store Skib maa der indkomme, uden naar Storm og Strøm er, og naar som stor Strøm indfalder, da løbe mange utallige Hual i samme Fiord, og der vanter aldrig Fisserii, og er et almindelig Fisserii, dog med Bispens Forløff, thi det ligger til Domkirken, I samme Fiord ligger et stor Høl, som hedder Hualshøl, naar strømmen der udi indfalder, løbe alle Hualfist i samme Høl.”

Øster bedre ligger en Fiord heber Allumi-
stenger, huilden er smal ydest i Gabit, oc
bræder ind lenger, oc saa lang, at ingen veed
ende paa samme Fiord, hand haffuer ingen strøm
i sig, hand er oc fuld met smaa Holmer, der
ere oc Fule oc Ug, hand er oc met slet Land
paa begge sider, og der voxer saa langt Græs
som mand icke for haffuer seet.

Øster lenger til Tisbi. rgene, ligger en Haffn
heber Funkebuder, saa kaldet, fordi i samme
Haffn bleff et Skib. i S. Duffs tid, som al-
mindelig røcte aff gaar, endnu paa denne Dag
paa Grønland, oc paa forne Skib var S. Duffs
Smaadrenge, som druckede met de andre, oc de
som da efterleffuede, cpreiste store Steenkor
paa de Dødis Grasse, oc de staa der endnu paa
denne Dag.

(Sluttes i næste No.)

Commissionen, som bestyrer Ugebladet,
samles Søndagen den 8 Februar, da Hr. Pro-
fessor Nyerup meddeler sit Bidrag.

Vorger = Vennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 7.

Løverbagen den 14 Februar 1824.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

A n m e l d e l s e.

I General-Forsamlingen den 26 forrige Maaned, bleve antagne som Selskabets nye Medlemmer:

Hr. Strædermester J. F. Maag

Frue Mosbøll

Hr. Snekermester Finck

Somfrue Skanke

Hr. Klokker J. Jørgensen

Somfrue Arenkilde

Hr. Skovfoged D. Olsen

— Skovfoged C. Wiwelt

— Klub-Marqueur J. A. Smith

Somfrue L. Bertram

- Hr. Klædekrammer M. J. Cohen
 — Afskediget Ritmester G. M. Fogh
 — Licutnant og Mørmester Egeroed
 — Guldsmed E. Jørgensen
 — Faktor J. Dalberg
 — Blikkenslager B. W. Lassen
 — Etatsraad og Postdirekteur Kolderup Rosenvinge, Ridder af Dannebrog
 — Etatsraad og Professor juris Hurtigkærk
 — Kobbersmed Kemp
 — Løifabrikteur Kromphardt
 — Bognmand Lind
 — Bognmand Holst
 — Musikkærer C. Rauch
 — Brændevinsbrænder H. P. Hansen
 — Candidatus Theologiæ Schmidt
 — Grosserer M. J. Adler
 — Candidatus Theologiæ C. F. Petvi
 — Sukker-Rafinadeur N. Møller
 — Cancellieraad Jensen.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Drejer. Monrath. Lindstorff.

C. Købe.

Grønlands østlige Kyst i gamle Tider.

(Sluttet.)

Østre lenger til Jisbjergene ligger en stor
De som heder Raansøe, der er almindelig
Fact udi Skoven, oc der ere huide Bjørne, som
icke maa fanges uden Bispens forloff, thi sam-
me os høre Bispen til oc Domkircken. Der er
intet nu Øster lenger imod Raansøe eller Ra-
msøe, uden Jis, baade til Land oc Vand.

Besten for Horiaalsnæs ligger Kinde-
fiord, der er fuld bygt, og paa høyre side som
mand løber ind i Fiorden, ligger et stort Blas
som store Elfuer løbe udi, oc der staar en Kir-
cke heder Korskircke, hun ejer alt ud til Ho-
rialsnæs, baade Der oc Holme oc Brag, ind-
til Petersvig.

Ved Petersvig ligger en stor Bygd, som heber Vandsdallebygd, oc fra denne Bygd ligger et stort Kloster, som Canonici regulares ere ubt, som er viet til S. Duff oc S. Augustinum, forne. Kloster ejer alt ind i Botten, oc alt ud paa den anden side.

Nest Rindelfiorden ligger Rumpesfiorden, oc langt ind i denne Fiord er et Cysterkloster, som oc ejer alt ind i Botten oc ud fra Vogn Kircke, som er viet til S. Duff Konning.

Vognkircke ejer alt Landfiorden ubenfore. Inden i Fiorden ere mange Holme, oc Klosteret ejer helten med Domkirken. Vdi disse Holme er megit varm Vand, som om Winteren er saa hød, at intet kan komme der nær, men om Sommeren er det maadelig heed, saa at mange saa beris Sundhed ber igjen, oc blifus karst aff huad breck de hafue.

Dernest ligger Einetfiord, oc imellem hannem oc Rumpesfiorden ligger en stor Hoffgaard som herde Kongen til, oc heber Fos.

Der staar en kostelig Kircke, som er viet til S, Nicolaum. Derneft ligger en stor Fiskefis fuld met Fiske, at naar store vand oc Regn komme, oc de Vand da udfalde oc mindfisk, da bliffuer der megen utallig Fiske liggendis igien paa Sanden.

Naar man lober ind i Lynessfiord der ligger et lidet Næs i fiorden om Bagbord, he- der Klinning, oc ind lenger ligger en vig heder Grantevig, oc fra Grantevig oc lenger ind ligger en stor gard heder Daler, oc horer Domkircken til, oc om Stifbord som indseglis paa Fiorden til Domkircken, som stan- der ind paa Botnen, ligger en stor skov, der hafuer Domkircken alt sit Fæ, bode smaat oc stort, oc Domkircken ejer alt Lynessfiorden, oc sammeledis den store sø som ligger uden for Einetsøefiorden, Rindsøe, fordi om Høsten løbe der mange Rindsdiur. Der er oc met Bis- copens forlof almindelig jact. Paa denne sø er den bedste Talgesteen som paa Grønland kand findis, saa naturlig god, at de gjør der aff Gryder oc Kander, oc er den steen saa stadig, at Jld kand icke fortære hannam, oc der gjør is store Kar aff paa 10 eller 12 tønder.

Besten lenger ligger en De heder Langsø, oc paa den De, ligge 8 store Bøndergaard; Domkircken ejer all Den, uden oc inden, men tienden ligger til Hualsøre Kircke.

Næst Ennetsfiords kircke (huilken ejer al fiorden oc al Kammesteds fiord) ligger en stor hoffgaard som R. hør til, oc heder Hollestad.

Derneft ligger Erichsfiord, oc yderst i fiorden ligger en De kaldis Herisen, som helten Domkircken tilkommer, helten Diurnes Kircke. Diurnes kircke er den første Kircke som paa Grønland findes, oc ligger forne. Kircke om Skibborde som mand segler ind i Erichsfiord. Diurnes kircke ejer alt ind udi Midfiord.

Midfiord fluder ud fra Erichsfiord ret i nordv. oc nogit lenger ind i Erichsfiorden ligger Saltfiels kircke, hun ejer alt ind i fiorden. Lenger ind i fiorden ligger en Kircke, kaldis Lejerders kircke, hun ejer alt ind i Botnen, oc ud paa den anden side til Buresfiold; men alt ud fra Buresfiold hør Domkircken til, dertil ligger oc en stor gaar heder Bratteleide,

Om Raugmanden boer paa. Vester lenger fra
Langoe ligger Lambøer oc Lambøder sund,
fordi det Sund ligger imellem Lambøer oc
Langøer. Alt dette ligger til Grichsfiord.
End ligger et Sund, heber Gassefunds, hui-
cken ligger til Domkircken, oc i indgangen til
Grichsfiord.

Derneft ligger Bوندefiord norden til,
oc i den fiord ligger Werestad. Norden len-
ger ligger Einerfiord, dernest Lundemar-
fiord, saa Vesterreff. Fra Østerbygd lig-
ger Jisfiord.

Alle disse Øer oc Fiorder ere bygde. Fra
Østerbygd oc til Vesterbygd er en thølt Sig, oc
er alt ubyggt, oc derfra i Vesterbygd staar en stor
Kircke heber Strosnæs kircke, huicken var no-
gen stund Domkircke oc Biscops sæde. Nu
hafue Skregklinge all Vesterbygd, bog
ere der Heste, Gedder, Øren oc Faar, oc alle
slags vilde Diur, oc intet Folk, huercken Chri-
sten eller Hedning.

Fra Vesterbygd ligger et stort Fiold heber
Himmelradsfiold, oc lenger end dette Fiold

maa ingen segle, som liff vil behalde, for de mange Haffsvelge som der er om all Haffuit.

Regen Snee kommer der icke i Grenland, ey heller er der saa kalt som i Island eller i Norge. Der voxer paa høye Fjeld oc i Dalerne Olden saa store som Eble, oc gode at æde, der voxer oc saa den bedste Huede som nogensteds fand findis.

H. Behrmann,
Cancelleraad.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 8.

Løverdagen den 21 Februar 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105

Regnbuen *)

eller:

De ædle Mennesker.

Endag vankede eensomt en Vandret, over Bierge og igiennem Dale, i En af Nordscotlands vilde Egne, idet en Regnbue pludseligen begyndte at danne sig over det herlige Landskab. Den Vandrende var, ikke uden Grund, tungsindig og sorgfuld; men Natursynets tiltagende Skønhed

*) Af Skrivtet: Lights and Shadows of scottish Life; Edinburgh 1822, en Bog, der indeholder adskillige, fortræffeligen udførte, Malerier af den scotiske Natur- og Menneske-Verden. (s. Literarisches Conversations-Blatt f. Januar 1823.)

vakte umærkeligen, i hans Bryst, en lykkeligjørende
 Munterheds- Stemning, der længe havde været
 ham fremmed. Da det brogede Farveskin af
 Buen, der næppe havde sluttet sin Halvkreds,
 og først viisde sig kun som enkelte Lysstriber,
 efterhaanden blev meer og meer klart: oplivedes
 Vandrerens hele Væsen; Forsagthed og Drøvelse
 forsvandt; ja endnu engang hævede sig gladeligen
 hans Siel med fri og frisk Ungdomskraft. Me-
 dens han nu skuede hen for sig, lullede Regn-
 buen, og forenede ventligen Jorden med Himlen.
 Glandsen oplyste to Bierge, og Dalhulingen,
 der under Straalebuen aabnede sig imellem disse,
 syntes at være som en pragtfuld Port til en
 anden herligere Verden. De to Bierges Sider,
 giennemskaarne af Regnbælte og Nebner, vare
 overdækkete af Regnbuens skønne Farveglans.
 Klipperne stode som klædte i Purpur, og fra Fos-
 serne nedstyrkede Vandet ligesom i gyldne Strømme.
 Da Regnbuen begyndte at opløse sig, beltes
 det Øverste af Buehvælvingen; de prægtige
 Farver sank ned mod Himmelranden, og laae,
 som et Glandshav, paa begge Sider af den vide
 Dalaabning. Biergenes Udsider vare, for nogle
 Dieblik, indhyllete i dette Straaleskin, der efter-

haanden forsvandt i den farveløse Luft. Himmels-
 Svælvingen blev atter aaben, og kun nogle Regn-
 skyer, som hang ligeoverfor Solen, vare det Eneste,
 der endnu erindrede om den forsvundne Regnbue.
 Alle grønne Marker og Skove glødsede i frisk
 Skønhed; Fuglene sang under Himlens Blaa;
 Hjørderne brølede paa Høiene; Ravné og Glenter
 svævede høitoppe i Luftegnene; det var ret som
 en Glædesfest for hele Naturen. Den eensomme
 Vandrer, der, henrykt af disse sandseelig-aan-
 dige Nydelsér, havde siddet paa en Klippe, stod
 nu op og sagde i sit Indre: Min Vej skal
 gaae langs igiennem hiin Dal, hvis herlige
 Dørt er forsvunden, og ad den Sti, over hvilken,
 for et Dieblík siden, ligesom en Triumfbue hvæl-
 vede sig, vil jeg gaae ind i den eensomme Na-
 turs pragtfulde Bolig.

Vandrerén gik langs ad den steenbunde-
 Bæks, med Skov begroete, Bredder og saae for
 sig, idet han var kommen op paa Klippetoppen,
 en vidt udstrakt Mose-Egn af et mørkt og serge-
 ligt Udsyn. Da han nu ogsaa havde tilbage-
 lagt denne, aabnede sig pludseligen nedensfor ham
 en yndig Dal med dyrkede Agre, grønne Skove
 og Lunde. Iblandt de mange Hytter, der laae

omstrøete, ligesom Smaaklipper, fremhævede sig et Landhuus, hvortil alle hine Hytter syntes at høre, og som, aldeles pragtlost, passede, med sin fordringsfrie og ærværdige Jævnhed, til denne eensomme og yndige Egn. Han steg ned i Dalen, og, følende sig lykkelig uden at vide hvorfor, vandrede han langs med den brede flydende Strøm, indtil han kom paa en aabentliggende Engplads nær ved Landhuset, han fra Klippen havde opdaget, men hvilket en Lystskov hidtil skjulede for hans Øie. I det Dieblis, da den Fremmede vilde vende tilbage, stode to Fruentimre ved hans Side, og ikke uden synlig Forlegenhed sagde han, efter at have hilst dem: "Jeg beer om Forladelse, fordi jeg mod min Villie kanstke har forstyrret Dem." Efter denne Helsen vilde han bortferne sig; men det Indtryk, sine og dannede Mennecker gjøre paa hinanden, naar disse stode sammen uventet og under Omstændigheder, da deres virkelige Sindelag maa vise sig, afholdt de Mødende fra, pludseligen at forlade hverandre; ja, da disse, som tilfældigviis havde truffet sammen, vare komne i Samtale, faldt de sig inden faa Minuter indbyrdes venstabeligen stemte for hverandre. Den Fremmede

Hvem en Art romantisk Drixt havde ført ned i denne Dal, kunde nu ikke andet, end ansee dette Sammentræf hartad som en eventyrlig Hændelse. Dgsaa maatte det vel giøre et levende Indtryk paa en ung Englænder, der giennemvandrede det scotske Høilands Biergegne, paa denne Maade at stivte Bekjendtskab med to Fruentimre, hvis behagelige Samtale havde saa aldeles henrevet ham, og som syntes at være en Moder med sin Datter. Da nu den Fremmede, efter at have gaaet en halv Miils Wei, befandt sig i et rummeligt, men tillige smukt, Børelse, og som Gæst hos en fiintdannet, tækkelig, sortklædt Enke, der syntes eensomt at leve med sin smukke Datter paa dette Sted: kunde han næppe afholde sig fra den Tanke, at den flygtige Tilfældets Lune, der havde ført ham, under Regnbuens Hvælving, til denne Egn, vel endogsaa kunde maaskee have Indflydelse paa hans tilkommende Liv. Længe, længe havde han været hengiven til Tungvindighed, og Mennesker, med denne Sindstemning, ere ofte meest flikkete til, pludseligen at give Glæde og Munterhed Rum. Alle Minder om en ulykkelig Livs- Tildragelse begrov han under nye fremspirende Tanker og Følelser; ja, kraftigen oplivet deels

af den nye Stilling, hvori han fortiden befaandt sig, deels af Fruentimrenes behagelige Væsen, hvilkes Gæstevernskab han i disse Dieblig ned, havde han ingensinde følt sig saa aldeles fri for Sorg og Bekymring; ingensinde saa ungdommeligen munter; ingensinde saa stemt til at nyde Livet, tilligemed alt det Skønne og Frydende rundt om ham. Da Aftenen nærmøde sig, blev det ham tungt om Hjertet, naar han tænkte paa, hvorledes han, kommen som Fremmed, nu ogsaa snarligen maatte bortdrage som Fremmed; dog var Mindet om de saa Timer, han havde tilbragt paa dette Sted, dybt præget i hans Indvæsen, og han vilde ihukomme dem, saalænge han levede, ja i Verdens fierneste Egne.

Behoves der vel ogsaa lang Tid, mange Dage, Uger, Maaneder til, at giøre menneskelige Væsener ventligen sinnede imod hinanden? Lægges vel Menneskehjertet, langsomt og mistænkeligen, den ene kærlighedsfulde Tanke til den Anden, indtil Hengivenheden har naaet sit fulde Maal? Kan vel et venligt Ord, et blidt Smil yttre sig, men alligevel Hjertet blive koldt og urørt, ja tilsidst ville lade uændset, eller endog reent glemme Genstanden for sin flygtige Omhed?

Hos Mange kan vistnok dette være Tilfældet; thi Tildragelserne i Livet give forskellige Lærdomme, der alle ere lige nødvendige, ja kanske forskellige Hjertes gavnlige; men, inden Menneskesindet smerteligen bliver bedrøvet, pinet og bedrøget, er det aabent for Venfæbelighed og Glæde. Ja, hvi kunne ogsaa ikke de, der idag ere fremmede for hinanden, imorgen være hinandens Venner, naar Træl af menneskelig Medfølelse lede dem sammen? Ei altid fortærrer endog den dybeste Bedrøvelse Kærligheds-Kilden i Menneskets Bryst. Den Sorgmodigste vender sig ofte, ligesom pludseligen paany oplivet, til de Muntre og Glade. Hvad Lyset, der skinner igiennem Fængslets Jernstænger, er for den Fængne, det Samme er for den Lidende Smilet paa et Ansigt, Sorg endnu ikke har formørket; ja den, der nærer Bekymringer i sit Inderste, vil ofte paaengang komme til at aflægge den tunge Byrde, paa hvilken han saalænge med daarlig Modløshed har baaret, ved Synet af Ungdom, Skionhed og Uskyld, der uden Tvang, uden Frygt nyde trindt om ham den meest lykkeligjørende Fryd. Ofte aabenbarer sig ogsaa pludseligen den lige Stemning hos to menneskes

Ilge Bøfener ved et Ord, en Tone, et Blik, eller et Emil; herligen og let lære deres Sieler indbyrdes at kiende hinanden, og fra dette Dies blik af ere de saa fikke paa giensidig Tilbøielighed, giensidig Afgtning, som havde de kiendt hinanden i adskillige Aar. Hvis denne mægtige og herffende Stræben ikke laa dybt grundet i vor Natur, vilde vistnok Menneffelivets Veie være øde, eller Sæden til Venfkerne, som derpaa fremspire, vilde være udsaaet for det Meste blot af Egennyttens og Egenkiærlighedens Haand. Naturen gaaer en anden Veie; thi Venfkab og Kiærlighed udspringe ofte ved første Blik ligesaa nødvendigen, som Blomsterne udbryde af Knopperne i en Foraarsmorgens solvarme og dugfulde Timer.

Den unge fremmede Englænder fødte dette, da Afskedstimen var forhaanden, og Moderen med sin Datter fulgde ham ned igiennem Dalen, den han kanskee aldrig skulde igien see. Kun Lidet blev der talet, medens de gik, og disse Menneffer, som for saa Timer siden ikke havde kiendt hinanden, ville nu, under Suk, ja Taarer, siige hinanden Farvel. (Fortsættes.)

R. R. Thoring.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 9.

Løverdagen den 28 Februar 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

N e g n b u e n

eller:

D e æ d l e M e n n e s k e r.

(Fortsættelse.)

Endeligen standse den Fremmede og begyndte at tale saalunde. "Ingenfinde glemmer jeg denne Dag, denne Dal, aldrig dem, jeg nu skal forlade. Paa alt Dette vil jeg tænke saa ofte, min Siel er sorgmodig, og dette vil den være, saalænge jeg lever. Modtager et saaret Hjertes Betsigninger! Lever altid vel!" Hans Die, vædet af det rørte Sind, mødte nu den skionne Piges Blik, der, med et Udtryk af Medlidendhed, hvilede paa ham, og tilsidst blev uimodstaaeligen om-

hullet af Taarer. — Himlen begyndte at blive dunkel, og den grønne Hei, hvorpaa de stode, mørkedes; et langt, sørgeligt Vindsuf sus de ned over Dalen, og fra det Fjerne hordes svage Tordendron.

”Det vil blive en urolig Nat, sagde, med et venneludt Blik, Moderen til den Fremmede. Det egner sig ikke høilandsk Gæstevenskab, at lade en Fremmed drage bort i mørk Nat, og naar Himlen truer med sin Torden. De maa igien gaae hjem med os.” En frygtelig, tordensvanger Sky, der udbredte sit Mørke over Dalen, gav den Fremmede en noksom gyldig Grund til, ikke at afslaae Indbydningen. — Nu gik de sammen tilbage. Næppe vare de komne til Huset, inden Tordenen lod sig lydeligen høre igiennem Biergene, og Floden, pludseligen opsvolmet af et Regnsfyl, brusede igiennem de svaiende Skove; ja hele Dalen kom i Dyrer. Det var en sand høilandsk Nat, og det gamle Huus rystedes som et Skib paa Havet. Dog tilbragde man, indenfor dets tykke og stærke Mure, (thi Huset havde engang været et Slot) Aftenen særdeles behageligen, medens udenfor Tordenen bragede, Regnen pladsede, Stormen tudede og

Strømmen brusede. — De to Fruentimre havde ikke tilbragt deres hele Levetid i en høilandst Dal, og samtalede derfor med deres Gæst om fremmede Lande, hvor de engang havde været. Pigen spillede paa Harpe, og de vilde høilandstke Sange løde end vildere, naar Stormen for et Dieblisk sagtnede. Ikke var det en Troldkvinde, der spillede og sang paa et forheret Slot, men en huldb og skion Pige paa nitten Aar, ligesaa uskyldig, som smuk, og derfor mægtigere, end hvilken som helst Fee, der nogensinde udøvede, paa en usynlig Maade, sin Magt over en Eventyr-Ridder. Ved Slutningen af et Kvad, der indeholdt en Stammehøvding's Klagesang, udstødte Moderen et dybt Suk, og under Opholdet, som fulgte derpaa, sagde den ukunstlete Pige til den Fremmede, der, henrykt over Sangen, stod ved hendes Side: "min stakkels bortdøde Broder hørde saa gierne denne Sang; jeg skulde ikke have sunget den." Dog, denne Stemning gik snart over, og, inden man begav sig til Ro, sagde den Fremmede i Munterheds-Tonen: "Deres vandrende Gæst hedder Ashton." Svaret var: "Bort Navn er Stewart."

Efter en Times Forløb sov Alle i Huset. Kun ikke den Fremmedes. Die lukkedes af Sønnen. I adskillige lange, lange Aar havde han ei været saa lykkelig, som paa denne Dag, paa denne Aften, og Billedet af den hulde Pige, idet hun elskværdigen sang til sit Harpespil, medens Natstormen susede vildt i Dalen, kunde ikke snerne sig fra hans Siel. Da han endeligen henimod Morgenens sov ind, stod Pigen dog for ham i hans Drømme, og det forekom ham, som havde hun og han længe været Venner, somom de vare forlovede, ja somom Bryllupsdagen allerede var bestemt. Omfider vaagne de han op af disse Drømme, og nu hørde han, hvorlunde Vandstrømmene med større Kølighed nedbrusede fra Bierget; hvorlunde Vinden ei meer saa voldsomt rystede Skovens Træer, og snart kom han til fuld Besindelse. Bevidstheden om hans virkelige Tilstand vendte nu igien tilbage, og hiin hulde Pige var for ham en kun eengang skuet Genstand, der kan skee aldrig meer skulde smile til ham. Ved Solens Dpgang hævdede han sig op fra sit Leie, og betragtede fra Vinduet Stormens efterhaandige Aftagen; Biergstrømmens med hvert Minut synlige Falden; Stillet, der langsomt udbrødte sig over Skovroppen; den hvide Taage, der henvæltede sig

langt opad Biergsiderne, indtil endeligen en behagelig, stille, livelig og solklar Dag overskyede Himlen, og Dalen Er. r a n saaes ligge betunder, i smilende og frydende Skønhed, et vildt Paradies, hvor man kunde forglemme Verden, og Livet henvinde som en Drøm.

Det var Søndag, og ikke alene i Dalen, hvor det for faa Timer siden havde stormet, som paa det vilde Hav, feirede Naturen, ved høitidsfuldt Stille, den festlige Andagtsdag; men ogsaa hvilede ethvert landligt Arbeid; ja det var, som om de rolige Skyer, den dybe blaae Himmelhvælving, de duftende Luftninger, den stille Jord havde forenet sig til opløstende Andagts-Dvelse. Ikke hørdes Hyrdernes Raaben fra Biergene; ei saaes Høstmændene sysselsatte paa Markerne; ingensteds vare Fiskerne i Færd med at drive sin Dont. Da Gæsten kom ind i Moderen og Datteren ind i Værelset, hvor man dagligen samledes, trængde igiennem det aabne Vindue, der strakke sig lige ned til Gulvet, den rene Duft af vellugtende Blomster, og Værelset syntes at være ligesom en Deel af et rigeligen urteprydet Skov-Landskab. Den hjertelige og venlige Morgenhelsen fløede med et Udtryk, som passede til

den hellige Dag, og de gubelige Følelser, den maatte indgyde Moderens alvorlige Bæsen, der grændsede næsten til Tungfjind, gjorde nu, et saameget meer rørende og dybt Indtryk, som hun, til den forestaaende Kirkegang, var klædt i mørkfarvet Enkebragt. Over den elskværdige Marias Afsyn, hvorfra forrige Aften en næsten sværmerisk Munterhed havde straalet, var udbredt en tankesfuld Andægtighed, der altid giver Kvindens blide Ansigtstræk forhoiet Ynde. — Kirken laa en Miils Wei borte; dog vilde de drage derhen tilfods, og Aften gjorde, uden iforveien at tale et Ord derom, Fruentimrene Sælfskab.

For en Englænder, der ingensinde tilforn havde overværet en Søndag i det skotske Hoiland, maatte det være et hoist behageligt Skuespil, da, fra Nabningen af enhver Sidedal, stedse fremkom nye Menneſker-Alynger, der istilhed droge til Kirken. Fra deres ensomme, omgroete Straashtter kom Familierne ned i den bredere Dal, og overalt hordes gensidige Hilsener i hiint haarde Sprog, der syntes den Fremmede saa godt at passe til et Biergland. Man saae den brogede hoilandſke Dragt ved Siden af Lavlændernes sneehvide Klædning, og denne Blanding af for-

flækkige Dragtet i en Menneskesamling henpegede
 paa det venlige Samkvem, der finder Sted imet-
 lem Biergenes og Lavlandets Beboere. Ingen
 brastende Vogn foer forbi. Næsten alle de Kirkes-
 Besøgende kom tilfods; kun her og der saaes en
 Diding paa en hollandsk laadhaaret Krik; hist
 kanskee Kone og Mand paa en stærkere Ganger, og fra
 en anden Side en sygelig, svag og bedaget Mand
 med behørigt Følgeskab af Børn. Standsforskjel-
 len var rigtignok stedse synlig; men den christelige Yd-
 mygheds-Aand, som besieledede hele Mængden,
 gjorde hiin mindre paafaldende. De drog nu Alle
 med hverandre til Guds Huus; Klokkens klare
 Lyd sammenkaldte Menigheden; Kirkestolene fyldtes,
 og snart gav hele Dalen Gienlyd af de høitids-
 fulde Salmetoner. Gudstienesten holdtes paa den
 Tid i det engelske Sprog, og i Kirken herskede
 anstændig Stilhed, i Forening med bramfri An-
 dagt.

Under Gudstienesten faldt den fremmede
 Englænders Blik tilfældigviis paa et lille Mar-
 morminde, anbragt i Bæggen ligeoverfor den
 Stol, hvori han havde taget Sæde, og han
 læste Indskriften: "Til Minde om Carl Ste-
 wart, Kaptain i 42 Regiment, død i Wien

3 August 17 . . . .” Strax blev hans Indre betagen af Dødsmerter, og i denne Angst, hvilken man medrette kunde kalde en Sielbetagelse, ønskede han at være død, og eensomt begravet paa et Sted, mange Mile borte fra den Plads, hvor han da sad. Han hæftede sit Blik først paa Moderens Ansigtstræk, dernæst paa Datterens Ansigt, og stødte meer og meer paaafaldende blev ham Disses, ikke forhen bemærkede, Lighed med en Person, der nu laa i Graven, og for hvis Gienoplivelse han gierne vilde have opoffret sit eget Liv. Han sad, i Guds Huus, ved Siden af Moderen og Søsteren til den Mand, hvis Blod han havde udgydt. Stedet — Navnet — Maanedsdagen — ingen Tvil var længer mulig. ogsaa traade, i dette frygtelige Dieblik, mange bekræftende Omstændigheder for hans Siels Die. Nu maatte han jo erindre sig, hvad Datteren sagde efter Klagesangen: ”Jeg skulde ikke have sunget denne Sang; min stakkels bortdøde Broder holdt saameget af den.”

(Fortsættes.)

R. R. Thoring.

Vorger = Vennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 10.

Løverbagen den 6 Marts 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos G. M. Cohens Enke.

Pilestræde N°. 105.

N e g n b u e n

eller:

D e æ d l e M e n n e s t e r .

(Fortsættelse.)

Denne stakkels Broders Morder var, breven som af en ond Aand, kommen til det eensomme Hus i Biergegnen, og sad nu, tilligemed den Dræbtes Moder, ved hans Gravminde. Alle forholdt sig saa opmærksomme ved den høitidelige Gudstjeneste, at ei Nogen lagde Mærke til den Fremmedes liigblege Ansigt. Efterhaanden fattede sig igien det beængstete Hjerter; han aandede friere, og var stærk nok til at hæve sig iveiret, da Forsamlingen reisde sig til Bøn, Med mørkt, forvirret Blik

saae han paa den blide, rolige Mine hos Moder og Datter, der stode ved hans Side; han vendte sine Blikke fra dem, for endnu engang at hæfte dem paa hiin Indskrift, hvortil han, ligesom af en skrækkelig Tryllekraft, blev hentrukket. Ikke hørde han Betsignings-Ordene, hvormed Gudstjenesten endtes; men han følte sig ensmule lettet i den friske Luft, der susede igiennem, da han, ved Siden af sine, næppe bemærkede, Ledfagerinder gik over Kirkegaarden. "Jeg frygter, De befinder Dem ikke vel," sagde Marie i en blid, men tillige urørbende Tone. Paa denne Tiltale fulgde ikke andet Svar, end et dybt Aandedrag, der syntes smertefuldt at fremsige fra et sønderknuist Hjertes Indre.

Bekymringsfulde, ængstete og forskædede over den pludselige Forandrelse af deres Bøns Udsyn, gik Fruentimrene ved hans Side. Hans Blik stirrede vildt og frygteligen, naar han vovede at see hen paa En af sine Ledfagerinder; ja dybt og smertebærende var det Suk, der ledsagede ethvert Blik. "For Guds Skyld! sagde han, lader os, saasnart muligt, komme ud af Trængselen og bringer mig til et eensomt Sted, hvor jeg kan

fremfige nogle faa Ord, og derpaa for Ewig bortferne mig fra Deres Dien!"

De gik ad en Fodsti, der snoede sig igiennem et Krat, og, da en kort smal Bro havde ført dem over en Bæk, kom de ind i en lille Dal, der var saa eensom, somom den havde ligget dybt inde imellem Biergene. "Her findes ikke nogen Bolig i denne Egn," sagde Moderen, der var noget urolig og bevæget, hun vidste ikke, hvorfor. Man satte sig nu paa en Græsbank, der kanske var bleven tildannet enten af Hyrder, eller nogle legende Skolebørn. "Marie! tog Moderen igjen tilorde, hent Vand fra Bækken hist henne! Hr. Ashton er nær ved at besvime." "Er det nu ikke bedre med Dem? Kjære Hr. Ashton!" sagde den skønne Pige, idet hun vaskede hans Pande og Tindinger med det friske, klare Vand, indtil Besvimelsen havde ophørt, og han nogenlunde var igjen kommen til sig selv. — Han stod op, hæstede sine Dien paa Moder og Datter, kastede et Blik op mod Himlen og udbød, idet han paa sine Knæ sank ned for deres Fødder; "Nu hedder jeg Ashton; men dette hidte jeg ikke altid; skrækkeligt og forbandet maa for Dem

være mit egentlige Navn — Navnet E d v a r d
Sitwell!”

Moderen udstødte med svag Stemme et Angst-
skrig, og sank tilbage, medens Datteren satte sig
ved Siden, og under lydelig Graad slyngede sine
Arme om hendes Hals. Den Fremmede blev
liggende og hæftede sine Blik paa Fruentimrene,
der nu ikke længere kunde udholde at see paa
ham, da mange forfærdende Tanker giennemfløje
deres Sieler. Endeligen kastede Moderen et mørkt,
urofuldt Blik hen paa ham, og udtalede, idet
hun bedækkede sit Ansigt med begge Hænderne,
følgende, næppe hørelige, Ord: ”Et ulykkeligt —
ja tilvisse et ulykkeligt Navn! Saa vilde da Gud,
at den Mand, for hvis Haand min dyrebare
Carl er falden, skulde knæle for mig. O barm-
hertige Gud! lær mig, hvorledes jeg skal bære
denne haarde Prøvelse, der saa pludseligen paa-
lægges mig!”

”Beed de for mig, æble Pige! tog den
Fremmede til orde; beed de for mig, og vær min
Talsmandinde hos Deres Moder, naar jeg er
langt herfra! Tro De mig, jeg har ikke havt
mange lykkelige Dage efter hiin strækkelige Til-
dragelse!”

Han stod nu op, og vilde bortferne sig; men Marie Stewart, til hvem han havde talet hine Ord, forraabede sin Deeltagen ved hyppige, nedstrømmende Taarer, der holdt ham saa fast, somom han var naglet til Jorden; ogsaa troede han at have mærket, hvorlunde Moderen med mindre Gorfærdelse skuede hen paa ham, samt at menneskeæriig Medlidendheds-Følelse fremlyste af hendes mørke Ansigtmine, der røbede den dybeste Smerte. Ikke fremførde han Noget til sin Retfærdiggjørelse, men talede nogle Ord til Ros for den Gorthøde, og, da han med blege Kindec, med smertefuld Stirren, med bævende Læber stod for hende, maatte Dyrigtigheden af hans Rummer og Anger røre; ja hendes efterhaanden formindskete Gorfærdelse maatte vige for rørende Deeltagen imod en Mand, der saa dybt folde sin Brøde. "Gaa De ikke fra os, inden vi have tilgivet Dem! — Ja De har en Moders Tilgivning, og gid Deres Siel maa være saa fri for Samvittigheds-Bebreidning, som mit Hjerte nu er blevet lettet for sin Kummer!"

Tre Aar vare forløbne, efterat hendes Son havde i Udlandet mistet Livet ved en Tvekamp, og den ypperlige Kones Sind var allerede

stemt for Hengivelse i Guds Villie. Saasnart hun altsaa var kommen til sig selv igien, fra Forfærdelsens og Affstyens rystende Feberkuide, hvormed hun var bleven betagen ved at see nærværende den Mand, hvem hun, efter det første Budskab om sin Søn's Død, næsten vilde have kaldt en Morder: overveiede hun de saa Ord, han havde talet, og følte den indertige Bevægelse, der yttrede sig i hans hele Forhold. Hun kunde da, trods sin naturlige Utilfredshed med det Skæte, ikke forsage den Tanke, at Han jo lige saa godt, som hendes Søn, kunde være falden under Ev' Kampen; at ikke nogensomhelst vanærende, eller forhadte Omstændighed havde været forbunden med Gierningen, og at den Fremmede havde, ifølge sin egen Tilstaaen, foregaaende Aften, i et Diebluk, da han ikke vidste, i hvis Huus han var kommen, længe ført et sørgeligt og trøstløst Liv, form. delst Mindet om hiin Tildragelse. Hans blide og vennehulde Bæsen, hans forstandige og dannede Mand, de utvetydige Tegn paa Menneskekærligheds-Følelser, dem han i alle sine Uttringer, i hele sit Forhold havde lagt fordagen, alt dette talede ikke forgieves for ham. Da Moderen nu altsaa, beroliget efter den

første lidenskabelige Bevægelses Dphor, igien kastede
 sit Die paa den Mand, der havde berøvet hende
 den eneste Søn: skionnede hun fuldeligen, hvorlunde
 hun, ved Udbruddet af sine heftige Følelser, havde
 gjort ham Uret; ja, at det vilde være billigt, ædels-
 modigt, forsonligt og kristeligt, ikke at lade ham
 synke under Byrden af hans Smerte; at hun
 hellere maatte ansee ham som en vildfarende Bro-
 der, med hvem hendes brave Søn havde, hvilket
 hun vidsbe, forsonet sig paa Dødsengen, og
 hvis Haand han, ved sidste Aandedrag, havde
 holdt fast indesluttet i sin. Dgsaa bidrog Fests-
 dagens Høitidelighed til, at blidne og styrke
 hendes Hjerte. Den Fremmede havde, tillige-
 med hende og hendes Datter, været tilstede i
 Herrens Huus for at opløste Deres Hjerter til Gud:
 skulde hun da ikke opfylde den saliggjørende Troes-
 vigtigste Bud, aldeles at tilgive enhver For-
 nærmelse? ”Hvi skulde jeg, tænkte hun, med en
 saadan Affky og Gysen kue hen paa denne unge
 Mand? Min Søn ligger jo nu i sin Grav.
 Jeg forlader mig paa Himlen! Gud har viist
 sig barmhjertig imod mig, derfor vil jeg berolige
 mit bankende Hjerte, og give den Mand, hvem

ikke Tilfældet, men Guds Forsyn har gjort til min Gæst, den Trøst, han saa høiligen behøver."

Disse Tanker, engang oprundne i hendes Siel, bleve der varige. Hun havde skaffet sig en Sinde-Rolighed, hvorover hun selv undrede sig, og, idet hun greb den unge Mand's Haand, sagde hun med et mat, men blidt Smil: "De behøver jo ikke nu at forlade os, og henstyrte Dem, alene med Deres Kummer, i denne mørke Biergegn's sorgelige Ensomhed. De maa gaae hjem tilbage med os, og, ligesom vi have med hverandre bedet i Kirken, saaledes ville vi ogsaa, førend vi overgive os til Sønnen, iforening nedbøje os for Guds Naad, og bede ham vise sig barmhjertig imod os, da vi tilhøre ere Syndere."

(Fortsættes.)

R. N. Thoring.

Vorger = Bennen.

Sex og tredivte Aargang.

N° 11.

Lørdagen den 13 Marts 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105

U n m e l d e l s e.

Hermed følger Ekstrakten af forrige Aars
4de Quartals Regnskab.

Administrationen for det forenede Under-
støttelses-Selskab.

Drejer. Monrath. Lindstorff.

G. Køble.

N e g n b u e n

eller:

De ædle Mennesker.

(Fortsættelse.)

I at denne Tid stod Marie bleeg, og taus som et Marmorbilled. Hun lyttede begierligen efter ethvert Ord, hendes Moder fremsagde; med Opmærksomhed iagttog hun enhver Bøielse af hendes Stemme, ethvert forandret Udtryk i hendes Miner. Da Broderen reisde til Udlandet, var Marie kun i Barnealderen, og omendfiont hun vel endnu erindrede ham, ja engang havde elsket ham med Barnehjertets hele sværmeriske Omhed, var dog hendes Bedrøvelse over hans Tab snart forsvunden, da ogsaa hendes Tanker og Følelser henvendtes paa mangehaande nye Genstande, der, ifølge hendes Væsen, vare flikkete til at henrive og fryde hendes Hjerter. Besaa hun endog stundom sin Broders Billed i sit Sovekammer, eller Indskrivten paa Marmormindet i Kirken, fæete dog dette med

et aldeles roligt Sind, uden unyttig Sorg og Klage, og med behagelig Opfriskelse af næsten glemte Minder. — Saa snart Marie nu skønnede, at hendes Moder havde udsonet sig med sin Giests Nærværelse, og ikke vilde forstedse lade fare, eensom og fortvilend, den Mand, der havde havt en saa sørgelig Indflyden paa hendes Skæbne i Livet, og som paa en saa underfuld Maade var bleven ført til hendes Bolig: da var hun frydet i sin Siels Indørste; Glæden fremlyste igien af hendes Ansigt, og endnu engang saae man hiint Emil, der udgaaer fra Hjertet, naar dette, næsten uden at være sig det bevidst, føler sig lykkeligt i sin Reenhed og Uskyld.

De gik derpaa igiennem Dalen tilbage til Enkens Bolig. Veiret, Landskabet, Dagen, Alt syntes at have forandret sig. Den lille Bæk rislede ei meer saa elskværdigen; Himlen var ikke længer saa blændende klar; en mørkenende Skygge udbredte sig uformærkt over den yndige Sø og Høil; alle Fugles Stemmer taug i Skoven, somom en Høg svævede over deres Hoveder. Kun saa Ord taldes, men disse saa Ord bleve stedse mindre og mindre sørgelige; ja, da Moder og Datter endnu engang bode deres Giest

velkommen inden deres Dør, forraabede de en dyb Følelse, hvori hverken Affry, Mishag, eller Modvillie havde nogen Andeel; thi alt Saadant var forsvundet. Efterat de nu havde sat sig ned i Dagligværelset, herskede ibegyndelsen en dyb Taushed; der hordes Sukke udstodes, der saaes Taaret flyde. For saa Timer siden havde den Fremmede været en behagelig Gæst, hvem man dog snart kunde glemme; nu derimod var man ikke i Stand til at lade ham af Minde. Megetmeer folde Moder og Datter, de maatte, efter at have overvundet den smertefulde Forsærdelses første Indtryk, stedsse være ham, for hans egen Skyld, hengivne; altid maatte de vise ham deeltagende Medfølelse i hans Ulykke formædelst den inderlige Anger, hvoraf han dagligen pinedes ved Grindringen om en Gierning, den han meer, end kanskee de selv, eller Andre, ansaa for en affhyelig Forbrydelse.

(Fortsattes.)

R. R. Thoring.

Extract

af

4de Quartals Regnskab,

for

det foreenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter,

i Quartalet fra 1ste October til ultimo

December 1823.

I n d t æ g t e r.

	Sedler og Tegn.		Re Co
	Rbd.	/d	Rbd.
Kasse-Beholdningen fra f. N. incl. Restancer (see Ugebladet No. 49) var	2316	28	3046
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 35te Aargang fra No. 40 til No. 52 inclusive	465	9	—
B. Quartals Kontingent for 4de Quartal fra 1ste Decbr. til ul- timo Decbr. h. A.	667	4	—
C Laans og Forskuds Afbetaling i dette Quartal	10	—	796
D. Varlige Indtægter: det Kongelige Huses Gave	20	—	100
	Rbd.	41	3945

At forestaaende Extract af 4de Quartals Regnskab i
er overeensstemmende med Administrationens Con
bevidne

Drejer.   Monrath.   Lindstorff.

G. Købt

U d g i f t e r.

	Sedler og Tegn.		Rede Sølv.	
	Rbd.	/3	Rbd.	/3
de aarlige staaende Udgifter, som de Ugebladets Trykning, Papiir, Brevninger ic.	770	56	—	—
de aarlige Pensionister i dette Kvartal	482	24	—	—
Udfældige Udgifter:				
1) for kjøbte 1000 Rbd. af Bank- laanet 4 Februar 1820 incl. Renten fra 11 Juni	—	—	1035	26
2) for diverse anviste Regninger	27	14	—	—
Endelig bliver Casse-Beholdningen, inclusive Rbd. 1172. 72 Sk. Sedler og Tegn & Rbd. 1579 rede Sølv, for udstødte men ei betalte Laans og Kvartals Quit- tinger	2198	43	2910	38
	Rbd.		Rbd.	
	3478	41	3945	64

København den 31 Decbr. 1823.

P u n d,

Kassierer.

Vorger = Vennen.

Ses og tredivte Aargang.

No 12.

Løverdagen den 20 Marts 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

R e g n b u e n

eller:

D e æ d l e M e n n e s k e r .

(Fortsættelse.)

Moder og Datter forsoiede sig nu, henimod Aften, ind i deres særskilte Værelser, og Eduard blev overladt til sine egne Tanker. Han gik da ned i Dalen, og vandrede igiennem den yndige stille Lund, indtil hans Siel var, ved den ustyrrerte Ensomhed, bleven beroliget. Nu havde han jo seet dem, han meest var bange for nogensinde at see, og ventlige Blik, gode Ord vare gangne fra Hjerte til Hjerte. Moder og

Datter folde sig fortiden aldeles lykkelige; thi deres Lidelser vare forsvundne. Dogsa han begyndte nu at haabe, Fred vilde, efter hans lange Bød, vende tilbage i hans Siel. Under alle disse Tanker fremviisde sig uformærkt, for hans Siels Die, den hulde Marie Stewarts Billed, og næsten vovede han at spørge sig selv: "Elsker hun? eller er hendes Hjerte vedblevet frit i det ensomme Hjem?" Dette var blot en hastigen overgaaende Drøm, som dog kun svandt bort for snart at komme tilbage; thi, da han endnu engang saae Pigen, idet just Stierne glimrede paa Himlens Blaa, folde han en saa sm og inderlig Tilboielighed for hende, at det undrede ham, hvorlunde denne paa een Dag havde kunnet frembringes. Dog, naar han betænkde, hvilken Dag det havde været, kunde han ei længere undre sig.

Alle Tjenestefolkene kom nu ind i Værelset, og iblandt disse nogle Oldinger, der længe havde tient med Troskab i Familien. Maria forelæste dem nogle Stykker af Bibelen. Det var et høitideligt og findrørende Optrin; ja, ligesom paa gamle Billeder en Straaleglands omringer

hellige Menneſkers Hoveder, ſaaledes maatte det vel forekomme den Fremmede, der uafſadeligen ſkuede hen paa Marie og lyttede til hendes klar- tonende Stemme, ſomom et Helgenſkin omgav hendes ſkønne Tindinger, idet hun bøiede ſit Hoved, med de frembølgende Lokker, ned mod den hellige Bog.

Medens den Fremmede forrige ræbſelfulde Nat laa paa ſit Leie, i det enſomme Slotstaarn, ligesom en Eventyrer i Et af Fortidens See- Lande, gik mange og næſten blot glædefulde Tanker igiennem hans Siel: i denne Nat ſyſ- ſelfattes derimod hans Aand med de alvorligſte Foreſtillinger, dem blot hans Livs-Forhold vakde hos ham, og, medens hans Fantafſie ſov, var hans Hjerte ganſke vaagent. Han havde berøvet denne fortræffelige Moder hendes enefte Søn, denne ypperlige Pige hendes enefte Broder — men ſkulde det ikke ſtaa i hans Magt, at oprette for Begge deres ſtore Tab? Ingenſinde tilforn havde hans Hjerte følt inderlig Hengivenhed, men elſket blot Skyggebilleder, det ſelv ſkabde fig. Nogle Aar igiennem førde han et uſtadigt urofuldt og ulykkeligt Liv. Nu derimod, da en

svag Blædestraale syntes at fremlyse fra det Fierne, ligesom Morgendæmringens matte Skin langt fra vinet, muntredes hans Siel, og han vovede at flue ind i en klarere Fremtid. Havde ikke hans Modstanders heftige Sind tvunget ham til Tvekamp? havde han ikke modtaget af ham fuld Tilgivelse, og hædrende Erkiendelse af sit Mod og sin Vrefølelse? Ingen gjorde ham Bebreidninger formedelst en Tvekamp, hvortil af ham ikke var given nogensomhelst Anledning, og længe maatte han anvende sin Kunstfærdighed, blot til sit Livs Forsvarelse; thi de to ovete Fegtere havde været hinanden vorne, indtil den unge Hvilænder modtog Dødsfaaret.

Denne Nat forgik lige saa rolig og stille, som hiin havde været urolig og stormende. Hartad samme Tilstand fandt Sted i Edwards Hjerte. Hans Tanker, hans Følelser, Sindsbevægelser vare komne i Stilhed efter den indre Kamp; en Rolighed, der længe havde været fremmed for ham, opfyldte hans Siel, og om Morgenens fastede han et glædefuldt Blik paa den opvakte Naturs Skionhed og Pragt. Den gæstmilde Kone, i hvis Huus han opholdt sig, havde

tænkt, under hele den afvigte Nat, afvejlende paa ham og sin Son. Det forafulde Liv, han havde ført paa sine Ensomheds-Banbringer, bevægede hendes Hjerter til den inderligst: Medlidendehed, og gierne ønskede hun at vide, om vel hans Forældre vare dode, eller ogsaa en Fader, eller Moder maatte vide ham overladt til hans usete og qvælende Kummer. Mangen En, hvem en lige Skæbne havde truffet, glemde let og snart det Skeete, ja levede glad, eller sorgløs, som tilforn, udadlet af Andre, eller uden at føle Bebreidninger af egen Samvittighed: hans hele Ungdom røbede derimod et Anstreg af Tungfind, og Mid-Alderens Alvorlighed havde, paa en rørende Maade, blandet sig med Ynglingens naturlige Uabenhed. Hvor kunde man nu unddrage en saadan Mand sin Hengivenhed? Og den sidste Tanke, hvormed hun nedfank i Drommenes Verden, var den, at hendes Son havde, i sin sidste Time, lagt sin kolde Haand i Hiins, og den deeltagende Edvard en Pude under hans Hoved.

Medens den hulde Marie hvilede paa sit Leie, søgde hun forgieves at forjage den Frem-

m des Billed fra sine lukte Dien. Dog — hvi skulde hun ogsaa ikke tænke paa ham? Hvad var han vel hende, og hvad Andet kunde han vel være hende, end en Mand, der endog stern fra hendes Bolig maatte, kun med Kummer, tænke paa hende, paa Eysteren til den Yngling, hvis Død laa saa tungt paa hans Siel? Hun folde Taarer nedtrille ad sine Kinder, og astorrede disse i det stille Mørke; endnu engang bad hun om Fred for Ynglingens Hjerte, og, da den første Morgenstraale vakde hende af den urofulde Slummer, henvendtes, uden at hun selv var sig det bevidst, hendes første Tanke paa ham, og hun glemde ham ikke i sine Bonner.

Sommerens pragtfulde og glædevækkende Smykke prydede den hele Dal, og det var ikke let for den Fremmede, at forlade dette jordiske Paradis i og udenfor Huset, hvor han levede som Gæst. I den tidlige Morgenstund besteg han, undertiden ganske alene, Biergtoppene, indtil de første Solstraaler dreve Taagen iveiret, og den rolige Skovdal nedenunder laa, lys og klar, blottet for hans Die. Snart sad han ensom ved de nedsyrtende Biergstømme; snart vandrede han paa de lyngfulde Bredder af vidt

udstrakte Landsøer, eller paa Klippkysten af en
 Havbugt. Dale, der havde en saadan Udstræk-
 ning, at de ligesom endtes i en fiern og mørk
 Aftendæmring, forkortede sig under hans Skridt,
 og han glædede sig ved den sorte Granskov, som,
 i en Miils Omkreds, med alvorligt Stille om-
 mørkede Joden af et majestætiskt Bierg. Han
 hørde Skriget af Raadhrene, naar disse, vakte
 ved Gienlyden af hans Fodtrin, fremtrak deres
 takkede Hoveder, og han anstrængede sine Blik
 for at opdage Drnen, hvis vilde Skrig han for-
 nam fra den blaae Luft høit oppe over ham.
 Den Tid, han saaledes ensomt henbragde, om-
 given af vilde Natur-Genstænder, var for ham som
 haarde Bodtimer. Dog bleve ham mange søde
 og glædefulde Dieblik tildeel; thi han gik snart
 med Marie alene, snart med hendes Moder igien-
 nem Kratskoven paa Bredden af den lille Flod,
 eller over grønne Enge, over blomsterfulde Skov-
 fletter, hvor man saae Riddene lege, og ind i de
 landlige Hytter, hvis bruunfarvete Beboere ven-
 ligen helsede de Besøgende, der sledse kom for at give
 Prøver paa Velvillie, Deeltagning og Kiærlighed.

Saaledes hensvandt den ene Dag efter den
 Anden, og endnu stedse befandt Edvard Ashton

fig i Dalen Creran. Han havde meddeelt Moderen alle Omstændigheder ved hendes Søn's Død, og hun kunde ikke andet end tilstaae, at jo hendes heftige og ubesindige Carl selv var gaaet sin Skæbne imøde. Ikke desto mindre nedbad dog Moderhjertet Betsignelse over den hedensfarne Søn, medens det tillige talte med ubeskrivelige Omheds- og Medlidenheds-Følelser til den Mand, der lod alle den ulykkelige fældete Unglings Dyder vederfares Ret, og hellere vilde lade hele Skylden paa sig, end gjøre den Døde til Genstand for nogensomhelst Bebreidning. "O kære Hr. Ashton! sagde derfor Moderen, inderligen rørt, havde De og min Carl truffet som Venner paa hinanden, vilde de sikkert have kommet til at elske hinanden. Levde han endnu, og De var som Fremmed kommen til os, skulde det have glædet ham, i Selskab med Dem, at overfare Bierge og Dale for at nedlægge den takkede Hjort, eller den hurtige Hind; men brat udsluktes for ham Livets Lys, ligesom Skyfuggen hist i Glenodalen forsvinder — borte er han og kommer ei meer tilbage."

(Fortsættes.)

R. R. Thoring.

Vorger = Vennen.

Ser og tredivte Hargang.

No 13.

Løverdagen den 27 Marts 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

R e g n b u e n

eller:

De ædle Mennesker.

(Fortsættelse.)

Den Fremmedesad da, alene med Mariæ Moder, i Skoven. Ikke var inderheden noget andet levende Væsen, end et Egern, der sprang fra det ene Træ til det Andet; ikke hørdes anden Lyd, end Grønspæntens Skrig, der blandede sig med Vandfaldets Bruslen. Edvard hæftede sit Die paa hende og udbrød: "behøver jeg vel at sige Dem, hvi jeg endnu tover med at forlade Deres Bolig? Jeg elsker inderligen Deres Datter, og vilde De vel kunne antage mig som Deres Søn, dersom jeg saae mig i Stand til at vinde Mariæ Hjerter? hvis ikke, forlader jeg iaften denne Dal."

Han talede med kiendelig Bevægelse, hvormeget han end søgte at skjule denne; thi, havde han endog vakt Mædlighed, ja selv Hviagtning, det var dog noget ganske Andet, at vorde antagen som Søn i en Familie, hvis dyrebareste Lykke var ved ham bleven forstyrret. Med Uengstelse ventede han derfor paa de første Ord af Moderens Svar, der nu paa eensgang hævede hans Siel op i Glædens Himmel. "Hvis jeg engang, svarede hun med inderlig Godmodighed, laae Dem forbundnen med min Marie, kunde jeg roligere nedlægge mit Hoved og døe ifred. Jeg føler det: Gud har sendt Dem til at være vor Trøster!"

Nu var den Fremmede nogenlunde tilfreds i sit Sind, og han meddelte derpaa Moderen en kort Skildelse af sin personlige Forfatning, samt sine Familie-Forhold. "England, sagde han til slutningen, er det Land, hvor jeg maae boe; men, hvis jeg kan erhverve mig Deres Datters Kiærlighed, ville vi aarligen besøge Dalen Cressan. Dog, ah! mine Forhaabninger ere vel, desstværre! kun en Drøm. Hun vil vist ikke kunne elske mig." Med Venlighed og oplivende Smil saae nu Moderen hen paa ham og sagde: "Min Datters Hjerter er frit; ei kan det være Andet, end at De jo snarligen maa vinde hendes Kiærlighed."

De stode nu op, og forsvædede sig tausé hjemad. Endnu samme Dags Aften gik Edvard med Marie langs igiennem den vilde, ensomme Dal, og, inden de nærmede sig Hjemmet, oplysde Maanen beres Bei igiennem den duftende Birkelund. Maries Hjerte var, med alle hendes stille, rene, uskyldige Tanker og Følelser, den Elskte aldeles hengivet; hun kiendte ikke til Forstillelse, og hun besfeledes ikke af nogen Følelse, hun vilde tilfløe, eller skjule. Ingen Lidenskab foruroligere den hulde Pige; ingen Drøm af den vilde Indbildning, ingen sværmerisk Henrykkelse betog hendes Indrevæsen; men hendes Smil var det klare Lys, hendes Stemme livligen tonende Musik for hans Siel, og ifølge den levende, inderlige Tilbøielighed, hun folde det første Dieblik, da hun saae den Fremmede i Granskoven, havde hun gierne draget med ham lige til Verdens Ende, gierne opoffret sit unge og lykkelige Liv for ham. Da han trykte hende til sit Hjerte, og de lovede hinanden Trost, nedstrømmede hendes Taarer; ja de Kys, hvormed Edvard bedækkede hendes Dien og Kinder, gjorde det uskyldige Pige-hjerte uudsigeligen saligt. Dog, hvor kiær han end idette Dieblik forekom Marie, syntes det hende alligevel, da han tredie Dagen efter vilde reise bort, at han var bleven hende endnu dyrebare. Med Henrykkelse dvælede hun

nu, giennemtrængt af den rene Rørlighed, ved den Tante, engang at skulle være hans Kone: det blev hende derfor tungt om Hjertet, idet Skyggen viisde paa Solstiven i Haugen den Time, da han skulde tiltræde den Reise, der i nogle Maaneder vilde skille ham fra hende.

Marie havde levet et ensomt Liv i Høilandet, det var undtaget, hun, strax efter sin Broders Død, tilbragde tilligemed Moderen i Udenlandet. Hendes Hjerte flumrede, uforstyrret som Barnes hjertet, i Ro og Fred; nu derimod giennemstrømmedes hun af reen Lidenskab; ei havde hun længer Dien for Skyggen og Taagen paa Biergene i sit Hjem, ei længer Dre for Strømmens Brusen i sin Fødsel-Egn. Edvard var hende Alt og Alt; hendes tidlige re Liv, det hun hidtil havde anseet for tykkeligt, forekom hende derimod nu som en tom intetsigende Drøm.

Solen stod høit oppe paa Himlen, og dens Straal glants farvede de fierne tykke Skyer, der siden opløste sig i mild Regn over Dalens Skovgrændse. "Den skønne Regnbue!" sagde Marie, da hendes Elsker, ved Skilsmisfen, kysede Taarerne af hendes Dien. "En Regnbue har bragt mig hid, og nu, da jeg maa skilles fra Dig, see! da glændser den igien i sin hele Skønhed, denne Forjættelses hellige Bue!"

Dette var Edwards sidste Ord ved hans Af-
 fæd. Ofte erindrede Marie sig disse Ord, ofte
 gientog hun dem, naar hun vandrede igiennem
 Skoven, og tænkte paa sin Forlovede. Timerne,
 hvor grusomt de endog syntes at dvæle, vare
 endeligen, den Ene efter den Anden, forsvundne,
 ligesom Bækkens Belger, idet de hurtigen for-
 jage hverandre, og Bryllups-Dagens Morgen
 grebde over Dalen Ereran. Det var en lykkelig
 Dag saavel paa Appins Bierge, som i Englands
 skionne Dal Gorton, hvor, under Julehøitids-
 Sangene, Bøgeret ofte gik rundt, iblandt Edwards
 Forpagtere, paa den unge Herres og hans scottse
 Bruds Velgaaende.

Den Kiste var nær bleven en Liigkiste.

(Af Dr. Pappes Beskrivte, 3 S. f. 1823.)

Følgende besønderlige Hændelse, der letteligen
 kunde have havt sorgelige Følger, mødte, for
 ikke lang Tid siden, en skikkelig Landmand fra
 Egnen ved Valenciennes. Denne Bondemand
 havde engang kjøbt sig, i hiin Stad, en stor Ege-
 træ-Kiste, forsynet med en stærk og kunstigen ind-

rettet Laas. Efter at have faaet Kisten bragt paa Bognen, kørde han afsted til sit Hjem. Da han var kommen et Stykke Wei uden for Porten, fik han Lyst til at røge sig en Pibe Tobak. Han fremtrak sin Pibe samt sit Ildtøi, og begyndte at slaae Ild; men, da det just blæste heftigen, var det ham umuligt at faae Ild. Han slog og slog paa Flintestenen; men Gnisterne fløie tilside og Svampen skægede ikke Ild. Endeligen faldt det ham ind, at aabne sin Kiste, og sætte sig ind i denne for, at kunne uhindret faae Tobakken tændt og i al Mag ryge af sin Pibe. Som tænkt, saa giort. Bognen ruller afsted; Bonden sætter sig i sin Kiste, bukker sig ned saameget, han kan, og efter nogen Møie, uagtet det opstaaende Kistelaag tiende ham som Vindskærm, lykkes det ham at faae sin Svamp tændt. Allerede brænder Tobakken, og han ryger det bedste, han kan, da et Vindstød, eller en Bogstrykelse med Et slaaer Kistelaaget ned, og Bonden ligger indespærret i Kisten. Letteligen kan man forestille sig hans Forkærdelse, hans Skræk over, at føle sig saaledes ihdelukket. Han arbejder af alle Kræfter for at faae Kisten aabnet, eller senderflaaet, men uden Nytte; thi Træet var for tykt og Laasen for loofast. Til al Ulykke var Piben, formedelst Skræk, falden ham ud af Munden, og Noget af den brændende Tobak nedfalden paa hans ene Been; men

det snevre Rum tillod ham ikke at udstrække Armen for, at hjælpe sig tilrette under denne Waande. I denne gruelige Tilstand, da han ikke formaade at optænke noget Hjælpemiddel, gav han sig til at skrige, og raabe af alle Livsens Kræfter, for at høres af dem, der tilfældigviis maatte møde ham paa Bognen. Dog Alt omsonst. Hesten travede uophørligen affted ad Veien til sit velbekiendte Hjem, udenat Noget mødte den. Bonden vedblev at skrige af al Magt; dog, da han besindede sig, at han, af Frygt for at tabe Kistenøglen, havde puttet denne i sin Lomme, og Kisten alsaar ikke kunde oplukkes, maatte jo En eller Anden, der mødte ham, vanskeligen, ja maaskee sletikke, kunne yde ham sin Hjælp. Han tænkte nu med Angst paa, hvorledes hans Hest vilde tee sig; thi endog, om den travede lige til Byen, maatte den dog gaae ad en ujævn Wei over flere Bække, i hvilke han da let kunde vorde kastet ned. Den stakkels Bondemand forestillede sig med Gru sin Skæbne. Hesten, der savnede sin Styrer, blev Lid efter Anden staaende. Manden tog derfor paa heftigen at skrige, hvorefter da Hesten stedse igien fortsatte sin Gang, og travede af Hjertens Lyst over Tuer og Stene, igiennem Huller og Moradser. Bognen rystede frygteligen, og paa Bognen dansede Kisten formeligen med Bonden, der ikke engang formaade at bringe

Haanden til Hovedet for, at bestærme sig mod de Stød og Kvæstelser, han fik imængde fra alle Kanter. Endeligen kom han, efter firetimig Kiørsel, lykkeligen til Byen og holdt uden for sin Port. Konen, som seer Vognen komme uden Mand, troer, der maa være hændet ham en Ulykke. Hun kommer nærmere for at eftersee, og hører da en huultlydende Raaben, uden dog iførstningen at kunne sige, hvorfra denne skrækelige Lyd kom. Skrigende styrter hun hen til alle Naboere og Naboerster. Enhver løber til, lytter efter; Enhver staaer maalt, løst af Skræk over et formeentligt Spøgelse, og Ingen tør nærme sig Kisten. Endeligen henter man Bysmeden. Denne faaer Kisten, efter megen anvendt Umag, med et af aabnet, og man — fremtrækker Manden, — død end levende, bleg, afkræftet, forstødt og et.

K. K. Thoring,

Profesor, og Lærer ved det
Selskabet = Akademie.

Commissionen, som bestyrer Udgivelsen af Ugebladet Borgervennen, samles Søndagen den 28 Marts, da Hr. Pastor Michelsen meddeler sit Bidrag.

Norger = Nennen.

Ses og tredivte Aargang.

N° 14.

Løverdagen den 3 April 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestrøde No. 105.

Bettie-Dalen i Norge.

(Oversat af Litrarisches Conversations-Blatt. *)

I Bergens Stift i Norge ligger En af hine stejre, af stejle Klippebægge indsluttede og af en Flod gennemstrømmede, Dale, hvilke man paa Norsk kalder Giel. Den er flete norske Mile lang og den eneste Vej til et, især ved sin Færd, bethdeligt Landgods. Aldrig blev det, for medelst den farefulde Vej, besøgt, enten af en Gejslig, eller nogen anden Embedsmand, og

---

*) Man forbenter, at denne Beskrivelse, henhørende til de, for ikke længe siden, af en Borgerven opgivne Emner, ikke vil være uden Interesse baade for dansk- og norsk-fødte Medborgere, og hos Begge vække gavnlige Grindringer.

hvad som end kan synes underligere, end ikke den ældste Landmand i Farnæs, det næste Sogn, havde nogenfinde seet Gudslet i Bettie. Kun de nærmeste Godsejerens Naarsørende besøgte ham undertiden. Præsten i Egnen, Hr. Børgesen i Kardals Anner, fattede den Beslutning, for ej at lade nogen Deel af sit Sogn ubesøgt, et tiltræde den besværlige Vandring, hvis Farer selv for ham havde noget Tilvokkende.

Han begav sig Søndagen den 18de Juni 1818, i Selskab med nogle Personer, der havde bivaanet Gudstjenesten, paa Vejen. De kom snart til Kardals Egen, der omtrent er $\frac{3}{4}$ norske Mil lang, paa dens bredeste Deel omtrent $1\frac{1}{2}$ Fjerdingsvej bred og paa begge Sider indsluttet af høie og stejle, undertiden lodret nedhængende, Bjerge, over hvilke der gaaer ingen Sti. Egen danner altsaa den eneste Forbindelse imellem Dem, der boe hinsides denne og den anden Side i Sognet Kardal. Rejseselskabet havde flere Baade, hvis Roerkarle, som det sædvanligen skeer paa Vejen til og fra Kirke, begyndte en Veddestrid. Ser haandfaste unge Mænd sidde sædvanligen til Roers, og Baaden styder, som en Pil, over Vandfladen. Saasnart En af de løppende Baade bliver langt tilbage, eller, trods alle Anstrængelser, ej kan komme med de

Andre, er Beddestriden til Ende; dog blive de Overvundne endnu drillede med hidende Skjemt. De Rejsende kom snart til det skønne Farnæs, hvor Floden Utledal, der løber igjennem Utledal, Bettie-Dal, Sualemsdal og Farnæs, udgyder sig i syv Mundinger. Det var allerede Aften og timmeligen mørkt. Præsten tog sit Nattelæje paa et anseeligt Landgods, der ligger ved Flodens Sydside. Hans Vejviser, en saakaldet Huusmand eller Ensidder, der neje kjendte Borten i Bettie, biede paa ham. Tidligt om Morgenen brøde de op. Forskningen gik Rejsen til Hest over skønne Eletter. I Egnen ved Bee kom de til et store Vandfald, der, frembrydende fra Sidedalen Rosdal, styrte 120 Favne i eet Fald. Længer hen aabnede sig Valdersdal, igjennem hvilken Floden Thye flyder, som her kommer ned i en stortrende Fald dannende, Vandstyrkning. Over dens Munding fører en Bro. Ved at drage op til Utledal, kom de Rejsende til Klippebjerg Moeberg, ved hvis Fod ligge nogle Bønderhuse. Under en meget høj Sandbanke, hvortil man kommer fra Thye, ligger ligeledes et Landgods. En stejl Sti fører til Sualems-Bjerget, en glat Klipperyg, hvorover man uden Besværlighed og Fare ikke kan ride. Vejen

gaaer da over den skønne Slette, Sualem, der strækker sig til Landgodsset Felde, hvor Nærheden af den vilde Dal bebuder sig.

Naturen viser sig her i alvorlige Træk. Dens Smilen forsvinder, Dalen bliver snevrere, de sorte Bjergmasser optaarne sig højere til begge Sider og kaste deres sørgelige Skygger trindt om. En Bro fører over Floden Felde, der, fremstrømmende af en, til hint Landgods hørende, meget høj Græssgangsdal, nedstyrter i et Fald af næsten 200 Favne; Alt er her kæmpeagtigt og frygteligt. Det er Naturens store Stil. Smaa Gjenstande forsvinde, og Hjertet banker, i det det aner de sig nærmende Farer. Præsten lod sin Hest blive tilbage paa Landgodsset Felde, for nu at fortsætte Rejsen tilfods. Bonden og hans Karl ledsagede ham, og han havde nu 3, Vejen velkjendende og med dens Farer fortrolige, Førere.

Tæt ved Godsset begynder den frygtelige Vej. Over en fremspringende Granitklippe, hvis Fod Floden bespyller, fører den eneste Vej til Dalens Indgang, stedse ved Randen af Afgrunden. Dette Bjerg har sandsynligvis bestemt Høiden af Vejen til Bettie-Dal; thi ellers lod der sig ingen Grund finde til, hvorfor man havde udhugget

Stien langs med denne frygtelige Klippevæg i saadan Højde, at den Ulykkelige, der nedstyrter, maatte blive knust, for han naaede Vandet. Paa Toppen af Bjerget vender man sig til Højre, og over en Bro af Træstammer, der, belagt med Birkebark, Græstørv og Flint, gynger under Fødderne, kommer Man til Dalen. Bjerget hænger her ud over Vandrerens Hoved; men gjerne holder han sig til Bæggen, som en venlig Støtte, for ej at see Afgrunden, ja, om muligt, ikke tænke derpaa, hvormom dog stedse den fra den bævende Bro nedfaldende Flint minder ham. Nu er han i Dalen. Vejen er kun saa bred, at begge Fødder have Plads ved Siden af hinanden, men undertiden er kun Plads til een Fod, ja hist og her er hele Stien saa aldeles bedækket med smuldret Jord og smaa Stene, at Man slet ikke kan staae, men først maa skrabe sig en Vej med Foden. Den øvre Deel af den skrubbete Væg fremrager over Vandrerens i en meget spids Vinkel, medens den nedre stejl nedstyrter under hans Fødder.

Længer opad i Dalen, paa Flodens nordlige Bred, aabner sig en Sidedal, den mærkværdige Ufdal. Bygningerne paa det her liggende Landgods staae paa en saa stejl Ekraaning, at Un-

derbjællerne, der med den ene Ende hvile paa
 Jorden, paa den modsatte Side, for at faae en
 horizontal Belliggenhed, maae understøttes af en
 8 Fod høj Muur. Og saa Markerne ligge saa
 stejlt og saa nær ved en frygtelig Afgrund, at
 Ingen, uden Den, som dertil er vant, kunde
 vove, at betræde dem. Seer man nedentil fra
 Dalen de Græsmarker, der snarere hænge ud
 over Dybet, end ligge, og som aartligen af-
 mejes med en Haandsagl, saa begriber Man ikke
 det forvovne Mod, der koldblodigen hengiver sig
 til saadant Arbejde, over den truende Afgrund.
 Gjennem denne Dal strømmer Floden Ufdat,
 der falder fra Toppen af de Bjerge, hvilke Man
 kalder de unge Horer. De høre til de højeste i
 Bergens Stift, og ere højere, end Galetind,
 der ligger 5500 Fod over Havet. Man udleder
 deres Navn fra et sælsomt Sagn: Et Bryllups-
 selskab af tuster lidetlige Mennesker blev, paa
 Vejen til Kirke, formedelst Himlens Brede, for-
 vandlet til disse 7 Klippestykker, hvis Toppe ere
 Brud og Brudgom. Strømmen flyder i en
 Fjernelse af omtrent 60 Fod fra Huset, og 300
 Fod længer hen nedstyrter den med, Jorden lig-
 nende, Bragen. Faldet er saa rædsomt, at Huset,
 især om Sommeren, er i en stedsevarende Ryk-
 stelse, og alt Flydende, som staar i et aabent

Kar, Fædse viser en gittrenbe Bevægelse. De til Floden vendende Vure og Bindur ere altid sugtige af de Dunster, som opstige fra Vandfaldet. Faldet skal være 200 Favn højt, og naar Man seer ned i Afgrundens Dyb, og da stur op til det høje Svælg, hvorfra Floden frembrøder, kan Man ej betvivle denne Angivelse. Ved Siden af Vandfaldet har Man, i Granit Klippen, hvilken det bespylter, hugget en Sti — en Vej kan Man ej kalde det — bred nok for en Fodgænger, eller højest for en vel afrettet lille Hest. Denne Gang under den overhængende Klippevæg, der netop er saa høj, at en Voren kan staae opreist, er den eneste Vej til Landgodsset, indtil Man har bestegit en anseelig Højde. Men Stien afbrydes dog ved et Svælg, over hvilket sammenføjede Bjælker ere kastede, der med den ene Ende hvile paa Stien og med den anden paa en fremragende Klippe, der og understøtter en over Vandfaldet førende Bro. I Bjælkerne ere indhugne Hækker, der tjene som Trappetrin, og hvo der bestiger dem, medens han gjennem Bjælkerens Sprækker seer det flummende Vandfald under sig, maa være en Indfødt af Leirdal, hvis han ikke føler, hvilken Fare der truer hans Liv. Hverken denne Træ-Vej, eller Broen, eller Klippestien have noget Rækværk. En Leirdaler ved

ikke, hvad Svimmel er. Han falder som andre Folk; men han staar og hvor Andre falde, og sonderknuses han, saa ligger Skylden deri, at han er ubestrikeligen uforsigtig, og har ingen Vinger. I de 10 Aar, i hvilke Præsten Børgesen forestod sin Menighed, forgik ikke et eneste, uden at Mennesker styrtebe i Afgrunden. Det er en sædvanlig Dødsmaade, der ej gjør videre Opsigt. Dalens Beboere troe dog, at de Forulykkes Aander gaae omkring, og de adskille Disse fra andre Epøgesler ved et eget Navn.

(Fortsættes)

Michelsen.

Trykfeil i No. 13.

Side 101, Lin. 5: Grønspættens, læs: Grønspættens

— 102, — 8: paa eengang, l. paaeengang

— 106, — 4: røge, l. ryge.

Borger = Bennen.

Sex og tredivte Aargang.

№ 15.

Løverdagen den 10 April 1824.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Bettie = Dalen i Norge.

(Fortsættelse.)

Vejen blev stedse besværligere og frygteligere, jo længere Vandrerne gik op i Bettie = Dalen. Snart blev deres Sti afbrudt af nedstyrtende Sne, over hvis Dyrger de hastigen maatte ile, om de ikke vilde glide ned af den stejle Vej og sonderknuses paa Klipperne, eller drukne i Sneen; snart stode de med Skræk for en Ismuur, Levningen af en frossen Strøm, der syntes ganske at spærre Vejen. Men derfor vidste Landmanden Raad. Han huggede med Oxen, hvilken han velbetænkt havde taget med, en Ridse i Ismassen, satte en Fod deri, gjorde derpaa et Trin for det

anden Fod, og blev saaledes ved, indtil han var over Isblokken. De Dvrigte fulgte hans Fodspor. Over halvanden Time lob Bejen ved Randen af en Afgrund, snart over endnu ej smeltet Sne, snart over Ismasser, der naaede fra Bjergets Top lige ned til det svælgende Dyb, og over hvilke kun Dren kunde bane en farlig Sti. Saa udmattet Vandrerens end maa være, gaaer han heller fremad, end hviler sig et eneste Døgnblik. Hans Tanker drages da saa aldeles hen paa det Kolde, hvorpaa han skal sætte sin Fod, at han kun har liden Tid til at see Døden i Øjnene, der fra alle Sider griner ad ham; men sætter han sig paa Randen af et Svælg, sees han høje Klipper at hænge over sit Hoved; under sine Fødder en aaben Afgrund; paa den hinsides Dalvæg de vildeste Strømme at styrte flere hundrede Favne ned, medens nedentil i Dalen den skummende Strøm bedøvende bruser og pilsnar skyder sig frem.

Dalen udvider sig endeligen lidt og ved Hølifos, omtrent halvanden Mil fra Bettie, bliver den henimod 150 Skridt bred. Paa andre Steder beløber sig Bredden kun til 60 Fod, og undertiden kun 12 til 14. Her forlod Landmanden

Præsten med den Forsikkring, at Vejens Besværligheder nu vare overstandne. Hølifos er et Vandfald i Utleedal-Floden, vel ej af betydelig Højde, men stærkere end noget andet Fald, der nedstyrter med et bedøvende Bulder. En Klippe hæver sig her af Dalens Dybhed; Floden maa vælge sig en smal Seng imellem den og den stejle Klippvæg, og den fremstyrter med saaimodstaaelig Magt, at nedkastede eller fra Bjergene nedfaldne Stene paa Overfladen blive bortrykkede.

Vor Vandrer var gjennemvaad af Regn, før han havde naaet Maalet for sin besværlige Rejse. Stien hældede lidt efter lidt til Floden og Bjergvæggen, langs med hvilken de næsten stedse vare gangne, veg tilbage og aabnede en bred, hvorvel endnu stedse knudret, Vej. Plydseligen aabnede sig en ny Sidedal, og Vandreren stod paa Betties Marker, der kun libet hævede sig over Flodseugen. Han gik ind i Husmandens nærliggende Bolig, for at udhvile en kort Tid, før han besteg den høje Bakke, hvorpaa Landgodset ligger.

Familien var nyligen staaen op fra Maaltidet. Man skaffede strax Altning bort, som om

det var ikke godt nok til Gjesten, og frembar det bedste Smør, Ost, roget Kjød og Hvedebrød, kort Alt, hvad der kunde vederqvæge den mødige Vandrer. Men, ganske gjennemvaad, følede han sig meget ilde, indtil Berten af Klædeskabet fremtog, hvad som behøvedes. Præsten sad nu i Landmandens Søndagsklæder iblandt de gode Folk, der ej noksom kunde forundre sig over det uventede og uhorste Besøg.

Bertinden var høj frugtsommelig. Præsten ønskede hende en lykkelig Nedkomst, og spurgte hende om, hvorledes hun vilde bringe Barnet til Kirke. „D, naar det først er saa nær,“ svarede hun smilende, „har det slet ingen Nød. Barnet indsvøbes, og Karlen bærer det!“ — „Ad den Vej, hvor jeg er kommen?“ spurgte Præsten. „Vi have ingen anden,“ svarede Bertinden. „Vi ere ikke bange for den, og vante dertil. Om nogle Uger vil det og blive bedre, naar al Iis er borte. Med Guds Hjælp vil jeg snart komme til Kirke, og Fa'er*) vil da lede mig ind.“

---

*) Hun mente Præsten. Den Etik, at indlede Kirkegangskonen — den nye Moder — er og gængse paa Landet hos os, og bestaar deri,

Berten sagde til Præsten, at Man, i den gunstigste Sommertid, kunde tilhest komme gennem Dalen, og at hans til Bejen vante Hest da bragte alle Fornødenheder i Huset. Man kan ej undres derover, naar man seer, hvorledes de smaa Heste (Nordbakterne) i Lejerdal, med Lethed og sikke Skridt, gaae paa den smalleste Sti ved Randen af en frygtelig Afgrund, hvor de da sætte en Fod foran den anden, og saaledes komme frem.

Fra Landgodsset strakte Dalen sig endnu 3 norske Mile opad, og er overhovedet meer end 7 danske Mile lang, men vorder højere oppe baade frugtbare og tilgængeligere. Hele 6 Maanedere

---

at hun ved Kirkedøren imødtages af Præsten med en Tale. Man vil vide, at en vis ung Præst, der herom ikke havde ladet sig underrette, tog Udtrykket bogstaveligen, og førte Konen ved Haanden op ad Kirkegangen til sin Plads i Stolen. Hvorvidt ellers hiin, i sig selv skjønne, Skil her ofte vorder fordærlig for Helbreden, og kunde derfor trænge til Modification, er af mange fornuftige Kristne paapeget, og paa enkelte Steder taget til Estertanke.

Dvers.

igjennem ere de tvende i Dalen levende Familier, Godsejeren og hans Huusmand, affkaarne fra alt Samqvem med Mennesker. Om Vinteren er den sædvanlige Vej ufremkommelig, formedelst Sne og Is, især formedelst nogle Isseuler, hvis Spor Man endnu seer om Sommeren, da Solens Straaler kun falde nogle Timer i dette lange, græffelige Svælg, og Isen sjældent forsvinder før Juli Maaned. Om Vinteren, naar Floden er frossen, kan kort Tid en fremkommelig Vej føre gjennem Dalens Dyb, men som dog ikke er uden al Fare, saasom Lavinernes styrte ned med frygtelig Hestighed, saa at allerede Lufttrykket nedstyrter Alt. Mod Enden af Høsten og Vaaren er Vejen til og fra Bettie aldeles affkaaren, fornemmeligen i Eftersøst, da hyppig Regn løsner Jord og Stene.

I nogen Afstand, bag Betties Baaningshuns, i Baggrunden af Dalen, hæver sig et ujævnt Bjerg, over hvilket, ved Begyndelsen af en ny Dal, et saare høit Vandfald nedstyrter, ved Navn Markesfos, hvilket er saa lodret, at ikke en Draabe Vand naaer Bjergvægen. Fra den Nabning, ud af hvilken det frembryder, bøjer sig Bjergget, ligesom Eiden af en Bue, saa meget indad, at man gjerne kunde gaae imellem det og Vands-

faldet, saakremit der var en fremkommelig Vej. Ud over denne Højde ligger Landgodsets Græsgang, og man seer nogle af de skønneste Skovlandskaber, hvilke maaske gives i den hele Provinds. Her finder man de skønneste Træer til Masten, af usædvanlig Højde og Tykkelse, endskjøndt ubrugte og ubrugelige, fordi man ej kan bringe dem ned igjennem Markstros, uden de splittes i tusinde Stykker. Selv almindeligt Bygningstræer kan man kun med Møje erholde paa denne Vej, da maaskee af 10 Stykker ikke eet eneste beholder den nødvendige Længde. Præsten saae en Mand bestige de stejle Klippehøjder, der føre til disse Skove, og i den Fraastand, hvori Hiin stod, troede han at see et Insect, der kryber op ad en Bæg. Man har, ved hyppige Drejninger til Højre og Venstre, gjort denne Vej fremkommelig, hvorvel den altid er halsbrækkende; men Menneskene fødes og opdrages her under saadanne Farer, og agte dem ikke, eller blive dem ikke væer. Drengen og Unglingen opvoxe under virksom Daad, og Mod er deres Livs stadige Ledfager.

Den følgende Morgen gik Præsten ud med Landmanden, for at have en omfattende Udsigt over den lille romantiske Dal, hvor Bjerg og Dal,

Skov og Vand, og de høje, sorte Bjergmasser, over hvilke det prægtige Vandfald vælter sit Sølvskum, danne sig til et høist malerisk Landskab, hvori Naturens stærkeste Træk sammensmelte med dens sødeste Smil. Kun Fuglenes Sang savner man her baade i Skov og i Krat. Det er for koldt for de kjelne Lustens Sængere; ingensteds svinget sig Lærken ivejret, og selv Droelen søger blidere Egne. Kun Gjøgen ene opliver, i kort Tid, ved sin entonige Sang, Skovenes Stilheds.

(Sluttes i næste No.)

Michelsen.

Trykfeil i No. 14.

S. 116, Lin. 3: Skylder, læs: Skylden.

Borger - Bennen.

Ses og tredivte Aargang.

No 16.

Løverbagen den 17 April 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Bettie-Dalen i Norge.

(Sutning.)

Mærkværdig er den Maade, hvorpaa Man fører de Døde til Gravstedet. Eigene indhylls i Linsned, og vorde bundne paa et Bræt, ved hvis begge Ender findes Huller, hvori Man fastgjør Haandgreb af Reb. Saaledes bæres de af 2 Mænd, af hvilke den Ene gaaer foran, den Anden bagved, igiennem Dalen, ind til Forpagtergaarden paa Felde, hvor Man lægger dem i Kiste. Døer Nogen om Vinteren, da Dalen er utilgængelig, eller om Foraaret, saa søger Man at holde Liget i frossen Tilstand, hvilket sjældent er vanskeligt, indtil Man kan bortskaffe det paa ovenanførte Maade. End synderligere var den Maade,

hvorpaa Man, for flere Aar siden, vidste at bortføre et Lig fra et Landgods i Wormelin. Dette Gods ligger i Utledal, ikke langt fra Bettie, dybt inde i en frugtbar Kløft, og har ingen anden Tilgang, end en stejl Sti ved Randen af den skrækkeligste Afgrund. Dalens Beboere havde ofte skiftet, og der var endnu aldrig indtruffet et Dødsfald, da en ung Mand paa 17 Aar døde. Man havde aldrig tænkt paa, hvorledes Man skulde bære et Lig til Jorden, og gjorde en Kiste i Huset. Men da Man gik med Liget, saae Man, det var umuligt, at komme videre paa denne Maade. Hvad var herved at gjøre? Endeligen fattede Man den Beslutning, at beholde Kisten hjemme, som et memento mori (Minde om Døden), og at sætte Liget overkrævs paa en Hest. Benene bleve sammenbundne under Hestens Bug og et Bundt Høe befæstet paa Dyrets Hoster; hvorpaa Liget lænede sig tilbage og blev bundet. Saaledes blev den frygtelige Rytter bragt over Bjergene til sit Hvilested.

Ovenstaaende nøjagtige, tydelige og interessante Naturbeskrivelse kunde maaskee tjene En og Anden iblandt Fædrelandets Kunstnere som Opgave for en Udarbejdelse; hvilket Oversættes

ren neppe er den Eneste, der maatte ønske. Men desforuden synes den og at kunne have en vigtig moralsk Tendens, især paa en Tid, da Klagerne over Verden og Livet i Verden vorde meer og meer lydelige, og Fordringerne om Lettelse under de fælleds og de enkelte Byrder meer og meer overspændte. Du, som fører hine Klagemaal, Du som unøjsomt gjør hine Fordringer — Danmarks Borger! — tænk Præstens Vandring til Bettie-Dalen, og lad den være Dig et træffende Symbol paa Rejsen gennem Livet! — Betænk de Vanskeligheder, hin skjønnne Dals Beboere have at kæmpe imod; gjør ikke, unøjsomt Krav og stræb at ligne hine Beboere i Mod og Dpfindsomhed!

Niemeyer

om

Galls Hjerneskæl-Lære.

Der var en Tid — og vi mindes den end — da Dr. Galls Hjerneskæl-Lære vakte almindelig Opsigt, og havde næsten almindelig Interesse. Mange kyndige, kunstforstandige Mænd granskede derover. Mange troede, som et Evangelium, Resultaterne af de gallske Forsøg, og tydede

Disse som de vilde, Mangen grublede saaledes over Hjerner og Hjerneskaller, at hans egen Hjerne var nær ved at forrykkes. Men isærdeleshed maatte hin Lære yttre sig enten saare tilfredsstillende, eller saare nedbøjende paa alle Forældres og Opdrageres Sind, alt efter som deres Børns Hjerneskaller bebudede noget saare Glædeligt eller noget saare Sorgeligt; og alt som de vare meer eller mindre bekymrede for deres Børns Fremtid. Jeg tør ikke dølge, at jeg selv engang hørte til saadanne Fædre, da jeg, i min talrige Børneskole, havde Lejlighed til, og troede at borde, anfille de af Dr. angivne Undersøgelser. Og hvor mangen omhyggelig Fader og Moder maa det maaskee ikke være gaaet ligesaa! — Jo omhyggeligere, desto mere forventende, eller desto mindre tilfredsstillende maatte hine Opdagelser og de deraf udledede Resultater være for Fader- og Moder-Hjertet. Da kom Opdrageren over alle Opdragere, den kundskabsrige og erfarne Niemeyer mig til Hjælp i sit Mesterværk über die Erziehung. Og jo mere han — især i den allersidste store Udgave — aldeles har beroliget mig selv — desto tillidsfuldere fremrækker jeg hans grundige og korte Bemærkninger til Beroligelse for alle Forældre; og tør saaledes haabe, at disse Blade

ej alene ikke ville være uden Interesse, men at de endog for heel Mange, maaskee for Alle, ville være virkeligen velkomne; og i dette Haab gjør jeg da ingen Undskyldning for, at jeg, hvem Alt Opdragelsesvæsenet Bedkommende interesserer, bringer et Emne af denne Art til dette Sted.

Først altsaa — ogsaa efter Niemeyer — en kort, men tydelig Fremstilling af den gældende Lære.

”At, iblandt alle det menneskelige Legems Dele, Hjernen staaer i nærmest Forbindelse med de aandelige Virkninger, derom var Man forlængst enig, og havde deels i den menneskelige Hjernes Størrelse fremfor alle Dyrenes, deels i den, med Mangel eller Beskædelse af samme forbundne, Fraværelse eller Udelæggelse af hin Uandsvirkosomhed, fundet herfor et tydeligt Beviis. Ogsaa vare allerede mange Sammenligninger af menneskelige Hovedskaller anstillede, og Man havde, i deres saa forskellige Dannelse, gjort National-Karakteren kjendelig. Endeligen vare og Hjernskallens Lidenhed eller Storhed, den fremstaaende, eller flade Pande, det ophøjede eller indtrykte Baghoved holdne for karakteristiske”. (Herom kan Lavaters Physiognomik og Blumenbachs Sagttagelser eftersees).

”Men allerede Undersøgelsen af Hjernens Struktur (Indretning) bragte Dr. Gall i Wien paa ganske andre Resultater, end hidtil. Tvertimod alle Anatomernes forrige Jagttagelser, undersøgte han ikke fra oven til og nedad, men fra Rygmarven opad. Hjernen selv forekom ham ikke, som en grødagtig Substans, men som en Membran, eller som et Indbegreb af lutter enkelte, fra Rygmarven opstigende Nervestræde, hvilke og, som enkelte Knipper, lade sig adskille og tage fra hinanden, og i begge Hjernens Halv- Kugler danne særdeles Nøgler, der ere stærkere og svagere, større og mindre. Da nu Hjernens Form danner Formen af den indre Skal, hvilket er øjensynligt af Forhøjningerne og Fordybningerne i enhver indvendig Hjerneskalsflade; men den ydre Hjerneskals-Flade, efter Galls Mening, løber fuldkommen parallel med den indre; saa maa og den ydre Skalform være det nøjagtige Aftryk af Hjernens Bestaaffenhed i dens enkelte Bendinger, og Fremtrædelsen eller Indsynkningen af enkelte Dele maa lade slutte til de enkelte, i hine Bendinger sammenslæbende, Nerveknippers Storhed eller Lidenhed.”

”Nerveknipperne ere nu intet Andet, end Organer for særdeles Landsforret-

ninger, d. e. Dele af Hjernen, paa hvilke Anden, ved en bestemt Virksomhed, har Indflydelse, og hvilke ere netop for denne bestemte Indvirkning ligesaa modtagelige og ligesaa organiserede, som Synsnerverne for Synet, Høreneverne for Tonerne, Lugtnerverne for Lugten, o. s. v. — Hjernen er vel Indbegrebet af alle aandige Organer og indeholder Betingelsen for Mulighed til alle aandige Forretninger, men den hele Hjerne virker aldrig til enhver Sjæls Forretning. (Dette have allerede tidligere Physiologer fundet sandsynligt). Fortrinligen uddannede Organer lade slutte til fortrinligen stærke Andekræfter. Men Organets Fuldkommenhed aabenbarer sig i dets quantitative (Størrelsens) Udvikling, følgelig i dets extensive Størrelse. Da denne virker paa den indre og altsaa og paa den ydre Dannelselse af Hovedskallen; saa kan Man, naar visse Dele af denne staa frem imod Andre, med Ret slutte, at det der liggende Organ maa, fremfor Andre, være uddannet, saasom, naar Hjernen aftager og lider med Alderen, Hovedbenene og synke og Hovedet formindskes.”

”Det kommer altsaa nu an paa, deels at vide, for hvilke Anlæg og Færdigheder der gives særdeles Organer; deels at bestemme de Steder

paa Skallen, der correspondere med de enkelte Organer for Kandsfærdigheder og Tilbøjeligheder i Hjernen. Begge Dele kan Erfaring alene lære; og ad denne Vej troer Gall idetmindste at have gjort nogle sikke Opdagelser."

"Han iagttog levende Mennesker og sammenlignede deres Færdigheder og Tilbøjeligheder med deres Hjernes Bygning i sund Tilstand. Han fandt, ved lige fremstikkende Færdigheder ogsaa en synderlig Forhøjning paa samme Sted af deres, forresten forskjellige, Hovedskaller. Ogsaa paa Ufskøde anstillede han disse Undersøgelser. Han iagttog fremdeles den Indflydelse, hvilken Hjernes Skallens Bessabelser have paa Kandsfærdighederne. Han sammenlignede Bygningen af Dyrenes Hjerneskal med Deres Færdigheder, og Begge atter med Bygningen af Menneskenes Hovedskal og Deres Færdigheder."

(Forsættes.)

Michelsen.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 25de Marts, da Herr Universitets-Bogholder Baagøe meddeler sit Bidrag.

Borger - Bienen.

Ser og tredivte Aargang.

No 17.

Løverdagen den 24 April 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Riemeyer

om

Galls Hjerneskæl-Lære.

(Slutning.)

"Af disse lange, fortsatte Erfaringer viste det sig nu for ham, at Man allerede nu, skjøndt Lidenstaben endnu var i sin Begyndelse, kan betragte visse Forhøjninger paa Hjerneskællen som den bestemte Antydning af visse Anlæg og Færdigheder; og sikkert pege paa de Steder, indenfor hvilke de for dem bestemte Organer maatte fuldkomnere eller ufuldkomnere findes."

"Følgende Organ-Regioner holder han hos Mennesker og Dyr for sikkert eller høist sandsyn-

ligt opdage: Kjendsbrift, Kjærlighed til Børn og til Ungdommen, Ven- skab og Troskab, Rivesyge, Drab og Mordlyst, Snedighed, Tyvesind, God- modighed, Fremstillelse, og Efter- lignelses Evne, Uergjerrighed, Stand- haftighed, Sands for Ting, Sted, Personer, Farver, Toner, Ord, Sprog, Kunst, for det Høje, sammenlig- nende Skarpsindighed, religiøst Sind. Antallet af de paa Hjerneskallen afteg- nede Regioner ere henved tredive.”

”At denne hele Lære ikke er farlig hverken for den menneskelige Sjæls Aandighed eller dens Frihed, som det, ved første Blik kunde synes, søgte Gall at bevise deraf: at

a) Enhver Psycholog, endog den strengeste Forkæmper af Immaterialiteten, an- tager en Bærelsvirkning imellem Sjæl og Legeme. Saagodt man nu, i visse Tilfælde, gjør Evnens Afhængighed — f. E. for at faae Synsforre- stillinger — afhængig af det materielle Organ, uden derfor at forvekle Organet med Kraften; ligesaagodt maa dette og være tænkeligt ved andre Evner, for hvilke Man kun hidtil har betragtet Hjernen som det almindelige Organ, men ikke enkelte Dele (Nervetraade) som virke- lige Organer.

b) De medfødte Anlæg og Disses af Naturen fortrinligen udbannede Organer bevise kun Muligheden og Letheden af, paa en vis Maade at vorde virksom; ikke Nødvendigheden af at maatte handle, ikke Principet for Handlemaaden selv.

At den intellectuelle og moraliske Opdragelse ved denne Paastand ligesaalet er flæres for unyttigt eller uvirksom, er klart deraf, at det netop er den, der maa og kan henlede til

- a) at uddanne de bedre Anlæg saa vidt, at de slettere derved holdes i Skranke, eller
- b) at sætte ret Meget imod de slettere, paa det de ikke ved uforstyrret Udbannelse endnu virke mægtigere; isvrigt
- c) ikke forgæves at søde med sine Bestræbelser, og at ville uddanne Noget, hvortil aldeles ingen Anlæg ere givne af Naturen."

"Disse sidste Beretninger angive nu Pædagogikens (Børneopdragelsens) Berøringspunkt med dette System for Hjernekal. Læren. Er, ifølge denne Lære, Pædagogen (Læreren) en øvet Kraniognom (Hjernekaltyder); har han forhvervet sig den, efter Dr. Galls Ytringer, vist nok meget vanskelige Færdighed, med Forstand og Kyndighed at beføle Hjerne

fallen: saa vorder hans Indslybelse paa Lærlingen, hvis Ejendommeligheder han nu saa nøje kjender, langt regelrigtigere. Han vil modarbejde den mindre gunstige Organisation, forhøje endnu mere den lykkeligere. Ham ville, mener Man, hine Kjendetegn, fordi de ere sikke, lobe langt sikkrere, end al physiognomisk Kunst nogensinde er istand til."

"Alt kommer altsaa an paa Systemets Sikkerhed og paa selve Grundigheden af de derpaa byggede Slutninger. For saavidt Hjernen læren angaaer, ligger det ganske uden for Pædagogikens Grændser. Store Kjendere af Anatomi og Physiologi indromme Dr. Gall fra denne Side næsten eenstemmigen saare betydende Fortjenester; de love sig, af den fortsatte Undersøgelse af Hjernen, paa denne nye Vej, vigtige Berigelser for Videnskaben, da der gives saa saa troligen utrættelige Sagttagere af Naturen. Alligvel have dog nogle store Anatomer, saasom den forlængst afdøde Walther i Berlin og Aclermann i Heidelberg, opløftet Tvivl; og Niels, ved hans saa tidlige Død afbrudte, dybe Undersøgelser over Hjernen, lobe, fornemmeligen i physiologisk Hensigt, vente et, fra hin Galliske ganske forskjelligt, Udbytte. —

Imod den egenlige Hjerne skal og Organer være blive ligervis endnu saa mange Tvivl tilovers, hvilke først maae hæves, at Man for det Første ret meget maa ønske, at deraf ligesaaledes af Pædagoger, som af Criminalister — begge Dele havde Man foreslaaet — gjøres en overilet Brug; hvortil Systemet, endog dets fuldkomne Rigtighed forudsat, endnu, paa det Punkt, hvorpaa det hidtil staar, aldeles ikke egner sig. Thi

1) staae endnu mange betydelige Tvivl ivejen for dets psykologiske Principer. Det betvivles:

a) at Organernes Størrelse og Extension (ydre Udstrækning) ogsaa bevise deres Virksomheds Energi (Styrke), da den indre Dvalitet og de meer eller mindre kraftige Anlæg i Massen maaskee ligesaa meget bestemme Kraftens Energi. Dette lærer Analogien, i det smaa Menneske heel ofte ere kraftfuldere (mere energiske), end større. — Det betvivles:

b) at alle Forhøjninger paa den ydre Hjerne skal ere at ansee som Producter af den indre udvidende Hjernemasses Kraft, saasom de og kunne rejse sig af andre Aarsager. Der gives jo og sygelige Forstørrelser, Substansnormiteter, Hyperorganisationer (Udværter). — Det betvivles:

c) at begge Hjerneflader, den indre og den ydre, stedse løbe paralele; hvorefter da det, af de ydre Forhøjninger eller Fordybninger tagne, Bevis synes usikkert, at de oprinde af de enkelte Hjernenøgler eller Sjeleorganers Storhed eller Lidenhed. Saalænge nu denne Tvivl ikke aldeles er hævet, saa maae og alle, paa hine Forudsætninger grundede, Slutninger blive usikre."

"Hertil kommer:

2) at den psykologiske, filosofiske Deel af Hjernekal-Læren netop er den svageste, og alligevel, naar det kommer an paa dennes Aendelse til praktiske Djemed, langt vigtigere, end den physiologiske. Thi:

a) I Klassificationen af Sjele Evnerne er det Vilkaarlige ligesaalidet som det Ubekvemme, (f. Ex. Sands for Ting, Rivesyge, Sands for det Høje) ikke at omtvile, selv i Benævnelsen af de enkelte. Den moraliske Sands for det Høje er dog vel noget specifikt Forskjelligt fra Geddernes Højsind og andre Dyrerigets Højboeres. Slige Forverlinger minde næsten om den lavaterske Kongelinien's Afledning fra Bidronningen.

b) End mindre er det afgjort, at den hele Sum af Evner allerede ganske er udtømt med

be af Gall bemærkede, hvilket han og selv om-
tvivler; saaledes, at tilsidst Hjernekal-Fladen
maatte sees saa aldeles bedækket med Organer, at,
i det Distrikterne stedse meer og meer formind-
skedes, vilde det vorde umuligt, at adskille dem
ved Følelsen.

c) Endeligen ere vi, ved alle ældre og
nyere, nok saa kunstige, nok saa fine, nok saa
fripøstige Forsøg, endnu aldeles ikke komne den
egentlige Sammenhæng imellem Organisme
og Tænke-Evne, for at forklare Begges
Enhed eller Forskjellighed, nærmere; og ville vel
heller ikke udforske dette dybeste Dyb i den men-
neskelige Naturs Indre, ligesaa lidet som Gud-
dommens Dyb. Man udfinder vel stedse nye
Beneevnelser; Man daarer sig selv, hvis Man
troer, med dem og at have fundet nye Bestem-
melser for Tingene. Man veed tilsidst intet
Mere, end Man, ved den ofte saa haanlige spot-
tede tidligere Ansættelse af Tingene, vidste, da
Gjenstanden altid gaar ud over Grændserne for
den menneskelige Forstæn. Hvorvel nu den
Gallke Lære selv protesterer imod enhver An-
mættelse af denne Art, saa er det dog uafvend-
ligt, at den, til Yndest for Systemet, opstiller
Sætninger, eller vover Forudsætninger, hvilke
aldeles ligge uden for en Erfaringsvidenskabes
Egnemærke.

”Da iøvrigt Intet bør blive Opdrageren ligegyldigt, som kan befordre den højere Kundskab om det ydre og indre Menneske, der skal være hans uafslættelige Studium; saa være han heller ikke ligegyldig imod de Sagttagelser, til hvilke de Galliske Forskninger lede. Kranio- og nomiken (Hjernelæren) hænger idetmindste nøje sammen med Physiognomiken; saaledes, at naar Denne ellers har et reelt Fundament, kan hin heller ikke beroe paa et blot Blændværk. Naar han f. Ex. fandt, at En af hans Opdraglinge hos sig bar Kjendetegn, hvilke Man, efter de Galliske Sagttagelser, finder hos saare mange Mennesker, der udmærke sig ved Kunsttalent, Sprogtalet o. s. v. — hvad kunde det skade, om han i Stilhed gav Agt derpaa, gjorde Forsøg, hvorvidt han fra denne Side var dannelselig, eller især trængende til Dannelsen? — Gaar han dermed blot stedse skeptisk tilværks, saa har en saadan Retning af hans Opmærksomhed vist ingen Fare.”

Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 25de April, da Hery Universitets-Bogholder Waagøe meddeler sit Bidrag.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 18.

Løverbagen den 1 Mai 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet

Drykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Weldans Tilbagevandring til Fædrelandet.

(Efter det Lydske.)

Den vakre unge Snekker Weldan havde efter syv Mars Fraværelse fra sin Fødsbye nu blot den sidste Dag tilbage til Hjemmet. Han havde styrket sig ved et tarveligt Maaltid i en lille Landsbye, og havde lagt sig til Hvile under et Træ, for at samle Kraft til at fuldende sin Vandring. Det var en mørk Efteraarssdag, som stemte ham til alvorlige, næsten veemodige Tølelser, uagtet Tanken om nu snart igien at see sine gode Forældre og sine Venner fød ham de gladestelsdigter. Han saar tilbage

til den forsvundne Tid og dette kunde han giøre med roligt Sind; thi han havde intet at bebreide sig. Han var stedse bleven sine fromme Forældres Lærdomme og Formaninger tro og var gaaet sin jevne ubemærkede Gang i Uskyldighed og Hjertets Reenhed, og ikke en eneste af hans Mestere var han taget fra uden Følelse og kjerlig Erindring; thi stedse havde han viist Trostid og utrættelig Flid, været nøisom og billig i sine Fordringer, deeltagende og hielpsom i hvad der kunde forefalde i Huset. Sine ledige Timer havde han tilbragt med Læsning, og da han aldrig var mismodig, men altid munter, maatte enhver, der kiendte ham, holde af ham.

Vor gode Vandringsmand havde henvendt Tanken paa den forløbne Tid og denne syntes ham som en Begivenhed fra i Gaar. Han tænkte sig Afskeden fra det faderlige Huus og saae endnu alle de smaae vigtige Anstalter til hans Afreise, hans sømme Moders ængstelige Bestræbelse for, at alting var i Orden, og hans Faders stille Alvor, da han trykkede hans Haand til Afsked. Alle hans Glæder og Sorger traadde frem for hans Sjæl og med rørt Hjerte takkede han Gud for den Tid, der var tilbagelagt og

som ikke var gaaet unyttet hen. Under disse Betragtninger havde han hvilet en halv Times Tid, da han tog det sidste Brev fra sin Moder op af sin Brevtaske og læste det atter; thi dette havde bestemt ham til Hjemreisen. Da Brevet ogsaa havde bidraget meget til hans alvorlige Stemmning, meddeler jeg det her. Det lød Ord til andet saaledes:

”Min elskede Son!

”Gud ske Lov! at Du er frisk og vel, og kan tiltræde Rejsen til dit Hjem, hvor vi saa inderliggen længes efter Dig og trænge til din Hjælp. Din Fader har paalagt mig at skrive, og det er hans Villie, at Du kommer hertil i det seneste om et Par Maaneder; thi det er slet ikke mueligt, at blive færdig med det Arbejde, vi have under Hænder, uden din Hjælp. Jeg begynder at føle Alderdommen og din Fader bliver Dag for Dag svagere. I Værkstedet vil det ikke ret gaae fra Haanden for ham. Gigtten anfalder ham ofte og hans Hørelse tager af, man vil søge at trække vore Kunder fra os, da man ikke altid kan skaffe Arbejde færdigt til bestilt Tid; derfor maa Du komme jo før jo heller. Din Fader vil overlade Dig sit Værk-

sted, Du skal tage Dig en Hustru, og vi Gamle ville sætte os i Roelighed."

"Der vil snart blive noget at tage Hænder i; thi en gammel vakker Adelsmand, som har fjendt din Fader i sin Ungdom, er kommen til vor Egn. Han har i Gaar været i Værkstedet hos ham og har talt længe med ham. Det er en velsignet gammel Mand, som slet ikke er hovmodig, men taler ventligt til alle Menneſker. Han giver i næste Foraar sin Datterdatter bort til en rüg Herre, og tænk dig, vi ſkulle have hele Arbeidet, Brudſeng, Borde, Skabe og Stole, og desuden vil han lade et Huus, som han har kjøbt ſig her, meget net iſtandsſætte, og derved kan vi ogſaa fortjene noget. Seer Du, det er en god Begyndelſe."

"Vi have opſøgt Dig en meget vakker Pige, ſom har noget til bedſte, er huuslig og tarvelig; hende ſkal Du ægte, dersom hun behager Dig og Du hende, thi tvinges maa ingen af Eder; men I vil ſikkert faae Kjærlighed til hinanden, thi Hun er from og god og Du flittig og ſædlig og tillige et vakkert ungt Menneſke, ſom man ikke hver Dag kan faae til Friar. Hendes Moder er død, men hendes Fader er en herlig Mand, og med ham har vi ſaa halvt om halvt afgjort Sagen. Du har

ikke kjendt ham; thi han er først for fire Aar siden flyttet til en Landsby, nogle Mile Vejs herfra. Saasnart Du er kommen, ville vi engang gaar derud med hinanden, og da kan Du selv tage Pigen i Djesyn. Den Gamle staaer i Venjskab med os, han er ogsaa beslegtet med os, thi hans Mormoders Søster har været gift med min Farfaders Stebroder. Naar Du engang seer hende, vil Dit Hjerte staae Slag i Slag. Hun seer slet ikke ud som een af os, saa fin og rød som en Veblomst og desuden et Par deilige muntre Dine, som klæde hende saa godt. Havde hun Hovedtoy eller Slæbekjole paa, maatte hun se ud som den fornemste Madame, men mangen fornem Madame vilde dog langt fra ikke see saa godt ud som Hun. Tag Du kun hende, kjere Søn! jeg har ikke været halv saa smuk som hun, og Din Fader har dog taget mig. Dog som den kjere Gud vil. Han vil lede Dit Hjerte og give Dig Sundhed og Held til din Hjemreise. Fader længes saa inderligt efter Dig; Gid dog Christian var her! siger han hver Dag og jeg tænker ogsaa mit derved; thi Du skal jo være vor Alderdoms Trøst og Støtte. Nu Gud være med Dig, min gode Søn! og føre Dig sund og

lykkelig til os. Hver Morgen og hver Aften ville vi bede for Dig og takke Gud, naar vi trykke Dig til vort Hjerte." —

Betænkksom og alvorlig lagde Beldanigien Brevet sammen, reiste sig og følte sig uendelig til Mode; thi saa lidet frygteligt end en smuk Pige, som en Moder lover ham, kunde have for en ung Mand, der ønsker sig en Kone; saa var han dog med al Agtelse for hans Moders Indsigter ved dette Valg dristig nok til, at nære nogen Tvivl imod hendes Smag, fordi han meente, at en Kone ikke saa gandske sikkert kunde bestemme, hvad der kunde behage en Mand. Han havde paa sin Reise desværre seet saa mange ufredelige Ægtefæber og blandt disse saa mange, der blot vare ulykkelige derfor, at fremmed Mellemkomst havde knyttet dem; saa at han længe havde næret den urokkelige Beslutning, aldrig at ville vælge sig en Kone uden efter egen Følelse og hjertelig Tilbøielighed. Dette Forsæt, frygtede han for, vilde maaskee indvikle ham i et pinligt Forhold til sine Forældre, som han frygtede meget mere for end Brodløshed.

Fordybet i disse Bekymringer havde han ikke lagt mærke til, at Dagen mere og mere tog af

og at Himlen var overtrukken med sorte Ekyer, førend, han befandt sig i en med Skov indsluttet Egn, hvor han hverken kunde opdage Bye eller Huse. Han mærkede, at han var gaaet vild. Det begyndte at regne, stedse stærkere og stærkere. Hans Klæder vare allerede giennemvaade, og han saae ingen Udfigt til Enden paa hans Vandring, ingensteds noget Spor af Menneſker eller Lyden af noget Huusdyr i Nærheden.

Han blev staaende nogen Tid stille; men Kulde og Frygt for at maatte overnatte her, gjorde, at han vovede sig noget ind i Skoven, hvor han kort efter med inderlig Glæde hørte nogle Hundes Gjøen. Han fordoblede nu sine Skridt, drejede noget til Siden igjennem en Udkant af Krattet, og see! der laae i nogen Fraſtand endeel Huse, igjennem hvis Binduer Lyset ſtraalede ham imøde.

I det nærmeste Huus saae han tydeligen Lampen paa Bordet og igjennem den aabne Dør en mat Lue paa Ildſtedet, og ved ſamme en Pige, der lagde Ilden ſammen under en Potte. Han fulgte dette indbydende Syn og og med den lille Lampe i Haanden traadde Pigen i en yderſt ſimpel, dog net Dragt ham imøde, over hvis deilige ſorte Dine, milde Aaſyn og fine

Bort han med Hjertebanken glemte overstandne Uheld.

Han anmeldte sig som en vildfarende Vandbringsmand og spurgte, om der var nogen Kroe eller Vertshuus i Nærheden.

Til Byen, var Svaret, er der næsten tre Mile, og Kroe er der ikke i denne lille Landsbye. Hisset i den store Landsbye ved den yderste Udkant paa hiin Side Naen er et Vertshuus; men dertil er endnu en god Fjerdingvei; men Veiret er slet og en modig Vandrer bør ikke forsmaae at udhvile sig lidt hos os.

(Fortsattes)

H. Baagøe,

Bogholder ved det Kongelige
Universitet.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 19.

Løverbagen den 8 Mai 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestræde No. 105.

Beldans Tilbagevandring til Fædrelandet.

(Slutning.)

Imidlertid aabnede Faberen, som havde hørt alt, Døren og indbød ham i Stuen. Jeg veed ogsaa hvorledes en træt og gjennemblødt Vandrer er til Mode. Jeg har i min Ungdom faret vidt omkring og er først sildigere kommet paa Landet. Begge havde nu faaet en Traad til Samtalen, om hvilke de længe kunde dreje sig. Med Glæde og Nysgjerrighed hørte den Gamle Fortællingen om den Mængde af Steder, som Unglingen havde seet, og da han ogsaa nævnte ham Bremen, sprang han froe mod ham, greb med det

Udraab, den kjære gode Stad! hans Haand, og hvilken Lykke, vor Vandringsmand havde et halvt Aar staaet i Arbeide hos en Mester, som havde været den gjæstfri Huusfaders fortroelige Ungdomsven.

Hvo som kan sætte os tilbage i Ungdommens Dage, bringe Fordums Begivenheder i frisk Erindring og kan fortælle om gamle Venner, den bliver øjeblikligen vor Bekjendt og af en Fremmed vor Fortroelige, han synes os strap et Menneske, med hvem vi træde i en nærmere Forening.

”Skaf lidt mere Varme i Stuen, Marie! raabte Manden til sin Datter, og bring saa kun din Suppe ind samt Smør og Brød og Værrer; thi Manden bliver hos os og spiser med os; han har været i Bremen og kjenner mine Venner der” — og derpaa nødte han Unglingen til at trække sin gjennemvaade Kjole af, for at faae den tørret ved Ilden, og imidlertid hentede han en af sine Kjoler til ham, Med Glæde tog Unglingen imod hans første Tilbud, men det andet undslog han sig for, da han hurtigen trak af sin Ladsæk en anden Klædning frem, der ligesom hans hele lille Forraad viiste en ordentlig og vindskibelig Arbejder. Og nu tilfredsstillede han sin gode Verts Videlyst, i det

han knyttede den ene Fortælling til den anden, og krydrede enhver af dem med Bemærkninger, som viiste en meget sund Forstand og en sjelden godmodig Tænkemaade.

Datteren gik imidlertid ud og ind, dækkede Bordet, lyttede efter hvert Ord og saae ofte til Siden hen paa Fortælleren. Denne standsede derved lidt i Taler; men fik den efter en let Rødme i Gang igjen. Pigen følte det og slog Djnene ned. Hun blev staaende en Stund ved Døren, lyttede efter og beundrede den skjønne frimodige Gang i hans Tale; thi Vedhan fortalte mere sammenhængende og klart end mangen lærd Mand.

Det lille Maaltid var nu færdigt, alle tre satte sig ved det fortrolige Bord, og ethvert Blik af den elskværdige Bertinde gennemstrømmede vor Ungling med en Slags Beemod, med en halv glad, halv kummerfuld Bølle, som gav ethvert af hans Ord endnu mere Varme, Betydning og noget særdeles Tiltrækkende.

Enhver som paa en Rejse har haft en behagelig selskabelig Underholdning med en brav Mand; enhver følede Ungling, som endog kun kort har seet en elskværdig from Pige, føler ved Tanken om Skilsmisfen, der maa skee er for siesse, en underlig Beemod, der

bringer ham til Tanken om Livets Afvekslinger og de skjønneste Forhaabningers Forsvinden — og hvo har ikke paa sine Vandringer truffen Mennesker, fra hvem han efter et kort Bekjendtskab har taget Afskæed med Laarer?

Weldan sad inderlig bevæget ved Tanken om Skilsmiesen; men udbroød strax efter med Barme: "saa kostelig spiser ikke Kongen selv!" Berten og hans Datter glædede sig ret over dette uvilkaarlige Udbrud af hans indre Følelse; dog kan man sige, at Maaltidet virkelig var kongeligt for en udmattet Rejsende; thi Suppen var fortræffelig, Emørret var sødt som Nøddekjerner, Brødet kraftigt og godt bagt og Marie havde uden selv at vide det udsøgt de største og saftfuldeste Pærer.

Hvo ser ikke gjerne ved sit tarvelige Bord en Gæst, der saaledes nyder med inderlig Taknemlighed og gjengjelder sin ventlige Modtagelse med Ord fra Hertet og underholdende Samtale. Den Gamle holdt bestandig Fortællingen vedlige med sine Spørgsmaal, og Skjendt Unglingens Djeftedse hvilede paa Pigen, gjorde dette dog ikke nogen Standsning i hans Tale. Kjerlighed gjør vel undertiden stum; men den virker ogsaa stundom det Modsatte. Weldan søgte, uden at være sig denne Hensigt tydeligen bevidst,

at behage den hulde Pige, og saaledes gjorde Hjertet hans Mund veltalende og Kjerlighed smykkede hans Ord. Med Armene paa Bordet og i en behagelig Stemning horte den Gamle paa Fortællingen om fordums Benner og hvad der var vederfaret hans Gjest paa de Steder, der endnu laae ham i saa kjer Erindring. Datteren standfede derimod Rokken, da Vandrereren med Følelse talte om en af sine Bekjendte, der paa Reisen lod sig forlede paa Lastens Bane, gjorde sig ulykkelig, og sørgeligen endte sit Liv, hvorved en vakker Pige, som han var forlovet med, hensank i en Sorgmodighed, der næsten grændfede til Vandvid; alt dette fortalte han saaledes, at man deraf saae hans Afgjælte for Dwindelkønnen og hans samvittighedsfulde Sands for sine Pligter imod det, og netop derved blev Marie tydeligen bevidst om sin Følelse for ham. Hun horte sukkende paa ham, Rokken stod stille; hun satte den igjen i Gang, lyttede paa ny efter hans Ord, og den standfede atter.

Imidlertid slog det gamle Træuhr paa Væggen ni; Veldan sprang hurtig op, og ilede ud af Stuen, for som han sagde at see efter Veiret. Hele Himlen var nu bleven klar; men i hans Sjel var det bleven mørkere; thi

Han følte levende, hvad Skilsmisfen vilde koste ham. Det var for ham, som om han stedse maatte blive her. Hans Hjerte var inderlig bevæget. Han elskede sine Forældre; men han kunde dog ikke tilbageholde det Udbrud: Gud! hvad have De gjort imod mig ved at vælge mig en Brud uden mit Vidende. Det er mig umueligt nogenstinde at elske Pigen; jeg vil lle til Dem, vil tilstaae Dem alt; i Morgen vender jeg tilbage til dette kjere Sted, og — det øvrige kunde han ikke selv ret gjøre sig Rede for. —

Marie havde seet efter Ynglingen med et meget talende Blik, som endnu ufravendt, hængte mod Døren.

"Pige! sagde nu Faderen, Du har stedse havt dit Blik henvendt til den Fremmede; han synes at være en brav ung Mand, men forglem ikke, at du er forlovet."

Waldan hørte, da han traadte ind ad Døren, disse sidste Ord og tillige hendes dybe Suf. "Det er klart, sagde han og ikke meget koldt; jeg maa endnu i Aften til Staden til mine Forældre; men dersom De tillader mig det, kommer jeg snart igien." —

Den Gamle: "Forældre? saa har I allsaa Forældre her? Jeg troede, I var

paa Vandring og reiste videre. Hvo er Eders Fader?"

Ynglingen: "Den gamle Enecker Beldan."

Den Gamle: "Beldan, hvad Beldan? Nu Gud være tusindfold lovet, at I foer vild disse Par Miile. I er jo min Fætter!" han trykte hans Haand og tog ham i sine Arme med inderlig Glæde. Marie: "Velkommen Fætter! hertelig velkommen; hun rakte ham den zittrende Haand og trykkede hans saa sagte.

Den Gamle: "Men har da Eders Fader slet ikke skrevet et Ord om mig. Vi ere jo hjertensgode Venner, og har desuden gjort en Slags Aftale om noget Vigtigt."

Rødmende vendte Marie sig og bandt et Bånd fastere, som slet ikke var løst.

"Nu hurtig, Marie, hurtig, hurtig, blev den Gamle ved; besørg Sengen oppe i Kammeret; Fætteren bliver hos os, ikke sandt? Vi gaae i Morgen alle tre med hinanden til Staden. Der ville vi ret overraske de kjære Gamle; de vente Eder først om otte Dage; det skal være en Lyst og Glæde!"

Rask hoppede Pigen afsted; hendes Skridt vare Dands; aldrig havde hun saa hurtigt og

dog saa godt besørget et Leje. Det var hende
saa let og saa vel om Hjertet. En tung Steen
var som væltet fra hendes Brøst og dette igjen
bestroet med Blomster — Veldan følte sig
som i Himlen — og min Historie er ude.

Imidlertid jeg skriver er et lidet fornøiet
Selskab samlet i Hytten i Landsbyen til en
munter Højtid; thi i Gaar har de unge
Folk haft Bryllup. —

H. Baagøe,

Bogholder ved det Kongelige
Universitet.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 20.

Løverdagen den 15 Mai 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestræde No. 105.

T a l e

ved

de maasmannske Skolers Høitidelighed

den 9 Mai 1824

af

A. K. Holm.

Allernaadigste Konge!

Høie, hæderlige Forsamling!

I ethvert Land og Rige, hvor Jesu Christi
guddommelige Religion er i Aag og Vere, hvor
man af den henter Raad og Regel, Trost og

Haab-paa Livets Vei, der hører man Herrens Apostel, naar han siger: Jeg formaner først for alle Ting, at der skeer ydmygelige Bønner, Taksigelser for alle Mennesker, for Konger og alle dem, som ere i Uppertlighed, at vi maa leve et stille og roligt Levnet i al Guds frygtighed og Uerbarhed; thi det er godt og behageligt for Gud, vor Frelser. I denne Formaning, og i de Grunde, der understytte den, erkjende vi, som i alt, hvad vor dyrebare Religion byder os, dens høie Oprindelse, dens menneskekjærlige Diemed, dens kraftige Indflydelse paa vor hele Lyksalighed. Den kom fra Himlen til Jorden, for at dæmpe alle de Lidenskaber, som forstyrre vor Fred paa vor korte Vandring her ned n. for at jævne os den Vei, der ellers vilde være saa tung og tornefuld, den kom for at lindre vore Byrder, for at lindre vore Sorger, for at give os Held og Velsignelse til vor Gjerning; den kom for at indgyde og befæste hos os den Kjærlighed, der er Guldkommenhe-

dens Baand, vækker, nærer, styrker alle Dyder, opmuntrer til alle Pligter, fører til Forædling, til enhver Evnes og Krafts rette Udvikling og Anvendelse, forbinder os ved Taknemmelighed, ved Lydighed, ved inderlig Velvillie med Andre, lærer os at vinde Hjerterne. Men i det Religionen saaledes vilde danne Mennesket for enhver Livets Stilling og Forbindelse, kunde den jo ikke andet, end tage et særdels Hensyn til hans Forbindelse med det Fædreland, hvorudi han er Borger, med den Dyrighed, som det styrer og regierer; naar Religionen vilde føre Mennesket ad Dydens Vej til Lyksalighed, maatte den formane til at være taknemmelig mod Kongen, til at bede for Landets Fader. Naar Mennesket betragter sin Stilling her i Livet, overveier, hvorved han er ført frem til Duellighed, til Virkekreds, til dagligt Brod og Hæder, hvorledes han kan arbejde og gavne, have Held til sine Bestræbelser og Frugt af sit Arbeide, hvorledes han finder Deeltagelse, Medvirkning, Un-

berstyttelse, Tilflugt og Beskjermelse i Nødsens og Kummerens Dage, da priser han den Evige, som gav ham det Held, at være Borger i en velindrettet Stat, at være Undersaat af en god og kjerlig Konge, saaledes at finde Sikkerhed, og Leilighed til at lære, til at virke, til at gavne, til at finde Hjelp og Bistand, Raad og Trost i et Samfund, hvor det Heles Vel er og maa være Diemedet. Fædreland! hvor er Dit Navn lysteligt for mit Die! hvilke glade Følelser vækker Du i mit Hierte. Da jeg traadte frem paa Jorden, havde Du allerede beredt saa usigelig meget til min hele Fremtids Vel. Du tog mod den Hjelpeløse, Du værge om den Svage, Du beskyttede den Umyndige, Du aabnede ham Wei til Kundskab og Duellighed, Du gav ham Venner og Belgiorere, Du betroede ham Dit Grinde, Du anviste ham sin Virkekreds, Du fremstillede for ham de store Navne, hvis Minde er uforglemmeligt, hvis Daad han skulde ligne, for at være,

som de, æret og elsket i Livet, hædret i Graven, Du førde ham hen til dem, som ad Dydens Vej vandre til Ubdødelighed. — Og hvo er glad ved at være Dannerrigets Borger, uden med Taknemlighed at erkjende, at den Glæde fyldes Ham, som Gud gav Kronen iblandt os, som vil os alle vel, giver os alle Udgang til sig, hører os alle saa kjerligen, viser os alle, at Ingen er fremmed for hans Faderhjerter. Vi ville da, som Christne! til Kongernes Konge og Herrerne Herre, til Ham, som har Rigers og Nationers Skjebne i sin Haand, opsende Taksigelser og ydmyge Bønner for vor elskede dyrebare Konge, og for alle dem, som ere i Ypperlighed, og virke til at hans faderlige Villie kan udføres, og der er en Grund til den Bøn, vor Tidsalder alvorligen skrækkeligen har stadfæstet, at vi maa leve et stille og roligt Levet i Gudfrygtighed og Ærbarhed. Opplaae vi Revolutionens de blodige Bøger, høre vi Nyttet om Tingenes Gang i fremmede Lande, spørge vi: hvorfor

er der saa megen Sammer der, hvor den mildeste Himmel, hvor den frugtbareste Jord udbreder sin rige Velsignelse, hvorfor er der Armod der, hvor Perus og Mexicos Skatte i Aarhundrede have tilstrømmet, hvorfor ere de Tusinde flygtede fra Fædrenes Grave, og døde iblandt Fremmede, hvorfor ere de fasteste Borge nedstyrt de, og de stolteste Stæder ødelagte, hvorfor blev Riget, adskilt mod sig selv, øde, og Borger stod frem mod Borger, og fremmede Hære maatte byde Lydighed og Orden? spørge vi h rom, da maae vi føle Forpligtelsen til at bede for Kongen, da maae vi erkjende, at Gindets Henvendelse til Gud skal bevare den Kierlighed, den Aandens Enighed i Fredens Baand, ved hvilken der føres et stille og roligt Levnet i al Gudfrygtighed og Erbarhed.

Saa vil en christelig Undersaat bede for Kongen, og hvilken Lyksalighed er det, han anraaber den Evige om at skjenke Ham. O! da en retvis Fyrstes Held og Lykke er uadskillelig for

bunden med Rigets, saa har kun den Undersaat et
 rigtigt Begreb om Kongeværdigheden, saa mener
 han alene det vel med Land is Fader, saa har han
 for ham den tilbørlige Ærbødighed og Kjerlige-
 hed, ligesom han og veed hvad det er at
 elffe sit Fædreland, saa forstaaer kun han at
 frembringe et reent og velbehageligt Andagtsoffer
 for Ham, som throner i det Høie, naar han
 beder: **Giv Kongen Wiisdoms, Kraftens og**
Styrkens Aand til at udføre det store Kald,
Du betroede Ham! lad Retfærd og Dom være
Hans Thrones Befæstelse, som den er Din, lad
Raade og Sandhed være for Hans Ansigt! lad
Ham bygge Landet ved Lov, og lad Lovens Hensigt
fremmes ved gode Sæder! lad Lyset udbrædes, lad
Dyden hædres, lad Fortjenesten opmuntres, lad La-
sten skjelve for Ham, som ei bær Sværdet forgjeves!
lad den Flittige finde Brød, og den Arme Un-
derstyttelse! Lad dit Ord forkyndes, høres og
og bevares, lad Gudsfrøgt være Rigets Styttel!
Saa beder den christelige Borger, der veed at

der er ingen Dyrighed, uden af Gud, og som ærer sin Regent, ved at mærke, hvorledes den hellige Skrift vil, at han skal ansees, naar den siger: Han er Guds Tjener, Dig til Gode. — Men skal Bønnen ei alene være et Udbrud af Hjertets Tøselser, skal den ei alene være en Uttring af en fyrig siebliflig Sindstemning, skal den efter sin Natur og sin Hensigt vække og rodfæste ædle Beslutninger og Forsætter, skal den, som den kan, føre Mennesket nærmere til Gud og Pligt, da erkjender den gode Undersaat: beder jeg for Kongen, saa har min varmesse Bøn, mit fyrigste Ønske ingen Værd, naar jeg ikke stræber at bidrage alt, hvad der staaer i min Magt til mit Ønskes Opfyldelse. D tænk ikke, at det er alene de, Forsynet udrustede med sjeldne Gaver, de, som havde Leilighed til at erhverve stor Kundskab og Duelighed, de, som en betydelig Virkekreds blev betroet, at det er dem alene, der kunne leve for Fædrelandet. Naar Huset bygges, er selv den ringe Arbejder nød-

vendig, og hans Gjerning, saa liden den synes,
 er et Bidrag til hele Værk ts Fremme, og naar
 Bygningen staaer, skal det alt mere kjendes, om
 trofast Flid er anvendt i enhver af dens Dele. I
 den store Familie, vi kalde Staten, behoves mange
 Arbeidere; hver har sin Plads, hver sit Grinde,
 Intet er unødvendigt, hvert er vigtigt for det
 Hele. Forskjellige ere Stænderne, og forskjel-
 lig deres Arbeider, men der er ingen Stand,
 der jo ndfordrer Klogskab, Indsigt, Duellighed,
 Virksomhed, reen og ædel Villie, ingen Stand,
 uden den jo medvirker til det Heles Vel. Og der
 er intet Menneffe, i hvilken Stand han end monne
 være, som jo ved Ord og Daad kan have nogen
 Indflydelse paa Samfundet, hvis hele Vandel har
 Folger i den større eller mindre Kreds, han lever.
 Saa vil da Enhver, som overveier Statens Dary
 og Vel, ansee Haandværksstanden, som saare
 nødvendig og hæderlig i Samfundet, erkjende,
 at den har et Grinde at udføre, en Forpligtelse
 at opfylde, hvortil horer Tænksomhed, Indsigt,

Sjæls, og Legems-Kraft, ufortroben stadig
 Virksomhed, Trofasthed, Redelighed, Taalmod
 og Velvillie, og at den da, ved at fyldestgjøre sit
 Kalds Forbringere, bidrager størstliden til Fædrene-
 landets Held, til Samfundets Diemed. Hvo
 maa ei agte den Stand, hvor Træleskhed og
 Lediggang ei kan taales; hvor stadig trolig Flid
 fordres, som en uovertrædelig Regel; hvor Livet
 henvinder i en eensformig Orben; hver Dags
 de fleste Timer maae opføres til Arbeide, og
 hvor den udbortes Dpmuntring og Lon ofte er
 saa saare lid:n, og saa Mange hele Livet igjen-
 nem maae kjempe med tunge Kaar; hvor der
 virkes for de mangehaande Fornødenheder og
 Bequemmeligheder, der høre til vor Bolig,
 vor Klædebragt, vor Næring og Nydelse; hvor
 Jordens Frembringelser forædles, hvor man
 stræber at aabne nye Hjælpesilder i Landet selv,
 og at forøge dets Velstand ved selv at forskaffe
 det, som ellers maatte hentes fra Fremmede?
 Hvo indseer ikke, at jo flere indsigtsfulde, driv-

tige, buelige Medlemmer, Haandværksstanden tæller, jo bedre staaer det til med Fædrelandet. Læse vi Nationernes Historie, spørge vi om Aarsagerne til deres Fremskridt, da finde vi, at det ikke stedsse var Landenes Udstrækning, eller Jordbunden eller Folkemængden, der førte dem til Held og Hæder, da finde vi, at manges Stat af et lidet Omfang, med en ugunstigere Jordbund, med et ringere Antal Indbyggere har overgaaet den større, fordi man der forstod at bruge Hovedet og Haanden bedre, og at arbejde saaledes, at man kunde selv hjelpe sig med det Værk, man frembragde, og at det var af den Art, at Fremmede ikke kunde undvære det.

Unge Mennecker, I som danne Eder til Medlemmer i den håderlige Haandværksstand i vor elskte Fædreland, I ville stræbe at vorde agtværdige Borgere, I ville ønske at det maa gaae Fædrelandet vel, I ville bede for Kongen. Saa skal Eders Ænske og Bøn befæste hos Eder

det Forsæt, at I ville anvende Eders kostbare Læreaar, Eders uerstattelige Ungdoms Dage til at erhverve Eder den Nands Udvikling, den Legems Kraft og Hærdelse, den Indsigt, Due- lighed og Færdighed, den Lyst til vedholdende stadig Flid, til ufortrøden Anstrængelse, til Noisomhed og Tarvelighed, til Sandruhed, Res- dellighed, Belvillie og Kjærlighed, til alle de gode Egenskaber, alle de Dyder, ved hvilke I kunne vorde skikkede til i Eders Stand, som tro Under- saatter, at leve for Fædrelandet, for Kongen. Vi have aabnet Eder en Leilighed til opnaae denne Hensigt, vi have søgt at meddele Eder nogle af de Kundskaber, I savnede, og som i Eders Fremtid ville paaskjønnes af Eder som høist uundværlige. Et Aar er atter forsvunden, og, lovet være Gud! ei svunden forgjeves. Med Flid og Lærelyst er Underviisningen benyttet, og med inderlig Glæde kan jeg derfor nu opmuntre de Flittigste og Lærvilligste iblandt Eder.

(Her udbeeltes Præmierne)

Lad denne Opmuntring være Eder en Tilskyndelse til at gaae videre frem paa Banen. Nyttter enhver Leilighed til at lære, hvert Midde del til at forfremmes i Duellighed og Nætskafsenhed. Lad Attraae efter Herrens Velbehag være Eders bedste Tilskyndelse, og en god Samvittighed Eders kjæreste Løn. Gaaer bort i Fred. Gud være med Eder paa alle Eders Veie.

*

*

*

I det nu fuldendte 24de Skoleaar ere i Søndagskolerne underviiste:

20 Haandværkskvende,

428 Haandværksdreng,

2 Personer uden for Haandværksstanden.

---

450 Personer.

Eiden Skolernes Oprettelse, den 4de Mai
1800 ere i dem underviiste:

50 Haandværksmestere,
741 — — — Evende,
4885 — — — Drengene,
216 uden for Haandværksstanden,
72 i den i Forbedringshuset oprettede,
men 1817 afbrændte Skole.

I alt 5964 Personer.

Underviisnings- Gjenstandene have været:
Læse- og Skrifte-underviisning, Rettskrivning, Regning, Archi-
tectur, Ornament og Frihaandstegning, samt
Fædrelandets Historie og Geographie.

* * *

Vor Skole har nu atter staaet et Aar,
under Alherrens Varetagt, understyttet ved Lands-
faderens, ved Medborgeres Kjærlighed. I Sel-

Kabets Navn aflægger jeg Deres Majestæt vor allerunderdanigste Tak, for den Opmuntring, De i Dag skjenker os ved Deres høie Nærværelse, som og for al den allernaadigste Betsvaagenhed, De stedse har vist denne velgiørende Indretning. Deres Kongelige Høiheder Prinsesserne Caroline og Wilhelmine, Deres Høihed Prinsesse Caroline Amalie, Deres Høihed Prinds Frederik Ferdinand modtage vor underdanigste Tak, at De i Dag værdige at være tilstæde ved denne vor Festlighed.

De hæderlige Medborgere og Medborgerinder, som i Dag og ved flere Leiligheder have vist vore Skoler Opmærksomhed og Deltagelse, bevidne vi vor Erkjendtlighed. De ædle Herrer Professor Schall og Syngemester Krossing, de ærede Sangere og Sangerinder, og Samtlige, som i Dag ved Deres Kunst forskjønne Festen, være forsikrede om at vi med Taknemmelighed modtage dette Bevis paa Deres Velvillie.

Vor Skole bestaae, til et Minde om sin ærværdige menneskelige Stifter, til et Vidnesbyrd om Dannerkonaens og Dannerfolkets Guds bædighed, til Hæder og Held for den brave Haandværksstand. Og den Skole skal aldrig savne Bistand, og den skal aldrig forfeile sin Hensigt, naar vi med christeligt Sind b. de: Gud velsigne Kongen.

Vorger = Bennen.

Ses og tredivte Aargang.

N° 21.

Lørdagen den 22 Mai 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestræde No. 105.

A n m e l d e l s e.

Mandagen den 24de denne Maaned, om Eftermiddagen Klokken 4, holdes General-Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet; til hvilken Tid De Herrer Repræsentantere ville behage at møde.

Administrationen for det foreenede Understøttelses-Selskab.

Drejer. Monrath. Lindstorff.

E. Kølle.

B o r g e r d y d.

(Efter det Lybske.)

Daglønneren Steller fra en lille Bye i et tilgrændsende Land kom til Giestgivergaarden i Landsbyen Valsødt med et Brev til Berten sammesteds, og aflagde tillige en sammenhængende og fornuftig Beretning om, hvorledes han havde udført sit Værende. Berten, som kjendte ham, da han mange gange som Bud var kommen til ham, havde nemlig Dagen før givet ham et Brev med til Stedet, hvorhen han gik, og var nu særdeles fornøjet over den Hurtighed, hvormed han havde udrettet det ham betroede. Han bad Steller sætte sig og vente, indtil Middagsmaden var færdig, og spurgte ham, hvorledes Bejen var. Steller beskrev ham den, men lagde tilsidst til, at de offentlige Beje vare i hans Land bedre anlagte og omhyggeligere vedligeholdte end i disse Egne.

Hvorledes det? spurgte Berten.

Den unge Mand satte sine Grunde frem med saa klart Blik og tillige saa rigtigt, at selv en Veimester maatte være bleven tilfredsstillet derved.

Berten. Jeg havde aldrig tænkt, at I havde saadan Kundskab om Veianlæg.

Steller. Meget er det heller ikke, hvad jeg veed derom, men jeg har den Tanke, at ethvert Menneske maa agte paa det, som hans Fædreland har, og føle det Gode ved samme. Man er, naar man kjender det, mere tilfreds derved, og gjør sine Pligter mere af Hjertet.

Ufornuftige Børn holde stedsse det, som tilhører andre, for bedre end deres eget, og derfor nyde de ikke ret, hvad de selv besidde. Saaledes, mener jeg, skulle fornuftige Borgere i et Land ikke handle. Jeg slaaer derfor ikke Brag paa det, som findes her. Meget har de maaskee langt bedre end vi, og jeg troer, at hvor det endog staaer godt til, vil dog stedsse være noget at forbedre, og efterhaanden vil sligt virkelig blive sat i Værk.

Berten læste paa ny det ham bragte Brev; lagde det med fornejet Mine sammen igjen, raabte ned i Kjøkkenet, at man skulde bringe Manden sin Mad og trykkede ham en rigelig Belønning i Haanden.

Steller modtog Pengene med Glæde og Taknemlighed; men bemærkede, at det egentlig var formeget for en saa ringe Tjeneste. Der har jeg, sagde han, gandske uventet faaet en overordentlig Indtægt og derved er min Gang for vor Fattiganstalt gandske afgjort.

Berten. Hvad vil I sige dermed? har I maattet gjøre denne Reise omsonst?

Jeg har just ikke været nødt dertil, men jeg tænker, at det er godt. Seer De, vi have hos os en Fattiganstalt, der giver enhver Trængende netop saa meget til Hjælp, som han ikke er istand til at fortjene ved eget Arbejde, og hvorved den Syge i Sengen og Oldingen, der intet kan fortjene, nyder Pleie, Lægemidler og Besørgvægelse, at han ogsaa endnu kan glæde sig ved Guds skjønne Gørd. Jeg tænkte da ved mig selv: for denne Stiftelse, der kan gjøre saa meget Gavn maa du arbejde et Par Dage om Aaret.

Berten. Men hvorfor gjør I det? det forlanger vel ingen af Eder.

Steller. O nej! ingen fordrer det af mig; men jeg tænker det er godt og jeg har stedsse gjort den Beregning, at dersom alle Folk af min Klasse blot vilde give een Dags Fortjeneste til Gattiganstalten, kunde mange Hungrige derved blive mættede og mange Armodstaarer derved blive afstørrede.

Imidlertid blev Maden baaren frem. Steller nød glad og taknemmelig, og vilde derpaa gaae sin Vej. Berten som var meget tilfreds med Budet, lukkede et Skab op, tog en Palle god Tobak frem og rakte Steller den med de Ord: Tag den! saaledes har J den ikke hos Jer. Steller takkede, men vægrede sig ved at modtage den, da en Lov havde forbudt al fremmed Tobaks Indførsel. Berten vilde paatrænge ham den og sagde, at han jo let kunde smugle den ind.

Steller. Det kunde jeg meget let; men det er imod Loven og jeg tænker, at det er uværdigt for Borgeren at gjøre noget skjult og derved tilvebringe Uorden og Uheld blandt Folket; thi det vilde see langt bedre ud i Verden, naar man rettede sig efter Landets Love: derved vilde Regjeringen kunde bygge paa Undersaatter som paa en Klippe og være vis paa, at hverken Guld eller Ure, Fordeel eller Løstør kunde gjøre den brav Borger utro mod Orden, Fred og det almindelige Vel. Hvor der ikke staaer saaledes til der turde det blive saaledes. Med et Land forholder det sig efter mit Begreb som med en Familie. Seer De, min Herre! jeg elsker min unge Kone som mit eget Liv. Naar hun paa en heed Høstdaa laae syg, da kunde jeg nægte mig selv alt, for at læsse, pløje og vedergænge hende; men jeg maa ogsaa steds have Tillid til hendes; thi dersom jeg erfor, at hun til min

Skade hemmeligen blot saae paa sit eget Bedste, da maatte jo mit Hjerter vende sig fra hende. En erfaren Mand, som længe har iagttaget Menneskene, har ogsaa eengang sagt mig, at naar enhver i et Huus blot tænkte paa sig selv, og bedrog de andre, naar han saae Keilighed dertil, der maatte ikke allene hele Vertskabet gaae til Grunde; men alle Slags Laster vilde tillige indsnige sig og Børnene sædvanligen blive onde Mennesker. Denne Mand søjede endog til: med Lande og Folk forholder det sig ligesaadan; derfor skulde Dyrigheden og Undersaatter elske og gjøre hinanden lykkelige; derved vandtes den hvieste indbyrdes Tillid og det sande Borgerheld. Men hvo, som overtræder Loven, forstyrer dens Tillid og Samfundets Fred.

Berten. Saa troer I maaskee ogsaa, at man bør adlyde enhver Lov.

Steller. Jeg veed ikke, Herre! om jeg forstaaer Dem ret. Naar Loven befalede mig noget umuligt, saa kunde jeg jo ikke opfyldte det, og naar den paabød noget, som var Synd, da maatte jeg jo ikke følge det; thi man skal adlyde Gud mere end Menneskene; men om slyge Love har jeg endnu aldrig hørt.

Berten. Men kan dog ikke en Lov være meget trykkende for Folk?

Steller. Mange Gange synes det blot saaledes. Derved falder følgende mig i Tanker. Da vi igjen fik den skønne Fred og sikkert den fleste tilligemed mig i Hjertets Nymhed og paa deres Knæ takkede Hr. dens Gud for sin herlige Gave, da arbejdede jeg hos en Mand, som i Krigens Tid havde optjæbt og handlet meget og derved vundet store Rigdomme. Jeg skammer mig ved at sige hvorledes denne Mand lastede og forbandede Freden; jeg holdt det for Synd,

at høre paa hans uforstandige og onde Tale og gik fra ham. Nu mener jeg som saa, at mange Love, som ere nyttige for Mængden, kunne vel være ubehagelige for nogle Enkelte, naar deres Fordeel ikke kan forenes dermed; men disse Saa maa finde sig deri, naar de ikke ville være som den egennyttige Mand, om hvem jeg nylig talte. Skulde imidlertid noget tvertimod Dyrighedens Hensigt blive alt for trykkende for de Fleste eller for alle; saa har jeg den fulde Tillid, at Dyrigheden selv vil føle det og i Tide afhjælpe det Onde.

Berten. Men naar den ikke gjorde sligt, naar den vedblev at forføre uklogt og haardt imod de Undergivne.

Steller. Nu da vilde jeg tænke: om end andre ere uretfærdige, saa maa jeg derfor ikke handle uretfærdigt; jeg vilde tænke, der lever en Gud over os alle, som ikke vil, at nogen af hans Børn, endog det Mindste, skal blive fortrængt og plaget; som ikke vil, at den Arme i Hytten, som æder sit Brød i sit Ansigts Sved, skal være dette Brød med Kummers Taarer; men som heller ikke vil, at nogen skal forstyrre Orden og Røe og fornuftigt Menneskesamfund. Jeg vilde slaae mig for mit Bryst, skue mod Himlen og sige til mig selv: hav Tillid til Den, under hvem Konger og Fyrster ligesaavel staae som Undergivne og Daglønneren, tro paa Ham, som dømmes retfærdigen og haab paa et tilkommende Liv; saaledes vilde jeg da tænke — Gud være lovet! at jeg ikke er nødt til at trøste mig saaledes og kan være tilfreds med min Landsherre og min Dyrighed; men Tiden gaaer hen, jeg har endnu 4 Mile at vandre; lev vel! Lev stedse ret vel!

Nu fremtraadte en aldrende meget riig Godsejer, som havde siddet i den anden Ende af Stuen, og der, som det syntes, meget ivrigt læst i en Avis, men havde Ord til andet hørt det Hele og sagde: Holdt unge Mand! det glæder mig, at I er min Landsmand; jeg boer et Par Mile fra eders Stad. I er fattig, som jeg hører; havde I vel Lyst til at komme videre frem i Verden?

Steller. Om jeg havde Lyst? o ja, ret af Hjertet og med Glæde. En god Villie skulde jeg aldrig mangle. Seer De, vi boe endnu til Leje; men siden jeg har faaet min brave Kone, spare vi efterhaanden lidt sammen, for engang at kunne kjoobe os en lille Hytte, og jeg tænker, om Gud sparer os Helbred, at dette skal blive os mueligt om nogle Aar. At vedligeholde, hvad man har, at forbedre og forsøge det, at være rask til sit Arbejde, tidlig og sildig paa Benene, for at berede sig et varmt Leie for Alderen og et tarveligt Udkomme for sine Børn, dertil vil Gud give sin Belsignelse.

Den Gamle. Ret saa! Kan I læse og skrive?

Steller. Det kan jeg.

Den Gamle. Og regne?

Steller. Som man bruger det til Huusbehov, men ikke mere; naar jeg fik Underviisning, skulde jeg vel lære det tilgavn.

Den Gamle. Dertil kan blive Raad. Hor: Jeg har blandt andet et lidet Gods, som jeg ikke ofte kan komme til. Jeg behøver en forstandig og retskaffen Mand til Opsynet over samme. Jeg troer, at have fundet denne Mand i Jer. Hvad synes I om, at jeg paa min B. kostning lader eder undervise i alt Nødvendigt og efter et halvt Aar henimod

Høsttiden fatte eder paa Gaarden? I havde da med Eders Kone en smuk Boepæl; I skal ikke faae Aarsag til at klage over mig, og maafløe kunde I i Fremtiden faae noget for eder Selv.

Den unge Mand zittrede, og græd af Glæde; den Gamle talte venligen med ham om mange Ting, indtil hans Kudsflø meldte, at der var spændt for.

Med hvilken Sjeleglæde Steller ilede til sit Hjem og til sin elskede Hustru, er jeg ikke istand til at beskrive. Han havde ikke meget længe med Trofskab og Forstand bestyret Godset, da den rige Diding, som paaskjønnede hans Værd, og som søgte mere Nøe i sin Alderdom, overlød ham det i Forpagtning. Belsignelse fulgte Steller paa alle hans Beje; hans Indsætter tiltog, hans Lader fyldtes, hans Hjord trivedes og hans Kister blive tungere og tungere.

Det er nu tyve Aar siden han førte Samtalen med Berten i Walstedt. Han er for nærværend. Tid en meget velhavende Amtmand og endnu ligesaa retsclaffen som han var som Bud. Ikke for et Riddergods vilde han nedlade sig til uskelt Emigrerie og for en Krone selv vilde han ikke begaae en uretsfærdig Handling.

H. Baagøe,

Bogholder ved det Kongelige
Universitet.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 23de Maj, da Hr. Professor Thoring meddeler sit Bidrag.

Borger - Bienen.

Ses og tredivte Aargang.

No 22.

Løverdagen den 29 Mai 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos C. M. Cohens Enke.

Vilsestræde No. 105

Til Hevn vær en Snegl, til Vel-
gierning en Fugl!

eller:

Menneskekærlighedens Triumf.

(Af Skrivtet: Seelengröße in Gemälden a. d. Gesch.)

Under Spaniernes virkelige Kamp mod Frank-
mændene, fra 1808 — 14, for at bestærme Uaf-
hængigheden blev, i en ved Biedden af Tajo-
floden beliggende lille Stad, der, ligesom Kris-
gens Skæbne forde det med sig, var snart i Spa-
niernes, snart i de Frankes Bold, en Feldtvagt,
paa 21 Mand tydske Hjælpetropper, myrdet af Ind-
byggene, enten eggete dertil ved foregaaende

Opfordringaer, eller kanſkee endog brevne af frygtelige
 Truſler. Kun en eneste Mand af Pagten undkom,
 og han underrett de den, paa Stedet beſalende,
 franſke General L. . . om dette Mord-Optrin. De
 Franſke fordrede Hevn, ja blodig Hevn til et ſkrækkens
 de Straffe Exempel. Strax blev der beſalet den ba-
 denſke Kapt. v. H. . . , med en Afdeling af ſine Trop-
 per at omgive Byen, ſynde Ild paa den fra alle Sider,
 og forvandle den til en Steenhob. Indbyggerne
 ſkulde imidlertid holdes indeſluttete, og under for-
 tvilelſefuldt Uvirkſomhed ſee ſine Eiendomme for-
 tærete af Luerne. Generalen ventede ſig de bedſte
 Folger af denne Foranſtaltning; thi deels var det
 Tydſkere, der udsendtes for at hevne ſine Vaas-
 benbrøders ſkændige Død, deels havde man længe
 anſeet Kapt. v. H. . . ſom En af de tappreſte og
 modigſte Offiſerer i hele Armeen. Dog — dette
 var endnu ikke det eneste Fortrinlige hos denne
 Offiſeer. Hiint ham overdraget Hverv vakde
 Gynen i hans menneſkeiærliæ Hjerter; imidler-
 tid kunde og vilde han ikke undſlaae ſig fra at ud-
 føre Befalingen. Den ſkrækkelige Skæbne, der
 truede med, ſnarligen at ſkulle ramme ſaamange
 utykkelige, ja viſnok oafaa forſtærkede, uſkyld-
 diae, Menneſker, rørde inderligen hans unge man-
 dige Bryſt. Allerede ſeer han, ſom i Aanden,

Staden staae i Luer; allerede hører han Kvin-
 dernes Klagekrig, Børnens Jammer-Hyl, Ol-
 dingernes Sukken, de Doendes Rallen — derfor
 er ogsaa allerede hans Plan udkastet, hans Beslut-
 ning fattet. Ikke saasnart bryder Matten frem, før,
 end han giver sit Mandskab Befaling til Opbrud.
 Veien til Staden gaaer forbi et Kloster ikke langt
 derfra. Saavel Priorens, som alle Munkenes
 Klogskabs- og Mennekkeligheds-Udfærd, imod Ven
 og Fiende, havde erhvervet dem begge Parters
 Beskytning og Kjærlighed; dette sande Guds-
 huus var derfor erklæret som et Fristed for enhver Flygt-
 ning. Kapt. v. H. . . kemmer dertil, begierer
 at indlades og samtale med Prioren. Begge
 Dele tilstaaes ham, og han kommer ind, ledsaget
 af en Person, paa hvis Troeskab han sikkerligen
 kunde stole. Efter en halv Times Forløb vender
 han igien tilbage til sine Folk; hans Ledfager
 derimod slipper, under Maske, uformærkt igien,
 nem en anden Port paa Klosteret, og naaer snart
 Staden, hvis Indbyggere hvert Dieblik ventede,
 med beklæmte Hjerter, den truende Ulykke, men for
 hvilke han, ved et Brev fra Prioren i hiint
 Kloster, kom som en Engel sendt fra Himlen.
 Alle Kvinder, Børn og Olding er indbydes af Pri-
 oren til, medtagende sine bedste Eiendomme, at

flygte ad den nærmeste Bei til Klosteret. Toget begynder, og det klareste Maanestkin begunster de Flygtende. Mødre, med sine svæde Børn ved Brystet, eller paa Ryggen, ere Anførerinder. Her bære taknemmelige Sønner sine syge Mødre, hist leder en kærslig Datter sin blinde Fader; her omgives omhyggelige Bedstefædre af sine bængstete Børnebørn, hist ledsage somme Døtre sine forfærdete aldrende Mødre; snart naae de Klosteret, ved hvis Port de gjæsteventligen modtages af Prioeren og Munkene. Imidlertid havde den ædle Kaptain ført, ad en anden Bei, sine Folk til Staden. Han lader den omringes, dog saaledes, at hiin Bei til Klosteret er uspærret. De i Staden tilbageblevne Mænd befaler han, at ophøbe Straa og Brænde udenfor og omkring denne. Dette skeer, og snart fremluer Jlden ved Morgensdødens Anbrud; men bag Luerne hvile sikkert de forskaanete Huse og Hytter; paa Plyndring bliver der aldeles ikke tænkt. Efterat det havde brændt i to Timer, sendes et Tilbud til Generalen for, at bede om Slaansel. Dette vender tilbage med den Befaling, at det i Staden skal brænde til Middag. Ihaast bringes alt det tilbageblevne Forraad af Træ, for dermed at vedligeholde Jlden; ogsaa bliver Tommeret af nogle

offentlige Bygninger, som nedreves, forat der
 dog skulde sees Spor af Udelæggelse, an-
 vendt til hiin Hensigts Opnaaelse. Endeli-
 gen slaaer Klokken Tolv, og giver derved
 Tegn til Troppernes Bortmarch. Denne lig-
 nede et virkeligt Triumfstog; thi fra de Tusin-
 ders Dien fløde kun idel Glædestaarer. Sta-
 dets mandlige Indbyggere ledsage Soldaterne,
 hvis Beværet og Tornister de bære; de over-
 øse disse med inderlig Tak og hjærtelige Vel-
 signelses-Ønsker. Sublende nærmer den brogede
 Skare sig omsider Klosteret. De af den fjerne
 Tid frættete Oldinger, Koner og Børn styrte
 den med ængstelige Spørgsmaal imøde. Dog,
 snart forandres den frygteligste Tvil til den
 meest glædende Visshed, da de erfare, at den
 ædle Kaptain har reddet ikke alene deres Liv,
 men ogsaa deres Huse og Eiendomme. De styrte
 ned for ham, kysse hans Fødder, Hænder,
 Klæder; ikke formaaer han at afholde dem fra
 de meest levende Ytringer af Taknemmelig-
 hed. Pludseligen træder da Prioeren, en ærværdig
 Olding med selvgraae Haar paa Tæsen, Kap-
 tainen imøde. Taaren perler i Oldingens matte
 Øie, og, efterat Alle ærefrygtfulde vare vegne
 tilbage for ham, tittaler han hiin, idet han

Bævende trykker ham op til sit Bryst, med følgende Ord: "Edele unge Mand! for den Handling, Du nyligen har udøvet, er enhver Løn alfor liden; kun i Din egen Barm vil Du finde den værdigste Belønning. Ogsaa vi re fattige og besidde ei Noget, vi kunne tilbyde Dig. Jeg selv eier endnu kun et Kors, besat med Edelstene, hvilket jeg hidtil bar paa mit Bryst, som et Tegn paa min Værdighed. Tag dette, lad mig hænge det om Din Hals, ikke som en Forsøring, men blot til Minde om sidst forbigangne Nat! Rigtignok fire allerede to andre Hæders-tegn, som Beviser paa Heltemod, Dit Bryst; dog være Dig dette Tredie, Mennekkeligheden byder Dig, ikke mindre dyrebart! Væe den Tapre, der ikke tillige er mennekkelærkelig! men Held over hver Krieger, der vedbliver at tee sig, som det sommet Mennekket! Derfor komme ogsaa over Dig, min Son! rige Velsignelser fra Gud i det Høie!" Kaptainen river sig omsider løs, inderligen rørt, fra den omstaaende Mængde, og vender med sine vakre Krigere tilbage til Veiran.

Ikke lidet forfærdes Kaptainen næste Morgen, da en Ven hemmeligen meddeleer ham, at

den franske General allerede var bleven underrettet om, hvorledes han havde udført sit Hverv ved hiin Etad. Hele Offiseer-Korpset var af Generalen paa den Dag indbudet til Middags-Maaltid. Naturligviis maatte da Kaptain v. H., ogsaa indfinde sig. Med Mandigheds Fatning, og styrket af Bevidstheden om sin gode Gierning, gif han en fransk vanærerde Straf imøde. Generalen modtager ham med høitideligt Alvors Mine, og vinker ham ind i et Sideværelse. Kaptainen følger ham med bankende Hjærte. De ere alene. Generalen griber hans Haand, seer med taarebændete Øien enskund paa ham, trækker ham til sig, omarmer ham med Hæftighed, siger blot: "De forstaaer mig vel?" og vender derpaa tilbage med ham til Sælflabet. — Kaptainen, som, ved sin pludselige Bortmarch fra sit Fædreland, havde efterladt sig nogen Gield, sendte til sine Paarørende det ham af Prioeren i Spanien skienkede Kors, og skrev v d denne Leilighed Følaende: "Dette er d t eneste Bytte, Jeg har gjort, og kommer til at giøre i Spanien; Kient jeg saare ugiærne afhænder dette Kors, sælger I det alligevel, og betaler med Pengesummen, det indbringer, hvad jeg skylder!" Kaptainens Frender afgjorde hans ubetydelige Gield,

og bevarede Korset som en dyrebar Familie-
Skat.

A n e k d o t.

Da den fortræffelige Dchsenheimer førstegang spillede paa Theatret i Wien, og hentyede Alle ved sit Epil, udbrod en slet Stuespiller: D, gid jeg var blot Halvdelen af denne store Kunstner! Den berømte Komiker Weidmann sagde dertil ganske tert: vær de kun roslig! den første Fierdedeel (Dch 3: Dre) er De jo allerede.

R. R. Thoring,

Borger = Bennen.

Ses og tredivte Aargang.

No 23.

Løverdagen den 5 Juni 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105

A n m e l d e l s e.

Da de 3de Aar, i hvilke jeg, Drejer den 30 April 1821 paatog mig at vedblive Administrationen, nu vare udløbne, blev, efter Lovens 4 Cap. 55 §, foreslaaet et Medlem af hver Classification, iblandt hvilke Hr. Captain og Vinhandler Friedenreich, i General-Forsamlingen den 24de forrige Maaned, ved et snævrere Valg blev valgt til Administrator, som har behaget at antage Valget.

I samme General Forsamling blev fremlagt Kassereens Extract af forrige Aars

4de Quartals Regnskab (indsført i Ugebladet No. 11) tilligemed Extract af forrige Aars General-Regnskab, som hermed følger, og bleve Dhrr. Captain Friborg samt Captain og Klædefræmmer Launy udnævnte til at revidere forrige Aars Regnskab, hvilke vare tilstæde, og paa tog dem Revisionen.

Ligeledes blev fremlagt Extracten af dette Aars første Quartals Regnskab, som i næste Ugeblad skal vorde indført.

Derefter blev foretaget Repræsentantsvalg, og skal de Afgaaende og Tiltrædende vorde anmeldte, naar Valget af samtlige er antaget.

I afdøde Maler Hultmans Enkes Sted, som var Pensionist af afdøde Grosserer Niels Brochs Testamente, blev, iblandt flere foreslaaede gamle Pensionister, Knapmager Krags Enke ved Lodtrækning ansat paa denne Pension.

Som nye Medlemmer af Selskabet
bleve antagne :

- Hr. J. Søgaard, Friseur
 — P. Nielsen, Friseur
 — Borgen, Candidatus Philosophiæ
 — Weischer, Uhrmager
 — Dancher, Skrædermester
 — Hornemann, Hof-Miniatur-Maler
 — Hoyer, Kongelig Historie-Maler
 Madame Nissen, Theehandlers Enke
 Hr. H. L. Paulsen, Under Cancellist
 Madame Heiberg, Toldkasserers Enke
 Hr. C. Mentz, Snekermester
 — Plum, Urtekræmmer
 — G. Hansen, Tommermester
 — Flor, Batallions-Chirurg
 — A. Dein, Passkriver
 — A. Weydenhaupt, Sverbsejer
 — Bræanning, Hof-Bogbinder
 — J. H. Schou, Smede-Frimester
 — E. N. Møller, Havnefoged
 — Bisørn, Coffardie-Captain
 — Balcke, Skrædermester
 — Haagen, Lands Over-Rets, samt Hof-
   og Stads-Rets Prokurator
 — E. G. Jacobsen, Maler-Frimester

- Hr. D. Schiøtz, Silke- og Klædefræmmer
 Tomfrue D. A. Zeuthen, Institutbestyrerinde
 — A. J. Zeuthen
 Hr. J. Jørgensen, Smedemester
 — N. A. Holmer, Bødkermester
 — v. Ewald, Captain og Divisions, Qvart-
 teermester
 — J. Gindrup, Overlærer ved Baisenhuset.

Administrationen for det foreenede Under-
 støttelses-Selskab.

Drejer. Monrath. Lindstorff.

E. Købke.

Forglemmelsens Kilder.

Det, som var svært at lide, er sødt at ihukomme.
Forglemmelse er Lægedom for Uret.

(Af Dr. Pappes Lesefrüchte, 1 Bd. 1824.)

”O! gib det maatte vorde mig forundt, udbrød Melem, at drikke af Forglemmelsens Kilde for, paaengang at befries fra alle de kvælende Erindringer, der hvert Dieblig forbittre mig Livet!”

”Dit Ønske kan vorde opfyldt,” sagde Madingen Sora, der havde hørt hiint Melems Udbrud. ”Naar Du har tilbagelagt tre Dagsreiser fra denne Stad, vil Du komme til en Palmelund, i hvilken boer en Bramin*), som i

*) Braminer eller Bramaner kaldes den fornemste Klasse af Hindus, d. e. Ostindiens Old-Indbyggere. Hine siges at have deres Udspring fra Guden Bramas Hjerne, ere i største Anseelse, ja betragtes som Gubdomme. Deres vigtigste Kalb er: at læse Veda, d. e. Hinduerens hellige Bøger, at undervise, og at offre til Brama.

mange Aar har været min Ven. Reis til ham! Han vil føre Dig til Forglemmelsens Kilder.”

Uden Nølen tiltraad Nelem Reisen, og naaede den ham betegnede Palmelund tredie Dags Aften. Venligen modtog Braminen den Fremmede, da denne nævnde ham Sora, og han lovede næste Morgen at opfylde Nelems Ænske. Med blid Rolighed hørde Braminen den unge Mand, at fortælle sin Skæbne, da han snarligen, med sønlig Tiltro, aabnede sit Hjærte for ham; ja Braminen fortalte selv en Deel af sit eget Livs Historie, og førde derpaa den trætte Vandrer til et Leie, redet af Mos og Palmeklade, forat denne skulde, ved rolig Søvn, styrke sig til Reisen den følgende Dag.

Da Solens første Straaler trængde igjennem den, Guddommen helligete, Lunds Palmetræer, og Braminen havde fuldendt de hellige Forberedninger, begav han sig med sin Gæst paa Veien. Imod Aften naaede de et Bierg, og kortefter kom de ind i en snever Skovdal, hvor tre Kilder fremsprudede, af eet Kildevæld, under omkringvoret Kratskov.

”Nu ere vi ved Maalet,” sagde Oldingen, idet han fremtrak en gylden Skaal af sin Barm. ”Her ere Forglemmelsens Kilder: vælg nu! Bæder

Vandet af den Første dine Læber, vil Mindet om ethvert Uheld, der nogensinde forbittede dit Liv, forsvinde af Din Ihukommelse; Mindet om Dine Glendigheder i de første Ungdoms-Aar, om din uheldige Kærlighed, og om Tabet af dine troe Venner.”

Efterat han havde talet disse Ord, rakte han N e l e m Skaalen. Frygtsom tøvede han med at imodtage denne. ”Siig mig først! sagde han, vil, naar jeg drikker af denne Kilde, da ogsaa, tilligemed Erindringen om hine Lidelser, forsvinde Erindringen om de glædefulde Dieblik, som dermed vare forbundne, ja som den søde Beemod mangenskund førde med sig, og hvis Mindelse er bleven mig uendeligen dyrebar.”

”Ogsaa denne vil forgaae.”

”Saa lader os gaae hen til den anden Kilde; thi hvor kunde jeg for, at glemme overstandne Lidelser, bortgive den Binding, disse havde ydet mig?”

”Nu, sagde B r a m i n e n, saa drik da af den anden Kildes klare Vand, der vil bortskulle af Din Ihukommelse alt det, du i dit Liv kalder Brøde.”

Raskt greb N e l e m efter Skaalen og fyldte den til Randen; men, da han allerede var i Færd med at føre den til Munden, standsede hans Haand. ”Sagde Du mig ikke igaar, spurgde

han sin Ledfager, hvorlunde den ængstende Bevidsthed om din Brøde ledede Dig paa Dyds og Viisdoms vei, og hvorlunde af hine pinende Torne Nølighedens Blomster fremspirede?"

"Jo," gav Braminen til Svar, og Nelem udtømmede Skaalen i Sandet. — Klarliggen fremlyste Glæden af Oldingens Dien. Han gik derpaa med den Fremmede til den tredje Kilde, og fyldte Skaalen med Vand af denne.

"Lad mig nu ogsaa vide denne Kildes Kraft!" udbød Nelem, da Braminen gav Skaalen i hans Haand.

"Den forjager, sagde denne, høitideligen besvæget, Erindringen om Fornærmelser og Krænkelser, dem Ondskab og Had paaforde Dig."

Da sank Nelem paa Knæ for Oldingen og modtog af hans Haand Forsoningens Drik. Den milde Ro udgød sig da, som af det rene Kildevæld, i hans Barm, hvorfra enhver uvenlig Erindring bortstrømmede. Denne alene havde nemlig hindret ham fra, at udsone sig med Skæbnens Krænkelser, og med Mindet om besværgen Brøde.

R. N. Thoring,

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 24.

Løverdagen den 12 Juni 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

A n m e l d e l s e.

Hermed følger den i General-Forsamlingen den 24de forrige Maaned, fremlagte Extract af dette Aars første Quartals Regnskab.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

E. Kobl.

En Bogfinke er Aarsag til et Mords Opdagelse.

Mord dolges ei gierne i syv Aar.

(Af Abendzeitung, 3 Bd. 1823.)

En fattig Ynglinginde, Anne Marie B...n, en smuk Pige og 18 Aar gammel, tiende hos Kiebsmand B... i den littauiske Stad S...g. Huusbonde og Madmoder vare saare vel tilfredse med denne Pige, saavel formedelst hendes Flid, Lybighed og Trostaa, som ogsaa, fordi han viisde et sieldent Sædeligheds-Forhold. Hendes ranke Legems-Holdning hendes blomstr. nde Ungdomsalder, og den Ynde, jomfruelig Blufærdighed udbredte over hendes hele Væsen, paaførde hende mange Fristninger af høiere og ringere Vellystens Tienere; men alle Forsøg paa, at bortlokke hende fra Uskyldighedens og Dydens Bane, strandede altid paa hendes Sædelighed. — Pigen havde sit Coveværelse i Bagbygningen af sin Huusbondes Bo.

fig. Enmorgen indfandt hun sig ikke paa den vanlige Tid, og, da hun, efterat man nogle gange havde kaldt paa hende, alligevel ikke kom, troede Riøbmandens Kone, hun kanske var i den afvigte Nat. Blevet saa syg, at hun maatte holde sig i Sengen. Konen gik altsaa bekymringsfuld, og i den menneskekærlige Hensigt, at yde Pigen Hjælp, ind i hendes Sovestue. Hvilket forfækkende Syn! Hun fandt Pigen, overstænkt med Blod, liggende død i Sengen. Et høit, Forfækkelses- Skrig tilkaldte Huustjendet. Den Ulykkelige var kampfælligen myrdet.

Rygtet om dette Mord udbredte sig strax over hele Staden, og vakte hos Alle, der havde kiendt den smukke, ulastelige Pige, en smertefuld Deltagen.

Riøbmand B... meddelte isieblittet Dørlig- heden det, der var skeet. Denne foranstaltede strax en noie Undersøgning for, at komme efter Udoveren af hiin Skændselsehandling, og Liget blev lovmæssigen syn t. Ved Lægens Estersyn viisde det sig, at den Ulykkelige var bleven myr- det ved Slag, med Bagdelen af en Hammer, eller Dre.

Det Forhør, der blev foretaget saavel over alle Beboerne i Riibmand B...s Huus, som over alle dem, med hvilke den Myrdete havde staaet i nærmere Bekiendtskab, gav Retten ikke den allermindste Oplysning om, hvo der vel monne være Forbryderen. Egennyttigheds-Hensigt kunde imidlertid, efter al Sandsynlighed, ei have været Grunden til denne Siernings Udovelse, da Pigen ikke eiede Andet, end noget ubetydeligt Linned, nogle Klædningsstykker og et Par besparete Rigsdaler af sin Lon, hvilket Alt var blevet urørt. Det maatte da ellers kunne være, at nogensomhelst faretruende Bevægelse havde forstyrret Morderen, og bragt ham til ihast at flygte, paa hvilket Tilfælde man, ved slige retlige Undersøgninger, ofte har seet Prøve.

(Fortsættes i næste Num)

R. R. Thoring.

I n d t æ g t e r.

	Sedler og Tegn.		S S
	Rbd.	/3	
Kasse-Beholdningen fra f. N. incl. Restancer (see Ugebladet No. 11) var	2198	43	291
A. Ugentlige Indkomster for Uebla- dets 36te Aargang fra No. 1 til No. 13 inclusive	470	93	—
B. Quartals Kontingent for 1ste Quartal 1824 fra 1ste Jan. til ultimo Mars	660	94	—
C. Laans og Forskuds Afbetaling i dette Quartal	—	—	80
D. Renter af Selskabets Kapitaler	1034	36	290
E. Aarlige Indtægter: de overordentlige Medlemmers Kontingent for 1823	139	—	—
Rbd.	4503	74	670

At forestaaende Extract af 1ste Quartals Regnskab er overensstemmende med Administrationens Cebevidne

Drejer. Monrath. Lindstorff

Extract

af

1ste Quartals Regnskab,

for

det foreenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

i Quartalet fra 1ste Januar til ultima

Marts 1824.

U d g i f t e r.

	Sedler og Tegn.		Rede Sølv.	
	Rbd.	ß	Rbd.	ß
de aarlige staaende Udgifter, som de Ugebladets Trykning, Papiir, Bønninger ic.	258	32	355	—
de aarlige Pensionister i dette Kvartal	479	72	—	—
de Aarlige Gratiaaler	2296	—	—	—
aan til 26 Medlemmer efter Obligation	—	—	3250	—
Eilfældige Udgifter:				
for diverse anviste Regninger .	31	14	—	—
altså bliver Casse-Beholdningen, inclusive Rbd. 832 72 ß. Sed- ler og Tegn & 1476 rede Sølv, for udstødte men ei betalte Laans og Kvartals Quittinger . . .	1438	52	3095	53
Rbd.	4503	74	6700	53

Kjøbenhavn den 31 Martz 1824.

L u n d,
Kassere.

I n d t æ g t e r.

	Sedler og Legn.		Røde Solv.	
	Rbd.	/3	Rbd.	/3
A. Kasse-Beholdningen fra forrige Aar	2055	6	2634	71
B. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 35te Aargang fra No. 1 til No. 52 inclusive	1847	58	—	—
C. Kvartals Contingent fra 1ste Januari til ultimo Decemb. h. A.	2580	18	—	—
D. Aarlige Indtægter: 1) det kongelige Huset's velgiørende Gave	20	—	100	—
2) de overordentlige Medlemmers Contingent	134	—	—	—
E. Laans og Forskuds Afbetaling	66	—	3456	—
F. Renter af Selskabets Capitaler	1034	36	2958	15
G. Tilfældige Indtægter for solgt Rbd. 800 r. Solv til at besfride de Aarlige Gratialer	1000	—	—	—

Rbdlr. | 8738 | 22 | 9148 | 86

U d g i f t e r.

	Sedler og Legn.		Røde Solv.	
	Rbd.	/3	Rbd.	/3
De Aarlige staaende Udgifter, som for Papir til Ugebladet og dets Trykning hele Aaret, samt Konninger og Budenes 2 pCto. af indtættningen	2189	67	753	22
I. Til de aarlige Pensionister i dette Aar	1957	72	—	—
II. Til Gratificationer inclusive Budenes	2284	—	400	—
V. Til Laan til 21 af Selskabets Medlemmer	—	—	3250	—
V. Tilfældige Udgifter: a) Solgt til at besfride de aarlige Gratificationer	—	—	800	—
b) for kjøbt 1000 Rbd. r. Solv i Obligationer af Banklaanet 1820 inclusive Renter fra 11 Juny	—	—	1035	26
c) for diverse anviste Regninger	108	32	—	—
Saldo bliver Casse-Beholdningen inclusive Rbd. 1172. 72 h. Sedler & Legn, og 1579 Rbd. r. Solv for ud- stædte men ei betalte Laans og Kvartals Dvitteringer	2198	43	2910	38

Rbdlr. | 8738 | 22 | 9148 | 86

At forestaaende General-Extract er overeensstemmende med Administrationens
Control bevidner

Drejer.

Monrath.

Sindstorff.

E. Købe.

Kjøbenhavn, den 31 Decemher 1823.

L u n d,

Kasseler.

Extrakt

af

General-Regnskabet

for

Det forenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

fra primo Januari til ultimo December i 1823.

Borger = Bennen.

Sex og tredivte Aargang.

No 25.

Løverdagen den 19 Juni 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestrøde No. 105

En Bogfinke er Aarsag til et Mords Opdagelse.

Mord dølges ei gierne i syv Aar.

(Slutning.)

Under disse Omstændigheder blev nu Myrdes
Gjerningen, fra Rettens Side, bragt ved de of-
fentlige Tidninger til Almenhedens Kiendskab,
og en anseelig Belønning lovet den, der tilveie-
bragde, mod hiin eller denne, saa sikke For-
modninger, at en Saadan kunde med Skiel-
sagsøges, vorde overbevist, og domt efter Lovens
Forskrivt. — Dog, ogsaa dette sidste Forsøg til,
at faae opdaget Forbryderen, var uden Følge;

Ingen mældte sig, og sex Uger vare imidlertid forløbne.

Ikke langt fra det Huus, hvor Mordet var skeet, boede en Bager. Hans niaarige Søn havde giort en Bogfinke saa tam, at denne floi, naar han kaldte ad dem, op paa Haanden, eller Skuldren, og, da den var stækket paa Bingerne, hindrede man den ikke fra at flyve frit omkring i Værelset. — Endag forlystede Drengen sig med denne Fugl, gav den at æde af sin Mund, og lod den flyve fra den ene Haand til den Anden. En Mand, der var hans Faders Ven og vilde besøge ham, aabnede i samme Dieblig Døren. Fuglen, forfækket ved den fremmede Mands Komme, forlod Drengens Haand og floi ud af Værelset. Han ilede efter for atter at faae Fat paa den, men forgieves; thi altid undslap denne forfækkete Fugl ham, igien, naar han troede allerbedst at have faaet den i sine Hænder; ogsaa vare Fiedrene paa dens Binger ikke saa korte, at den jo nok kunde svinge sig høit op i Luften, og komme i det Frie. Drengen holdt stedse Die med den. Saaledes forfulgde han Bogfinken fra den ene Gade til den Anden, indtil omsider Fuglen for, at redde

sig fra sin Forfølger, flygtede op i et Hul, der, ved en Muursteens Udfald, var kommen paa Muren af et lille Huus. — Nu forsogde Drengen at trække Fuglen ud af dens Smuthul. Med Noie klavrede han op til Aabningen paa Muren, og stak Haanden ind i Hullet for at gribe sin Flygtling; men i Stedet for denne traf han først paa en Hammer, og omsider fik han ogsaa Fuglen. Med dette dobbelte Bytte vendte han derpaa tilbage til sit Hjem. Han fortalte nu Forældrene, hvorlunde han igien var kommen i Besiddelse af sin Bogsfinke, og viisde dem tillige den fundne Hammer. Faderen besaa denne noie og skønnede, det var en Saadan, hvoraf Murefolk pleie at betjene sig ved deres Arbeid. Idet han nærmere eftersaa den, opdagede han paa den Spor af Blod. Dette Syn bragde ham først til at sludse. Ved en pludselig, for ham selv næsten uforklarlig, Idee-Forbindelse erindrede han den myrdete Pige, og hvorlunde hun var bleven dræbt med den butte Side af etsohelst Stykke Værktøi. Idet han stod og tænkte over dette, traad en Dragon af det Regiment, som havde Kvarter i Staden, ind i Botiken for at kiøbe sig noget Brød. Bageren foreviisde

ham Hammeren og sagde: ”denne har min Gottlieb nyligen fundet.”

Dragonen betragtede den noie og udbrod: ”den tilherer jo min Krigsfalle, Dragon S..., der har lært Murchaandværket.”

”Saa?” sagde Bageren, der med megen Nandsnærværelse vidste at fatte sig; det er mig kiært; jeg skal levere ham den tilbage.”

Dragonen, der ikke kunde ymte allermindeste Ulempe, bortsiernede sig. Bageren ilede nu med at bringe Hammeren i Dyrighedens Hænder, og tillige indberette, hvorledes han havde faaet denne, samt det, han vidste med Hensyn til dens Eiermand. Dyrigheden oversendte Hammeren, saavel som Bagerens Indberetning og det, i Anledning af Anna Marie B...s Myrdelse, optagne Forhør til Regiments-Retten.

Hammerens foregivne Eiermand blev sat fast, og i første Forhør spurgde man ham, om han vedkiendte sig denne Hammer, som ham tilhørende. — Næpp: var han bleven den vaer, og saae den at være bestænket med Blod, førend der paa kom ham en saadan Skælven, at ligesom den heftigste Feberfulde giennemrystede alle hans Lemmer.

Han tilstod nu den affky lige Mordgierning. Længe havde han beilet til Pigen's Gunst, men var stedse bleven afviist med Alvor og Kulde; ja hun havde endog truet at ville, hvis han fortsaet at overhænge hende med sine Forsøttings-Forsøg, beklage sig derover hos Overbefalingsmanden for Regimentet. — Strax efter fik han, ifølge dennes Befaling, en streng Tugtelse formedelst en Forseelse i Tienesten. Han inbbildte sig nu falskeligen, at Straffen havde været for haard — og; at dette var skeet, fordi Pigen havde ladet sin Trusel gaae til Opfyldelse. Hans raa Kiærligheds-Følelse forvandlede sig da til Hevn, hvortil ogsaa kom Ekin-syge; thi han var af den Mening, at Pigen viisde sig en anden Person gunstigere, end ham. Dette bevægede ham nu til at udføre Blod-Handlingen.

Ifølge Krigsrettens Dom, som blev stadfæstet af den hoieste Ret, maatte Morderen paa Skar-fottet bøde med Livet for sin Misgierning.

Kunstens Lønneise.

For Kunsten skal man Mesteren ære.

(Af Mùchlers Anekd. Alm. f. 1824.)

Frue v. Geoffrin var en Kone af lige saamegen Aand, som ædel Tænkemaade, og havde ved begge Dete erhvervet sig almindelig Høiagtning. Engang lod hun den berømte Kunstner Banloo udarbeide, efter egen Opgave, to Malerier. Det Ene forestillede en Konfertsal, med et velbesat Orkester og talrigt Sælskab, af Tilhørerinder og Tilhørere; det Andet var et saakaldet Conversations-Stykke, hvorpaa Personerne stode fremstillede i spansk Klædedragt. — Kunstneren havde udført begge Stykker med Liv, Lyst og Omhu, saaat de henhørde til de meest vellykkete Arbeider fra hans Mesterhaand.

Banloo forlangde for sit Arbeid 3000 Livres. Frue v. Geoffrin, aldeles henrykt over disse herlige Kunstværker, sendte ham, tiligemed en skriftlig smigrende Taksigning, ikke alene den fordrete Sum, men desuden et Tillæg af 1000 Livres.

Begge Malerier bleve almindelig bekendte, og Rygtet om dem udbredtes overalt, ja endog til fjerne Lande.

Da *Banloos* døde, efterlod han sig langt Mindre, end man kunde have ventet, ifølge hans store Berømthed, en Løb, der træffer saamangen udmærket Lærdomsmand, og fielden Kunstner. — *Frue v. Geoffrin* besluttede, da hun var bleven bekendt med den *Banloos'ske* Families maadelige Kaar, at raade *Bod* paa denne Ulempe ved, offenklaart at sælge hine Malerier til Fordeel for *Banloos's* *Efterslægt*. Hun vidste vel, at disse den fortræffelige Kunstners Arbejder havde, ved han Død, faaet endnu høiere Værd, da den Haand, der engang saa heldigen førde Penselen, for Ewig var henvisnet. — Malerierne bleve nu først opstillede i *Billedsalen* paa *Slottet Louvre*, hvor da Enhver kunde overbevise sig om deres Fortrinlighed. Alle Kiendere beundrede disse *Banloos's* herlige Bærker. — Kortefter lod man bekendtgjøre, at Malerierne skulde, paa en vis Dag, ved offentlig Auktion bortsælges. *Ruslands Keiserinde, Catharina den Anden*, befalede, da hun fik Underretning om dette Salg, at Malerierne skulde for hendes Regning kjøbes til hvilken som helst Sum. Prisen blev ved Auktionen saaledes drevet iveiret, at Keiserinden omsider fik Tilslag paa Malerierne for en Sum af 34000 Livres (omtrent 13600 Rbdlr. r. S.), hvilken strax blev, imod Maleriernes Udleverelse

se, udbetalt deres forrige Eierinde. — Næppe havde Frue v. Geoffrin modtaget denne Sum, forend hun sendte dens Beleb, de 4000 Livres fradragne, til Kunstnerens Enke, og tilskrev hende ved den Leilighed Følgende.

”Madam! For nogle Aar siden gav jeg Deres bortdøde Mand et Pengesforstød, af 4000 Livres, paa to Malerier. Da han mærkede, at disse Stykker særdeles behagede mig, var han saa god, ingensinde at tilbagefordre dem. Jeg har igaar solgt Stykkerne for en Priis, der skaffer mig den Fornøielse, her ved at kunne sende Dem 30,000 Livres, som Deres retmæssige Eiendom. At jeg ikke isorveien udbad mig, til dette Salg, Deres Samtykke, ansee De ingenlunde som Mangel af Opmærksomhed imod Dem, men som Folge af min venstkabelige Iver for at kunne være Dem til Tieneste. Med Hengivenhed og Hoiagtning”

Deres

o. s. v. o. s. v.

R. R. Thoring.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet Borgervennen, samles Søndagen den 28 Junii, da Hr. Cancellieraad og Archivarius Behrman meddeler sit Bidrag.

Vorger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 26.

Loverdagen den 26 Juni 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestræde No. 105

Den synlige Engel og den usynlige Taler.

En anden Gang hun (Sunnild) saae tre, fire Fisserbaade,
hun strøg de samme tog for Tyrkens Hovedstaade.

(Af Dr. Pappes Lesefruchte I Bd. 1824.)

I en betydelig europæisk Stad, Sædet for en
Høiskole, vakde, henved Midten af forrige Aar-
hundred, et overordenligt Syn megen Opfigt,
blev længe en Genstand for Esierforsknings-Iver,
og truede med at vildlede selve hin Tids meest
oplyste Hoveder.

Staden var under Lobet af Krigen, som
dentid fandt Sted, besat af fiendlige Tropper.
Ikke længe efter disses Indmarch mærkede Bag-

terne hver Nat, saasnart Gaderne vare mennesketomme og Stilhed herskede, paa den ene Side af den store Hovedkirke en skinnende, høi Figur, i viensynlig Engel- Skikkelse med udbredte Vinger, hvilken snart stod stille, snart bevægede sig frem og tilbage paa den ældgamle Kirkes mørke Bæg, uden dog ved sin Tilbagestriden at vende sig om.

Paa samme Tid lod fra selve Kirkens Indre en tordnende Præken, der ofte vedvarede hele Timer, og syntes at forklare Synet af Englen, men ophørde almindeligviis dog tidligere, end dette forsvandt; thi ofte fortsatte, lige til Daggry, den skinnende Cherub (d. e. Engel, efter Bibelen) sin nøie afmaalte Vandting.

Dette uforklarlige Syn forsamlede, hver Nat, en Mængde usyggierrige Tilskuere paa Pladsen foran Kirken (dengang endnu Menighedens Begravelses- Sted). Med andagtsfuld Gru saae de Troendes Skare, i Engelen, den nær forestaaende Dommedags Forudkynder (blot Basunen manglede); ja de hørde i Torden-Prækenen, under de høie Hvelvinger i den hellige Kirke, Formaning til Bod, og til at forberede sig paa alle jordiske Herligheders frygtelige Ende.

Kirkens Geistlige og flere hiin Tids Mænd, i hvis Hoveder Tro paa Spøgelses ikke havde fæstet Rod, gjorde sig al Umag for at opdage dette dobbelte Spøgeries Natur. I denne Hensigt havde man allerede flere gange giennemsegt Kirken, og under sand Opbyggelse hørt den tordnende, men forresten ret sunde, Bodpræken, alligevel ikke opdaget Mere, end at det syntes, somom Stemmen kom ned fra den høie Hvelving i Nærheden af Prækestolen. Endeligen besluttede den daværende, af Fienden ansatte, Stads-Gouvernør, Fæd af og ængstelig over de idelige Folkeopløb om Natten, selv alvorligen at tage sig af Sagen. — I al Stilhed bliver derfor, under hans Opsyn, et Antal af de modigste Granaderer enaften opstillet, og til alle Sider fordeelt i den omhyggeligen tillukte Kirke. Endnu har ikke Midnatstimen lydet, førend den usynlige Taler lader sig høre fra det Høie — og dennesinde med særdeles nærgaaende Udtryk mod de skjulte Fiender. Gouvernøren føler sig ligeledes af Lyden overbevist om, at enten Prækestolen, eller Omkredsen ved denne maatte være Sædet for Spøgeriet. Ganske sagte stige tre Granaderer, med fældede Bajonetter, op paa Prækestolen og — ja

der traf de Spøgeaanden! — Nei, de fandt — In-
 tet, men saavel de, som Gubernøren, der strax
 efter ogsaa steg op, bleve overbeviste om, at Stemmen
 kom ned fra den høie Side-Muur bag Prækestol-
 len, hvilken Muur adskilte, paa denne Kant, Kir-
 ken fra en nærstaaende Universitæts-Bygning,
 der beboedes af Studenter. Hurtigen og tyst
 bliver en Afdeling, af de undersøgende Granade-
 rer, affendt til ovennævnte Bygning, og den frygte-
 lige Taler fanges. En ung theologisk Kandidat,
 hvem det kanskee manglede paa Mod og Kraft til,
 paaengang at stille tilskue saavel sin Person,
 som sine Lands-Evner og Tale-Gaver, men som
 dog tillige særdeles gierne ønskede, vedholdende
 at øve sig til sit fremtidige Kald, havde tilfæl-
 digviis opdaget en lille Abning, der af Tidens
 Tand var udgravet igiennem den gamle Muur ind til
 Kirken. Kandidaten benyttede denne Abning
 til, i Midnattens Stilhed at præke ikke inde i
 Kirken, men ind i Kirken, og saaledes forsøge
 sin Stemmes Kraft og Fylde i den gamle
 Domkirkes store Rum. Rigtignok kunde Virk-
 ningen, af disse besønderlige Taleøvelser, paa Al-
 meenheden ikke blive ham ubekendt, og derfor
 har kanskee Ungdoms-Spaselyst bevæget ham til
 disses Fortsættelse; ja han vel endog selv kan
 have fundet Behag i, at spille den frygtelige, som
 fra Himlen sendte, Talers Rolle. Dette være nu,
 som det være vil: Spøgeriet blev imidlertid opda-
 get, og Dødsmanden behandlet saare lempfæl-

digen, da man lod ham slippe med den Udvarsel, ifremtiden at vælge bequemmere Tid og Sted til sine Dvelfes-Taler.

Dog dermed var endnu ikke det ubvendige Spøgelse, nemlig: den lyse vandrende Engel fordreven, og dens vedvarende Tillsyneladelse beviisde, at den, af høiere Udspring, ei alene ikke stod i nogensomhelst Forbindelse med den slumgiorde Bodprædikant, men endogsaa, ifølge sin aandagtige Natur, trodsede ethvert legemligt Angreb. Endeligen falder En af de efterforskende Tilskuere paa den Tanke, engang at vende Ryggen til Synet, og søge dets Ophav paa den modsatte Side. Han opdager da Lys inden for et eneste Vindue paa Huusrækken, ligeover for Domkirken, og kommer nærmere til Overbeviisning om, at Lyset trænger igiennem en Abning oventil paa den lukte Vinduesskodde. Denne Abning har — Noget, der ofte var Tilfældet paa hiin Tid og i den Egn — Skikkelse af en Engel med udbredte Vinger. Ved nærmere Undersøgning befandtes det, at der i Bærelset, hvorfra Lysningen kom, boede en gammel Kone, som længe havde været syg, og hvis Opvarterinde gik med Lyset frem og tilbage i Bærelset. Denne hendes Gang aarsagede det lyse Skygebilleds Bevægelse paa den gamle, ligeoverfor staaende, Domkirkes mørke Bæg.

Denne Tildragelse, der i hiin Tid gjorde saa megen Opsigt og affledtom ei liden Uengstelse,

vækket nu, efterat den paa en saa naturlig Maade er opklaret, ligesaa stor Latter; ogsaa skal denne Sags Oplyselse have, i sin Egn, sidenefter særdeles bidraget til, at formindste Troen paa Epøgele-Historier.

Kærligheds - Mønstrene.

Kærligheds-Baad binde fastere, end Døden.

(Af Dr. Pappes Lese-früchte I Bd. 1823.)

I Slutningen af forrige Aarhundred levede i Pohlen en Greve, af Navn Dzierbisky, som havde to meget elskværdige Døttre. Nær ved Grevens Gods laae Prinds Czertwertinskys Fædre-Besiddelser. Hans og Grevens Børn opvoerde sammen, og, allerede fra den tidligste Ungdom, viisde den unge Prinds Czertwertinsky Grevens ældste Datter stor Hengivenhed. Forældrene saae med Glæde dette; ja de ønskede ogsaa, medtiden at kunne forene hine end nærmere sammen ved Givtermaal, til hvilken Hensigts Opnaaelse da ogsaa det unge Pars vorende gjensidige Tilbøielighed kom dem imøde. — De Elskendes Barndom og første Ungdom forgik uden anden Mærkværdighed, end at deres Hjærter hverdag stærkere og stærkere sammenknyttedes. — Bryllupsdagen blev fastsat. Nogle Uger skulde anvendes paa de nødvendige Tilberedelser, da pludseligen Krigens Rædsler udbrøde med fornyet Hestighed, og naaede endeligen Elskerparrets landlige Fristed. De forbundne Patrioter bleve slagte af de overlegne Russere, og

Flygtningerne trak sig adspredte tilbage igiennem Grevens vidtloftige Landeiendomme. — Prindsen, som elskede sit Fædreland høit, løstrev sig af sin Elsktes Arme, samlede Flygtningerne og gik mod Fienden; men Russerne seirede; Prindsens Hest blev fludt, han selv fangen og ført til Sibirien. — Fire Aar forløb, udenat man fik Underretning om ham. Man formodede derfor, han var død, og hans Elskte svømmede i Taarer, ja græd Dag og Nat saaledes, at hun tilsidst blev blind. — Ei klagede hun nu over sit Syns Tab, men begræd kun sin Elskers Skæbne. — Endeligen blev Freden sluttet. Prindsen fik sin Frihed, og ilede bort for, personligen at besrette den elskte Pige og hendes Frender sin Befrielse. Han ankom og saae da, hvorlunde ødelæggende Græmmelse, over Savnet af ham, havde præget sig i hans Kæresteres Ansigt. — Derfor agtede han hende endnu høiere, og anholdt om Ægteffabsforbindelse med hende. Dog den ædle Pige afflog Tilbuddet med de Ord: "Jeg vilde kun være Dem til Byrde; tag de min yngre Søster! ingen Kummer har forstyrreret hendes Ynde, og hun vil sikkert med Inderlighed elske Dem." — Prindsen forkastede dette Forslag, ja ved Bønner og Taarer saalænge besvoer hende, ei at modsætte sig hans Vnske, indtil hun endeligen, formedelst hans taknemmelige Kiærlighed, samtykkede i deres Forening, naar hans Moder, Fyrstinde Czetwertinsky, dertil gav sit Bifald. Hun, som før særdeles meget havde ønsket denne Forbindelse, forsmæadede nu den blinde Pige til sin Evis

gerdatter. Prindsen anvendte alle Midler for at bevæge Moderen til at give sit Samtykke. Dog for-gieves. — Han tilfattede nu af Sorg sin Sundhed, og faldt i en farlig Sygdom. Frygt for at miste Sønnen aftvang tilsidst Moderen det, hun havde neg-tet hans Kiærligheds-Bønner. Hendes Samtykke giengav Prindsen hans Sundhed; han ilede til sin elskværdige Blinde og med det Udraab: "Jeg er Din, for Ewig Din!" fløi han i hendes Arme. Den gode Pige, som blev saare overrasket ved denne uventete Glædestidning, tabde Mælet.

Med Hefstighed omfavnede hun sin giengivne Elsker; men, ak! hendes Arme sank, hun vakkede, blev dødbleg, og faldt affielet ned til Jorden. Over-maalet af den uhaabete Glæde havde pludseligen gjort Ende paa hendes Liv.

Endnu har ingen Digter besunget denne her-lige Pige, værdig til at være Genstanden for en udodeliggjørende Sang. Havde hendes Navn ei været saa haardt, og Lyden deraf ei saa fremmed, skulde det kanſkee ofte have tonet fra alle Elskendes Munde, som det YppersteMinde om urokket Trofast-hed og ædel Dmheds-Følelse.

K. K. Thoring.

Profesor, og Lærer ved det Kongl.
Søkadet-Akademie.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet Borgervennen, samles Søndagen den 27 Junii, da Hr. Cancellieraad og Archivarius Behrman meddeler sit Bidrag.

Borger - Bienen.

Sex og tredivte Aargang.

No 27.

Lørdagen den 3 Juli 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

A n n e l d e l s e .

Den 28de forrige Maaaned, vare de, i sidste General-Forsamling, i Anledning af Hr. Justitsraad Drejers Fratrædelse, og min, Friedenreichs Tiltrædelse, som Administrator, efter Lovens 4 Capitel 48 § til Selskabets Papirers Eftersyn, udnævnte 3de Repræsentanter, Dhrr. Justitsraad Winge, Overkrigscommissair Harboe samt Kaptein og Brygger E. Møller, tilstæde med Administrationen i en Samling, hvor

da blev foreviist **Selskabets Stats-Papirer,**
som ere:

Et transp. Statsfonds à 4 pCt. paa 8,000 Rd. Spec.

Ditto	4 ditto . .	8,000 ditto
Ditto	4 ditto . .	5,680 ditto
Ditto	4 ditto . .	4,000 ditto
Ditto	4 ditto . .	400 ditto
Ditto	4 ditto . .	1,200 ditto
Ditto	4 ditto . .	300 ditto
Ditto	4 ditto . .	480 ditto
Ditto	4 ditto . .	720 ditto
Ditto	4 ditto . .	240 ditto
Ditto	4 ditto . .	560 ditto
Ditto	4 ditto . .	480 ditto
Ditto	4 ditto . .	400 ditto
Ditto	4 ditto . .	400 ditto
Ditto	4 ditto . .	1,142 ditto

Ialt transp. Statsfonds à 4 pCt. 32,002 Rd. Spec.

Transp. Statsfonds à 3 pCt. paa 2,400 Rd. Spec.

Ditto	3 ditto . .	533 $\frac{1}{3}$ ditto
Ditto	3 ditto . .	533 $\frac{1}{3}$ ditto

Ialt transp. Statsfonds à 3 pCt. 3,466 $\frac{2}{3}$ Rd. Spec.

Consignable Bankfonds à $4\frac{1}{2}$ pCt. paa 2,600 Rdlr.

Ditto . . . . . $4\frac{1}{2}$ ditto . . 1,000 ditto

Ditto . . . . . $4\frac{1}{2}$ ditto . . 5,000 ditto

Ditto . . . . . $4\frac{1}{2}$ ditto . . 900 ditto

Talt Consign. Bankfonds à $4\frac{1}{2}$ pCt. 9,500 Rdlr.

Kaper-Obligation à 4 pCt. paa 10,000 Rdlr.

Finants-Oblig. af 4 Febr. 1809 à 4 pCt. 1,000 Rb. Spec.

Bank-Obligation af Laanet 4 Febr.

1820 . . . . . à 5 pCt. paa 100 Solvdlr.

Ditto . . . . . 5 ditto.. 100 ditto

Ditto . . . . . 5 ditto.. 1,000 ditto

Ditto . . . . . 5 ditto.. 1,000 ditto

Ditto . . . . . 5 ditto.. 1,000 ditto

Talt Bank-Obligationer à 5 pCt. 3,200 Solvdlr.

Hvilke samtlige Obligationer befandtes
 paategnede af Administrationen, og desu-
 den noterte i vedkommende Auctoriteters
 Bøger som Selskabet tilhørende.

Derefter bleve forevillte de af Selska-
 bets Medlemmer for bekomne Laan ud-
 stædte Obligationer, samt andre Selskabet
 vedkommende Dokumenter, hvor hos Bog-

holderen og Kassereren foreviiste de af dem, efter fremlagte Fortegnelser, førende Bøger, hvilket alt befundet i god og behørig Orden, og af bemeldte 3de Herrer Repræsentanter ved Deres Under, skrivt i Administrations Protokollen bekræftet.

Administrationen overleverte derefter Hr. Justitsraad Drejer den ved afgangne Grosserer Niels Brochs testamentariske Disposition for den afgaaende Administrator bestemte Guld-Medallie og maae vi tilslige herved paa Selskabets Begne yde ham dets oprigtige Taksigelse, fordi han i 6 Aar saa virksom har deeltaget i Selskabets Bestyrelse.

Administrationen for det forenede Understøttelses Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

En mærkværdig Brevverling imellem
den svenske Kong Erik og den dan-
ske Feldtoberst, Grev Günther von
Schwarzburg, fra Aaret 1564

I den nordiske Syvaarskrig imellem Danmark og Sverrig, fra 1563 — 1570, havde en Gr. v Günther af Schwarzburg, i de første to Aar, en af de betydeligste Poster. Han var nemlig Feldtoberst, det er Høistcommanderende over de tyske Tropper. Borgervennens Læsere ville endnu erindre, hvad der tilforn er sagt i dette Blad om den Maade, hvorpaa krigførende Magter i den Tid søgte at forskaffe sig et Militær fra Udlandet, da Landets eget Militærvæsen ei endnu var organiseret. De tingede nemlig med nogle af de, i de Tider altid færdige, Krigsmænd om et vist Antal Folk, som, efter Mandens, — næsten altid en Adelsperson, som oftest endog Prindsler — pecuniære Evne, snart bestod i een eller nogle Fenniker (Companier) snart i nogle tusinde Karle. Contracten blev da afsluttet alene imel-

lem Eieren af en saadan Tropp og den, samme leiende, Fyrste, uden at denne havde med de enkelte Soldater at bestille. Paa den Maade bestod en ordentlig Hær som oftest af 10, 20 og flere saadanne forskjellige Tropper, af hvilke enhver Eier commanderede sine egne Folk, enten deres nu bestod af 50 Mand eller af flere tusinde. Men da der naturlig, naar enhver af disse havde havt Lov til at handle efter sit eget Godtbefindende, vilde opstaaet den største Forvirring: saa blev paa Fyrstens Begne, naar han ei selv paatog sig Overcommandoen over alle disse combinerede Tropper, en Overfeldtherre udvalgt, som ledede det Hele. En saadan var Grev Günther af Schwarzburg, allerede tilforn ei ubekjendt som en duelig General, ligesom efter ham den, de fleste Læsere nok bekjendte Daniel Ranzau.

Historieskriverne fra den Tid ville ikke rose Grev Günthers Krigskunst og Tapperhed, skjøndt han dog ved flere Leiligheder har viist baade Mod og Conduite, og Marsagen til at han ei udferte større Ting, vel ei laae saa meget i Mangel paa hans Evne, som i nervo rerum gerendarum, d. e. tilstrækkelig Understøttelse. Imidlertid ville

vi ei undersøge Rigtighed n eller Urigtigheden af den Skygge, Efterverdenen, lige indtil vore Tider, har kastet paa hans Adfærd som Høiſta-
commanderende, men blot tale om det Forhold, hvori han, i Tjeneste hos Kongen af Danmark, Frederik den anden, kom med dennes Fiende, Kong Erik XIV af Sverrig.

Man kjendte dengang i Europa, naar man undtager de sydligere Hoffer, endnu kun lidet til det politiske Nævesprog, som siden brugtes, men enhver handlede, som han syntes bedst og enhver talte, som Næbet var ham voxet, ligefrem og uden Dmsvøb. Saaledes ville Læserne erindre af Historien den samme svenske Kong Eriks Ges-
sands Adfærd og Behandling i Kjøbenhavn, ligesom hans Broders, Kong Karl den IX ei høflige Brev til Kong Frederik den II dens Søn, Christian IV, og dennes endnu mindre høflige Svar.

Imellem Kong Erik XIV og Grev Günther have vi en lignende Brevvevling, som, da den ei endnu er bekjendtgjort nogetsteds, herved skal meddeles Læserne i Extract.

Da nemlig Kong Erik allerede i Krigens første Aar var temmelig bragt i Knibe ved Grev

Günther: saa forsogte han at fravende sin Fiende, Kongen af Danmark, denne General, et Bæviis paa, at han ei maae have anseet denne for saa uduelig, som man siden har skildret ham. Han sendte ham desaaarsag allerede i September Maaned 1563 en Skrivelse, hvori han, efter en lang Expektoration i de haardeste Udtryk imod Kongen af Danmark, opfordrer Greven til med sine Folk at forlade den danske Tjeneste, hvori han ei havde at vente andet end Ulykker, Skade og Tab, derimod vilde han, Kong Erik, naar Greven med sin Hær vilde begive sig til Rostok, sammesteds lade ham og hans Folk med rede Penge betale alt hvad de havde tilgode hos Kong Frederik.

(Fortsattes.)

H. Behrmann.

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 28.

Løverbagen den 10 Juli 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestrøde No. 105.

A n m e l d e l s e.

Den til Mandagen den 12te denne Maa-
ned bestemte General-Forsamling, kan for-
medelst Bærelsernes Reparation paa Prinds-
sens Palai ikke afholdes; hvilket herved
tilkiendegives De Herrer Repræsenterere.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

E. Købke.

En mærkværdig Brevverling imellem
den svenske Kong Erik og den dan-
ske Feldtoberst, Grev Günther von
Schwarzburg, fra Aaret 1564

Da denne Skrivelse ikke blev besvaret, fulgte i
November s. A. en anden, hvori han opfordrede
Grev Günther til at overgive Staden og Fests-
ningen Malmøe til de Svenske, hvorimod han
tilbød sig nu strax at ville betale Greven og hans
Folk den resterende Sold.

Endskjøndt Kong Erik end ikke havde faaet
Svar paa denne Skrivelse, undlod han dog ikke
i Junimaaned næste Aar atter at sende en Mis-
sive til Generalen, hvori de haarde Udtryk om
Kong Frederik saavel som de Tilbud han gjorde
Greven, naar denne vilde forlade hiins Sag,
gik til en utrolig Yderlighed. Da Indholdet af
disse Skrivelser udtogsviis anføres i Grev Gün-
thers Svar: saa behøver det her ikke at anfø-
res, ikkun bemærkes, at alle Skrivelser ere paa
tydsk.

Grev Günthers Svar paa disse Skrivelser er fra October samme Aar. Kort derefter tog han sin Afsked og reiste tilbage til Schwarzburg. I hans St.d erholdt en Obrist Georg von Holle, som ligeledes havde bragt en Troop Krigsfolk herind, og under hvem to unge Grever af Oldenburg tjente som frivillige, Overcommandoen, indtil han blev afløst af Daniel Ranzau.

I Oversættelsen har jeg, saa meget mueligt efterlignet det gamle, djerpe, Sprog, som hersker i Originalen.

Brevet lyder saaledes:

”Durchlauchtigste, Stormægtigste Konge! Det er saa, at jeg i dette Aar har modtaget tre til fire Breve fra Eders kongelige Værdighed, lydende paa mig, og har vel forstaaet Indholdet af samme; af det første, at E. k. M., da De var blevet underrettet om, at hans kongelige Majestæt til Danmark, min allernaadigste Konge og Herre, havde lokket mig og andre brave Folk ind i Riget ved blotte Ord, og hverken kunde eller vilde betale mig og mine undergivne Krigsfolk; saa vilde E. k. M. betale og

fornøie mig og Mine men god Mynt, alt hvad vi havde tilgode hos vor naadige Herre, hvis jeg vilde begive mig til Rostok, som jeg nok kunde gjøre min Ære og mit gode Navn ubeskadiget.”

”I det andet Brev begjære E. k. B., at jeg skulde indrømme og overgive samme Staden og Fæstningen Ellenbogen (Malmø), hvorimod E. k. B. var villig til at betale taknemligen alt hvad min allernaadigste Konge og Herre var mig skyldig, i Betragtning af at Hans Majestæt var betænkt paa at bringe mig og Mine om Liv og Levet og Alting, som da Høistfamme havde ladet mig og Mine for Halmstadt i Stikken og var fløiet derfra med sine egne Tropper med videre.”

Uagtet jeg nu dengang holdt det for unødigt, at svare E. k. B., fordi jeg stedse formeente, at disse Breve muligen vare skrevne af andre, at Seglet var falsk og Haanden efterlignet, og saa Sligt aldrig kunde skrives af en saa forstandig Konge, som E. k. B. vil være, til en ærefjær Mand: saa ere mig dog siden endnu to andre ligelydende Skrivelser fra E. k. B. tilhaande komne, af omtrent følgende Indhold: Eftersom Hans Majestæt Kongen til Danmark,

min allernaabigste Herre, havde begyndt denne Krig imod E. k. B. uden al Karsag, ogsaa lovet mig meget men holdt lidet, m. m.: saa vilde E. k. B., hvis jeg vilde træffe en Underhandling eller Forening med E. k. B. saa at E. k. B. maatte erholde og blive i rolig Besiddelse af Halland og Skaane og hvad der var paa denne Side Sundet, for-
 hjælpe mig til det, der laae paa hiin Side Sundet, saa jeg skulde besidde det som mit Eget, ligeledes i Rolighed, og vilde E. k. B. viise mig dertil al Hjelp og Understøttelse o. s. v., og hvis jeg derom vilde indlade mig i nogen Underhandling med E. k. B., begiærer E. k. B. at jeg vilde sende en fortrolig Tjener til samme, for at han kunde afslutte Contracten paa de foreslaaede Puncter; og endelig forsikkrer E. k. B. at E. k. B. meente det godt, naar det bare blev forstaaet rigtigen og som det sig burde. Dette er omtrent Indholdet af den kjedsommelige, langtudtrukne, sidste ærlige Skrivelse fra E. k. B. til mig.

Giver E. k. B. herpaa kortlige til Gjensvar: Jeg har fra min Ungdom af i en Deel Aar ladet mig bruge som Krigsmand hos Keisere, Konger, og andre Potentater og, uden at

ville rose mig selv, aldrig opført mig anderledes, end det hør og bør sig at være for en ærefjær og ærlig Greve, og kan desangaaende beraabe mig paa samme, da de tildeels endnu ere i Live, da jeg endnn er dem forpligtet ved Bestallinger og nyder Pensioner af dem paa Livstid. Ligeledes vil jeg beraabe mig paa alle brave Tydskere, af hvilke der endnu er en god Deel her i Riget.

Desuden maae E. K. B. vel vide, at jeg ikke først her i Danmark i dette Aar er bleven gjort til Greve, som der for nyligen i Sverrig ved en Aftensdrift blev smeddet adskillige af, men jeg kan fremviise min Slægt, mit Skjold og min Hjelm for over 1000 Aar. — Heller ikke har jeg havt nogen Fader, som er bleven troløs eller hvis Breve og Segl har været opslagne paa Ragen. Videre er jeg og min fattig Slægt, uden utilbørlig Bram, en af det hellige romerske Riges fire Grever og er allerede for flere Aarhundrede siden en af mine Forfædre for sin Duellighed, Adelsbyrd, Ærbærdighed og Mandom af Kurfyrsterne bleven valgt til Keiser, noget Kurfyrsterne neppe vilde gjort, hvis det ei havde været

dem bekjendt, af hvad Slægt han var. Dgsaa har jeg saavel, som mine Forfædre, hans Efterfølgere, stedse beslittet os paa, ved vores Forhold at efterligne disse hans Dyder. Jeg havde desaaarsag forventet, at E. k. B., som dog vil ansees for en kristlig, duelig, brav og høitspringende Konge, vilde have overlagt Sagen noget nøiere med sine franske Kammerraader, og sendt flige Skjelmebreve til andre Steder, hvor man ikke bedre veed eller forstaaer det; thi naar E. k. B. formene ved saadanne Breve at erholde eller bekrige Danmark: saa frygter jeg for, at E. k. B. hverken i Sverrig eller Tydskland vil faae Papiir nok dertil tilkjøbs.

Hvad nu E. k. B. første, ærlige, Anmodning angaaer om at jeg med mine underhavende Krigsfolk skulde hæve vores Tilgodehavende i Rostok: saa har jeg foredraget dette mine Krigskammerater. Men da disse fornam, at E. k. B. med sin hele Bondemagt laae for Halmstab: saa har jeg, tilligemed andre brave Tydskere og Danske, besluttet, siden Halmstab dog var nærmere end Rostok, at begive os derhen, for at indkræve min og Mines resterende

Sold, ifølge E. k. B. Skrivelse. Men da jeg var kommen til Halmstad og lod mig forespørge om E. k. B. var tilstede, erfarede jeg, at E. k. B. halvanden Dage før var, hvad man kalder med Posten, eller med faae Personer, draget flygtende derfra.

(Fortsattes.)

H. Behrman.

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

№ 29.

Løverdagen den 17 Juli 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestrøde No. 105.

En mærkværdig Brevvevling imellem
den svenske Kong Erik og den dan-
ske Feldtoberst, Grev Günther von
Schwarzburg, fra Aaret 1564.

(Sluttet.)

”Siden jeg nu, tillige med de andre ærefjære
Folk, havde ridt Dag og Nat for at naae Halm-
stad, i Haab om der at træffe E. k. B., og
Hestene ved denne Anstrængelse vare blevne
ganske trætte, bleve mine Ryttere vrede og troede
ei anderledes, end at E. k. B. havde derved vil-
let havt dem til bedste og gjøre Nat af dem;
droge derpaa tillige med mig samdrægtigen imod
E. k. B. Krigsfolk. Men da de ei heller kunde
faae nogen endelig Bæsteb af disse, kom de i

Haartoppen paa hinanden, saa der blev 4000 af E. k. B. Ryttere og Bønder liggende paa Pladsen."

"Heller ikke have de villet lade E. k. B. Skjts, Kartautner, Slangter og anden Krigsam-
munition gaae fra dem, men arresteret samme, istedet for den lovede Betaling, jeg beder derfor E. k. B. vilke ikke optage det mig og Mine i Unnaade, thi vi søgte ikke andet, end den os lovede Sold."

"Hvad de to andre Breve angaaer, nemlig Dvergivelsen af Staden og Fæstningen Ellenbo-
gen, da har jeg allestider staaet i den Tanke, at E. k. B. enten personligen eller ved andre havde villet den overgivet af mig eller indtaget den, og vilde jeg, tilligemed de andre brave Krigs-
folk, imod Udbetaling af vores Sold, med Guds Hjelp have vidst at viise os ligesaa erkjendtlige som ved Halmstad. — Hvad E. k. B. i den anden Skrivelse anfører, at Hans Maj., min naadigste Konge og Herre, har ladet mig og Mine for Halmstad blive i Stikken og selv flygtet med sine danske Ryttere derfra: derpaa svarer jeg: hvo som har berettet E. k. B. dette, han har sparet Sandheden, thi Hans Majestæt befand

fig hos os i Feldten og er ikke rykket en Fod bred fra os. Ogsaa har Hans Majestæts baade tydske og danske Adel viist sig saaledes, som det sig bør og sommer brave Mænd; og ingen vil kunne godtgjøre eller beviise det Modsatte. Men hvilken Konge der er flygtet derafra og har ladet sine i Stikken, dette er enhver bekjendt, ikke alene i dette, men ogsaa i flere Kongeriger.”

”Hvad endelig den sidste Skrivelse angaaer, at G. K. B. ikke ville være Begynder paa denne Krig, men at min naadige Konge og Herre havde lovet mig meget og holdt lidt, og at G. K. B. derfor gjorde mig (efter Deres Formening) billige Forslag: saa giver jeg G. K. B. kortligen til Gjensvar, at det er al og enhver bevidst, hvad gamle rigtige Fordringer Danmark har til Everrig, hvorfor jeg agter det unødvendigt derom at indlade mig i Skriverie. Men hvem der er Ursag og Ophavsmand til denne Krig, eller ei, det ved G. K. B. ligeledes bedst, ligejom al og enhver.”

”Hvad G. K. B. ligeledes fortæller mig, at min naadigste Konge og Herre skulde have lovet mig meget og holdt lidt: derpaa siger og skriver jeg: hvad hans Majestæt, Kongen, fra Bes

gyndelsen har lovet mig og andre brave Folk, det har han hidtil kongeligen holdt og opfyldt, og ingen vil med Sandhed kunde beviise andet, og, var E. k. B. min Ligemand, da maatte jeg sige E. k. B. Ting, som jeg nu tier med."

"Men da jeg og andre brave Tydsfere vide, at Hans kongelige Maj. har en oprigtig og reen Sag imod E. k. B., ogsaa høiligen er bleven trængt og nødt til denne Krig: saa ere vi endnu 16000 værgedygtige Mand i Feldten, og have i Sinde for Hans Majestæt at tilfætte Liv og Guds, siden vi indtil denne Time ei endnu have at beklage os over Hans Maj. og haabe og vide, at vi aldrig ville faae Anledning dertil."

"Hvad Delingen af Danmark imellem E. k. B. og mig vedkommer, vil jeg ikke lade det være E. k. B. umælet, at jeg underdanigst har foredraget E. k. B. naadige Tilbud for min naadige Herre og Konge, Kongen af Danmark, og har derpaa, som Hans Majestæts Feldtoberst, af Høisamme faae Ordre til, med de andre Krigsfolk at marchere til Calmar, for der at afgjøre med E. k. B. den foreskrevne Deling. Da jeg nu med mine Fortropper var kommen nær ved Byen, ogsaa havde givet E. k. B. Forposter

Geleide lige indtil Porten: saa havde jeg haaret, E. k. Børdighed vilde skjænknet mig, og Mine, hvad man kalder, et Uressud, men, siden det var ondt Vejr den Dag, indbilder jeg mig, at Krudtet er blevet vaadt."

"Da jeg nu endelig erfarede, at E. k. B. var rømmet derfra, og ikke efterladt sig nogen Bessked i Henseende til Betaling af den lovede Sold: saa vendte jeg med Mine om igjen, ei vel tilfredse med at have gjort en forgjeves Reise, og kan det hændes, at der, enten af Brede eller af Kulde, er gjort nogen Glædesild til Ure for E. k. B."

"Jeg haaber, E. k. B. vil denne Gang tage til Takke, en anden Gang, naar jeg kommer igjen, skal jeg gjøre det bedre."

"At E. k. B., som der forsikkes i Slutningen af Brevet, mener det godt, hvis man bare forstaaer det rigtigt, og som det her og her sig at forstaaes, detom behøver E. k. B. ikke at gjøre sig mindste Tvivl; Sagen skal forstaaes, som det sig her og her, thi der er paa denne Side (Gud ske Lov) ei heller bare Born, men Folk, som ere vandrede lidt længere end fra Stockholm til Calmar."

”Jeg vilde tilsendt E. k. B. dette Brev for, havde ogsaa forventet, at E. k. B. vilde oppebiet min og Mines Bistand for det flakkels Konnebne, hvor jeg selv vilde overgivet E. k. B. samme.”

”Ogsaa maae jeg, paa H. M., min naadigste Herres og Konges Begne, sige E. k. B. min ydmydigste Tak for, at E. k. B. ved at begynde at befæste Luckau og Kurschow, har viist H. M. Veien til at fuldende Værket.”

”Ligelødes maae jeg betakke mig for alt Skyts, Proviant og andre Ting, E. k. B. sendte paa fire Skibe til Luckau, det kom mig just i rette Tid tilhaande, og seer jeg deraf, at E. k. B. mener det godt med min naadigste Herre, Kongen af Danmark, og at de ikke vil, H. Maj. og hans Krigsfolk skulde lide Mangel.”

”Endskjøndt nu vel den høieste Nødvendighed havde udfordret, at jeg noget udførligere havde svaret paa disse Ting: saa veed E. k. B., at man i Feldten ikkun pleier at føre faae Jurister, lærde Folk eller Secretærer med sig; desuden er jeg ikke oplært i noget Kansellie og ville E. k. B. denne Gang tage til Takke.”

”Men naar vor Herre engang skulde skjænke, som jeg ikke tvivler paa, Kongen af Danmarks Majestæt et lykkeligt Udfald paa denne hans retfærdige Krig, og jeg engang naaer mit Hjem igjen: saa er jeg betænkt paa at tilsende E. k. B. et andet skriftligt Svar, hvoraf E. k. B. skal spore, at jeg endnu har Verre i Livet og mere stræber efter Verren end efter Penge. Og maae jeg endelig lade dette Svar gaae ud i Tryk i tre eller fire Sprog, for at enhver kan see, hvo der har handlet redeligen eller uredeligen.”

”Dette har jeg ikke villet dolge for E. k. B. som Gjensvar paa deres mangfoldige Skrivelser og er, efter nuværende Tidens Lidelighed tilligemed alle mine brave Krigsfolk, beredvillig til at tjene E. k. B. Calmar den 12 Oct 1564.

”Hans Maj. Kongen af Danmarks nuværende
Feldtoberst, og, efter nuværende Omstændigheder,
E. k. B., tjenstvillige Tjener.

G u n t h e r

Breve til Schwarzburg, Hr. til Arnstadt Sondershausen &c.

Postscriptum.

”At jeg sender dette Brev ved en af E. k. B. ved Calmar fangen Tjener, skeer af den Aarsag,

at E. k. B. maae spore, at jeg, paa Hans Maj. Kongen af Danmarks Vegne, ei behandler de stakkels Fanger, saa tyranisk eller lader dem hals- hugge, hænge eller dræbe paa en anden Maade, som E. k. B. Krigsfolk gjorde i Nonnebye, hvor man ikke alene ei skaaned de stakkels Fanger, men ogsaa omgikkes tyranisk og gudsforbarmli- gen med Quinder og Born, som Gud nok, til sin Tid, vil vide at hævne. Jeg har i faae Dage sendt E. k. B. en heel Deel Fanger til- bage, thi de vare ikke Strikken værd, de skulde hænges i. Act. ut supra.”

H. Behrmann.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 25 Juli, da Hr. Pro- fessor Nyerup meddeler sit Bidrag.

Borger = Bennen.

Sex og tredivte Aargang.

N° 30.

Løverdagen den 24 Juli 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

A n m e l d e l s e .

De i General-Forsamlingen den 24de Mai sidstleden afgaaede, og i deres Sted valgte Repræsentantere ere:

I første Classification.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Kammerherre og Admiralitets Deputeret Baron Holsteen, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd.	Hr. Statsraad og Postdirekteur Kolderup Rosenvinge, Ridder af Dannebrog.

I anden Classification.

Afgik:	Blev valgt:
Dhrr. Cancellieraad og Bogholder Thornam.	Dhrr. Kasserer Schiellerup.
Justitsraad og Postmester Secquet.	Cancellieraad og Bogholder Schram.

Tredie Classification.

Afgik:	Blev valgt:
Dhrr. Captain-Lieutenant Gran. Søe-Artillerie-Lieutenant Sansen.	Dhrr. Captain Lykke, Rid- der af Dannebrog. Premier Lieutenant Tuxen, Ridder af den franske Legions Orden.

Fjerde Classification.

Afgik:	Blev valgt:
Dhrr. Captain Prunst, Ridder af Dannebrog. Generalkrigscommissair Winther.	Dhrr. Major Dorscheus. Premierlieutenant Ernst.

Femte Classification.

Afgik:	Blev valgt:
Dhrr. Sognepræsten Sen- ger. Doktor Theologiæ Præ- sten Mynster, Ridder af Dannebrog.	Dhrr. Confessionarius Lie- benberg, Ridder af Danne- brog og Dannebrogsmænd. Præsten Buschmann.

Sjette Classification.

Afgik:	Blev valgt:
Dhrr. Universitets Boghol- der Baagøe. Assessor og Apotheker Sa- gen.	Dhrr. Hofchirurg Schwarz, Foph. Chirurg Søhr.

Syvende Classification.

Afgik:	Blev valgt:
Dhrr. Grosserer P. S. Becher. Grosserer Wibroe,	Dhrr. Grosserer og Sæbe, fabrikur J. Bech. Sæbefabrikur Riis.

T ottende Classification.

Afgift:	Blev valgt:
Dhrr. Tsentkræmmer Wins. Isv. Oberstlieutnant og Wiin- handler Wegner. Wiinhandler Jürgensen Major og Tsentkræmmer Bachmann.	Dhrr. Klædekræmmer S. S. Schmidt. Wiinhandler N. S. Hansen Hørkræmmer S. Lange. Klædekræmmer Jürge- sen.

T niende Classification.

Afgift:	Blev valgt:
Dhrr. Captain og Tømmer- mester Wahl. Major og Seglmager Weilbach, Dannebrog- mand. Captain og Bogtrykker Seidelin. Captain og Bager Lobeck.	Dhrr. Agent og Farver Solmblad, Dannebrog- mand. Captain og Bødker Fall. Captain og Muurmester Dahl. Parykmager Bang, den ældre.

T tiende Classification.

Afgift:	Blev valgt:
Dhrr. Grosferer S. J. Can- tor, senior. Bogholder M. L. Abta- hams.	Dhrr. Grosferer L. J. Can- tor. Grosferer Adler.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelses Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

Wilhelm Askew, en Englænder fra Grevska-
bet Lincoln, var velsigned med flere Døttre. Den
næstældste, Anne ved Navn, havde erholdt en
meget god Opdragelse, og forbandt med megen
sund Forstand, et overmaade behagelig Udvoortes.
Hun syntes altsaa at være meget fliffet til en
god Huusmoder. Men hendes Fader nobte hende
til, uden at tage Hensyn til hendes Tilbøielig-
heder og Lykke, at givte sig med en fornem
Adelsmand, hvis hele Fortjeneste bestod i hans
Rigdom og som var en yderst bigot Papist.

Men neppe saa snart var denne bleven over-
bevist om sin Huustrucs Tilbøielighed for Re-
formationens Lærdomme, da han, ophidset af
Præsterne, (forstaaer sig af de katholske) stødte
hende ud af Huset, endskjondt hun havde født
ham to Børn og hendes Opførsel var upaa-
klagelig.

Forladt af sin Mand gif hun til London
for at søge Skilsmisse og at gjøre sig selv be-
kjendt hos de Folk ved Hoffet, som var af hem-

des Religionsbekjendelse, eller Venner af Protestantismen.

Paa samme Tid havde Henrik den VIII, ifølge Historiens Vidnesbyrd den fletteste Egtemand, Historien fremviiser, det meest lunefulde og egenfindige Menneſke, med Parlamentets Tilbudelse ladet udgaae en Forordning imod Protestantismen.

Hun blev, som Kjætterſke, sat fast og examineret efter de, ſom Religionsgrundſætninger faſſatte Regler. Hendes Inquiſitorer vare Lord Majoren af London, en Præſt og Biſkoppens Vicarius og hun gav dem, paa alle deres Spørgsmaal beſtemte Svar, men da diſſe ikke fandt deres Biſald, blev hun ſendt tilbage i Fængſel. Her forblev hun i elleve Dage, for i ſin uberoiligende Stilling at betænke ſig, og ſelv den ringe Troſt at ſee ſine Venner, blev hende nægtet.

Imedens Kongens geheime Raad opholdt ſig i Greenwich, blev hun endnu engang examineret af den bekjendte Biſkop Gardiner af Wincheſter og andre giſtligſe Perſoner, men da diſſe ærværdige ikke vare iſtand til at overbeviiſe hende om hendes formentſe Feiltagelſer: ſaa blev hun ſendt i Tower.

Der var stor Mistanke om, at M. Askew blev favoriseret af nogle Ladies af høi Stand og at hun førte en Brevvevling med Dronningens, angaaende Religionen.

Biskoppens Vicarius; som haabede ved hende at faae nogen Dplykning om de Personer, som vare Reformationen hengivne, især om Greven af Herford, som han havde meget imod, lod hende derfor lægge paa Piinebænken. Men hendes Mod til at udholde Piinslerne, og hendes faste Beslutning ikke at røbe sine Venner, tilintetgjorde dette diævelske Paafund. Ikke et Ord, ikke et Suk kunde de piine ud af hende. Vicariusen, opbragt over hendes — som han kaldte det — Haardnakkenhed, forøgede hendes Marter ved sin egen høie ærværdige Haand med en uhørt Grusomhed. Dog var hendes Mod og hendes Standhaftighed uovervindelig og disse Barbarer vandt ved deres Grusomhed ikke andet end almindelig Foragt. Saa snart hun var taget fra Piinebænken, faldt hun i Afmagt; man ventede til hun kom sig igjen og dømte hende til Baalet. Hendes Been vare under Torturen saa ilde tilredte, at hun ei kunde gaae, hvorfor man maatte lade hende kjøre til Executions-Pladsen. I det hun allerede med

flere andre stod paa Baalet, fremkom Biskoppens Vicarius med et Benaadelses Brev, hvis hun vilde gjenkalde, men hun svarede: hun var ikke kommet der, for at fornægte sin Herre og Frelser. Man tilbød endnu tre andre Personer, som vare dømte til samme Skjebne, Benaadning, men, opmuntrede ved hendes Standhaftighed, toge ei heller disse imod den. Lord-Majoren befalede derfor, at de skulde alle fire brændes, for at Retten kunde gaae sin Gang. Da Baalet var tændt, befalede hun sin Sjæl i Herrens Haand, og døde, bedende for sine Mordere, den 16de Juli 1546, ei mere end 25 Aar gammel.

En narret Elsker.

En Bagerkone blev meget nydet af en Nebersvend, som ofte bærede hendes Mand med sit Besøg, især naar han vidste eller troede, at denne ikke var hjemme. Konen, kjed af disse paatrængende Besøg og deres Hensigt, beklagede sig for sin Mand og begge udtænkte et Middel til at holde ham fra Huset. En Aften, han var i Besøg hos Bageren, blev det talt om, at han Dagen efter, henimod Aften, skulde gjøre en Reise paa nogle Dage. Aftenen derefter indfandt den galante Herre sig for at holde Konen med Selskab. I det han sidder i en fortrolig

Samtale med Konen, bankes der paa Døren og hun hører, at det er hendes Mand. Hun raader den forskrækkede Galan, at lægge sig i en Meelkasse, som stod i Stuen. Manden kommer ind, fortæller sin Kone, at Bognen er gaaet isjykker paa Veien og at han derfor er kommet tilbage igjen. Han taler noget med Konen, faaer lidt Mad og lægger sig til Sengs, imedens den stakkels Cynder haaber, at Konen nok vil slippe ham ud af hans Buur. Om Morgen lader Bageren lave sig en Frokost og fortærer den i Mag med en anden Borger, som var kommet til ham. Under Frokosten sælger han den gamle Meelkiste til denne; der bliver sendt Bud til et Par Karle for at bære den til Kjøberen. Midt paa Gaden standse Karlene og beklage dem over at Kassen er for tung. Sælgeren som var fulgt med, tager Nøglen frem og beder dem selv at overbevise dem om, at den var tom. Neppe var Laasen lukket op, saa sprang en sort klædt Mand ud af Kisten, fra Top til Taa bemælet, til Haanlatter for alle dem, som under Striden havde samlet dem.

H. Behrmann.

Commissionen, som bestyrer Ugebladet, samles Søndagen den 25 Juli, da Hr. Professor Nyerup meddeler sit Bidrag.

Borger - Bennen.

Ses og tredivte Aargang.

No 31.

Løverdagen den 31 Julii 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Cafe.

Pilestræde No. 106

A n n e l d e l s e .

Mandagen den 2den August om Eftermiddagen Klokken 5 holdes General-Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet; til hvilken Tid De Herrer Repræsentantere ville behage at møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

G. Koble.

Om Kangleflangens Evne at fortrylle sit Rov.

En ny Hypothese.

(Af Allmänna Journalen 1824 No. 165.)

Denne Egenſkab tillægges vel egentlig Klapperslangeflægten (*Columber*) ſom findes ej allene i Veſtindien men og i Nordamerica, dog tilhører den ſandſynligviſ flere Slangearter, iſær af den for ſine Kroppers uhyre Storrelſe udmærkede Elægt *Boa*. Dog er det Klapperſlangens Tryklemagt, hvorom man har de fl. ſte og troværdigſte Vidneſkbyrd.

Denne Slange har ſit Navn af et Antal Blærer eller Pergamentskugler, der, een hvert Aar, udvove ved dens Hale, og afſtedkomme en Slags Raſlen, naar den laver ſig til at ſaare. Det er Skaberens Indretning, at Slangen ſaaledes maa vare ad, før den ſkader. Man har troet, at denne Raſlen er Tegnet til Slangens

optændte Arrighed; men det er ugrundet; den giver blot tilkjende, at den er rede til Forsvar. Det er ogsaa almindelig bekjendt i America, at det i Regn og fugtigt Vejr er større Fare ved at gaae i Skovene, fordi Blæerne da tabe deres Kraft at give Lyd.

Af utallige Vidner er det forfikkret, at de har seet Egerner og smaa Fugle i Træerne ligesom at ville arbejde sig ud af en usynlig Tiltrækningskraft, samt med en ynkelig Lyd give sin Angst og sit Lidende tilkjende, idet de lidt efter lidt sank dybere ned, og tilsidst faldt ind i den underneden paa Jorden liggende Slanges Gab. Man har ikke allene seet Slangen i den Stilling, at den, med Djnene uophørlig hæftede paa sit Bytte, fortsatte sit Tryllen; men ogsaa mærket, hvorledes Dyret eller Fuglen ligesom blev løst af sine Lænker og sat i Frihed, saa fage Slangen, enten ved en kastet Sten eller paa anden Maade, foranledigedes til at vende sine Djne til en anden Side. Dette er saa almindelig bekjendt, at aldrig nogen Americaner herom har den allermindste Tvivl, og da Slangen stadia har Djnene hæftede paa Byttet, har man troet, Fortryllelsen kom fra Djæt.

Professor Kalm, som paa Stebet selv (i Nordamerika) har samlet de talrigste Underretninger om denne Klapperflanges Egenskaber, og i det Kongl. svenske Videnskabsacademies Forhandlinger om samme leveret os den fuldstændigste Historie, tvivler dog paa, at det herved kommer an paa Djene. Hans Mening er, at Slangen håndelsesvis har saaret Egernet eller Fuglen, samt at Giften lidt efter lidt virker paa det fra Slangen undslupne Dyr, indtil det falder ned og opsluges af den, der imidlertid, vis paa sin Sag, oppebier sit Maaltid. Men dette synes dog just ikke meget troligt, da et Dyr, som engang har været i Slangens Kjæft, neppe vil slippe bort. Ej heller kan man antage, at det saarede Dyr just søger sin Redning i det nærmeste Træ, naar Flugten til alle Sider staaer det aaben; endnu mindre, at Slangen i saa Fald, blandt de mange muelige, træffer til at vælge den Plads, hvor han nødvendig maa faae fat paa sit Rov.

Djenes Magt at fortrylle, er et gammelt Sandsagn, som baade Græker og Romere kjendte. Saaledes skriver Virgilius:

Nescio, quis teneros oculus mihi fascinat agnos.

Ogsaa hos Araberne findes Epoc af denne Fordom. De see ikke gjerne, at Personer som de ingen god Tro har til, med Opmærksomhed fæste Djæne paa deres Born, og indbilde sig, at nogen Ulykke eller Bantrivning derved kan afstedkommes.

I sin Rejse gjennem Spanien beretter Towns- fend, at man der, naar man fatter Mistanke om at et Barn tages i Djæsyn i en ond Hen- sigt, strax raaber: "stik Tømmelfingeren mellem Pegefingeren og Mellemfingeren." Derved skal Faren forebygges. Nogle have ment, at denne Dvertro var af Maurerne bleven bragt til Spa- nien; men den er meget ældre. Man har der, blandt andre Levninger fra Oldtiden, netop op- gravet smaa Hænder af Sten og Metal, som have bemeldte Form. Denne Dvertro er følges- lig meget ældre end Maurenes Ankomst der til Landet.

Den ældgamle Fabel, at Basilisken dræber med sit blotte Nafsyn, hører ogsaa med til Digt- ningen om Djænes Magt.

Da der nu, saa vidt vore Kundskaber strække sig, ingen physisk Anledning er til nogen sli-

Virkning af den blotte Beskuelse, troer man at kunne tænke sig en anden Maade at opløse Phænomenet paa.

Man har læst, at to amerikanske Jægere som gjorde et Jagtparti sammen, for ikke at komme fra hinanden, aftalte, fra Tid til Tid at raabe, hvilket Raab da af den anden skulde besvares. Da En af dem adskillige Gange havde raabt, uden at faae Svar, gik han for at opsoge sin Kamerat, og fandt ham staaende som en Stykke uden Sands og Mæle. Ved hændelsesvis at see sig omkring, blev han var en stor Klapperlange, som hæftede sine Djne paa den bedøvede, og det lod som om den bestræbt sig for at udgyde sin Aande paa ham. Den Tilkomne tog sin Hat af, og da han i nogen Tid havde bortvistet denne Dunst, og den atmosfæriske, rene Luft kunde indaandes af hin Ulykkelige, fik han sine Sandfers Brug og ligesom vognede af en Dvale. Med forenede Kræfter dræbte de nu Slangen.

Doctor Michaelis, Søn af den store orientalske Philolog, havde fra Amerika faaet en Klapperlange tilsendt i Bingeist. Da han vilde anatomere den, lagdes den paa et Bord,

og Arbejdet begyndte. Et Par Timer efter, da det traf sig at Nogen kom ind i Bærelset, fandt man Doctoren siddende paa en Stol foran Slangen, uden Sands og Samling. Da han var kommen til sig selv, vidste han ikke at berette Andet, end at han var bleven betaget af en Afmagt, som forsatte ham i Dvale.

Mon man ej, af disse to aldeles sandfærbige Beretninger, kunne formode, at denne Bedøvelse forarsages af en eller anden Gasart, som enten følger med Giften eller med de Blærer i Munden som omgive samme? En sliq qvælende og Vitalitetten bræbende Materie, som udslyder af Slangen og styres af Djet, synes da at kunne oplyse Fortryllingen. Af en saadan Emanation bevisede da Michaelis, uagtet Slangen saa længe havde ligget i Spiritus vini. At denne Materie maa findes i Slangens Hoved, kan slutes deraf, at Svinene, som ere Klapperslangens ivrigste Forfølgere, vel opæde Kroppen, men altid lade Hovedet være urørt. Det samme skeer med europæiske Svin, som føres derover. Dyrenes Instinct, at undvige skadelige Fødemidler, ligger enten i Lugten eller Smagen. Da de nævnte Kreaturer umulig kunne have noget Begreb om

Slangens Gift, ber man nok antage noget Mødbydeligt, som foranlediger dem til at holde op med deres Maaltid der hvor Hovedet begynder. Evin ere saaledes i alle ny Landantægningsværilige. De have ogsaa til den Grad udryddet disse skadelige Dyr, at de ved dyrkede Pladse nu ere meget sjeldne. Man saaledes forholder det sig ikke paa ubeboede Steder.

(Fortsattes i næste No.)

Borger = Bennen.

Ses og tredivte Aargang.

No 32.

Løvedagen den 7 August 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Vilsestræde No. 105

Om Kangleflangens Evne at fortrylle sit Rov.

(Sluttet.)

I sin Reise i Nordamerika omtaler Winchbury en i de derværende store Søer beliggende Ø, der var saa fuld af Klapperslangar, at Ingen vovede at gaae iland paa den. Man førte en Flok Svinberhen, og Aaret efter var der ikke en Elange mere tilbage; derimod vare Svinene smækkede. Disse forrette saaledes ikke deres Tjeneste ved Naturens Politianstalt uden al Egennytte, idet de gjøre sig betalte med gode Maaltider.

Underledes bærer Ostindiens Schneumon sig ad. Det er en Species af Elægten Liverra, som

uophorlig forer Krig med den af Tavernier beskrevne Brille-Slange, (*Coluber Raja*.) Den dræber Slangen uden at smage dens Kjød. Samme Beskaffenhed har det med Secretairfalken (*Falco secretarius*); den strider allene for at sejre, og renser Sydafrika fra de talrige Slangearter, uden deraf at have nogen mindste Fordel.

En rejsende Tydsk, Hr. Schöpf, fortæller, at da han rejste igjennem Virginien og gjorde sin Opvarthning hos General Washington, som der boede paa sin Landjendom, blev han af Generalen meget høflig modtaget, og indstændig anmodet om at blive der til Middag, men da han gjennem en aaben Kjøkkendor blev var, at man tillavede en stor Klapperflange frabad han sig lige saa indstændig Unmødningen, og rejste videre.

Klapperslangens Gift er langt skrækkeligere end nogen anden amerikansk Slanges. Det er ofte, at den dræber i faa Timer. Uden hastig Hjælp er ingen Redning. Af de Vilde har Europæerne lært at kjende en Modgift, nemlig Roden af Senega, som er en Art *Polygala*. Men det er langt fra, at den altid hjælper.

Saa giftigt et Dyr synes derfor at have burdet være fritaget for den Hæder at sættes frem paa et fornemt Bord. Det blotte Syn burde forjage al Appetit; Djet og Ganen burde her være enige. Men ulige Skikke lade sig vanskeligt forklare. Kjødet af de store Slanger anbefaler sig idetmindste ikke fra Smagens Side. Professor Sparman, som, paa Den Goree, deltog i et saadant Maaltid, fandt det flaut og uden Smag.

Dversætterens Tillæg til foregaaende Stykke.

Forfatterens her fremsatte Hypothese kan vel være rigtig, og der er ikke Lidet der taler for den; men ny er den paa ingen Maade. Den forekommer hos Lacepede, i Sonninis Udgave af Buffon, hos vor Fleischer, og paa flere Steder.

I Cuviers Dyrhistorie Tome I. pag. 328 (i den danske Dversættelse) heder det ganske kort: dens Næse bedøver de smaa Dyr, som den vil fange, og hindrer dem fra at flye.

Fleischer i sin *Naturhistories* 7de Del omhandler dette Emne vidtløftig fra Pag. 1145 af, og søger at godtgjøre, at det er Slangens mephitiske Dunstkrebs og giftige Udaanding, der volder de Særsyn hos de Dyr som komme den i en vis Frastand nær.

Doctor Rosod i sin 1799 udgivne Bog om *Slanger*, hylder *Hypothesis vulgaris*, naar han S. 60 ytrer sig saaledes: "Skulde jeg antage nogen Mening, saa vilde jeg (efter de Beviser, jeg hidtil har seet, for denne Sag) dog helst antage deres, som tilskrive Slangens Dine den Kraft, at den tvinger visse smaae Dyr til sig, og denne Mening antager jeg, som sagt, helst fordi den forekommer mig meest overeenstemmende med de fleste Naturforskeres Fortællinger om disse Dyr's Udsærd, naar Slangen vil fange og opsluge dem. Det synes ikke heller saa urimeligt, at den Kraft, som visse Slanger siges at have at kunne tvinge visse smaae Dyr til sig mod deres Villie, kan ligge i disse Slangers skarpe Syn, der kan ligesom tvinge Dyrene til uafsladelig at sætte deres Dine paa Slangernes, og saaledes, ved den bedøvende Krafts Hjælp tillige, at nærme sig Slangen stedse meer, indtil de komme til dens

Gab; ligesom Fluer, Myg og Flere, som forvilde eller ferdlinde, flyve mod Lyset og styrte sig i Luften. Thi som Lyset udkaster sine Straaler, saa kan og paa en vis Maade siges, at der udfare Straaler fra visse gjennemtrængende og skarptseende Dine, som have noget forvildende eller forblindende ved sig. Og de anførte Exempler af de Nyere synes tydeligen at henpege paa denne Dinenes Kraft hos de benævnte Slangar hvilken man vel kan antage uden at blande samme med den saa kaldte Fortryllelse, hvormed der tit forbindes saa lave og stygge Begreber."

Om de svenske Ridderordener.

(Oversat af den i Stokholm udkommende *Almänna Journalen*. 1824 No. 171.)

At Ordener stundom tilfalde Personer af tvetydige eller af ingen Fortjenester, kan hverken vække nogen ubehagelig Opmærksomhed, endnu mindre nogen Fortrydelse, saasom Maaden at uddele dem paa og de uligeartede Drivesjæbde dertil

maatte afstedkomme — hvad alle Tiders og alle Landes Erfaring lægger fordagen — mer eller mindre næsten uundgaaelig Afvigelse fra Retvisshed saavel med Hensyn til Fortjenesters Beskaffenhed som Belønning.

Af slige Egenskaber ere hos os Seraphiner-, Nordstjerne- og Wasaordenerne; den første vissest bestemt til Belønning for de mest udmærkede og største Fortjenester i Statens eller rettere sagt Regentens Tjeneste; *) men da dertil uvilkaarlig hører, at blot Rigets højeste Embedsmænd eller rettere de som ere i Besiddelse af højeste Rang og Værdighed dermed kan belønnes, saa følger deraf

---

*) Man har sagt Regentens Tjeneste, og man har derved villet antyde, at disse Sindbilleder egentlig have Hensyn til den større eller mindre Grad af Hofgunst, Ordenens Besidder har været heldig nok til at opnaae; thi den sande medborgerlige Fortjeneste trænger ikke til disse Lunets og enkelt Velbehags Udmærkelser, og begaves naturligvis saa sjelden dermed, at en Undtagelse volder langt større Opmærksomhed end selve Belønningen; hvilket er saa meget mere naturligt, som den republikanske Statsforfatning og den frie ædle Medborger ikke vedkjender sig at behøve disse Smaahebs og Forsængelighedens falske Værestegn.

at samme — hvad Erfaringen ogsaa længe har vist — snarere tildeles Værdigheden end Fortjenesten.

Den anden er bestemt til at belønne Lærdom, Kundskab, og "Snille" uden Hensyn til Stand*) og Værdighed; samt den tredje eller Basaordenen gaaer ud paa at opmuntre, om ei belønne, Fortjenesten i Handel, Konster, og andre patriotiske Foretagender.

Disse Ordener ere af den Besskaffenhed at Misbrug ved deres Uddelelse finde og kunde finde Sted, eftersom deres Anvendelse er, om ikke vanffelig og indviklet, dog idetmindste af større Udtrækning end f. E. Sværdordenen, som udelukkende er bestemt til at opmuntre militaire Perso-

---

*) Ved den første Stiftelse strakke dette Slags Belønning sig viselig ikke til Præstestanden; det var først under Gustav IIIdies Regjering, at ogsaa denne Stand delagtiggjordes i Muligheden af at blive hædret, — man skulde snarere sige — vanhelliget ved disse Forsængelighedens Sindbilleder. Idetmindste burde disse aldrig komme tilsyne paa det hellige Sted, hvorfra med Skjel Alt bør banlyses, som bærer Præg af Tantsens Kjendetegn og Udmærkelser, især hos de Personer, som ere Religionens Sendebud, og selv bør være Mønster paa Frihed for Tant og Forsagelse af smaalige, usle, falske Prærogativer.

soner, og saaledes, som det synes, at belønne militair Fortjeneste. Men at Sagen ikke forholder sig saaledes, har især en senere Tids Udnævnelser mere end tilstrækkelig godtgjort, og behøver neppe en i almindelighed mindre hævrende, for mangen Enkelt, saarende Bevisførelse. Imidlertid synes ingen Ting lettere, end at udfinde, hvis militaire Fortjenester burde med denne Orden belønnes. Det tilkjendegives bestemt i Statuterne, og det forstaaer sig desuden af sig selv, at ved det Militaire ikke vel vil kunne findes flere end tvende Slags Fortjenester, som have Kald til at nyde ridderlig Opmuntring, nemlig Mod og Vaabendaa, samt Iver og udmærkede Kundskaber. De førstnævnte kunne blot lægges fordagen naar der er Krig; de senere under Freden ved en lang Tjenestetid og en imidlertid udvist theoretisk og praktisk Duellighed.

(Sluttes i næste No.)

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 33.

Løverbagen den 14 August 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105

A n n e l d e l s e .

I General-Forsamlingen den 2den denne Maaned, blev fremlagt den hermed følgende Extract af dette Aars 2det Quartals Regnskab.

I samme Forsamling bleve antagne som nye Medlemmer:

- Hr. J. E. Borre, Forvalter ved Holmen
- J. Lottrup, Mægler
- J. E. Kall, Auditeur og Bureauchef under Direktionen for Universitet og de lærde Skoler
- E. J. Gerlach, Myntmester

- Hr. Clementin, Kaptain og Kaptain-Vagtmester
 — J. C. Frobøse, Skomagermester
 — N. Frederechsen, Skomagermester
 — Istrand, Guldsmed
 — Karlsen, Formand for Holmens Skriverie
 — H. Knudsen, Kongelig Kopist
 — E. Riis, Urtekrammer
 — E. C. Clausen, Kongelig Fuldmægtig
 — P. Jessen, Kongelig Bygnings Inspektør.

Af Kasse Beholdningen er indkøbt Na-
 tional Banke Obligationer af Vaanet 4 Fe-
 bruar 1820 for 1600 Sølvdaler.

Administrationen for det forenede Under-
 støttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

E. Køble.

Extract

af

2det Quartals Regnskab,

for

det foreenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

i Quartalet fra 1ste April til ultimo

Juni 1824.

I n d t æ g t e r.

	Rbd.	/		Rbd.
Kasse-Beholdningen fra f. Q. incl. Restancer (see Ugebladet No. 24) var	1438	5	2	3095
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 36te Aargang fra No. 14 til No. 26 inclusive	473	89		—
B. Quartals Kontingent for 2det Quartal fra 1ste April til ult. Juni h. A.	668	56		—
C. Laans Afbetaling i dette Quartal	—	—		85
	Rbd.	2581	5	395

At forestaende Extract af 2det Quartals Regnskab er overeensstemmende med Administrationens Corbevidne

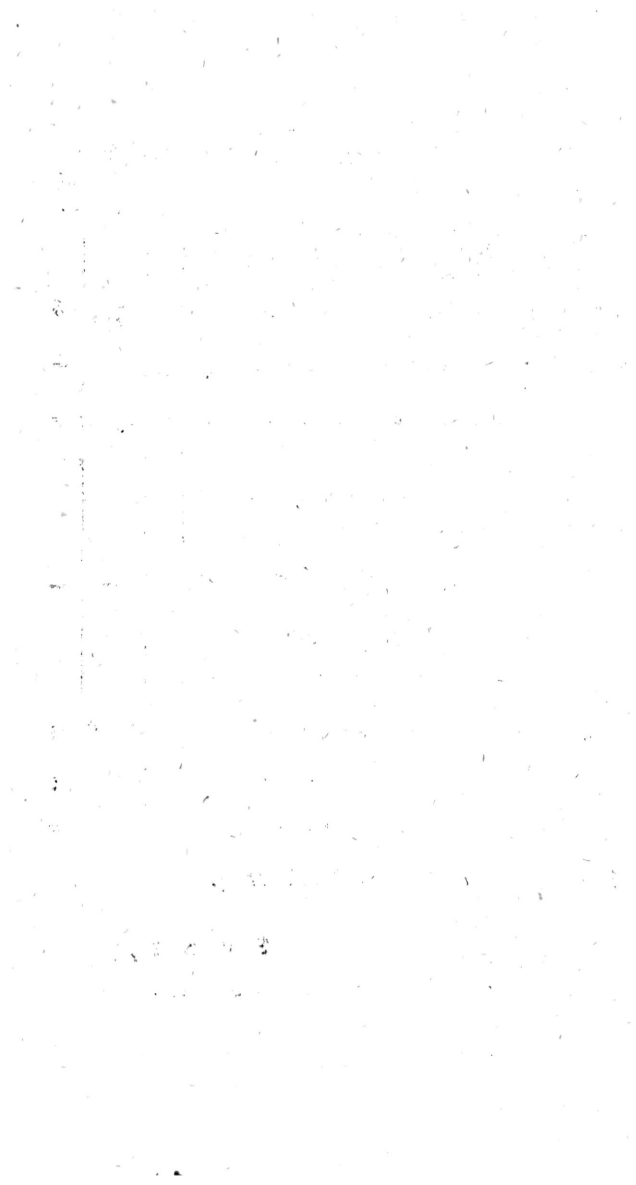
Monrath. Lindstorff. Friedenreich

U d g i f t e r.

	Sedler og Tegn.		Rede Sølv.	
	Rbd.	ß	Rbd.	ß
De aarlige staaende Ugifter, som for Ugebladets Trykning, Papiir, Lønninger, Buddenes 2 pC. af Incassationen samt Gratial .	393	65	524	56
De aarsige Pensionister i dette Quartal	492	36	—	—
Laan til 3 Medlemmer . . .	—	—	300	—
Tilfældige Ugifter:				
a) 2 anviste Regninger 42 Rbd. 88ß.				
b) for en Guld-Medaillie til den afgaaede Ad- ministratør . . . . 53 . 7 :	95	95	—	—
Saldo bliver Casse-Beholdningen, inclusive Rbd. 938 49 ß. Sed- ler og Tegn & 1102 rede Sølv, for udstødte men ei betalte Laans og Quartals Quittinger . .	1599	1	3126	93
Rbd.	2581	5	3951	53

Kjøbenhavn den 30 Juni 1824.

L u n d,
Kasserer.

Om Ridderordenerne i Sverrig.

(Fortsættelse. See No. 32.)

Men hvad skal man tænke om Belønningens Retvisshed og Værd, hvis f. Ex. Sværdordenen skulde beholdes og bæres, uden at det, under fredelige Tider, var engang muligt at lægge Prøver paa Tapperhed fordagen, idetmindste ikke mod Fædrelandets Fiender; og den neppe opnaaede Unglinge-alderen hos den Belønnede heller ikke paa mindste Maade vækker Formodning om, at han ved en langvarig og nidkjær Tjeneste har kunnet været istand til at bevise Højsden af sine theoretiske og praktiske Kundskaber? Hvad Opmuntring skal den paa Balpladsen for sit Mod og Conduite med dette Ordenstegn belønnede Kriger erfare ved denne Sammenligning, ved denne Aar for Aar gjentagne Erfaring? Hvad Opmuntring skal — hvis Fædrelandet styrtes i Krigens Farer — dette Slags Belønning vække til Opofring af Liv og Blod, naar samme bæres, uden Forskiel, af den Fortjente og af Ikkefortjente, af den som trodsede tusinde Kugler, og den som ikke engang nogenstinde har hørt en eneste?

Disse en upartist og for Fædrelandets Forsvareres sande Vre og Anseelse omhyggelig Medborgeres Reflexioner har foranlediget en nærmere Overvejelse af dette vigtige Emne, ikke blot for at vække Opmærksomhed paa Misbrugen, men ogsaa for, om muligt, at udfinde og opgive nogen lempelig Maade at rette den paa. Og da han smigrer sig med at have fundet et, som han og Mange med ham troe at være ganske antageligt og let at anvende, skryder han sig herved at give samme tilkjende. Han er overbevist om, at den Regent, som staaer i Spidsen for den svenske Krigsmagt og paa hvis Velbehag Sagen beroer, af en langvarig og ærefuld i Europas Krigsannaler vidtberemt Erfaring bedre end enhver anden kjender og erkjender Vigtigheden og den magtpaaliggende Betydning af, at den militaire og civile Fortjeneste hos Fædernelandets Forsvarere ikke forblandes, eller rettere maa ske, ikke bortblandes, hverken i Henseende til Burdering af deres ulige Værd eller retmæssige Fordring paa ulige Belønning.

(Sluttes i næste No.)

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 34.

Løverbagen den 21 August 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

At Missionerne i Ostindien ere til
ingen Nytte, og at ingen Indi-
aner bliver Christen,

paastaes af Missionairen i Mysore J. A. Dubois,
i hans, 1823 i London udkomne, Letters on
the state of Christianity in India. Og hans
Troværdighed er ingen Tvivl underkastet.

Hans Breve bære umiskjendelig Sandhedens
Præg; hans Retsskaffenhed roses i alle engelske
Blade, hvor hans Bog omtales; og hans Com-
petents til at domme om denne Gjenstand grun-
der sig paa en uafbrudt 32aarig Erfaring.

Af Dubois, en indfødt Franskmænd, der i
Begyndelsen af den franske Revolution drog
som Missionair til Indien, og siden den Tid

har opholdt sig i Mysore, hvor han ved sin Sægtmodighed, Afholdenhed, Fromhed, Venlighed forskaffede sig en overordentlig Agtelse og Tiltro, har man forud faaet Description of the Character, Manners and Customs of the People of India. London. 1817. 596 S. 4to.

Til dette Værk kan nærværende Breve anses som et Anhang. Forfatteren afhandler sit Emne fra en dobbelt Synspunkt, eller besvarer tvende Spørgsmaale; først: er det muligt, at bringe Hinduerne til, virkelig at bekjende sig til Christendommen? og for det 2det: er det rimeligt, at de til dette Djemed anvendte Midler, især Oversættelse af den hellige Skrift i Indiens Tungemaal, føre til det forønskede Maal? Begge Spørgsmaale blive af Hr. Dubois benægtede. Det er — siger han — min bestemteste Mening, at der under de Omstændigheder, som finde Sted, er umuligt at omvende Hinduerne til hvilken som helst christelig Sect, og det er saa langt fra, at den hos dem cirkulerende Oversættelse af den hellige Skrift bidrager til dette Djemedes Opnaaelse, at den tværtimod søøger de Indfødtes Fordomme imod den

Christelige Religion, og er i flere Henseender
 skadelig.

I de senere Aaringer ere kun meget faa
 blevne omvendte; de Christnes Antal tager af
 Dag for Dag; de som gaae over til Christens
 dommen ere af de laveste Kaster, og bestaae af
 Individuer, der formedelst deres Kaster eller an-
 stødelig Dvertrædelse af Landets Skikke ere blevne
 udstødte af deres Kaster, og, som Udflugt i Sam-
 fundet, betragtes af Alle med Afsky. Da de
 derfor ikke vide at hjælpe sig paa anden Maade,
 tyge de til de Christne.

En Person der antager den christelige Re-
 ligion, frasiger sig derved Alt, hvad som binder
 En til Livet. Han forlades aldeles af Slægt
 og Venner; Gods, Ejendomme, Arv, Alt er
 forbrudt. Selve Navnet Christen medfører Bes-
 greb om Ureløshed, og Anmodning om at an-
 tage den christelige Tro bliver af dannede Hin-
 duer anseet for en grov Fornærmelse. Dette
 har især sin Grund i Europæernes usædelige Op-
 førsel. Hvad de ny Missionairer angaaer, som
 i de senere Aaringer ere ankomne her til Landet,
 saa ere deres Bestræbelser for at gjøre Profely-
 ter — saa glimrende end deres Missionsberets-

ninger see ud — hidtil mislykkede, og det Held, de gjøre sig til af, staaer blot paa Papiret.

Bibelens Oversættelse fremmer ikke Christendommens Udbrudelse, men skader snarere samme, da den hvert Djeblig kommer med Fortællinger, som dybt saare Hinduernes Følelse, da de stride mod hans helligste Fordomme.

Ogsaa er en Oversættelse, naar den skal være nøjagtig, forbunden med meget store Manskeligheder, og en ordret Oversættelse er i nogle af Orientens Eprog ganske umulig. Mange af de fra den berømte Missionsanstalt i Serampore udfomne Oversættelser ere flutte, gemene, og næsten rent uforstaaelige.

Et Værk af den Art, hvis det, endog blot som litterairt Product, skal vække og fængsle Hinduernes Opmærksomhed, maatte kunne maale sig med de indiske af samme Art, og være forfattet i en blomstrende Stil, være rion Poesi, og hentivende Veltalenhed, da alle indiske Værker af nogen Betydning have disse Egenskaber. Oversættelser i saa slet Stil, som de vi hidtil have faaet, udsætte kun Christendommen end mere for de Indfødtes Foragt.

Nogle ere af den Formening, at det kunde hjælpe om Regjeringen lagde sig derimellem og tog sig af den christelige Religion; men Forfatteren troer, at under nærværende Omstændigheder vilde en saadan Indblanding kun tjene til at forøge de Indfødtes Mistro og Aistænkssomhed. Endnu mindre, siger han, kan Omgang med Europæere frembringe en Revolution i Indianernes Religion og Sæder; dertil skulde den være langt inderligere og fortroligere end den nogensinde var eller nu er. Netop de Indianer, som staae Europæerne nærmest, har den største Modbydelighed for disses Religion og Sæder.

Det vil ikke være upassende, til disse Utrinsger, som ere tagne af Bogens Recension i den halvliske Litteraturtidende 1824 No. 136, at føje et Par Steder, extraherte af Dubois's ældre Werk *Description of the People of India*.

Her heber det, blandt Andet: Nogle af de indiske moderne philosophiske Skribentere, saasom Nemana, der har skrevet sin Bog i det telingiske Sprog, og Tirumaluvur, som har benyttet sig af det tamuliske Sprog, nyde en høj Agtelse, og dog har de gjort de indiske Skikke til et Maal for de-

res Satire, og fremstille Hinduernes Skikke og Religion i det latterligste Lys. Men disse Forfattere — paa samme Tid de af al Magt søge at gjøre de gjeldende religieuse Skikke latterlige — mangle aldrig at anbefale hvad der er Praxis og selv iagttage de Skik og Brug paa det nøjeste. Disse to Forfatteres Verker læses og paaberaabes med Fornøjelse af fornuftige Hinduer, uagtet der er ikke en Pagina i dem, der jo indeholder satiriske Reflexioner over Landets Guder og sammes Dyrkelsesmaade. Dersom — siger Ric. i Monthl. Rev. 1818 Maj— lige Indfødtes satiriske Skrifter bleve ved Trykken mangfoldiggjorte — dersom lignende lunefulde Angreb taaltes paa Theatret i Calcutta — dersom i nye Fortællinger og Morstabsbøger de indiske Skikke vare udsatte for Latterens og Raisonnementets Prøvesten, og dermed sammenholdtes de europæiske Begreb om Renlighed og Bequemmelighed; saa er det at formode, at et nyt Slags Liberaler vilde fremstaae, der vilde forsage nogle af de Skikke, som lige umiddelbar stride imod selskabelig Dmjang og godt Naboskab imellem Personer af en anden Religion. Hinduernes Horreur for dem der spise Beef er vistnok en stor Hindring for Engellændernes Popularitet; at slagte en Ko for at æde den,

er efter deres Begreb det samme som at dræbe en Gud. Aversionen for at røre ved Lader er en anden meget ubejelig Fordom; en Tjener som børster sin europæiske Herres Støvler, bliver udsat af sin Caste, og straffes haardere end om han havde stjaalet. —

Et Par Ord om Theatret.

(Af Almåna Journalen for 1824 No. 164.)

Efter en Indledning, hvori det blandt andet heder: "Der udfordres vel ikke just nogen usædvanlig Opførelse i Tanke og Følelse til at fatte, at det man kalder skøn Kunst af dens første Opførelse bestemtes til noget Højere, end blot at give en sandfælig Fornøjelse og udbrede Lyst og Behag over det selskabelige Liv; samt at det, mægtigt som det er til i høj Grad at hentrive og fortrylle, maatte være saa at sige noget Overjordisk, da det, i Forhold til den Indvirkning hvormed det gennemtrænger de religiøse og patriotiske Forestillinger, ofte har formaaet at gjenføde Tanke og Følelse til et højere Liv, det vil sige, til et Liv for bedre end jordiske Nydelser" — taler vor svenske Auctor saaledes om Musik-compositioner og Theatervæsenet:

Disse evige Lob og Roulader, disse Capricer og Hocuspocus, disse paa Virren og ej paa Nørelse beregnede Harmonier, som tilforn af den æblerer

Sands foragtede men nu ere blevne Mode, hvad er de andet end Fostere af Vellyst og Sandselighed, kjedelige Sødskende til Krumspringene og les tours de force paa vore Theatre, og til de Balletter, som saa herlig forstaae halvvejs at blotte hvad den ægte Konstnerinteresse til alle Tider har krævet enten fuldkommen bedækket eller ganske noget. Etærk maa den Yngling være, der ikke bliver et Offer for vor theatraliske Dandskonsts liderlige Grace, om han end, optugtet i Musænes Helligdom, aldrig saa let modstaaer Sandselighedens raa afflorede Friskelser. Og selve Forfattereskabet for Theatret ialmindelighed, hvor lidet åabensbarer det Konstens Bestemmelse i disse Comœdier og Dramer, som ved deres morende Ubetydelighed holde sig paa Scenen, uagtet de negativ modvirke det politiske og poetiske Interesse ikke mindre end det æsthetiske, formedelst en sygelig, til begge Sider haltende Moral, og sin urokkelige Nidkjærhed for en phlegmatisk huslig Lyksalighed a la Rozebue og Lafontaine, uden Værd, da den er aflædt al høj Sjælestemning, al religiøs og idealsk Dyploftelse.

Commissionen, som bestyrer Udgivelsen af Ugebladet Borgervennen, samles Søndagen den 22 August, da Hr. Pastor Michelsen meddeler sit Bidrag.

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 35.

Løverdagen den 28 August 1824.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

U n m e l d e l s e.

I Anledning af Hr. Universitets-Bogholder Baagøes Udmeldelse af Ugeblade-Commissionen, har Samme anmodet Hr. Professor Degen om at indtræde i hans Sted, som Med-Udgiver af dette Ugeblad; hvortil velbemældte Hr. Professorens har erklæret sig villig.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

E. Købke.

R i g a s. *)

Den tidligste Plan til Heteristernes Selskab var Rigas's, den nemlig: at befrie Grækenland fra det tyranniske Nag, under hvilket det sunkede; at tilbagetrænge Europas Skændsel, den tyrkiske Regjering, men ikke Nationen, til Asien og saaledes gjengive de dannede Folkelag hin classiske Jordbund, hvis Indfødde kun ved de Undertrykkelser, hvilke de kristelige Nationer tilode Barbarerne at udøve mod dem, ere hensealdne i Uvidenhed. Dog, medens det græske Folk har tabt Alt, har det bevaret sin Energi, som vel kunde vorde undertrykt, men aldrig tilintetgjort.

Uretteligen har Man troet, at Heteristernes Selskab har staaet i Forbindelse med Frimureriet, med Carbonarismen, eller med nogetsomhelst andet Selskab. Dog, denne Mening er saa almindelig, at selv den hellige Alliances Cabinetter ansaae den græske Revolution kun som en Følge

---

*) Ud af "Briefe eines Augenzeugens der griechischen Revolution."

af de Sammensværgelser, hvilke de bekæmpe. Thi dette er Udtrykkene i Circulæret for Reibacher-Congressen af 12te Marts 1821, en imod den neapolitanske Revolution stilet Act. Dog maa Man tilstaae, at en stor Forskjel hersker imellem begge Tilfælde. Thi, sæt, at Neapolitanerne havde havt Uret i, at forlange en Forsfatning af deres Konge, saa kunde dog Ingen, uden at forgaae sig imod Religionen og Menneskeheden, anklage Grækerne, fordi de vilde unddrage sig Undertrykkelsen af en Regjering, der kun betragtede og behandlede dem som Slaver, og nægte en Tyrans Lydighed, med hvem de aldrig havde indgaaet en Underkastelses-Forening.

For at bevise, hvor falsk den Mening er, Man har om Heteristerne, er det tilstrækkeligt, naar Man siger, at de havde gjort sig til Grundfætning: først, ikke at tillade nogen Udlænding Udgang til Foreningen, og dernæst, at de optagne Grækere ej torde tiltræde noget andet Selskab.

Maaskee vil Man indvende, at iblandt Heteriets Medlemmer befandt sig Mange, der vist nok horte til andre Forbindelser. Men hvor det var Tilfældet, skrev det sig fra tidligere indgaaene Forpligtelser, og det græske Forbund havde

ingenlunde givet Anledning dertil, da dets Grund-
sætninger kun vare bygte paa den græske Nations
Trang, eller meget mere paa de Overbeviisnin-
ger, hvori Selskabet skulde bestaae.

Man bør ingenlunde bedømme Nationen ef-
ter de faa, i Europa adspredte, Grækere. Disse
enkelt Individuer og de for nogle Aar siden med
megen Noje paa forskjellige Steder i Græken-
land oprettede Skoler kunne kun aflægge Vid-
nesbyrd om Nationens Bestræbelse efter Dans-
kelse, og bevise, at den er skicket til Samme.
Men i Grækenlands Hjerter, der hvor Jernscaptes-
ret herskede, maa Man søge at kjende Folkets
Karakter og Meninger. Der vil Man see, hvor-
ledes Tyranni og religiøs Forfølgelse har styrtet
Grækerne i den dybeste Afgrund, og endog dre-
vet dem til Fanatisme. De vaagede ivrigt
over deres kirkelige Lærdomme, og vilde have væ-
ret bange for at forvanske disse, hvis de vare
traadte i Forbindelse med mystiske Sectar. De
vilde indbyrdes og i deres Fædreland hverken
have taaleet Loger, eller bidhenhørende Forsam-
linger eller Anordninger.

Det er ikke ubekjendt, at Grækerne, fra den
Tid, Rusland, efter Peter den Stores System,

havde søgt at forstørre sig paa Tyrkiets Befolkning, stedse vare omhyggelige for at understøtte denne Magts Foretagender, og uafsladeligen have stræbt efter at erholde deres Frihed. Rusland kan herom aflægge Vidnesbyrd, især med Hensyn til Begivenhederne i Krigen 1778, da den tyrkiske Flaade ved Tschesme, i Vandene i Havgugten Hermeen blev øpbændt af de russiske Skibe under Droloffs, siden Tschmenskys Commando.

Samme forenede Bestræbelse viser sig og i Peloponnes-Opstanden Aar 1790, og i den Bæbnelse, hvilken Kaiserinde Katarine II, ved Lambros, Catchesioni, fød i Spzja, lod foretage, hvem hun i de sidste Aar af hendes Regjering betalte 600000 Rubler — der dengang udgjorde meer end 200000 Dukater — for Rustningsomkostningerne; og det Samme fremlyser af den Lethed, hvormed det til hver Tid lykkedes Rusland, ved sine Affendinge at bringe Moreoterne og Indbyggerne paa Verne i Archipelagus til Opstand. Men Grækernes Iver blev stedse lønnet paa samme Maade; thi allerede den, efter Krigen i Aaret 1778 og 1790, imellem Rusland og Porten sluttede Fred gav de

Ulykkelige Grækere til Pris for deres Undertrykkere, lod Barbarerne Frihed til ultraffede at krænke hint Forbund, hvorved en kristelig Magt havde taget Grækerne under sin Beskyttelse, og overlod til den blodige Hevn Dem, der havde fægtet for dem og deres Uafhængighed.

Skjondt nu Grækenland, efterat Hevnens første Raseri var dæmpet, hensank i end dybere Slaveri end nogensinde tilforn: saa stræbte det dog uden Afslætte efter Frihed. Det fandt iblandt sine Børn, saa Nar efter, sjeldne, stærke Sjele, hvilke, ubøjede af de forbigangne, som af de end vedvarende Lidelser, selv i den værste Skjebne, pønsede paa Fædrelandets Vel. — Saaledes optraadde Rigas, hvem Grækerne skyldte evig Beskrædelse og Navn af den Udødelige! Thi Ham var det, der, efter hine Begivenheder, foretog sig at berie Grækenland. For at naae dette Maal, dannede han en Forening af de meest oplyste Mænd, blandt hans Folk, og forberedede Alt hvad som syntes ham nødvendigt. Han digtede selv Nationalsange, og oversatte de bedste patriotiske franske Hymner fra Revolutionstiden, i det skjønne Djemed, at opildne dette, under Tyranniets Tryk, slappede Folk. — Allerede nærmede sig Begyndelsen, da hans store Værk skulde træde

for Lyset; allerede havde han begivet sig til Trieste, for at indskibe sig til Grækenland med nogle troe Venner, der stode ham bi med Raad, da han i det Øjeblik, hvor han mindst ventede det, blev forraadt for den østerrigske Regjering af en i Wien levende Græker, navnlig Cononios: om ved bestemte Angivelser, eller ved Ubefindighed, derom ere Meningerne delte; dog er saameget vist, at ved ham blev Rigas's og hans Venners Fordærvelse indledet.

Rigas blev i Trieste Aar 1797, tilligemed sex andre Mænd, tagen til Fange og derpaa ført til Wien. Men efterat de her i nogle Dage vare forblevne i Fængsel, og forhorte, bleve Tre af dem, Rigas, Dr. Drgely og Anton Coronios udelivered til den tyrkiske Regjering, der ved en skrækkelig Marterdød, lod dem, savede mellem Brædder, ombringe i Belgrad. — Det tilkommer ikke Referenten at udsige sin Mening om denne Gjerningsag: Historien, Nationerne og de kommende Tider overlades det at domme saadanne Handlinger. — De tre andre med dem Paagrebne, hvilke Man forsynede med russiske Passer, bleve bragte til den sachske Grændse.

Dette var Rigas's tragiske Ende! — Lovrigt forsikkes, at han har raadslaaet med Napoleon selv om Grækenlands Befrielse, og Man paastaer endog, at Franskmændenes Tog til Egypten skal have været en Følge af hans Plan.

For at give et Begreb om denne Mand's store Sjæl, være det tilladt, at tilføje end et Ord om ham: Da han blev tagen til Fange, fattede han den ham værdige Beslutning, med Mod at taale og underkaste sig alle Pinser, uden at forraade En Eneste af Dem, der vare med i Himmelsigheden. Alle de i Foreningen Optagnes Underkrifter vare indeholdne i et Hefte, hvilket han stedse velforvaret bar hos sig. Opdagelsen af dette Skrift vilde upaatvivleligen have styrtet Mange i Fordærvelse. Da han, for at redde disse, intet andet Middel saae, sendt reev han om Natten Heftet, og nedslugede sine Landsmænds Navne, for at unddrage dem Forfølgelsen. Da derpaa hans Medvidere sidste Gang, i hans Dørværelse, bleve forhørte i Wien, sagde han, med fast Stemme, i Haab om endnu at redde dem: "Hvad ville I Dem? Ene jeg har gjort Alt, og angrrer det ikke, Jeg ved, at jeg vil blive udleveret til Tyrkerne, og at jeg maa emkomme. Dog, kun mit Legeme skal døe; min Aand skal overleve mig; thi den har allerede gennemtrængt alle Grækernes Hjerter! —"

I Sandhed; han har ikke bedraget sig! Hans Aand er ikke død: Beviset derfor er vor det aabenbarligen vitterligt!

Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed.

Borger - Bennen.

Sex og tredivte Aargang.

No 36.

Løverdagen den 4 September 1824.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestræde No. 105

Hovedgrundfætninger for Heterister- nes Forening:

1. Ingen, som ej er Græker, optages i Selska-
bet. Siden har man veget fra denne Bestem-
melse, og, med Uret, gjort Undtagelser, til Fordeel
for nogle Personer.

2. De engang Optagne tør ej tiltræde noget
andet Selskab.

3. Der skal, med frivillig Dpoffrelse, tilvejes
bringes Pengesummer til Foretagendet.

4. Før Noget optages, skal hans foregaa-
ende Vandel, hans Forbindelser og hans Sinds-
lag strængeligen undersøges, og Kundskab ind-
hentes om hans Formue-Omslændigheder.

5. Af de Optagne forlanges Ed paa, at de strængeligen ville bevare Hemmeligheden, selv for deres Familier, og bringe et Dffer efter Beslag, hvilket, paa den dem anviste Maade, afgives til den alminbelige Kæse.

6. Endeligen tør hver Optagen paa sin Side atter i Selskabet optage saa mange sine Landsmænd, som han kan overkomme. Den Nyoptagne kjendte intet andet Medlem af Selskabet, end Det, der havde optaget ham, og maatte nødvendigvis, formedelst Dett's Megling, sende sit Pengebidrag til Bestemmelsen. (Denne falskeligen beregnede Forholdsregel har skadet meget, da Man aldrig nøje kunde vide, hvor Meget Enhver havde indcasseret. Dgsaa ere her Skændighed r forefaldne, og flere have beriget sig paa en saa hellig Sags Bekostning. Her ville vi tie, for ej at lade den Uvillie, disse Uværdiges Navne indgyde, frit Lob.)

Efterat nu hin Ordning var udkastet, formerede sig dagligen Antallet paa Selskabets Medlemmer, hvilke lidt efter lidt udbredede sig næsten til alle Grækenlunds Dele, i alle Europas Lande, hvor der gaves Grækere; dog vare derfra undtagne de østerrigste Stater, hvilke Man, ihu

Kommende hvad der var hændet Rigas og hans Ulykkesbrødre, omhyggeligen skyede. Først ved Førsten Alexander Catacuzno's Gjennemreise gjennem Wien og Triest i April 1821 erfare Grækerne i dette Land, hvilke allerede havde læst Alexander Ypsilanty's første Bink, hvad der egentligen var i Værk. Den Udfærd, den østerrigiske Regering siden iagttog imod de græske Handelskællers, Bankerernes Velstons og Es Huus i Wien, imod den lærde Professor Cuma og andre i Triest boende Grækere, saavel som de Undertrykkelser, Disse have havt at taale, vise tydeligen at Mistroen var velgrundet.

Da Hætierets fornemste Medlemmer saae Selskabets hastige Tilvært: saae ponsede de paa, at stille en Anfører i Spidsen for Foretagendet, og skyndede sig saa meget mere dermed, som de baade frygtede for Opdagelsen af deres Plan, og de selv vilde være frie for al Ansvarlighed, idet Denne ganske vilde falde tilbage paa Dem, der paatog sig Embedet. Hændelsen bragte Førsten Alexander Ypsilanty til denne Plads, og hvorledes ville vi nu see:

Meningerne om en Anførers Valg vare dette; Nogle forlangte Grev Capo d'Istrias;

et lidet Antal vilde derimod opheje den bedagede Forste, Caradjia, for de 40 Millioner Piasters Skyld, hvilke han havde taget med sig fra Wallachiet. Endeligen besluttede Man at sende en vis Emanuel Kantho til Petersborg, der strax efter sin Ankomst meddelte Grev Capo d'Istrias Forslaget. Men han afflog Tilbudet, sandsynligen for den Pladses Skyld, han beklædede i det russiske Kabinet. Da Kantho, misfornøjet med Afslaget, forlod ham, mødte han paa Gaden Hr. Mano, Ypsilanty's Fætter, hvormed han meddelede Djemedet af sin Endelse og dennes flotte Udfald. Man raadede ham herpaa, at vende sit Forslag til Alexander Ypsilanty; de begave sig Begge paa staaende Fod til ham, og Forsten antog Forslaget, efter et Par Dages Betænkningstid, dog under Betingelse af Kæjsers Tilladelse.

Markus-Kirken i Benedig. *)

Benedig ligner de hollandske Stæder deri, at der næsten igjennem alle Gader gaae Kanaler;

---

*) "Af Briefe in die Heimat von der Hagen."

men sjældent ere ved Siden af disse Kanaler, ligesom hist, desuden Vej; men just af disse bestaae den hele Gade, saa at man fordetmeste kun ved Gondoler kan komme til hinanden. Disse Gondoler ere de her værende Bogne og Heste, hvis Savn gjør og denne store Stad stila lere, end andre Handelsstæder.

Paa gamle Billeder findes her Attilas Faune: Fiæs og det endog med Bukke-Horn.

En Handelsstad har naturligviis mere Ana læg til Odyssee end til Ilias. Og ligesom Venedig har de ældste Rejseskrivelser, saa slutter sig dertil og en lignende Digtning, der vel endog gaaer endnu længere tilbage til de fabelagtige Historier om Alexander den Store og Præsten Johan. Dette er Guerino Measchino, hvilken findes kun i gammel Venedigs Udgave (fra 1635) og i ny, og hører formodentligen der hjemme. Den knytter sig til Reali di Francia: hvorledes, efter den afrikanske Konges Agolantes's Ud drivelse af Italien ved Kejsar Karl den Store, Hertugen af Buraund, Girandos Søner bleve, Gnizzardo Konge af Apulien og Milone Forste af Tarent. Milone erobrer Durazzo i Albanien, men

overfalder og fanges her; hans lille Søn, Guerin o, opkaldt efter sin Bedstefader, kommer til Konstantinopel, faa r her, som Hittébarn, Navnet Maschino (den Ringe), men viser sig snart ridderligen ved daværende Kejsers Hof, og drag r nu, eftersøgende sine Forældre, eventyrligen gennem alle Østerlande til Solens Træer og Præsten Johans Kristne. Han hjælper Perserne mod Tyrkerne, og vinder den skønne Kongedatter, Antiniska. Derpaa drager han og igjennem Europas Lande; raadspørger Heen Alcina i Norza midt i Apenninern; men forgjæves, fordi han modstaaer hendes Tillokkelser; hun lærer ham Astrologi. Endeligen befrier og kjender han, efter 33 Aar sine Forældre i Durazzo, og grunder her, med sin Antiniska, en længe blomstrende Forstestamme. Der forekomme vel mange Kampe og ridderlige Eventyr imod Hedningerne; dog er det Hele en eventyrlig Rejsesbog, hvori Østerlandets Vidundere og Vestlandets Sæder udførligen beskrives. Den er end Folkebog i Venedig, skjøndt meget ældre, end Amerikas Opdagelse og Konstantinopels Erobring af Tyrkerne.

Venedig voxede hastigen inejret, men indviede og tidligen en stor Deel af sin Binding

til Religionens Forherligelse, og stiftede, ved Siden af Statspalladset, et end ældre, helligt Mindeværk: Markus-Kirken. Den er vel yngre, end mange andre paa de venedigiske Der, og i Forstningen kun et Kapel i Palladset, der, efter Overbringelsen af Evangelistens Lucas's Been fra Alexandrien, var bygget 830 paa Søjler fra Sicilien, men med Træ Loftet, saa at det 976 afbrændte tilligemed Palladset. Men nu blev Denne prægtigen fornyet, 1043, med det nærværende Udsende og 1071 bragt saavidt at den blev belagt med Marmor og prydet med Mosaik. Bygmesteren er ubekjendt, men der er et gammelt Sagn, at denne havde lovet Dogen, at Bygningen skulde overgaae alle Andre i Herlighed og Pragt; dog skal han have betinget sig sin Marmor-Billedstøtte paa et iøjefaldende Sted af samme. Da Bygningen næsten var færdig, og Dogen derfor prisede Mesteren, undslap det ham, at han vel havde udført den end bedre, hvis ikke visse Besværligheder under Arbejdet havde hindret ham dæri. Da holdt Dogen sig løst fra sit Løfte, og Mesteren fik kun en lille Billedstøtte i ophængt Arbejde uden til paa Buan over Mellemdøren, paa hvilken alle de nødvendigste

Haandværker ere forestillede: nederst til Højre sidder han med to Krykker under Armene, og holder en Finger af højre Haand paa Munden, ligesom Harpokrates. Døren blev efterseet 1344. Desuden blev der vedvarende arbejdet paa Kirkes Forskjønnelse; Albertus Magnus saae i 13de Aarhundrede Væggene beklædes med Marmor; og i hin Tid kom intet Skib hjem, der ej medbragte Noget til dens Prydelse.

Fortsettes i næste No.

Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed.

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 37.

Løverdagen den 11 September 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105

Markus-Kirken i Benedig.

(Fortsættelse)

Saaledes blev Markuskirken den vigtigste og mærkværdigste af alle Benedigs Bygninger. Den er næsten en ligesidet Firkant, med 5 Kugler i et græst Kors; den største i Midten (C O C). Fagaden til den store Plads har 5 Dørbuer, i Midten den største, der hvile paa tvende Rader tæt over hinanden staaende Søjler, og fordybe sig inden i Skikkelse af Nitscher, uden fremspringende Søjler. Denne sig saaledes i tvende Stokværk fremstillende Side tækker en Forhal hvilken og de andre fritstaaende Sider have, af hvilke end fremtræde tvende Søjlestillinger paa

Forsiden, som paa denne Maade har 7 Dørbuer. Over disse løber et Galleri omkring med en Dm-gang, der er ligesaa bredt som Forhallen. Bag denne over den egentlige Kirkevæg, hæve sig fortil 5 lignende nischeformige Buer, kun paa enkelte Søjlerækker; og over disse Rundbuer rigt udstyrede østerlandske Epidsbuer, hvorpaa staae Billedstøtter. Mellem disse Nischer opstige end højere smaa Taarne paa Søjler med Epidsbuer, og over disse endeligen de 5 runde Kugler med deres Epids, og den Midterste allerhøjest.

Inden og uden er Alt af Steen og Metal: Søjlerne ere af mangefarvet Marmor, af Granit, Porphyr og andre kostbare Steenarter, tildeels aldeles bedækkede med Billedværk, Gulvet heelt igjennem Mosaik, Væggene beklædte med Marmor, Buerne og Nischerne uidentil, og alle Hvælvinger og Kugler indentil med Musiv-Malerier paa Guldgrund; Altertavler af Guld og Sølv drevet og udgravet, besat med Edelstene: saa at der er næsten intet Træ og intet Forbrændeligt i den hele Kirke. Og saaledes gjør det Hele udvendigen og indvendigen, især i Solskin, fuldkommen Indtrykket af et med Steene og Smalteværk smykket stort Guldsmed-

arbejde — naar Mailands Domkirke, i sin hvide Marmorpragt, saaes som et uhyre Søvarbejde. Markus-Kirken er langt fra ikke saa høj og stor som hin Domkirke, og virker fornemmeligen kun ved denne dens Rigdom og kunstrige Pragt, hvilke den gamle mægtige Handelsstad har sammenstræbet fra alle Verdens Ender, især fra Grækenland, Serne, og For-Asien, hvor de tildeels herskede og ved Korstogene bleve stedse mægtigere. —

Det er vist ikke at tvivle om, at dennes Bygning nærmest er gjort efter Monsteret af Sophie-Kirken i Konstantinopel, denne hidtil største og berømteste Kirke i Kristenhedens daværende Hovedstad. Først bygt af den første kristelige Kaiser, Konstantin, efter Jerusalems Kirke, hvor Salomons Tempel stod, og efter Branden 531 under Justinian i sin højeste Pragt og Betydenhed fornyet ved Mestrene, Anthemios fra Tralles i Lydien og Isidoros fra Milet, har den stedse og hyppigen tjent som Forbillede ej alene hos græske Kristne (endnu i Rusland) men og i Vesten, hvorfra de første Korstog gik over Konstantinopel, og Gørres har bevist, at Græks underfulde Tempel i Tituel,

der skal være bygt efter Jerusalems Kirke, kun er en poetisk Forklarelse af den hellige Sophia.

Grundformen er den Cubus, i hvilken det lig sidede græske Kors svæver som Kirkeskib, i Midten en høj Kuppel — oventil ingen fuldkommen Halvkreds — der bæres af 4 store Buer, hvoraf da i Mellemskibet nedsænke sig i 2 Halvkugler eller Nischer, der henad Sideskibene til men formedelst en højere og en lavere Række Søjler over hinanden er underbygget med Gallerier, hvilke i Sideskibene og de øvrige Kapeller med smaa Kuppler og Halvkuppler føre til Korsets Vinkler. I sin Hoveddører gaae til en dobbelt Forhal, hvorpaa endnu følge en Forgaard med en Søjleomgang. Denne har 3 Indgange mellem Piller. Væggene ere udentil glatte, og gaae især fortil i Affætningen pyramidisk til Kuppelen, der trindt optyses ved Side Aabninger. Det Indre er desto prægtigere, Gulvt i Mosaik, Søjlerne, hvoraf tælles 110, ere af prægtige Marmorarter og Porphyr, med mangfoldige Fodder og Knappe, og derpaa Rundbuer, der for det meste nedentil forlænge sig; Væggene ere beklædte med Mosaik og andre Sætter.

Ud denne betydelige Bygning er Markus-Kirken aabenbart kun en Venetiansk Uddannelse.

Istedet for Søile-Forgaarden, har denne en ny
 med Søiler udgirt Ekueside; Forhallen er kun
 simpel og ved dens Fortsættelse paa begge Sider
 ere kun de tvende forreste Kors Vinkler, tildeels
 udfyldte; de 2 store Halvkugler ere udvidede til
 4 hele Kupler, Hovedkuglerne til en fuldkommen
 Halvkreds, alle udvendigen ophøjede med later-
 neagtige Opsatte og Korset indvendigen til alle
 4 Sider lige aabent. Det Dvrige er overens-
 stemmende. Dgsaa St. Markus har indvendigen
 2 Stokværker, ned til højere, oven til lavere end
 Buen paa Pillerne og Søiler af forskjellig Art
 med mangfoldige Knapper, der meest nærme sig til
 Jonisk-Korinthiske, ligesom i St. Sophia. Frem-
 deles ere ikke allene i Kirkens Skatkammer mange
 aabenbart græske Kunstværker, skjøndt komne fra
 Aïen, eller først fra Konstantinopls Erobring
 ved Venetianerne og Korsfarerne 1203; men i selve
 Kirken ere flere gamle Malerier og ophævede Ar-
 bejder med græske Indskrifter: den prægtige
 gyldne Altertavle, med ophævet Billedhuggerar-
 bejde af Kristi Liv og den hellige Markus's Un-
 derværker er 975 begyndt i Konstantinopel, men
 først siden færdig, og besat og opstillet med Edel-
 stene og Perler; derpaa de fire med evangeliske Bil-

Iedværker ganske bedækte Søjler, der bære Tribu-
 nen over Alteret; flere Metal-Dørre, indvendigen
 med græske Indskrifter og Billedværker, og for-
 modentligen fra Byttet ved Konstantinopels Er-
 obring, hvor Venetianerne medtog St. Sophia's
 Malmdørre. End ligen Musiv-Malerierne, hvilke
 vel ere fra forskjellige Tider, men tildeels vist
 samtidige med Bygningen, ligesom de end ældre
 i Torcello, bære aabenbart, i deres strænge og al-
 vorlige Conturer, Præget af de græske, hellige
 Billeder. Og skjøndt de herværende Musiv-Bil-
 leder have for det meste latinske Indskrifter, saa
 have og afgjort græske Værker det Samme, saa-
 som ovennævnte Altertable, Søjlerne og Malm-
 dørtene fra St. Paolo ved Rom: og Kobber-
 fløjene til de indre Hoveddørre i St. Marco
 have endog græske Indskrifter med latinske Bog-
 staver, og den latinske Efterretning, at Leo de
 Molino har ladet dem gjøre. De allerfleste
 Musivmalerier i Italien have græske Indskrifter,
 Skikkelse, Miner, Dragte og Sindbilleder. De
 i Forhallen ere for det meste af det gamle Tes-
 tamente: Skabelsen, Syndefaldet, Syndfløden,
 Taarnbygningen. Abraham, Joseph, Moses og
 Profeterne, hvoriblandt Helgene.

Tribunerne over Choralteret understøttes af hine fire kostelige Soiler af gulagtigt Marmor, hvilke uden Tvivl ere græsk Arbejde fra Athen, uagtet den latinske Indskrift. Hver er deelt i 9 Ringe med følgende stærkt udarbejdede Forestillinger: 1, Isaschar forsmaaer Joachim, Joachim og Anna, trostet af Engelen, Engelens Bebudelse; Marias Fødsel, Offer i Templet; Barnets Fremstilling; Lampernes Frembærelse; Isaschar og Maria i Templet; Josephs blomstrende Neg, 2, Bebudelsen, Josephs Bekymring, Besøgelsen og Fødslen, Engelen hos Hyrderne, Stjernen, Herodes, De Vise fra Østland. — Indbydelsen til Brylluppet i Galilæa; Apostlene ved Havet, Brylluppet; Vandets Forvandling til Vin, Udbrudelsen af Templet, den samaritanske Kvinde, Jesus hos Sacchæus; den Blindfødtes Helbredelse og den kongelige Mandes Son; Lazari Opvækkelse; den Maanesyges Helbredelse, den kanaanæiske Kvindes Datter, Bespisningen af de 5000 3, Indtog i Jerusalem, Madveren og Fodtvætningen; Kristus i Haven, Judas's Forræderi; Matheus, Kristus for Ypperst præsten, Peter ved Ildstedet; Jesus for Pilatus, Judas giver Blodpengene tilbage; Peter med Panen; Christi

Hudstrøgelse, Pilatus toer sine Hænder, Judas hænger sig; Korsdragten, Korsfæstelsen og Gravens Bevogtning; Redfarten til Helvede og Aasbenbarelser for Disciple; Himmelfart, Christus i sin Herlighed.

Et Brystgitter adskiller Choret fra Chibet, og derpaa staaer Maria, Marcus og de 12 Apostle, udhugne i Venedig i Marmor af Brodrene Jacobellus og Petrus Paulus 1394, halvseemte Hød høje, simple og udtryksfulde. Mange andre fortræffelige Billedstøtter staae heromkring, deriblandt fire meget lignende Madonnen, staaende med Barnet paa Armen, hvilket holder Verdenskuglen og rækker 3 Fingre i Vejret.

Et Hovedværk i denne nye Kirke er Malm-døren til Sakristiet, hvilken fuldendtes i 20 Aar.

Fortsættes i næste No.

Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed.

Borger - Bennen.

Sex og tredivte Aargang.

N° 38.

Løverdagen den 18 September 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet
Trykt hos E. M. Cohens Enke.
Pilestræde No. 105.

Markus-Kirken i Venedig.

(Slutning.)

Ældre og fortræffeligere er Alteret for Ma-
donna della Scarpa, i Cardinal Zano's
Capel. Under en antik Triumphbue sidder Hun
med det nøgne Barn paa Skjødets, til hvilket
hun bøjer sig; til Højre Peter, til Venstre Jo-
hannes, Doberen, Alt rundt og frit fremtrædende
paa Alteret. Madonnen med Sløret over Hovedet
er et højst yndigt, ungdommeligt, venetiansk Ansigt.

Forbetmeste aaben, er denne Kirke aldrig tom;
næsten altid foregaaer en eller anden hellig Hand-
ling. Men affkyelig er Gjennemgangen af Ar-
bejds- og Haandværksfolk til Dogepallads

Gaard*); hvor tæt hos Døren altid sidde fær-
 dige Skribenter, der affatte Tigge- og Kjerlig-
 heds-Breve og Alt hvad forlanges. Kristus med
 Svøben vilde her være paa rette Sted. — Skræk-
 feligere endnu ere de fløede, sorte Stikkelser, der
 i den halvmørke Kirke snige sig om En for at tigge,
 udgivende sig for fordums Mobilis. Sikkrere
 gaae De besløede Qvinder, der sidde paa Dør-
 trinene med nøgne, fordetmeste smukke Børn paa
 Skjodet eller ved Siden; dette Billede paa den
 højeste kristelige Dyd, denne stumme Bøn kan
 aldrig fejle, om Man og veed det er Løgn. —
 En from, ikke rig Mand, der aldrig før lod
 nogen Tigger gaae fra sig, uden en lille Gave,
 havde det skjønne Mundheld: ”Have de end ej
 fortjent det, saa ere de dog trængende dertil!” —

---

*) Hvo mindes ikke end, med Utilfredshed, den samme
 Uffik i den gamle Frue Kirke her i Staden!
 — Den nye Metropolitankirke tilstøder
 ej, i sin Indretning, denne Uorden. — Derimod
 finder Vandringen over Koret, alle Alagemaal
 uagtede, endnu Sted i Holmens Kirke!!

Den stille Uge i Rom.

(Ud af samme t. Forfatter.)

Paa Palmesøndag bliver Indtoget i Jerusalem forestillet, og alle Kardinaler bære virkelige, zirligen flettede Palmegrene, rigtigt nok gamle og tørre, i Hænderne. Den paafølgende Onsdag, Torsdag og Fredag imod Aften bliver nu i Sistina af det pavelige Kapel sunget det berømte Miserere: Trængselen er overvæltet stor og kun i Skoe og Stromper og ganske sortklædt — men, synderligt, uden Handsker — bliver Man indladt. En bred Trappe fører fra Peterskirkeens Forhal derop; denne, forfærdiget af Bernini, kaldes Kongetrappen (scala regia,) og store Støtter staae paa begge Sider af Trinene. — I den store Forsal maa Man endnu længe dvale, og kan mere sig med at beskue de store Malerier paa Væggene; men Disse ere ikke meget trostelige for Protestanten — overalt Pavedømmets Triumpher og Beskæmmelser af Kaiserne, saasom Henrik IV Udmygelse for Gregor VII i Kanossa; Frederik I med bare Fødder, fremtrædende for Alexander III; Frederik II, bantøyst af Gregor IX; Gregor XIII Tilba-

gekømt til Avignon o. s. v. Endeligen gaar Kappel-Døren op, hvor Michel Angelo's Kæmpebilleder af Profeterne, Sybille og den yderste Dom svæve paa Væggene. Et Alter er oprejst, hvorved Paven sidder nærmest, og trindt om ved Væggen Kardinalerne. For Tilskuerne ere nogle Afdelinger. Fruentimmerne sidde Alle bag et Gitter, og for de fornemme Gjæster, Konger og Fyrster, ere Loger. Der begyndes med 15 lange Poenitenspsalmer, hvilke ensformigen ikke saa meget synges, som reciteres; ikke meget anderledes end i Jodesynagogen, og tildeels og herfra; skjønnere ere de derimellem indtrædende Satzer af Lamentationer, Klagesange og Bæe over Jerusaleem. Med hver Psalme slukkes et af de 15, paa en Stok staaende, Lys; Billederne paa Væggene og Loftet vorde stedse spøgelseagtigere; endeligen vorder det ganske mørkt, og Missereret d. e. den 51 Psalme (Davids) begynder: en endog ved Tryk bekjendt, og just ikke gammel Musik af Allegri (1640) og kun bestaaende af faa, gjentagne Satzer, men saa ejendommeligen udført, at den virkeligen gjør det store Indtryk, Man almindeligen derom havde bebudet. Alt er blot Sang uden Accompanier

ment. Stemmerne ere ikke mange, idethøjeste 40: men det Egne er, at Flere synge af een Tone, saa at den Ene tager den fra den Anden, hvorfor den og kan saa uhyre længe udholdes, forstærkes og formindskes, indtil den, stigende til den Højeste, i een eneste Stemme, ligesom en Lerke eller Due, flaaer over og synker ned. Ved denne lange Udviden og Hæven zittre, ved Samtonigen, Stemmerne ordentligen i hinanden, og det klinger som en Harmonika af Menneskestemmer. To Chöre synge vechselvis, tilsidst Begge sammen. Endeligen tier og henaandes Alt i Natsten, og Man gaaer stille fra hinanden.

Om Langfredagen var Paven selv nærværende, og gik derpaa, afført sin Stas, for at bede, ind i det nærliggende paulinske Kapel, hvilket var oplyst med utallige Borkærter, hvis Des har ganske formørket Michel Angelos' Væg-Malerier, Pauli Omvendelse og Peters Marterdom. Derpaa gaaer Toget ned ad den store Trappe til Peterskirken, der ene er oplyst ved et stort i Midten svævende, med Lamper behængt Kors, og der er den romerske Verdens, især Folkets, hvilket ingen Plads finder ved de indre Functioner, Spadseregang. Denne berømte Kors-Dplysning, der vistnok er

herlig, vilde dog virke langt storartigere, hvis ikke Korset stod saa dybt i det Enkelte synlige, og i Nærheden grellt lysende, ligesom paa Alterets Baggrund; men derimod svævede højere i den uhyre Kuppels mørke Rum.

I Staden vare Skinke- og Pølse-Handlernes Boder glimrende oplyste og omhyggeligen oppudsede; Flekkesider udgjorde Kulisser og Søjler, smaa Skinker Gesimserne og Pølser Hvelvinger; Alt besat med Laurbær og Guldpapir; zirlige Dstbjerge og Smørdamme i Forgrunden; og i Baggrunden en Forestilling af Lidelseshistorien. Saaledes fejre de Kjødets Opstandelse, fordi nu Fasten er tilende.

Der begyndes med en Betsignelse, som Paven, fra en Balcon over Peterskirken Dørre, uddeler til alt Folket paa Pladsen.

Derpaa følger i en stor Sal, hvori hænger et efter Leonardo's Mådvare virket Teppe, Fodtvetningen, hvilken Paven selv fuldbyrder paa Pillegrimene, der stedsse ved denne Tid her indfinde sig, og i deres lange sorte Kjoler, Muskelkraver, store Hatte og Stave, see ud som Vandrerere fra en forgangen Tid, og passe vel til Schweizervagten i dens gamle Dragt. Paven

opvarter selv Pillegrimene ved Spisningen i en anden Sal. Med største Godmodighed og Ydmyghed gjorde dette den gamle værdige, men svage og sygelige Mand, der i alle disse Handlinger maatte træde i Christi Sted, og for hvem det og virkeligen var en Lidelses-Uge.

Højtidelighederne i Paaske-dagene ere næsten de samme, som i Juledagene; det vil sige: Peterskirken er atter indrettet som et Theater, især for fremmede Tilskuere høje Bænke; en Trone for Paven og Sæder for Cardinalerne ere opbygte bag Alteret, som staar midt under Kuppelen, mellem de fire, som Sprutkager, drejede Søjler, hvilke Bernini har støbt af Kirkens vet fra Pantheon. Paven indbæres i fuld Stas og Prydelse paa en prægtig rød, fløjels Bærestoel; store Bister af Struds-fjedre tilviste ham Kølning og afvende Fluer, og det Hele har næsten et amerikansk Udseende; derimellem staae Schweitzerne fra Middelalderen, og deres Hovedsmænd i blaa, anløbne, gyldne Harnisker med langt bundne Pudderpidse af forældet Mode. Paven sætter sig paa Tronen; alle Kardinaler komme og kysse hans Haand; deres Slæbbærere (Caudatari) i sorte, franske Dragte med

Kaarde, ordne de lange Elæb og Andre, paa Tronens Trin staaende, tage dem op og række dem til, paa det de ikke skulle geraade i Forvirring; mange Buk og Røgelsler, megen Læsen og Synngen; Paven føres til Alteret, de sætte ham snart denne, snart hin Hue paa, hvilke staae paa Skabiltkenhoveder, flæde ham af og paa, beryge ham — kort, bære sig ad med ham aldeles som Børn med en stor Dukke: ligesom da og Goethe og hans Søster (ifølge hans nye Digte) have efterabet det som Børn. Ligesaa gjorde og begge Kapelmester Spohrs smaa Døttre, efterat de her ofte havde seet denne Forestilling, men paa end ejendommeligere Maade.

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Hr. Professor Degens Bidrag indkommer til den 26de September.

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 39.

Løverdagen den 25 September 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Sørgelig, brødefuld, mystisk Forvildelse. *)

Da jeg — saaledes fortæller Forfatteren — i
Paaskeferien 1802 kom til Haberskirchen ved Fried-
berg, fik jeg Paaske-Mandag et Besøg af min Hr.
Naboe, Langenmeyer, ifølge med Zomfrue The-
rese Erdtin. Hun syntes at have den Hensigt,
ogsaa at vinde en Philosoph for Herren. Hun ta-
lede derfor som begejstret, og overstrømmede mig
med en Flod af Skriftsteder. Da alt Dette in-

---

*) Udaf historisk-philosophische Auf-
schlüsse über die vielbesprochene My-
stik in Bayern und Oberoestreich, von
Dr. Salat. 1823.

tet hjælp, raabte hun med stigende Pathos: "Den gamle Adam maa dø, maa uddrives!" — Da svarede jeg smilende: "Tag Dem iagt, Tomfru Therese, at den gamle Adam ikke spiller Dem et Puds!" — Han kunde være 31 til 32 og Hun 26 til 27 Aar gamle; Han saa kraftig som sund, hun en fuld blomstrende Skabning. — Hun svarede: "O, dette er hos os ikke at befrygte; hos os er den gamle Adam forlængesiden død; naar vi kyskes, er det som naar Guds Børn kyskes!" Therese, der hidtil blot havde læst, bedet og tallet med L., blev nu, da den ældre Mariane, herover misundelig, havde taget sin Afked, formelig Husholderinde.

Her ligger Indledning og Spiren til Pöschlianismen og Dennes Fremgang og Ende. Efter nogle Aar fik jeg fra L. en Forestilling til den kongelige Lands-Direction, der var skreven med Kraft og Ild, og hvori han tilbagefordrer sin Mennekeret imod det unaturlige og tyranniske Colibatbud. "Hvad?" raabte jeg da, "har den gamle Adam allerede spillet sit Puds!" Men Ls. Dpførsel var imidlertid skjøn, udadtil, og hans præstelige Virksomhed utrættelig. Ved samme Tid ønskede L. et andet Kald, da Balling ikke er

fortrinligt, og de hyppige Besøg af Brodrene og Søstrene og de mystiske Thereses Sysler havde sat Huusholdningen tilbage. Han fik Kirchberg ved Braunau, hvilket Kald tilbød en Indkomst af 3000 til 4000 Fr., da Zalling kun indbragte 600 Fr. — Han besøgte mig. Paa Spørgsmaalet, hvor er dog Domfru Therese? overfløj hans Ansigt en Rødme, og, med nedslagne Øjne, svarede han: "Hos Præsidenten i Dettingen!" — Smid- lertid var T. dragen bort fra Zalling, og Øvrigheden paa Stedet, der ej stod i bedste Forstaaelse med L., havde sagt: Hun var frugtfuld. Saaledes forholdt det sig og. Hun havde født et Pigebarn, sendt det til Augsburg, og da L. havde tiltraadt det nye Kald, fulgte hun strax efter ham, og lod da, efter nogen Tid, ogsaa Barnet komme, ved Synet af hvilket den moderlige Omhed saaledes overvældede hende, at det var meget paafaldende for de Omstaaende, hvorledes Man kunde have saa stor en Glæde over et fremmet Barn. Da jeg i 1808 gjorde en Ferie- Rejse til Braunau, besøgte jeg L., da Kirchberg kun ligger en Meil derfra. Therese, from, og moralsk-udseende, (hvorpaa kjender Man det?) som tilforn, var bleven meget mildere og besked-

nere. Han selv gav mig følgende Forklaring:
 "Sin Ungdom havde han henbragt ganske reen
 og kydft, og han havde henlevet tre til fire Aar
 med T. aldeles reent, læsende, bedende, talende,
 ogsaa givende hende Broder-Kysset, og imodtaget
 Søster-Kysset; men da var, under det hellige
 Venfjabs Firma, Kjerligheden uformærkt tilvoren,
 hvorover Begge iførstningen forstrækkedes, og til-
 sidst havde Kjerlighed og Natur bestuuet For-
 standen imod det unaturlige Celibat; hvorpaa de
 da havde knælet for Herren, bedet, svoret hinan-
 den evig Trofkab for Ham, og af den Rolighed,
 der nu var opstaaen i deres Sind, øst denne Tro:
 "nu vare de viede af Herren Selv!" —
 Paa Spørgsmaalet, hvi kun dette eneste Barn,
 da, under saadanne Omstændigheder, fuldkommen
 Afholdenhed ikke er mulig, svarede Han: "Jeg
 er ikke Herre over Omstændighederne, over For-
 holdene!" — Men hun faldt grædende i Talen:
 "Han-giver der formeget efter for sin Forstand;
 jeg vil jo paatage mig Alt, bære Alt hvad som
 er i Guds Ord!" — Hvo formaaer at løfte
 en Steen? Og paa Hvem falder Skylden, uden
 paa det unaturlige Bud? O, hvis det katholske
 Solt vidste, hvilke Skændigheder skee i disse Præ-

Kegaarde, naar ej altid Skinhellighed og Klogtigien
 tildækker dem, det vilde forlængst have rejst sig
 imod hint Bud! Frygtelig er den middelbare
 Skade med Hensyn paa Moraliteten. — Hr. von
 M. sagde mig, han kunde nævne mig Hundrede,
 der levede i Concubinats. Hvad maa deraf udrinde,
 naar paa den ene Side Celibat-Budet vedvarer,
 og paa den anden Side for den Gejstlige, der
 har et Husvæsen, ingen overordnet Forsorg, med
 Hensyn til Husholderinderne, finder Sted? Og
 hvor maa et saadant Levnet i Bund og Grund
 fordærve en Mand, der saaledes omgaaes et kvin-
 deligt Væsen? Hvorledes dybt indprænte ham
 Hykleri, medens hans Stand bestemmer ham,
 fremfor Andre, til Rebelighed, Frimodighed, til
 Sandsheds aabnbare Bekjendelse? Hvilke Li-
 belser, Sorger, Omkostninger rejse sig deraf,
 naar den Elskte, fjernet fra Manden, maa ned-
 komme? — Hvor let taber han sin Menigheds
 Tillid? Børnene maa da i den første Tid over-
 lades til fremmed Pleje, og vorde siden, under
 fremmede Navne, saasom: Fetter, Fetter ske,
 Neuvau og Niessse indsnegne, uden at torde
 kalde Forældrene: Fader og Moder! Og op-
 dages Sandh. den, saa kommer Præsten i det

geistlige Lughuus, vorder affat, og Bernene stødes ud af Huset,

Ved denne Lejlighed blev Thomas Pöschl og dragen ind med i Ulykken. Han var fød i Horitz i Böhmen, den 2den Marts 1796, derpaa opdragen hos General-Seminaren i Wien under Joseph II og tilsidst Beneficiat Cooperator og Director for Skolen i Braunau, hvor han havde arbejdet fortræffelig i 10 til 12 Aar; ligesom han og af Grev Soden, i hans Minde-skrift om den ulykkelige Palm, blev skildret som en ligesaa lyst tænkende og oplyst, som ædel og from Mand. Paa hans Ansigt spejlede sig Hjertets Mildhed og Godhed. Den videre Tilgaaen er denne: Therese var kommen i en Art Tvist med Landshövdingens Frue, og Præsten L. undslap den Uttring: "Landshövdinginden er jo allerede forlængesiden bekjendt som en Langfredags-Skralde.*) Dette fik Hun igjen at vide; Landshövdingen skrev ham et formeligt Hevnbrev til, hvori han svor ham evig Hevn.

---

*) Med Hensyn til det Instrument, Katholikerne bruge paa denne Dag, istedet for Kirke-Klokkerne, til at sammenskalde Folket.

Strax derefter var T. i gode Omstændigheder, og, for at undgaae de forrige Lidelser, Sorger og Bekostninger, besluttede man denne Gang at lade Fødselen gaae for sig i Præstegaarden, fordi denne var saa affides liggende, og dernæst fordi Bygmesterens, Husholderindens Broders, Hustrue, befandt sig i selsamme Omstændigheder. Komde Begge ned til en og samme Tid, saa kunde Børnene døbes som Tvillinger. Dog — Therese fødte nogle Dage tidligere, saa at Degnen ved Daaben bemærkede en paafaldende stor Forskjellighed hos Børnene, saavel i henseende til Størrelsen, som Farven. Dette kunde heller ikke længe blive Landshøvdingen og hans Frue ubekjendt; og skjøndt en ny Lov forbød, at undersøge om Faderen, saa naaede man dog meget snart det Sande i Tingen. Og da strax derefter Juliane N. R., Pige i Præstens Tjeneste, faldt paa den Grille, at være besat af Djævelen, og L., til hendes Helbredelse, da alle Midler vare frugtløse, kaldede til Hjælp Herrens Navn, hvis Magt maa være større end den Ondes, saa udsprede Landshøvdingen og hans Tilhængere, at Præsten L. havde lært Pigen at spille den Besatte, for derved at lægge Delgsmaal paa Husholderindens

Medkomst og drage Publicums Opmærksomhed bort fra denne Begivenhed. Pöschl blev bekendt med L. og stille og beskedent, hengav han sig til L. den stærkere Mand; og da L. var kommen saa meget nærmere Hr. Boos, dengang Præst ved Linz, saa blev, formedelst ham, ogsaa P. bekendt med B. hvis kraftige Mand indvirkede saa meget paa P. Paa samme Maade blev Denne bekendt med Goszner; og da selv Sailer levede med L. i inderligt Venkab, saa forhøjedes kun derved Ls. Værd i Ps. Dine saa meget desto mere. Pöschl faldt først; han mistede sit Embede og blev nedværdiget til en blot Præst uden Menighed. Han blev ansat hos en Præst i Decanetet Bül- labruk, og Filialsognet, som blev ham anbeføjet, var Ampelwang. Da han herhos nærede den Overbevisning, at han blev behandlet uretfærdig, blev undertrykt og forfulgt, saa maatte han føle sig saa meget desmere bestyrket i sin Ansæelse; den Idee maatte komme til: at lide som en Martyr for Christus.

Fortsattes.

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Hr. Professor Degens Bidrag indkommer til den 26de September.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No. 40.

Løverdagen den 2 October 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Sørgelig, brødefuld, mystisk Forvildelse.

(Slutning.)

I Ampselwangen vandt hans Wandel, hans ligesaa ventlige, som fromme Udortes, hans Tale-gave og hans utrættelige Virksomhed snart Alles Hjerter. Han levede nogen Tid roligt, dækket ved sin Menigheds Fortrolighed og Kjærlighed. Men da han her udbredte sine mystiske Synderligheder, tillige søgte at virke formødeligt mystiske Smaafrister, hvortil og herte: "Menneskets Hjerter, et Guds Tempel, eller et Satans Værksted" *), med mange sym-

---

*) Mon vi Protestanter ikke og kunne komme til at høre lignende Sætninger — endog fra Prædikestolen? Det forbyde Gud! D.

bolffe Figurer, hvortil knyttedes Ideen om en almindelig Jøde-Diavendelse: saa blev han paany, som Sværmer og Phantast, sat i Forvaring i Salzburg til samme Tid, da Breven af Coben, i et Skrift (1814,) roste ham som en oplyst og ædel Mand. Hans Menighed græd efter ham, og ingen Geistlig kunde igjen saaledes vinde dens Fortrolighed og Kjærlighed. *) — Jurisdictionen var imidlertid kommen tilbage til Østerrig, og nu opvokrede den Sæd, der, paa saadan Maade, var udstrodt under den forrige Regering. Jeg foretog mig i Høstferien selv at berejse Pöschlianismens Enemærker. Her erfoer jeg Følgende: Skilt fra deres elskte Præst, med Hoved, Hjerte, Phantasi, fulde af mystisk Sæd, valgte Menigheden i Ampfelwangen sig en Vejleder i dens Midte; Denne skulde være dens Forelæser, Forbeder. **) Den Samme var en Bønde, navnlig Haas, en ustraffelig, kraftig Mand, Fader til 10 Børn. Evende

---

*) Hvoraf mon dette kom? Svar: Han gjorde Vejen til Himlen saa nem!

***) Gjorde ikke hine Tjenboere næsten det Samme?
D.

Mord Rede, som følger af det mystiske Princip. *) Den hele Menighed forsamlede sig om Aftenen til fælledsLæsen, Beden, Talen i Christo. Kun een Familie holdt ikke med, to gamle Folk, tilligemed et antaget Barn, en Pige paa 11 til 12 Aar. Da Man nu troede, at i Saa-danne var ikke Christus, og folgeligen Djævelen, saa begav sig en Aften imellem Klokken 9 og 10 hele Banden med sin Anfører til de gamle Folks Huus. Da Disse, paa Døforbringen til at gaae med i Herrens Navn, undskyldede sig med deres Alder, saa befoel Haas sin Karl, i Herrens Navn at slaae Døren ind. Banden trængte ind. Haas opfordrede dem atter til at gaae med, og da de atter undskyldte sig, saa befoel han sin Karl, med den Prygl, han havde hos sig, at slaae disse Folk ned i Herrens Navn. Da Karlen nølede og skjelvede, røb Haas's ældste Datter, en Pige paa 19 Aar, udmærket ved god Dpførsel, Talent og Skabning, ham Pryglen af Haanden, og strakte med eet Slag den gamle Kone død til Jorden.

---

*) Et smukt Princip!!!

Ogsaa den gamle Mand og Pigen bleve slaaede ned, men slap derfra med Livet.

I Paaske-Ugen, ved Helligholdelsen af Jesu Død, kom Man paa den Tanke, om det ikke og vilde være Gud behageligt, hvis En af Dem, lige som Kristus, døde for sine Brødre og Søstre. Derpaa blev højtideligen taget den Beslutning: Een skulde døe for de Dvriges, og Hvo? Dette skulde Lodkastning afgjøre. Lodden traf Anføreren, Haas. Herimod oploftede sig alle de Dvriges Stemme. Derpaa kastede Man end en Gang Lod, og denne traf en Pige paa 17 til 18 Aar. Højt jublede Denne over den Lykke, og Naade, at døe, som Jesus, for Brødrene. Hun beder indstændigt om Christi Piinsler. Haas gjør det første Indsnit, saa at Blodet flyder. De Dvriges følge efter, og Pigen takker og priser Herren, og er fro, selv under Naturens Krampetræk. Men da og Hjernenerverne bleve angrebne, forsvinder hos hende Bevidstheden, og hun begynder at vaande sig. Da gjør en ung, kraftig Knos, greben af Medlidenshed, med eet Slag, Ende paa Samten. Nu knælede Alle trindt om den Myrbedt, bedende og

ventende, at hun og, ligesom Kristus, skulde opstaae. Man opskar hendes Hjerte, for deri at iagttage de symboliske Figurer, og de vænnede sig til at dreje deres Ansigt til Eiden imod Hjertet (Brystet.) Derfor kaldede Man dem Hjerte-seerne. Strax derefter bleve de arresterede. Blandt de Hæftede udmærkede sig Haas's Datter ved stor Rolighed og Munterhed. I det hele Forhør blev hun urokkelig. Ingen Gnist af Anger, intet Spor af Samvittighedsnag var synligt, og ud af hendes hele Afsærd fremlyste samme jomfruelige, sædelige Bæsen. *) Hun blev ved den Tilstaaelse: Hun havde ikke adlydet noget Menneske, men Kristus, som var i hendes Fader. Derhos holdt hun en formelig, kraftfuld Prædiken for sine Medfangne.

Om denne Pige har den uheldelige Karl Sand ofte erindret mig. Derved paatrænger sig mig en phychologisk Bemærkning: I hine

---

*) En dejlig Jomfruelighed, en herlig Sædelighed!

fromme Sjæles *) Sind trængte sig Alt hvad der forekommer dem godt, Kjønt, ædelt, majestætisk, sammen i det Ord: Herren. Kunde ikke noget Lignende være hændet den unge Mand, med Hensyn til Lydsland, Fædreland? Kunde Rotzebue ikke forekomme ham som den politiske Antichrist? Alle Efterretninger om ham stemme deri overeens, at han, 1, forresten **) var en fortræffelig ung Mand, og 2, efter Daaden (Udaaden) viste intet Spor af Anger, men var altid lige rolig, ***) hans Udseende altid lige fromt og sædeligt. ****) Men bemærker Man derimod: Sand havde studeret; ham kan altså ikke tilkomme den Undskyldning, som hin Landshypige; *****) saa betænke Man tillige, i hvilken

*) Hvilken ægte kristelig Fromhed! — at
 laae Underledenstænkende ihjel!!!

***) d. e. paa det nær, at han var — Mor-
 der — forresten en fortræffelig ung
 Mand??

****) rolig efter et Mord!!!

*****) atter sædeligt!!!

*****) Havde hun da ikke dog lært Budet: "Du skal
 ikke ihjelslaae" ?
 D.

Tid, i hvilken Skole han var falden: *)
 1. I Identitætskolen, til hvilken hans
 Tidsalder og hans Studere-Sted førte ham, var
 Moralphilosophien fortrængt, ja vel endog
 foragtet eller forkastet; 2, Phantasien blev der
 især vakt og sysselsat; 3, den saakaldte Natur-
 filosofi staaer jo med Mysticismen i
 aabenbart Slægtskab.

I Linz, hvor Man i længere Tid undersøgte
 de tvende Mord, kunde Man ikke komme til nogen
 Afgjørelse, hvorfor Man lod Sagen ind for Stats-
 raadet i Wien. Ogsaa her havde Forsamlingen tre
 Gange været stormende, uden at Man kom til noget
 Resultat, og Joseph Haas, der i Paaske-Ugen
 havde fældet Pigen Anne Marie Hattinger,
 ligesom og Franciska Haas, der havde dræbt den
 gamle Kone, bleve, efter en Hæftelse paa flere Maa-
 neder, uden videre Straf, løsladte. **)

---

*) Hinc illae lacrimae! Det er just Ulykken,
 denne Skole!

**) Havde da den Raansomme Dyrighed ingen Dac-
 rekiste; eller var denne maaskee allerede
 propfuld? D.

Midlertid blev Pöschl fort fra Salzburg til Wien. Den menneskekjærlige Erke-Biskop bestræbte sig for at befrie ham fra sine mystiske Forestillinger. Han indbød ham tilbøds og behandlede ham med ligesaa megen Agtelse, som Skaansel. Men Ensomheden i S. havde kun gjort hine Forestillinger flere. Der blev ham derfor anvist en Bopæl i Capuziners Klosteret. Han blev overhovedet behandlet meget mildt og understøttet menneskekjærligen.

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

N° 41.

Løverdagen den 9 October 1824.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Anneldelse.

Til Efterretning for dem af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte villes ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Kapitel 20 §. paa ligger det enhver Klassifikations Repræsentantere, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at afgive deres Betænkning, til Dplysning for samtlige Repræsentantere, ved de, i Generalsforsamlingen, paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de § godtgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og om de have u-opdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hielp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige anmelden, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette eller herom, samt om deres Alder, gjøre u-rigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod dem, hvis Ansøgninger indeholde fyldestgørende og rigtige Oplysninger, ligesom ogsaa de Ansøgende, der anmelden Svagheder, derom skal lade

medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees giældende.

Tøvrigt skulde Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at bilslægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggade No. 26 paa anden Sahl, alle Formiddage, indtil Klokken 10, Tirsdag og Lørdag undtagne, forinden den 1ste November, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

C. Koble.

Gjerrighed, en Rod til alt Ondt.

” ”Alle, siger Pope (Essai on Man, Ep. i. v. 124 og ff.) forlade den dem anviste Kreds og bestorme Himlen. Mennesker ville være Engle; Engle, Guder. Dersom Engle faldt, ved at stræbe efter Guders Heihed, er det mindre Dyrer, naar Mennesket attraaer at vorde Engel? Blot Onsket at forandre den guddommelige Ordens Love er Forbrydelse mod Naturens evige Dyrermand.” ”

Med dette den philosophiske Engelske Digters Billede stemmer Bibelens bekjendte Udsagn: Gjerrighed er en Rod til alt Ondt.

Ikke desmindre enes det fuldkommen vel med den af den alvise Skaber i Væsenernes Række henstillede Menneskenatur, at ville udvide sin Tilværelseskreds. Ja! man turde paastaae,

at, uden sig Stræben ud ad, Mennesket aldeles ikke kunde siges at besidde Kraft.

Modvægten mod en saadan Kraft, naar denne ikke skal svækkes ved at udvide sig over alle Grændser, eller saa at sige fortyndes i det Uendelige, maatte da enten komme uden fra, d. e. fra andre Mennesker, hvis Udvidelsesstræben tjener til gjensidig Begrændsning, eller og inden fra, nemlig fra en anden selve Mennesket iboende, Udvidelses Attraaen indskrænkende, Kraft,

Vel kunde, saa synes det, Forstand, Erfaring, Klogskab, Opdragelse o. s. v. i mangfoldige Tilfælde vejlede Mennesket (i Samfundet; thi om det isolerede, vilde Menneske, i Naturstanden, kan her ei være Spørgsmaal,) saaledes, at dets egen Lyksalighed og Samfundets Harmonie ikke forstyrredes; men det algode og alvise Forsyn har ikke overladt den svage Skabning til hine Ledere alene. En Magnetnaal uden Misvisning gav Han Mennesket, hin indre Stemme Samvittigheden, Naturens Lov som taler i Alles Hjerter, den advarende Ven, den straffende Dommer.

Eensidig Udbannelse af Menneskets Anlæg og Evner stemmer neppe med Skaberens

Gensigter. Ikke ægyptiske Kaster, men større eller mindre Menneskesamfund, nedstammende fra eet Blod, vilde Han, skulde dele den dem anviste Bopæl med hinanden, og som moralske, fornuftige Væsener bestaae ved Siden af hinanden. *) Forstanden skal følgerig ogsaa uddannes, renses og foræbles og da, i Tidens Fylde, træde i fuldkommen, uopløselig, harmonisk Forbindelse med hin Guddomsroft i vort Indre. Bønnen: Tilkomme dit Rige! opnaaer da sin Bønhørelse. Men indtil da, indtil det ufuldkomne, det efterhaanden og langsomt Voksende har nærmet sig noksom til det Fuldkomne og Uforbederlige, indtil da vil, hos ethvert Menneske især, Strid og Tvivl finde Sted imellem begge Autoriteter: med andre

---

*) Rollins, og maaskee Clercs, Mening, at hos en saadan Nation, som Ægypterne, hvor de forskellige Kaster levede ved Siden af hinanden, uden nogensinde at blandes, (hvilket en Lov viseligen havde forbudt) Konster og Videnskaber bedre kunde trives og komme til Fuldkommenhed, er derfor megen Tvivl underkastet. Skulde f. Ex. ingen anden Nation, med en fra den ægyptiske afvigende Statsindretning, have kunnet falde paa den store Opfindelse at — udruge Kyllinger i en Bagerovn?

Ord: den indre Stemme vil stundom overdøves af de Lidenstaberne understøttende Klegtflutningers (Sophismers) Raab og Samvittigheden gvaæles; men unedbrydelig vil den fremtræde med fornyet Kraft og paa ny — advare Synderen.

Hvo tør bestemme, naar Verdens moraliske Lovgiver, ved uden fra kommende Indtryk, vil understøtte hin Mentors Kraftbud?

Meget vil det vedligeholde, forsøge og styrke Interessen for vore hellige Bøger, naar man betænker, at det er især ved Mennesker at Guddommen opdrager Menneskeslægten. Deels ved mundtlig Underviisning, deels ved Skrifter, deels ved vise Love virke Lærere og Lovgivere paa deres Samtidige som paa Efterverdenen. Hine hellige Bøger nedstamme fra Orienten, og endnu straaale Orientens Perler med en dem eiendommelig, blid og skjøn Glans. Dette Blads Velyndere ville derfor, maaskee ikke uden Fornøjelse, i følgende Brudstykke af en Historie i de arabiske Natte samtaler, tagen af en Engelsk Oversættelse, see Sprindelsen til foregaaende Betragtninger.

Abdallah, en Dervis, og Hassan en ung
Tyrkisk Tigger.

A. Min Son! seer Du dette Fjeld? Her boer jeg; her forvares min Skat.

S. Værdige Olding!

A. Her skulde den vise Nahamir umaadelige Rigdomme. Han skjænkede mig disse paa sit Yderste og jeg gjorde det Lovte, at dele dem med det Menneſke, som var værdigst dertil.

S. Ak! og hvorledes har jeg fortjent saa hæderligt et Fortrin?

A. Min Son, ved dit Mod i at din rædsfulde Armod. Den er Rigdom værdigst, som bedst forstaaer at undvære den.

S. Min Samvittighed har Intet at bebreide mig i nogen Henseende. Hvad kunde da forstyrre min Rolighed?

A. Din Forsatning er lykkelig, min Son. Det beroer alene paa Dig, at vedligeholde den. Vend tilbage til din Fader og lad disse Skatte liggende i Jorden, som skjuler dem.

S. Ak! maaskee fortryder Du allerede de mig givne Lovter? Hvor behageligt har jeg ikke forestillet migdet, at have Magt til at gjøre Andre lykkelige!

(Fortsættes.)

C. F. Degen.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 42.

Løverdagen den 16 October 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Vilsestræde No. 105.

U n m e l d e l s e.

Til Efterretning for dem af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte villes ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Kapitel 20 §. paa ligger det enhver Klassifikations Repræsentantere, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at afgive deres Betænkning, til Dplysning for samtlige Repræsentantere, ved de, i General-Forsamlingen, paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de § godtgjøre sin Bærdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og om de have u-opdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hielp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige anmelden, om hun sidder i sin afdøde Mands Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette eller herom, samt om deres Alder, gjøre u-rigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod dem, hvis Ansøgninger indeholde fyldestgørende og rigtige Oplysninger, ligesom ogsaa de Ansøgende, der anmelden Svagheder, derom skal lade

medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees giældende.

Tovrigt skulde Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at bilægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggade No. 26 paa anden Sahl, alle Formiddage, indtil Klokken 10, Tirsdag og Løverdage undtagne, forinden den 1ste November, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

C. Koble.

Gjerrighed, en Rod til alt Ondt.

(Fortsættelse.)

Abdallah, en Dervis, og Hassan en ung Tyrkisk Tigger.

2. Kom, min Søn, og følg mig. Giv, at din Dyd maa udholde Rigdoms Proven saa godt, som den udstod Fattigdommens!

3. Vise Dervis! hvortil denne Frygt? Mit Hjerte svømmer i Glæde. Hvorfra da den Corrigfuldhed, som har bemestret sig dit? Du blev Dphavsmanden til Hassans Lyksalighed; kunde han nogensinde gøre sig skyldig i at forstyre din?

2. Men — nei! Søn, Kom, vær dydig og bliv lykkelig!

(Han tager fra sin Barm en liden Daase, fyldt med en Salve, hvormed han gnider Siden af Fjeldet. Det aabner sig og fremviser uoverseelige Skatte.)

3. (Betragtende Skatten med største Hensykkelse) Mægtige Abdallah! Er dette en Drom eller et tomt Blendverk? Hvilken uhyre Mængde Guld! Hvor lykkelig maatte den være, som besad alt Det. (Han falder i dybe Tanker.)

2. Velan, Søn! her er større Rigdom, end de mægtigste Monarker kunne rose sig af at eie. Min Omhed for Dig skal sætte Dig i Besiddelse af det Halve deraf.

(2. betragter imidlertid 3. med Opmærksomhed.)

3. (Dragende et dybt Suk.) En talrig Familie! en Fader, nedsjunken i dybeste Armod! Hvilke Udgifter ere ikke her at bestride!

2. (Med en bestyrtset Mine.) Hvad! utaknemmelige Skarn! Istedet for at høre Taknemmelighedens Stemme — — —

3. Tilgiv, agtværdige Bise! tilgiv min Forvirring! Jeg skylder dig min Lykkelighed og mit Liv. Hvad var jeg vel, for Du værdigede mig et Blik? En Ulykkelig, død for Verden! Du har givet mig en ny Tilværelse. Jeg besværges Dig, lad din Belgjerning vorde fuld-
stændig!

2. Jeg forstaaer dig ikke, min Søn. Hvad kan Du ønske mere? Den rigeste blandt Bagdads Borgere er ikke nær saa rig, som Du.

5. Jeg erkjender det, Abdallah; men dig skylder jeg min Lykke: jo større jeg er, des større er ogsaa Wren, Du har deraf. Betænk hvilke Udgifter den Rigdom, som er din Gave, vil medføre! de glimrende Titler jeg maa antage ifølge deraf! Har jeg ikke en Fader og en Familie, som sukker under Armods Byrde? Bestænk hvormange jeg kommer til at dele med! Lidet eller Intet vilde det koste dig at gjøre mig lykkelig.

2. Belan, da Hassan! Tal! hvad er det, Du behøver?

5. De to Trediedele. Ikke sandt? Kun de to Trediedele.

2. Du skal have de to Trediedele. Jeg overlader Dig dem.

5. (Omfavnende hans Knæ) Bedste, søielige Mand! Ærværdige Abdallah! min Fader! Hav Medlidenhed med en Ulykkelig! — Jeg tør ikke aabne mit Hjerte for dig; men Du kjender jo hver en Krog deri.

2. (Træder beslytset tilbage) Ulykkelige Menneſke! Endnu ikke tilfredsstillt?

5. (Noget forvirret) Jeg indseer, hvor retfærdig din Bebreidelse er. Men, da Du er en saa

viis Mand, kan Du da ei føle Medlidenskab med min Skrobelighed. Du ønsker at gjøre et Menneske lykkelig, og det staaer i din Magt at fuldkommengjøre dit Verk.

A. Du tager fejl, Hassan! Aldrig kan Du vorde lykkelig.

S. (I en truende Tone, i det han trænger sig frem imellem A. og Skatten) Min Lykksalighed staaer i din Haand. I denne Udørf er dog dette Guld dig til ingen Nytte.

A. Min Aneelse var aitsaa grundet. Ved at overvælde dig med Rigdom har jeg bidraget til at gjøre dig til den ondskabsfuldste Ustling paa Jorden. Dog, Hassan! Endnu engang vil jeg føie Dig. Berov mig Resten, til Gjengjeld for hvad jeg allerede har givet dig.

S. (Henrykt af Glæde) Oh, Lykke! Du skulde mig denne Gjengjeldelse.

A. Gaa, utaknemmelige Skurk! Fly fra dette Sted! Medtag den usle Gjenstand for din Tilbedelse, og besmit ei den mig omgivende Natur længere med din forhadte Nærværelse.

S. (Uden at høre paa A. gaaer han omkring og synes tankesuld) Lykksalige Hassan! Alle dine Ønsker ere opfyldte. Dit Liv maa fra nu af vorde

uafbrudt lykkelig. Men — kunde du bare erholde den underfulde Salve, som opdagede dig disse Skatte

A. Giv at Du, i Gjenstanden for din umættelige Gjerrighed, maa erholde den for-tjente Straf for din Utaknemmighed!

S. (Endnu stedse takkefuld) Jeg burde jo holde mig for lykkelig, for rig, for — — men, hvi skulde jeg skuffe mig selv? Maa-skee Dervissen, ved Besiddelsen af hin Krukke, eier Skatte af tifold større Værdi, end mine ere af. Kunde jeg bare formaae ham til at overlade mig hin underfulde Salve! (Han nærmer sig A.) Ærværdige Gamle!

A. (I en vranten Tone.) Hvad vil Du?

S. Du er ikke længere ubekjendt med mine ubesindige, uforfammede Dnsker. Tilgiv mig dette sidste. Bed mit Liv! Det sidste skal det være.

A. Uretfærdige Menneske! Hvad kan Du fordre mere? Maa-skee ophidse disse usle Pjal-ter, det Æneste Du har levnet mig, din Rov-gjerrighed?

(Fortsættes.)

E. F. Degen.

Borger - Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 43.

Lørdagen den 23 October 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

U n n e m e l d e l s e.

Til Efterretning for dem af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte villes ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Kapitel 20 §. paa ligger det enhver Klassifikations Repræsentanterne, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at afgive deres Betænkning, til Dplysning for samtlige Repræsentanterne, ved de, i General-Forsamlingen, paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de § godtgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og om de have u-opdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hielp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige anmeldte, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette eller herom, samt om deres Alder, gjøre u-rigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod dem, hvis Ansøgninger indeholde fyldestgørende og rigtige Oplysninger, ligesom ogsaa de Ansøgende, der anmeldte Svagheder, derom skal lade

medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees giældende.

Søvrigt skulde Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at bilslægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggade No. 26 paa anden Sahl, alle Formiddage, indtil Klokken 10, Tirsdag og Løverdage undtagne, forinden den 1ste November, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

C. Koble.

Gjerrighed, en Rod til alt Ondt.

(Fortsættelse og Slutning.)

Abdallah, en Dervis, og Hasfan en ung Tyrkisk Tigger.

5. Himlen forbyde at jeg skulde gjøre mig skyldig i saa stor en Brode mod en saa ædelmodig Belgjører! Hvad Du allerede har gjort for mig, Abdallah, giver mig Mod til at anmode Dig endnu om een Ting. Jeg kan ikke troe, at Du vil aflaae mig en af de ubetydeligste Smaating.

A. (Med barsk Stemme) Nu, hvad er det da, Du endnu trænger til?

5. (Med nogen Betænkelse) Næsten et Intet. Den lille, hvide Daase, Du der har paa Barmen.

2. (Med et haanligt Grin) Naa! — —
Intet videre end det ?

3. I Sandhed! det er alt, og vil gjøre
mig fuldkommen lykkelig.

2. (vender ham Ryggen, uden at svare ham)

3. (omfavnende hans Knæ) Min Fader!
min dyrebare Fader! Oh, lad min Bøn formaae
Noget over dig!

2. (rivende sig løs fra ham) Slip mig,
ubetænkfomme, føleløse Dreng!

3. (dragende ham tilbage ved Kjørtelen)
Abdallah! Holdt!

2. Brug Vold, om Du tør!

3. Hellige vise Mand! styrk mig ikke i
Fortvivlelse!

2. Gaae din Vej!

3. Ved vor hellige Prophet!

2. Ulykkelige! hvor Du at nævne hans
Navn? Slip min Klædning! (Han slipper løs
fra 3.)

3. (drager sin Sabel og løber efter 2.)
Jeg er ude af mig selv. Ubetænkfomme, gamle
Nar! Staa! Skjælv for dit Liv, halsstarrige
Menneske!

A. (vender sig om) Hvad, Hassan! Imod din Velgjører?

S. (med det dragne Baaben i Haanden) Jeg vil ikke høre Noget; troer Du, svage Gamle! at kunne forblinde mig med et blot Skyggebillede af Lyksalighed, medens Du selv er i Besiddelsen af det Eneste, som kan virkeliggjøre og fikke mig den?

A. Hvad staaer da endnu i min Magt, som jeg ikke allerede har gjort for din Skyld?

S. (med vrede og truende Stemme.) Din Uvidenhed er blot forstilt. Jeg bad dig paa den meest ydmygende Maade og med de indstændigste Bønner om hin magiske Salve.

A. Hassan! Du skal faae den. Du har vel fortsent den. Men, førend jeg giver dig samme, maa jeg underrette dig om, hvorledes Du skal bruge den. (Han tager Daasen frem af Barmen.)

S. (stikker sin Sabel i Skeden.) Naar Du taler saaledes, Abdallah, skal Du faae at see, at jeg er din Ven.

A. Et Syn, (hvor fortryllende, kan Du ikke foresiille dig,) vil Du faae at see, naar Du

gnider dine Dine med denne Salve. Naturens rigeste og kostbareste Frembringelser ville aabensbares for dig.

S. (tager Daasen og gnider sine Dine rask med Salven) Ja, virkelig vil det vorde et smukt Syn! — Nu, lad os da see! — Himmel! hvor er jeg nu? Hvilket Mørke omgiver mig! Ak, jeg er forløren! Onskabsfulde Gamle! Du har skuffet mig! (Han gaaer famlende omkring)

A. Denne Straf har din Uretfærdighed og Graadighed billigt fortjent; men den er for liden for din Utaknemmelse.

S. Himmel! Hvad vil der blive af mig? Hvor er jeg? Hvor er min Skat? Min Lykkelighed er forsvunden som en Drom. Grusomme Abdallah! Maatte Tordenen — — Men, jeg raser! Vise Dervis, tilgiv mig!

A. Din Brode har gjort dig uærdig til Tilgivelse. Vend tilbage til Armodens Dyb, hvorfra jeg havde hævet dig.

S. Det er for meget! Samvittighedsnag fortærer mit Inderske. Ulykkelige, ulyk-

salige Hasfan! Hvi tryglr Du ikke om Al-
misse ved Bagdads Porte! Ak! Erfaring lærer
mig, at det Hjerte, som blot eengang har aab-
net sig for umaadelig Begjerlighed efter Rigdom,
snart vil være istand til at begaae enhver Fors-
brydelse.

E. F. Degen.

Borger = Bennen.

Ses og tredivte Aargang.

No 44.

Løvedagen den 30 October 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Fillestræde No. 105.

Anneldelse.

Til Efterretning for dem af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar maatte villes ansøge om Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Kapitel 20 §. paa ligger det enhver Klassifikations Repræsentanterne, at undersøge Ansøgningerne fra de Medlemmer, der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at afgive deres Betænkning, til Dplysning for samtlige Repræsentanterne, ved de, i General-Forsamlingen, paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende efter Lovens 19de § godtgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og om de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hielp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige anmelde, om hun sidder i sin afdøde Mandes Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette eller herom, samt om deres Alder, gjøre u-rigtige Angivelser, skal enten aldeles tilfidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod dem, hvis Ansøgninger indeholde fyldestgørende og rigtige Oplysninger, ligesom ogsaa de Ansøgende, der anmelde Svagheder, derom skal lade

medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees giældende.

Søvrigt skulde Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at tillægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggade No. 26 paa anden Sahl, alle Formiddage, indtil Klokken 10, Tirsdag og Loverdag undtagne, forinden den 1ste November, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen er bleven vidende om, at nogle af Selskabets Medlemmer ikke til rette Tid ugentlig have erholdt Bladet Borgervennen; Skjøndt det Bud, fra

hvis Forsømmelse denne Uorden allene hidrørte, er bleven irettesat derfor, og man tør haabe, at sliq Forsømmelse ej oftere vil finde Sted, troer Administrationen dog at burde anmode om: at hvis noget Medlem ikke ordentlig Skuide blive tilbragt Bladet ugentlig, saadant da behageligst maatte anmeldes for Selskabets Bogholder. Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

G. Købke.

En Forsvarstale af Sadi.

En arabisk Røverbande havde befæstet sig paa det Øverste af et Bjerg og derfra, ved sine Røverier paa Nabolaugets alfare Veie, og ved sine Grusomheder, gjort Omegnen øde; thi de til det Offentliges Baretægt ansatte Personer vare ikke istand til at beskytte Folket. De bade derfor Kongen indstændigst, at han med sine Ministre vilde overveie, paa hvilken Maade man hurtigst og virksomst kunde fortrænge dette Røverpak fra sit Smuthul, paa det samme ikke skulde forskandse sig endnu stærkere. "Et nyligt plantet Træ, tilføiede de, er let oprykket; men bøies kun vanskeligt, naar det allerede har fæstet Rødder: en Haandsfuld Jord er en tilstrækkelig Dæmning for en Flod, naar dens Udspring; naar dens Flom er voren ved dens fortsatte Løb, bliver det vanskeligt at sætte over den, endog paa en Elephant."

Statsraadets Beslutning blev, at man skulde vælge en snu og aarvaagen Mand til at undersøge Røverbandens Forfatning, og udforske en Leilighed til at angribe den med Fordeel. I denne Hensigt bleve en Mængde Menneker hemmeligt opstillede i Skovene og Gangene til Bjerget. Saaledes blev et Parti af disse Røvere, som havde været ude at plyndre, og ved Midnatstider vendte hjem med Byttet, overrumplet af dem, der lurede paa samme, og med bagbundne Hænder ført for Kongen, som befalede, at de alle strax skulde henrettes. Men Sabi, en af Visirerne, som saae en ung, smuk, tællelig Dreng imellem dem, nedkastede sig ved den ophoiede Trones Fødder, kysede dens Trin og tiltalte Kongen med følgende Ord: "Store og ædelmodige Fyrste! Dette Barn har nyligen smagt Frugten af Livets Viin. Dets Bærd kjender han ikke. Jeg vover derfor at bede for ham og vil ansee det for en særdeles Gunst og Naade, om Din kongelige Barmhertighed maatte udstrække sig til denne ulykkelige Forbryder."

"Den vil aldrig worde god, svarede den vise Fyrste, som er ondartet af Naturen. Lad os derfor afhugge Stammen, men ogsaa udrydde

Rødderne. At dræbe Slangen, men spare dens Yngel, er neppe et Tegn paa Visdom."

"Mægtige Fyrste! svarede Sadi, hvad Din Majestæt har talt, har sin fuldkomne Rigtighed; men denne Knos har ikke længe været i Ledtog med hine Rovere og er endnu ikke besmittet af deres Laster: jeg haaber derfor, han vil, opdragen blandt firkkelige Folk, vorde et retskaffen Menneſke. Han har neppe traadt sine Bornestoe og kan umuligt allerede være forhærdet i Forbrydelser. Vi fødes ikke onde og vore Forældre give os hvad Opdragelse de kunne og lyste. Endnu før vi selv kunne tænke, ere vi Mahomedanere, Jøder, Christne eller Afgudsdyrkere."

Jeg tilgiver ham, svarede Kongen; Fiendt imod min Pligt og Tilboielighed. Vi burde aldrig vise Barmhertighed mod Forbryderen, for hans Ungdoms Skyld. I Nærheden af dens Udspring kommer man let over en Strøm; i større Afstand fra dens Kildevæld bortriver den Mulæflerne og Kamelerne, med deres Pakker, i sit stridige Løb."

Da Vistren saaledes havde udvirket Benaadelse for den lille Forbryder, satte han ham under en bu lig Læremesters Opſigt, ved hvis Wei-

ledning han ogsaa kom saa vidt, at han blev
yndet af Alle og Bispen var saa henrykt over den
unge Skalks Fremgang i Konster og Videnskaber,
at han ikke kunde holde sig fra at rose hans ypp-
perlige Naturgaver i Kongens Nærværelse, som
med et Smil saaledes besvarede sin Bispens Lovtale:

”En Ulveunge vil, skjøndt opfødt og opdra-
gen i Menneskers Bopæl, ikke undlade at gaae
paa Fangst efter Bytte.”

(Fortsættes i næste No.)

C. F. Degen.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 45.

Løvedagen den 6 November 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 106.

En Forsvarstale af Sadi.

(Slutning.)

Det hændte sig ogsaa, nogle Aar derefter, at en Flok Dyrerere udvalgte dette unge Menneske til deres Anfører. Efter at have forbundet sig med ham ved de stærkeste Bånd og Frælleligste Eder, enedes de om Planen at myrde Ministeren og hans tvende Sønner, hvilken de ogsaa udførde. De udplyndrede hans Pallads, bortførde hans Skatte og trak sig tilbage til de forhen omtalte Roverses Forstændsning, hvorfra de gik ud og udøvede alskens Fiendtligheder og affødkom Dyrer.

Da Fyrsten blev underrettet om de begangne Mord og Dyrerets hele Uvæsen, beed han sig i Fingrene og udbrød:

”Det er umuligt at forfærdige en god Klinge af stet Jern og Opdragelsen vil aldrig kunne indprente et af Naturen vildt og grumt Hjerte menneskelige Følelser. Blomster ere en god, Ukrud en stet Jordbunds Fremavl. Ei bør vi vise Forbrydere Gunst eller forsøge at vinde dem ved Velgjerninger: dette er underkastet samme Fare og fortjener maaskee samme Daddel, som det, at fornærme den Ustyrbelige.”

Streng, men maaskee dog ikke ugrundede, ere ovenstaaende, den kloge Kyrstes, Betragtninger over det Forefaldne. ”Værer barmhjertige, som ogsaa Eders Fader i Himlen er barmhjertig!” siges i Skriften; men Den, som udtalte disse den evige Kjærligheds Ord, bød ogsaa det golde Figentræ, som ingen Frugter bar, men blot Blade, at henvisne. Hiint, flere Tænkere Philosophem, — at Menneskenaturen ikke ligner en ubestreven Tavle, hvorpaa Opdragelsen og Livets Conjecturer tegne det siden Udsluttede, men at hvert enkelt Menneske, fra Buggen indtil Graven, bærer sit eiendommelige, karakteristiske Præg, som hele Livet igiennem,

under enhver Stands Indhylling, fremstikker og lader os skimte den indre Naturs Epil, — vinder et nyt Lys ved det af Hr. Dr. Med. C. Otto, i Septemberhæftet af hans saare interessante Maanedsskrift: *Nye Hvgæa*, meddeelte Bidrag til nyere Kundskab om Phrenologien o. s. v. (Konf. anf. St. pag. 157 — 158.) Roligt overlade vi den evige Visdom at bestemme, hvorvidt den derved foreskrevne Bane fører flere, i vore Dyrne d. e. efter vor indskrænkede Anskuelses Evne, beklagelsesværdige Væsener til deres sande Lyksalighed, som næppe have hævet sig over dette Jordelivs Horizont, for delatter udstødes og forsvinde for vore Dyrne, maaskee for — aldrig at sees mere? Oh, nei! en Evighed forestaaer, den bedste af alle Theodiceer.

Fædrenelandskjerlighed.

Denne smukke Fortælling er tagen af P. Francesco Soave's *Novelle morali*, indrykket af Capt. Mocenni i hans ved Hds. K. Høi- heds, Kronprindsessens Underviisning i det Ita-

liænſte Sprog brugte Haandbog. Oveřſætteten, hvem Papes Ord "Vre og Vanære er ikke bunden til nogen (ſærſkilt eller beſtemt) Stilling i Livet" ſvævede for Dine, har troet Fortællingen for intereřſant til ikke at fortjene videre Udbredelſe blandt dette Blads Læſere.

Hoit berømte og forherligebe finde vi hoř ældre Forfattere enkelte Menneſker, ſom med beraadt Hu rovede Livet for Fædrenelandet, blandt Grækerne ſ. Ex. Koderus; blandt Romerne Marcus Curtius og de tvende Decier. Viř er det, at der ikke gives nogen ædelmodigere og rosvardigere Handling end den, modigt at opoffre ſig felv for Andree Frelſe; men hine Oldtidens Helte dreves af tom Overtro og blind Vildfarelſe; da Marcus Curtius troede, at han ved at ſlyrte ſig i det paa Romertorvet ſig aabnende Svælg burde formide Gudernes Vrede og afvende den Udeřlægge, hvormed Rom truedes; Koderus og Decierne, at de, ved at fare vaabenloſe ind i den fiendtlige Hær og ſaaledes lade ſig dræbe, kunde forſkaffe deres Medborgere

Seiren; saa at den gode Hensigt snarere for-
 tjente at roses, end Handlingen selv. En Døds-
 maade ligesaa ædel, hvad Modet angaaer,
 og end nyttigere i sine Følger, var derimod den,
 hvilken, i Begyndelsen af det attende Aarhun-
 drede, en næppe blandt os bekjendt Mand gif-
 imøde, Pietro Micca fra Terra di Adorno,
 hvis Berømmelse og Hæder skulde overgaae
 hine Gamles, hvis han fandt et lige Antal
 af ypperlige Skribenter, som vilde paatage sig
 at rose hans Daad.

I Aaret 1706 beleiredes Turin af de
 Franske med en stor Vaabenmagt, og, skjøndt
 de Beleirede vedholdende modsatte denne det
 kraftigste Forsvar, deels ved at forstyrre og
 tilintetgjøre Fiendernes Angrebsplaner, deels
 ved den uafbrudte Id fra Boldene, deels og-
 saa ved hyppige og ufornødte Udfald, vare
 Fienderne alligevel, efter tre Maaneders haard-
 nakkede Beleiring, komne saa vidt, at alle
 de mange Udenværker saa godt som vare i
 deres Magt, eet eneste undtagen. Kunde
 dette erobres, da vilde Citadellet, behersket og
 beskudt fra deres saa nær liggende Batterier,
 ikke være istand til at holde sig.

Gubernoren, Grev Daun, som saae, at
 Fienderne nu ogsaa forberedede et hæftigt An-

greb paa dette sidste Tilflugtssted, og at de allerede havde opført deres frygtelige Batterier mod samme, befalede sine Minerere at de, paa deres underjordiske Veie, skulde forsøge at komme derhen for, ved et uventet Slag, at ødelægge Fiendernes Værker, og gjøre deres Anstrængelser frugtesløse. Ansø-
 rereren for disse Minerere var Pietro Micca, som med fyrig Iver og utrættet Virksomhed adløb Befalingsmandens Ordre og var snild nok til at trænge sig saa langt frem under Jorden til den omtalte Forstaaelse, at Mi-
 nen allerede var anlagt og fuldt færdig, saa at Intet stod tilbage, uden at anbringe den sædvanlige Tændepølse eller Ildleder og, i det man bortfjernede sig, at give Ild. Men, see! af Jordklumpernes Rullen og af Uro i Nærheden mærkede han, at Fienderne arbejdede paa at lufte hans Mine ud og blæse Lyset ud for ham. Allerede hørde han dem i Nabo-
 tauget. Kun saa Dieblikkens Nølen, og Alt hans Arbejde havde været spildt. Dog, hvad var her at gjøre, da han knap skulde have den fornødne Tid til at trække sig tilbage, end sige tilberede de nødvendige Ildledere, for i tilbørlig Afstand at sprænge Minen? Hvilket andet Mid-

del blev tilovers, naar Minen skulde gjøre sin Virkning, end at tænde den med egen Haand og derved udsætte sig for en uundgaaelig Død?

Pietro Micca, opflammet af Kjerlighed for sin Konge og sit Fødeland, vælger netop dette Middel, og, istedet for at tillade, at Fienderne ved at tilintetgjøre hans Arbeide; skulde berove Byen det eneste Redningsmiddel, den endnu havde tilbage, beslutter han at omkomme tillige med dem. Han befalede sit Følge ufortøvet at trække sig tilbage. Høst paa, sagde han med rørt Sind, at anbefale mine spæde Sønner til Kongens Faderhjerter! han være deres Stotte, deres Fader! For ham døer jeg glad. Derpaa nærmer han sig med freidigt Mod det Sted, hvor den ødelæggende Masse laae. Med Luntten i Haanden tænder han den uforfærdet. Minen springer i Diebliffet med sin hele Styrke. Jorden aabner sig, alle Fiendens Værker kuldstæstes og ødelægges. Mange af dem omkomme; han tilligemed dem ligger begravet under Ruinerne.

Saaledes fyldte Turin dengang Pietro Miccas æble Daad for den største Deel sin Frelse. Den voldte en saadan Forvirring i

Siendernes Angreb og Forhaling i deres Arbejder og Foretagender at, da Prinds Eugen kom Etaden til Hjælp med en stærk Hær, og kort derefter vandt hin mærkværdige Seier *) over de Franſke, diſſe nødtes til at ophæve Beleiringen og redde ſig ved en haſtig Flugt. —

---

*) Forf. mener uden Tvivl det mærkværdige Angreb d. 7 Sept. 1806 paa Hertugen af Orleans stærk befæſtede Leir nær Turin, hvilket, under den (i Franſkrig ſom Abbd de Carignan overſeete) ſiden ſaa berømt vordne Prinds Eugen af Savoyen's Overkommando, lykkedes ſaa godt, at de Franſke, flygtende i adſpredte Skarer, maatte efterlade deres hele Krigskaffe, Bagage, alt Beleiringsſtyds, Munition og Proviant, og deres Anførere ſøge at naae den franſke Grændſe.

Dverſ. Anm.

G. F. Degen.

Hr. Profeſſor Thornings Bidrag indkommer til den 7de November.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 46.

Løverdagen den 13 November 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

K a r n i o l e n

eller:

Overtølelse's Følger.

Swor Drede blinder, der Sandhed forsvinder.

(Af Abendzeitung f. 1824.)

Biergassensfor T. i B. var, ved sin Ansættelse sammesteds, bleven saare fordeelagtigen anbefalet Geheimeraad P. . . . Hiin modtoges derfor meget gæstmildt og forekommende saavel af Geheimeraaden, somogsaa af dennes Frue. Snart havde T. . . . ligesom et Medlem af Familien, fri Afgang i Huset, og det varede ikke længe, inden der giensidigen opstod imellem ham og den ældste Datter, Julie, en inderlig og om Tilboielighed. Pigens Forældre havde ei Noget at indvende mod denne Forbindelse,

da Assessoren var agtet af sine Forsatte og Alle, som kiendte ham; da han galdt for en i sit Fag duelig Person, en flittig Arbejder og drivtig Embedsmand, ja havde desuden Udsigter til en meer indbringende og hæderligere Post. Smidler tid laa Grunden til denne hans Opførsel, og isærdeleshed til hans Tjeneste-Sver, i det, siensynligen hos ham herskende, Karakter-Træk, Uer-gierrighed. Han brændte af Begierlighed efter, hurtigen at giøre sin Lykke, og var tillige mistænksom. — Omendstiont det unge Par endnu ikke var formeligen forlovet, galdt det dog ialmindelighed derfor: Begge viisde af den Aarsag hinanden alle de Emaa-Opmærksomheder, som kun under saadanne Forhold ere tilladelige og glædende. Assessoren havde overrasket Julie paa hendes Fødselsdag med en Foræring, der var hende særdeles kjær, og bestod af Göthe's samt Schiller's Bøger, om hvilke hun ofte forgieves havde anmodet sin Fader. Assessorens Fødselsdag indtraf efter nogle Maaneders Forløb. En Veninde af Julie havde, paa en siin Maade; vidst at aflukke ham Dagen; thi saa ofte Julie selv blot loseligen spurgde derom, undgik han altid et bestemt Evar, da han mærkede en skjult Hensigt forbunden med Spørgsmaalet. Julie havde derfor- diget til ham en smagsfuld Pengepung af graae

Perler, prydet med en Krands Roser og Forslemmigeier. Da nu Assessoren var en stor Ven af Mineralier og Stene, gav Julies Fader hende en meg t stor, reen og slegen Karniol til at lægge i Pungen. Disse Gaver modtog E. paa sin Fødselsdag af den Elsktes Haand, da han tillige, under et venstabeligt Aftensmaals tid, blev af Forældrene og den P...ste Familie overrasket med andre Smaa-Førcælinger, i Forening med mange hjertelige Lykonstninger. Hvor glædeligt endog nu alt det, man saa velvilligen ydede ham, maatte være for hans Hjerte, blive dog Pungen og Karniolen ham dyrebare fremfor det Dvorige: den Første, fordi den var forfærdiget af hans elskte Piges Hænder; Stenen ikke blot, fordi han havde faaet den af hende, men ogsaa, fordi han, som Kiender af saadanne Ting, fandt den at være en stor Sielendhed. Karniolen var for stor til at anbringes i en Signetring; men, forat han dog steds kunde bære den hos sig, lod han den net indfatte i et Guld-Signet og hængde dette i sin Uhrkæde. Dste viisde han Kunstkiendere den som en Mærkværdighed, og det glædede ham uudsigelig, naar disse vare af hans Mening. Paa en sion Sommerdag vilde den P...ste Familie giøre en Lysttuur til Ch.. Assessoren blev indbudet til at deeltage deri. Embedsyster' hin-

brede ham fra strax at giøre Sælfskab, dog lovede han snart at følge efter. Det var allerede temmeligen sildigt, da han havde endt sine Forretninger; han befalede da Dieneren skyndsomt at skaffe ham en Ridshest. Hvor hurtigen dette Værende endog blev udrettet, var Assessoren dog nær ved at tabe Taalmodigheden. Hesten blev imidlertid fært frem; han svingede sig op paa den, og indtraf under fuld Gallop i Ch., da Geheimeraad P. just vilde til at fiøre bort med sin Familie. Julie gjorde ham Bebreidelser over hans lange Udeblivelse. Saameget dette endog burde have smigret ham, fandt han sig tværtimod krænket. Han forsikrede, det havde været ham umuligt for at komme. Umuligt? sagde hun; for dem, der mener det hjerteligen, er ei Noget umuligt. — Man fiøre nu tilbage til B. Assessoren, ilde stemt, vilde tage Afsked ved en Tvergade, for at ride lige til sin Bolig. Følg dog hjem med os! sagde Geheimeraadinden. — De vil dog vel endnu ikke arbeide saa silde? yttrede Geheimeraaden; Vær da ikke nogen Daare! Imorgen er der jo igien en Dag. — Vel saa, men jeg maa dog lade min Hest aflevere til Udleiieren. — Tom Undskyldning! De følger hjem med os; derved bliver det; min Diener kan bringe Hesten til dens Eier — Julie sagde ikke et Ord; thi Assessorens Begring havde giort

hende fortrydelig. Han gav imidlertid efter for hendes Forældres Ønske, og tilbragde Aftenen i deres Huus. De smaa mørke Skyer paa de Elskendes Pander adspredtes snart. Der behøvedes ikke Meget, forat Julie tilskod, hun havde gjort sin Elsker Uret, og efter en saadan lille Tvist vorde Hjerterne ialmindelighed sømmere. Assessoren tænkte ikke paa at gaae, forend Nattevægterens tregange gientagne Piben endeligen erindrede ham om, at det allerede var Mandernes Time. Han tog Afsked, ilede til sin Bolig og, træt af sit daglige anstrængende Arbeid, af det raske Ridt, samt den sildige Dppebliven, søgte han snarest muligt sit Leie. Da Assessoren den følgende Morgen var staaet op, og saae paa sit Uhr, søvnede han Karniolen i Signetet, faldt i dyb Eftertanke og ringede ad sin Diener. I det denne traad ind, spurgde Assessoren: Hvor er Stenen, som var i Signetet? Dette Spørgsmaal blev gjort med en saadan Heflighed, og paa Assessorens Ansigt viisde sig en saa paafaldende Eindexvægelse, at den forfrækkete Diener blegnede og svarede med bævende Stemme: Hr. Assessor! jeg veed det ikke. — Du veed det ikke? Gottlieb, tænk dig om! — De troer dog vel ikke, Jeg har brækket Stenen ud af Signetet? — Det siger jeg vel ikke; men Du har vist fundet den. Hr. Assessor! Jeg sværger Dem ved Gud, jeg vil ikke blive satig.

om jeg har seet Karniolen. — T. . var fast overbevist om, at han endnu i afvigte Nat, da han flødte sig af, og lagde Uhret paa sit Arbeidsbord, havde seet Karniolen: den maatte altsaa være kommen bort efter den Tid. Ei Noget kom i Bærelset, uden hans Tiener. Han havde den Vane hver Morgen at see paa Uhret, hvad Klokken var, for at vække Herren paa en bestemt Tid, hvis han ikke allerede var vaagen. Stenen, tænkte Assessoren, er kanske falden ud af Indfatningen, og Tjeneren har ikke kunnet modstaae Fristelsen til at bemægte sig den, da han ofte har hørt, af hvor megen Værdi den er. Paany opfordrede han nu Tjeneren til, ikke med Haardnakethed, at negte Gierningen; han forsøgte med Trusler, og Bønner at bringe ham til Bekjendelse. — Gottlieb! sagde han, naar Du med det Gode giver mig Stenen tilbage, skal Alt være tilgivet og glemt; ja jeg vil endog give dig en Fredriksdor; thi det er mig saare magtpaaliggende at faae Stenen igien. — Om De vilde give mig tusend Daler, ja, om de vilde gjøre mig lykkelig for min Livstid, svarede Tjeneren, er jeg dog ikke i Stand til at skaffe Dem Stenen. Jeg har den ikke, og veed ei heller, hvor den er. Da Assessoren endnu bestandigen vedblev med sin Paastand, blev Tjeneren endeligen trodsig og

sagde: Til Tys lader jeg mig ikke gjøre saa aldeles uden Grund. Naar De antager mig derfor, saa er det bedst, De giver mig Afsked. Jeg opsiges Dem herved min Tjeneste. — Dette var at gyde Olie i Ilden. — Det forstaaer sig af sig selv, sagde Assessoren, at jeg hverken kan, eller vil beholde Dig; men dermed er Sagen endnu ikke tilende. — Gjør De, hvad De vil; jeg faaer finde mig deri, vare Tjenerens Ord. — Assessoren havde heller mistet Alt, end denne Karniol; han gik derfor strax til Distriktets Politie-Kommissar, og gjorde ham bekiendt med det Forefaldte. — Ifølge Deres Fortælling, sagde denne, er det vel ikke usandsynligt, at Tjeneren har fundet og tilegnet sig Karniolen; dog kan den ogsaa, da De endnu silde iastes saae den, være tabt i Bærrelset og trillet etsteds hen. Har De allerede ladet Deres Bærrelse noie undersøge? — Nei! — Nu, saa gjør De dette, og naar Stenen ingensteds findes, da vær saa god at uleilige Dem til mig igien, vi kunne da tale videre om den Sag. — Eftersøgelsen skeete; man fandt ei Stenen. Assessoren meddelte Politie-Kommissaren Udfaldet. Denne yttrede stor Betænkelighed ved, under saadanne Omstændigheder og paa en saa lidt grundet Mistanke, at indgive nogen Klage over Tjeneren. — Dertil horer endnu andre Kiendsgierninger, sagde han; har Deres Tjener

virkeligens frastigaleet Dem Karniolen, saa er det blot skeet for at sælge denne. Bekjendtgjør De derfor Tabet i de offentlige Blade og lov den, der igien hjælper Dem til Besiddelsen af Stenen, en forholdsmæssigen anseelig Belønning, saa vil De ikke alene faae Stenen, men kånstee endogsaa komme paa Spor efter Tyven — Dette Raad var Udsfor ikke aldeles velkomment, paa Grund af hans Hestighed, og Uro over Tabet af hans Elstes Gave. Det Haab, ved denne Foranstaltning igien at faae sit tabte Klenodie tilbage, og Tyven opspurgt, var desuden usikkert og af lanqe Udsigter; men der blev ham i Andet tilovers, end at benytte det givne Raad og forresten finde sig i sin Stæbne.

(Fortsattes i næste Num.)

R. R. Thoring.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No^o 47.

Løverdagen den 20 November 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet,

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Karniolen.

(Slutning.)

Saares nedslaaet gik Assessoren til Geheimeraad N., meddeelte ham og Familie sit Tab, samt Mistanken mod sin Diener. Man søgte, saameget muligt var, at trøste hiin, og overtalede ham til, at lade Bekjendtgjærelse indrykke i de offentlige Tidninger. "Sikkert er det, sagde Geheimeraaden, at De ikke nævner Dem, men angiver en Anden, hos hvem den nu værende Thænbehaver af Karniolen kan mælde sig." Assessoren var af samme Mening, og bad Guldsmeden, som havde indfattet Eteenen, at besørge denne Indrykkelse. "De kender jo den skionne Karniol lige saa godt, som jeg selv, og hvis Nogen skulde mælde sig med en saadan

Steen, vil De let kunne domme, om det er den, der tilhører mig." — Bekjendtgjorelsen blev indtrykt, men uden Folger. Imidlertid havde Assessoren affædiget sin Diener, og, overbevist om, at denne havde frastjaalet ham Karniolen, skrev han saa kort og kolbt paa hans Skudsmaal, at dette opvakte hos Enhver, hvem den Brodlose foreviisde Vidnesbyrdet, Mistanke om, at der saa noget Skiult under. Enhver bestilte, efter Foreviselsen af denne Affæd, Dieneren til sig om nogle Dage, og indhentede imidlertid nærmere Undretning ham angaaende hos Assessoren. Denne, der endnu ikke kunde glemme sit Tab, fortalte Aarsagen til Dienerens Affædigelse paa en saadan Maade, at ei Nogeturde prøve paa det Dovesykke, at tage i sin Tjeneste et Menneſke, paa hvem man saa lidt kunde forlade sig. Han fik derfor overalt Afslag. — Under alt dette forløb eet Aars Tid. Karniolen var og blev borte, ja Ingen tænkte meer derpaa, da Guldsmeden endag traad ind i Bærelset til Assessoren, og tiltalede ham med følgende Ord. "Glæd Dem, Hr. Assessor! jeg bringer Dem Deres Karniol!" Glædeligen overrasket raabte denne: "Det er ikke muligt!" thi det menneſkelige Hjerte er ialmindelighed, ved flige Leiligheder, saa forsagt, at det mistviler om

Underretninger angaaende sine kæreste Dnkers
 Opfyldelse. "Doverbeviis Dem selv!" sagde Guld-
 smeden og viisde ham Stenen. "Det er Deres;
 Jeg — kiender den alfor noie til at kunne tage feil;
 ja jeg vilde have kiendt den iblandt Hundrede."
 "Upaatvilelig er det min! udbrod Assessoren
 og spurgde hastigen: De gjorde dog vel strax
 Personen, der bragde Stenen, det Spørgsmaal,
 af hvem han havde faaet den. — Af min Tie-
 ner, den Epidstube! ikke sandt?" O kære Hr. Ass-
 sessor! svarede Guldsmeden rolig, De har
 høiligen taget feil. Deres Tiener er ganske
 uskyldig." "Hvorledes kan De paastaae dette?" —
 "At De har tabt Stenen er mig aldeles klart.
 Ved det raske Ridt til Ch. er den løsnet
 fra Signetet, og De er i stor Wildfarelse,
 naar De paastaer, at De har seet den silde om
 Aftenen. En fattig Kone, som bringer Kringler
 og Tvebakker fra S. til B., for der at fal-
 byde disse, er for nogle Dage siden tilfældig-
 viis bleven den vaer, iblandt Sand og Emaa-
 stene i en Landveisgrøvt. Hun tog den op, uden
 at kiende dens sande Værd, og, da hun underti-
 den sælger Kringler til min Kone, viisde hun
 mig den med det Spørgsmaal: hvad kan vel
 en saadan Tingest være værd? — Om Anmæl-
 delsen i de offentlige Blade viisde hun ei Noget,

og det er blot et heldigt Tilfælde, at Stenen kom netop i mine Hænder. Jeg gjorde hende det Forslag at sælge mig den for en Daler, og hun blev meget glad derover." Hvor tilfreds Assessoren endog var over, at gienerholde et ham saa kært Minde, sank han dog i en Mismods-Grublen over, at han saaledes havde taget feil, med Hensyn til sin Tiener. Gierne ønskede han, at hans Mistanke havde været grundet, og han fælde sig i den næst pinende Forlegenhed, da han ikke vidste, hvorledes han, ved at bringe denne glædefulde Underretning angaaende den gienfundne Karniol, tillige skulde aflægge Tilstaaelsen om sin Overtelse og Haardhed. Han ilede til det N...ste Hus og underrettede Familien om, hvorlunde han igien var kommen i Besiddelse af sit dyrebare Klenodie. Julie gjorde ham blide Bebrejninger formedelst hans overtelse, ukærlige Mistanke, og foiede til: "Det stakkels Menneſte! hvor veed nu, hvad der er blevet af ham? — De skulde dog efterspørge om ham, og give ham Dpreisning for den tilføiete Uret." — "Ja, hvor veed, hvor han nu driver omkring i Verden?" svarede Assessoren, ilde stemt over hendes Bebrejning, men endnu meer derover, at han ikke selv havde tænkt paa Dpfyldelsen af hiin Pligt. Julies Fader og Moder forenede sine Bønner med Dat-

terens; Assessoren maatte give dem sit Ord paa, at han vilde efterspørge om sin affledigete Diener. — Ugierne gjorde han dette. Saare behageligt var det ham derfor, at kunne bringe sin Elskte og hendes Forældre den Underretning, hvorlunde hans Diener, efter at have forladt hans Tjeneste, forgieves havde søgt sit Udkomme og, da han ikke behørigen kunde godtgjøre Lovligheden af de Midler, han brugte til at erhverve sit Underhold, var han af Politiet bleven viist til sit Hjem i Schlesien. — Efter adskillige Maaneders Forlob blev det Assessoren overdraget, at reise til Schlesien i Emb.sansligning. Naar denne Forretning var tilende, ventede ham den længe lovede Befordring, og da den tillige forde ham den Dag, paa hvilken han skulde forenes med Julie, nærmere imøde, burde han have tiltraadt Reisen med et glad Hjerter; men en uforklarlig Uro ængstede ham, og, ved Affseden fra sin Elskte samt hendes Familie, visde han sig saa dybt rystet, at Julie, der selv var veemodig, maatte opbyde al sin Kraft for at berolige den Modløse. — Assessoren ankom til Schlesien. I sine ledige Timer giennemreisde han, som en ivrig Mineralog, de derværende Bierge. Engang blev han, i en eensom, dyb Biergskløvt, anmodet om en Almisse, af en i Pjalter klædt Tigger. Fordybet i Tan-

Fer kastede han kun et flygtigt Blik paa den
 Liggende, og bod med haarde Ord denne at lade
 ham ifred. Nu traad Dieneren nærmere og
 sagde i en hestia, ja den Fortvilendes, Tone: "Hr.
 Assessor! har jeg fortient dette af Dem? Deres
 utyffalige Mistanke har bragt mig saa tidt, at
 jeg ingensids kan fortjene mit Brod, men maa
 tiltigge mig det ved Hvermands Dor; ja jeg
 har ei det Mindste, hvortil jeg kan heide
 mit Hoved." Assessoren forstrækkedes. Et
 Hovedtræk i hans Karakter var Stolthed, og
 denne Breidning frænkede ham saa meget
 desto dybere, da han maatte tilstaae sig selv, at
 den var fortient. "Nu, hvo kan vel ellers have
 taget Karniolen, naar det ikke var Ham?" sagde
 Assessoren uoverlagt og opfarende. Da blev
 Dieneren vaer Signetet, med den tabte Steen, i
 sin forrige Herres Uhrkæde. "Hvorledes kan De
 paastaae dette?" raabde han, glødende af Harme
 og idet han greb med Hestighed efter Uhrkæden;
 De har den jo hængende der! "Eyv! Morder!"
 raabde Assessoren, tabende al Fatning. "Naa,
 skal jeg da med al Magt være en Eyv og Mor-
 der, saa vil jeg ogsaa være det tilgavn." Ved
 disse Ord greb han Assessoren i Struben, ka-
 stede ham til Jorden, qualde ham, fratog ham
 Uhr samt Pung, og forsvandt imellem Biergene.

Den Myrdete savn des snart. Man søgte efter ham, og fandt omsider Liget den tredje Dag. Forgives bleve alle Midler anvendte for at opspørge Gierningsmanden. Da der manglede alle, selv de fierneste, Grunde til Mistanke, kunde man ikke komme paa Spor efter Morderen. Dog den Ulykkelige, martret at Samvittigheds- Nag efter dette sieblikkelige Maseri, overgav sig selv i Retfærdighedens Hænder. Af hans Udsagn erfoer man den sande Sammenhæng ved dette gruelige Mord. De derved forekommende Omstændigheder, og Forbryderens utvungne Fremstilling bestemte Retten til, i Stedet for Dødsstraf, at domme ham til Fængsel paa Livstid. Efter nogle Aars Forløb, da den Fængslete fik, af Fæstningens Kommandant, Pladsmajoren og Opsynsmanden over Fangerne, Vidnesbyrd om sin exemplariske Opførsel, blev han tilligemed flere Forbrydere benaadet. — Det er ikke alene ukærligt, men endogsaa farligt, at give en vanærende Mistanke uprøvet Rum i sit Hjerte. Den uforfhyldt Krænkte føler sig saaret paa det Dybeste; ja der hører en fielden Vedimodighed og Selvs overvindelse til at undertrykke den, i det Indre giærende, Lyst til Hevn over Fornærmeren.

U n e k d o t e r.

Vre den, hvem Vren tilkommer.

I Berlin vare engang en Smørhandlerſke og en Oſtehandlerſke Gaddere, ved en Barnedaab. Den Sidſte trængde ſig-i Kirken frem til den overſte Plads. Smørhandlerſken ſtillede ſig igien ovenfor hiin, idet hun ſagde: Smør kom-
mer før Oſt.

Et Ord er et Ord, en Mand en Mand.

Hr. H. traf engang Sviin i ſin Blimhauge. Værgelig ſpurgde han en Arbeidskarl: "Hvil-
ken Elyngel tilhøre diſſe Sviin?"
"Det er Deres, naadige Herre!" ſvarede Kar-
len. "Ja ſaa! tog igien Hr. H. tilorde;
nu, jeg har engang ſagt Det, og en Mand af
Vre maa ikke tage ſit Ord tilbage."

R. R. Thoring.

Borger - Vennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 48.

Løverdagen den 27 November 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 106.

Anmeldelse.

Hermed følger Extrakten af dette Aars
3die Quartals Regnskab.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelses-Selskab.

Monrath. Lindstorff. Friedenreich.

G. Købke.

Det hvide Lam og den sorte Bjørn

eller:

Samvittigheden forraader Synden.

Skyldig er altid ræd; han skuler, som skiden er.

(Af Ernst v. Houwald.)

Greif (Gæstgiver.) Lorents! har Du lyst den naadige Herre tilfængs?

Lorents (hans Søn.) Ja, Faber!

Gr.. Sagde han forresten ikke Noget til Dig?
Spurgde han ikke om Noget?

Lor. Han vil have Frokost Kl. 5 imorgentidlig, og reise bort Kl. 6.

Gr. Godt. Giv den Bæsked i Kølkenet!
— Jeg mener ellers kun, om han stikke spurgde efter noget Videre; om han ei undrede sig over det smukke nye Herberge.

Lor. Nei, han har aldeles ikke undret sig; men Bærelserne roede han.

Gr. Det er godt. Jeg kan for min Død et lide den Undren; man veed ikke ret, hvad man skal sige dertil. — Dog — hvad jeg vilde sige: har han da slet ikke undret sig?

Lor. Nei, aldeles ikke.

Gr. Ja, saa ville vi i al No gaae tilfængs.

Lor. Nei, saa tør i Halsen lægger jeg ikke tilhvile. Denne i Skienken er sat en Slump Biin; giv den tilpriis! den bliver saa kun suur, hvis den staaer Matten over.

Gr. Er Du taæset? Dreng! har jeg ikke gjort Dig til Markør, og bundet et nyt grønt Forklæde for Dig? Saaer Du ikke Drikkepenge af Herrerne, der tage ind hos mig? Skal jeg endda holde Dig med Biin uden Betaling?

Lor. Ja, det skal I! Jeg har jo hjulpet Jer til at fortiene det, I eier. Hvad vedkommer Jer mine Drikkepenge? Jeg maa surere erhverve disse, end I har skaffet Jer det hele nye Gæstgiversted.

Gr. Hold Mund, Dreng!

Lor. Og frit maa I give mig Alt, hvad I har lovet mig! Huffer I det kanstee ikke længer?

Gr. Tal dog sagtere, dumme Dreng! Du kan jo vel forstaae Spøg? Hent kun Glassene, saa ville vi endnu tomme Flasken.

(Lorents henter Glas.)

Gr. See der! nu har Du atter snaget i Kirsebærne og ikke siden vasket dine Hænder. See kun! dine Fingre ere jo endnu ganske røde. Hy! hvor det seer ækelt ud! Jeg kan nu engang ikke lide de røde Pletter.

Por. Anseer J det kanske endog for Blod? Kan J da slet ikke taale at see — Blod?

Gr. Skal jeg give Dig Et paa Dret? nærvise Dreng! Nok, Du vasker dine Hænder, og det sieblikligen! —

(Torents gaaer brummende bort for at vaske Hænderne. Faderen sætter imidlertid Blasse og Glas paa Bordet.)

(Fortsættes i næste Num.)

R. R. Thoring.

Frykfeil i Num. 46 og 47.

Side 376, Lin. 15, fiore, læs: fiørde
 — 386, — 3, Dieneren, l. Diggeren
 — 387, — 13, Fremstilling, l. Selv-
 fremstilling.

Extract

af

3die Quartals Regnskab,

for

det foreenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

i Quartalet fra 1ste Juli til ultimo

September 1824.

I n d t æ g t.

	Søbler og Tegn.		R C
	Rbd.	/β	Rbt
Kasse-Beholdningen fra f. D. (see Ugebladet No. 33) var	1599	1	312
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 36te Aargang fra No. 27 til No. 39 inclusive	469	91	—
B. Quartals Kontingent for 3die Quartal fra 1ste Juli til ult. September	683	91	—
C. Paans og Forskuds Afbetaling i dette Quartal	—	—	86
	Rbd.	/β	Rbt
	2752	87	398

At forestaaende Extract af 3die Quartals Regnskab er overensstemmende med Administrationens Corbevidne

Monrath. Lindstorff. Friedenreich

C. Kobl

U d g i f t.

	Sedler og Tegn.		Rede Solv.	
	Rbd.	ß	Rbd.	ß
De aarlige staaende Ugifter, som for Ugebladets Trykning, Papiir, Lønninger &c.	272	48	430	—
De aarlige Pensionister i dette Quartal	483	60	—	—
Tilfældige Ugifter:				
a) for købte 1600 Rbd. r. S. af Banklaanet 4 Febr. 1820 incl. Renter fra 11 Juni å 100 $\frac{1}{2}$ pCt.	—	—	1624	85
b) for betalte diverse anviste Reg- ninger	3	32	—	—
Saldo bliver Casse-Beholdningen, inclusive Rbd. 1237 74 ß. Sed- ler og Tegn & 1307 rede Solv, for udstødte men ei betalte Laans og Quartals Quittinger . .	1993	43	1933	8
Rbd.	2752	87	3987	93

Kjøbenhavn den 30 September 1824.

G u n d,
Kassere.

Borger = Bennen.

Ser og trediyte Aargang.

No 49.

Løverdagen den 4 December 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestrøde No. 106.

Det hvide Lam og den sorte Bjørn.

(Fortsættelse.)

Gr. Kom nu, lille Lorents! Du er en god Dreng. Drik nu engång! Et lille Glas Vin smager dog ulige bedre, end forðum Korn-Sufelen.

Lor. Ja, det Samme mener jeg ogsaa. Det er ellers godt, Menneſket ſaa let kan vænne ſig til Vin. For 8 Aar ſiden, da var uſfle Krobytte endnu ſjod, vidsde jeg ikke af Vin at ſige, men nu —

Gr. Ja nu — Vaa ſaadanne Gæſtgi-ver-ſteder, ſom Boreſ, gaaer det ganſke anderledes til. Hvilket elendigt forroget Hul var ikke dette tilforn! og nu de ſmukke Værelſer, de ſjore Vindueſtuder!

Lor. Vinduerne ere for store; de giøre Stuerne saa hse, at man ikke engang har en eneste mørk lille Krog, hvor man uformørkt kan tage sig om Hagen, naar der falder et eller andet utidigt Drd, hvorover man da bliver bl.eg.

Gr. Du behøver ikke at tage Dig om Hagen; hold blot Torklædet for Ansigtet og fig, Du har Næseblod!

Lor. Næseblod? J kan jo ikke taale at see Blod.

Gr. Du skal holde Mund!

Lor. Dgsaa synes mig ikke om Skildtet paa vort Gæstgiversted.

Gr. Hvorfor ikke? Den sorte Biørn har kostet mig 5 Rdr. at faae malet.

Lor. Ja, men det er just Navnet: den sorte Biørn, jeg ikke lider. Tilforn heb vort Gæstgiversted: det hvide Lam. Hvorfor har J ladet borttage Lammet, og sætte den store Biørn med det røde Gab over Porten? Det forekommer, mig altid, naar jeg seer paa Biørnen, somom Folk ville spørge mig: Har Biørnen opslugt Lammet? Og hvad skal jeg da svare?

Gr. Du skal ikke svare Noget, men gaae din Wei. Elige taabelige Tanker maa Du ikke lade næres hos Dig. Biørnen hænger nu en-

gang der; Du behøver jo ikke at see paa den. Drik engang! (Lorents drikker.)

Lor. Skient endnu engang i Glasset, Fader! I har dog gjort klogt deri, at I anvendte de mange Penge paa at bygge. Det smukke Gæstgiversted staaer paa en fast Grundvold. Huset kan man ikke tage fra Jer, men Pengene —

Gr. Tal ikke derom, Lorents! Huset har nu staaet i to Aar; Alt er forglemt, og ei Noget undrer sig længer over den pludselige Forandring. Pengene have virket til Fordeel, og ville endnu fremdeles virke saaledes. Dog, ikke eet Ord derom! Tryk et Segl for din Mund! Drik Wiin! Ikke en Lyd ud over dine Læber, kære Dreng! Bæggene have Dren.

Lor. Sørg kun ikke for mig fra den Side! Tag blot Jer selv iagt! thi I har sundum saadanne underlige Manerer paa Jer. — Det var dog godt, at Moder døde; thi ellers vilde Sagen vistikke være bleven en Hemmelighed.

Gr. Ja, Moder — Hun bildte sig nu stedsse ind, at Bønnen kunde udrette Alt; men Himlen seer og hører ikke saaledes ned til os paa Jorden. Nu er Hun gangen hisset. Du har Ret, det er godt, hun ikke fik Noget at vide.

Lor. Ja, men, hvis hun nu vidste det, vilde hun oppe i Himlen skrig Af og Vee!

Gr. For Guds Skyld, Dreng, skrig dog ikke saaledes! Husk dog blot, vær, betænk dog, Folk mumle endnu Dit og Dat om vor pludselige Velstand, og Du skriger endda Af og Vee! Hvi skulle vi nu ogsaa tale om saadanne Ting? Drik din Biin ud, og saa ville vi gaae tilfængs!

Lor. Her! en Vogn ruller udenfor. Der kommer Fremmede.

Gr. Nu saa gaa da ihast ud! før dem ind! Det er jo mørkt, og de kunne ikke see den sorte Biørn.

(Lorents iler ud. Greif sætter Kuffet samt Glas tilside og tænder Lys. Lorents træder strax ind med en velklædt Rejsende.)

Den Fremmede. God Aften, Hr. Vært! Kan jeg overnatte hos Dem?

Gr. Til Tjeneste, til Tjeneste. Rigtignok ere Værelserne allerede næsten optagne af adskillige fornemme Herkaber; men for Deres Naade har jeg dog endnu anstændig Plads tilovers. De vil sagtens have to Værelser? Markor, anvies Herren Num. 4 og 5!

Lor. Skal see.

D. Fr. Hvis De har Plads, snsted, jeg gierne at udhvile her nogle Dage.

Gr. Mågen Være for mig og mit ringe Huus; men i dette Tilfælde maa jeg underdaniggen udbede mig, De behageligen vilde optegne Deres ærete Navn, Karakter og Forretning.

D. Fr. Er De saa nysgierrig?

Gr. Om Fortællelse! Ikke Jeg, men Politiet her er saa aarvaagent og strengt.

D. Fr. Saa? Behøves da dette? Er Egnen her virkelig usikker?

Gr. Gud bevar's! Blot Forsigtighed.

D. Fr. Ja Forsigtighed er ogsaa bleven anbefalet mig; man har endog advaret mig mod denne Egn. Undertiden skulle, yttrede man, Mennesker pludseligen forsvinde her — derfor beroliger det mig, at Politiet er paa dette Sted saa aarvaagent; thi jeg maatte nødvendigens reise herhid.

Gr. Aarvaagent, ja overordenligen aarvaagent. Nu, det er jo ret herligt. Marker, Blæk, Pen og Papir!

Lor. (Bringet den Fremmede det Forlangte, men taler sagte til Faderen) Fader! Hvorfor holder I nu Lærklædet for Ansigtet? I bløder dog vel ikke allerede?

D. Fr. Alle mine Hemmeligheder tør baade De og Politiet vide. (Han skriver) Jeg hedder Oldenburg.

Lor. (sagte) Fader!

Gr. Ol — Olden —

D. Fr. Et bekiendt Navn. De har vist allerede tilforn hørt det.

Gr. Det veed jeg dog ikke.

D. Fr. Jeg er Kiøbmand.

Lor. (sagte) Fader!

Gr. Afsted Markor! Iob ned i Koffenet, hent Wiin fra Kiølderen! Hr Kiøbmand Oldenburg —

Lor. Kom med! jeg gaaer ikke alene ned i Kiølderen.

D. Fr. Jeg kommer fra Petersburg.

Gr. (Til Lorents, meer beroliget) Saa? — Hører Du vel? fra Petersburg kommer han.

Lor. Naa, det er herligt. Petersburg er jo langt herfra!

D. Fr. Jeg reiser i Familie-Anliggener.

Gr. Nu, saaledes er Alt rigtigt! Der fattes kun, at De skriver, hvorhen De reiser.

Frem. Er det nødvendigt ogsaa at skrive dette?

Gr. Politiet vil saa have det.

D. Fr. O gid det hellere ville ledsage mig! — Jeg reiser til Giæstgiverstedet, det hvide Lam.

Gr. Saa? til den hvide Biørn — det sort. Lam, vilde jeg sige. —

Lor. (sagte) Fader! hold dog Kommetor,
 Klædet for Ansigtet, Gere Læber skælv, I taler
 saa vildt!

Gr. (sagte.) Ei stille, Hallunk' — (hoit)
 Afsted! bring ihast Lys op paa Num. 4 og 5,
 bæk Bordet! Herren vil spise tilaften paa sit
 Bærelse.

Lor. Ja gierne. (gaaer.)

D. Fr. Jeg gaaer endnu ikke op paa mit
 Bærelse, man ønsker at tilbringe en Timestid
 hernede. De synes at være en klog og ærlig
 Mand; i Deres Huus seer det ganske anderledes
 ud, end paa de andre længer bortliggende Gæstgæ-
 versteder, der ofte ligne en Røver-Hule.

Gr. Ja, en ærlig Mand er Jeg! moi-
 somt har jeg skaffet alt det Hele tilbage.

D. Fr. Det har jeg netop bemærket, derfor
 nærer jeg ogsaa Tillid til Dem. De skal raade
 mig.

Gr. Med megen Fornoielse.

D. Fr. Jeg søger min mistete Fader.

Gr. Deres mistete Fader? hvor er han da?

D. Fr. Ja, naar jeg blot vidste det. For
 omtrent 3 Aar siden reisede han ad denne Vej;
 vi have ikke nogensomhelst sildigere Underretning
 fra ham, og jeg har al Marsag til at frygte, han
 er kommen afdage paa en voldsom Maade.

Gr. Gud bevar's! — Hvad hed den
 fiære Fader?

D. Fr. De har jo læst, at jeg hedder M-
 benburg, altsaa —

Gr. Ja ja, ganske rigtigt! (Han kalder)
 Spvarter! Hvi noser Du dog saalænge? Du
 Knegt! — — Spvarter, bring Wiin! Du be-
 hover ikke at gaae ned i Kielderen; der staar
 endnu en Glaske af den gamle Wiin i Skabet.
 Den naa'ige Herre onsker ibast Wiin.

D. Fr. Lad det kun blive, Hr. Vært! og
 hør mig! Min Fader var en formuende Kiseb-
 mand i Sachsen.

(Fortsættes i næste Num.)

K. R. Thoring.

Hr. Concellieraad Behrmans Bidrag
 indkommer Eøndagen den 12te December.

Borger = Bennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 50.

Løverbagen den 11 December 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestrøde No. 105.

Det hvide Lam og den sorte Bjørn.

(Slutning.)

G. Hvorledes? Jeg meende, i Petersburg —
D. F. Nei, ikke han, men jeg er bosat der. Han tilskrev mig for tre Aar siden, at han vilde besøge mig og medbringe en betydelig Sum Penge, men der kom ikke nogen Fader, og jeg fik eiheller noget Brev. Saaledes ventede jeg bestandigen forgieves, indtil jeg, drevet af Angst, for nogle Maaneder siden selv ilede til mit Fædreland. O Gud! desværre var min Fader ikke længer der; man troede, at han allerede forlængst var kommen til mig i Petersburg. Jeg har mistet ham, og reiser nu for at komme paa Spor efter ham. Raad De mig! hjælp mig! det skal ikke være til Tab for D. m.

Gr. Tab? Hvorledes? hvilket Tab?

D. Fr. Ud denne Bei er min Fader reist. Her følger jeg ham Skridt efter Skridt. Hvor jeg kommer hen, hviler jeg ikke, førend jeg har indhentet Underretning og giort Efterspørgsel paa Stedet: derfor —

Gr. Fasten vil det dog være alfor silde. Klokken er strax tolv.

D. Fr. Jeg kommer sagtens for silde til at redde ham; men det er endnu Tid at drage Gierningen frem for Dagens Lys, den Gierning, som kanske blev udøvet denne Midnattens-Stund.

Gr. Dvarter! bring Wiin! Wiin! (sagte) For Pokker! jeg har jo tilbragt saamangen Nat med Drik, og saaledes faaer man hurtigst Ende paa Tiden.

(Lorents bringer Wiin, og Greif skienker to Glas fulde.)

Gr. Drik, naadige Herre! drik! det er en god gammel Ungarer.

D. Fr. Velan da! det var min Faders Yndlings-Wiin. Gud veed, om han for 3 Aar siden ogsaa drak af denne Art Wiin.

Lor. Nei, den Wiin have vi kun en Tid af eet Aar havt i Huset.

Gr. Hold Mund!

D. Fr. De har nok længe været Gæstgiver her?

Gr. I atten Aar

D. Fr. Erindrer De Dem ikke en venlig gammel Mand, af Navn Oldenburg, som for tre Aar siden opholdt sig her enstund?

Lor. (sagte) Siig dog Nei, Fader!

Gr. Den sidste Sygdom har svækket min Hukommelse; Enhver, jeg ikke seer ofte, glemmer jeg.

Lor. (sagte) Det var godt svaret.

D. Fr. Dog kunde kanske den Bog, hvori de Reisende optegne sine Navne —

Gr. Dengang havde jeg endnu ikke nogen Bog

D. Fr. Hvorledes? Dengang? —

Lor. (sagte) Fader! —

Gr. For to Aar siden, vilde jeg sige; men hvoraf veed De ogsaa, at deres Fader netop er reist ad denne Wei? der gives jo mange Weie fra Sachsen til Peterzburg.

Lor. (sagte) Det Svar var endnu bedre, Fader!

D. Fr. Jeg kan ikke tage feil; thi han har, fra flere Steder paa Reisen, skrevet tilbage til sin Familie. Det sidste Brev er, uden nærmere Angivelse af Byen, dateret blot fra Gæstgiverstedet, det hvide Lam. Hvor ligger vel dette?

Gr. Her finder De ei noget Gæstgiversted af dette Navn

Lor. Nei, slet ikke Noget af saadant Navn. Dette Gæstgiversted kaldes den sorte Bjørn.

D. Fr. Mangen Vært forandrer sit Skildt, og man forglemmer dette. Dog indeholder Brevet en Beskrivelse over selve Personerne i det hvide Lam; kanſkee vil De deraf gienkiende Værten, og kunne ſige mig, hvor denne nu mon opholde ſig.

Gr. Jeg er ikke meget bekiendt heromkring, gaaer ſieldent ud, og har Meget at bestille — den ene Gæstgiver er ikke den Andens Ven. Tom Glasſet, deres Naade! og læg Dem til Hvile! jeg ſkal inat nøiere overtænke Sagen. Spvarter, bring Lys!

D. Fr. Vel, ſaa tænk Dem da om inat! men Brevet maa De dog forſt høre; diti ſøier De mig dog vel.

Lor. (ſagte) Fader lad ham kun læſe! I er ikke længer bleg; Tert Anſigt er ret rødbrunt.

D. Fr. I blandt Andet ſkriver min Fader Folgende. "Et Uveit overfaldt mig idag; jeg maatte alſaa tage ind i denne elendige Landſtykro, kaldet: det hvide Lam. Jeg er ganſke ængſteligen tilmode her, og vilde ønſke, det alt var Morgen. Værten er en ſøer Mand, med ſort krøllet Haar, og ſmaa lumſke Dien."

Lor. (ſagte) Fader! —

D. Fr. (læſer videre) "Hans Søn, et hæsligt, rødhaaret Menneſke, med et af Kopper fortrukket Anſigt, hedder Lorents."

Lor. O Gud! hvor min Næse bløder! (han vil gaae)

Gr. Du bliver her! gaa hen i en Krog og lad Næsen bløde!

D. Fr. (læser videre) "Man har anvist mig et lille Tagkammer og en siendig Ceng. Dette Brev sender jeg med en Bognmandskarl, som rejser bort endnu i denne Nat. Jeg anbefaler mig i Guds Baretægt, han vil beskytte baade Eder og mig." — Naa, Hr. Bært! kiender De ikke saa den Gæstgiver, med en saadan Søn?

Gr. Nei! Nei!

Lor. Nei! Nei!

D. Fr. Her seer De et veltruffet Billed af min stakkels gamle Fader. Havde jeg blot et saadant af Bærten i det hvide Lam, saa skulde jeg nok kiende ham. Betragt engang dette Billed! Vær saa god!

Gr. Jeg forstaaer mig ikke paa Billeder! Bort med det!

Lor. Jeg ikkeheller.

D. Fr. Hvad fattes Dem? Deres Hænder skælve jo.

Gr. Jeg faaer ofte Rystelse, ikke sandt?

Lor. Ja, han har ofte Rystelse paa Hænderne.

D. Fr. Drik Dem et Glas Wiin! det hjælper kanske.

Gr. Nei, ikke en Draabe mere! jeg er syg.

Lor. Ja, I er bleg som et Liig, Fader!
Kom tilfængs Fader! Ud min stakkels Fader!

D. Fr. Han er altsaa Deres Søn?

Gr. Det er Svarteren, den Udel!

D. Fr. See blot først paa dette Billed!
Har De aldrig tilforn seet disse ærværdige Træk?
(han holder det hen til ham.)

Gr. Herre! Skaf mig dette Billed afveien
fra mit Diesyn! bort Dreng, see ikke derpaa!

Lor. Aldrig!

D. Fr. Hvor kan dette venlige Udsyn for-
frække Eder? Ja, naar min Fader viisde sig
inat som en Mand for Eders Seng, med blodigt
Bryst, med knust Hjerneskæl, og vækkede Eder, som
hans Mordere —

Gr. Hvorledes Herre? Mordere?! — Kan
troer dog vel ikke, at jeg og min Søn — Hvad
troer han? hvad tænker han? Hvad vil han os?

Lor. Di stille, Fader! læg Ter, eller drikk
Wiin! I faaer ondt, I falder i Usmagt!

Gr. Hold Mund! jeg faaer jo ofte ondt;
ikke sandt Lorents!

Lor. Ja det Tilfælde har I tidt!

D. Fr. Hedder Deres kop-arrete og rødhaa-
rete Søn Lorents?

Lor. Herre Jesus, Fader! — Det er ikke mig.

Gr. Kom! Kom! bring mig tilfængs!

D. Fr. Kun endnu et Ord! Jeg seer, De er roert, De tager Deel i min Skæbne. Min Fader blev ganske vist dræbt af Bærten i det hvide Lam og dennes Son Lorents. Man fortalte mig paa det sidste Sted, hvor jeg opholdt mig, at omtrent paa hiin Tid var i Skoven funden en Myrde, skjult imellem Buskene og næsten gjort ukiendelig ved Forraadnelse. Det var uden al Tvil min Fader. Jeg har idag været ved Gravhøien. Den ligger endnu oplasket ved Veien. Al, ei noget Græsstraa vover derpaa; den eneste Prydelse er et Kors af tørre Grene, en kærteg Haand har plantet paa Graven. Var De kanske denne Udele?

Gr. Gud i Himlen forbarme sig! Hvad vil det Menneſke mig? Graven ved Veien — Ikke noget Græsstraa derpaa — Et Kors — Jeg skulde have plantet et Kors? — Hvad siger Han, hvad vil Han?

Lor. Al Fader! al Fader! har jeg da blodrøde Haar? —

D. Fr. Smorgen vil jeg igien vandre til Graven. I skulle begge ledsage mig til det blodige Sted, I skulle hjælpe mig at aabne denne Grav. Da vil jeg kyſſe den dyrebare, knuste Pande. Til Grindring vil jeg affkære mig en graa Lok, og I skulle være Vidner dertil. Ikke sandt? I folge med mig, og hjælpe mig at opſøge Bærten i det

hvide Lam. Her er sex Guldstykker for Jer Artighed, og her Korset, jeg har taget af Graven; giem det til næste Morgen!

Gr. Lorents! rør ikke disse Blodpenge! Du brænder dine Hænder. See Korset med Lammet paa! — Hold paa mig, Lorents! Jordan hæver, Himlen gløder! Dit Haar brænder som en Ild!

Lor. Ha! Fader! og Jere Haar er sorte som den sorte Bjorn.

Gr. Herre Jesus! bort med det tørre Kors! Jeg kan ikke taale det! Det er forbi! jeg synker! Lammet veltager og den sorte Bjorn hylter! Herre! omfavn Korset og bed for mig! aabn Graven og nedlæg mig deri! Det er Dets Fader, og jeg — Jeg er hans Morder.

R. R. Thoring.

Hr. Cancellieraad Behrmans Bidrag
indkommer Søndagen den 12te December.

Borger = Vennen.

Ser og tredivte Aargang.

№ 51.

Løverdagen den 18 December 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Intet Nytt under Solen.

I de samme Egne, paa de samme Stæder, ja næsten paa de samme Pletter, hvorfra der siden nogle Aar høres om de gyseligste Rædsels-scener, i det samtlige gamle Grækenland nemlig, forefaldt allerede, for mere end 2000 Aar siden, ei mindre gruelige Optrin. Men det var dengang ei den hæderlige Kamp for Frihed og Uafhængighed, ei ganske de Undertryktes Kamp imod deres Tyranner, som Grækerne føre imod Tyrkerne, men det var Kampen om Overmagten over de mangfoldige større eller mindre græske Republiker, det var en Kamp om den aristokratiske og demokratiske Regjeringsform skulde være den herskende. I Epidsen for den sidste stod Republiken Athenen, ligesaa ubetydelig i sit Omfang som stor ved

sin indvortes Kraft, et Drivehuus for Konster og Vidensskaber, men tifold grusommere, baade imod egne Medborgere og imod Fremmede, end nogen despotisk Tyran; thi der regierede ikke Folket, men Pøblen i den egentligste Forstand, og der gives vistnok ikke nogen mere tyrannisk Regjering end Pøbelregjeringen. I Spidsen for det andet, det aristokratiske Partie, stod Lacedæmon, en reen Militær-Stat, som ikke kiendte andre Dyder end Tapperhed, thi denne indbesfattede hele en Lacedæmoniers Moral. Vel havde Lacedæmon Konger, endog allestider to, men de vare blot Navnet, Magten havde Senatet, det er, Aristokraterne, p. t er ikke her Stedet for at undersøge, hvilken af disse to Regjeringsformer der er den fletteste, men at de begge to ere flette, derom er enhver som kiender Historien, for længe siden overbevist. Vi ville derfor blot anføre enkelte Scener i denne 28 Aars Kamp imellem Demokratiet og Aristokratiet, omendstjøndt vi derved tillige maae beklage, at det vare Grækere allesammen, at det var et Folk, som, stjøndt det var deelt i flere hundrede forskjellige Stater, dog havde fælleds Religion, fælleds Sprog, fælleds Sæder og fælleds Fiender, at dette Folk sønderled sig selv. Grækenland og især Athenen, havde den Gang

naaet Culminationepuncten, det er, den høieste Spidse af sin Magt og sin Cultur. Derfor kunde det udholde en saa langvarig Kamp, som i Grusomhed lignede den nuværende græsk-tyrskiske, men i Formen mere Striden i Spanien.

Athenen var der for de Fortjenesters Skyld, det havde erhvervet sig i Krigen mod Perserne om Grækenlands Frihed, tilstaaet et aarligt Bidrag til at underholde en Flaade imod Fienden af de samtlige mangfoldige Destater i Archipelagus. Dette gav denne Republik en overordentlig Overvægt til Søes og næsten kunde dens Svemagt maale sig med alle de andres sammentagen. Men Athenens Pobel-Regjering var ikke fornøiet med at imodtage disse Contingenter, saalænge Faren endnu truede, man vedblev endog at indkræve samme, da denne havde ophørt og med samme Grunden til de, til samme Siemød af andre frie og selvstændige Republiker tilstaaede, Hjælpemidler. Hvo der ikke vilde betale mere, blev af den atheniensiske Overmagt tvungen dertil og flere smaae Friestater, som havde vægret sig ved at betale denne Skat, bleve ved deres egen Vaaben, de havde givet Athenenserne i Hænderne, overvundne og, for deres Ulybigheds og Opsætsigheds Skyld, gjorde til simple

Undersaattere af den overmodige Republik. Dog holdt de fleste endnu med Athenen, deels af Frygt for dets Overmagt, deels fordi de havde den samme demokratiske Forsatning og folgelig, naar de faldt fra, af andre Stater, som havde en aristokratisk Forsatning, som Lacedæmon, Corinth &c ikke turde vente sig nogen Understøttelse, uden at forandre deres Regjeringsystem. Dog vovede nogle Stater dette farlige Skridt under Krigen stolende paa Lacedæmons Hjælp og iblandt disse var Staden Mitylene paa Den Lesbos — Mitylene — en af de vigtigste.

Denne Republik, den største paa denne De, hældede mere til den aristokratiske Regjeringsform, imedens de fem andre paa samme De, ligesom Naxos, Særne Chios (Scio) og Tenos vare Demokratiet hengivne.

Mitylenæerne, som frygtede for Athenen, der vel kaldte de andre Republiker Bundsforvandre, men i Virkelighed behandlede dem som Herskerinde, besluttede derfor, da Fiendskaberne imellem Athenen og Lacedæmon vare nær ved at bryde ud, at falde fra den første Stat og at forene sig med den sidste. Uagtet nu deres Plan i Forsætningen ei fandt Bifald hos Lacedæmonierne, da disse ikke saae

dem istand til at forsvare Deboerne imod de, dem til Evcs saa overlegne Atheniensere: saa vovede de dog at forfølge deres Forsæt. De befæstede Byen end stærkere, byggede flere Krigsskibe, forøgede deres egen Krigsmagt ved Leietropper &c. Disse Rustninger kunde ei længe blive Athenienserne ubekjendte. De affendte derfor Gesantere med den Befaling til Mitylencæerne, at de skulde afholde dem fra sliq mistænkeligt Udfærd. Mitylencæerne lovede godt Bejr, men vedbleve deres Rustninger. For at dæmpe dette Oprør, — derfor ansaae Athenienserne det — blev der fattet den Beslutning, at Mitylencæerne under en høitidelig Procession, Alle Indvaanere aarligen gjorde ud af Byen, pludseligen skulde overfalbes. Da sliqe Beslutninger toges i offentlig Folkeforsamling: saa brugte man den Forsigtighed at anholde ti Skibe fra Lesbos, som just laae i Havnen, og bringe Mandskabet i Forvaring, for at ingen Efterretning derom skulde komme til Dem. Alligevel lykkedes det en Privatmand fra Lesbos at undkomme fra Athenen til Eubœa, hvorfra han i et lille Fartoi seilede over til Mitylene. Generalen, som med 40 Krigsskibe var sendt ud til at fuldføre denne Be-

lutning, saae sig altsaa fluffet, da det naturligviis ikke blev noget af Processionen. Han befalede derfor, at Mitylene skulde udløvere alle Krigsskibe og skibe Fæstningsværkerne. For at vinde Tid, bød Indvaanerne om Tilladelse at sende et Gesandtskab til Athenen, som blev dem tilstaaet. Da man ogsaa her vedblev de samme Fordringer, Generalen havde gjort, saa begyndte Fjendtlighederne. Mitylencerne søgte at forøge deres Stridskræfter ved Forbund med andre Magter, især Lacedæmon, og Athenienserne sendte endnu flere Tropper til Dem. Mitylene blev indesluttet til Lands og til Vands.

Efter en langvarig Beleiring, som Aristokraterne udholdt i Haab om Undsætning, en lacedæmonisk General havde givet dem Lovte paa, opstod der Uenighed i Byen selv. Hidtil havde nemlig det herskende Partie alene båret de svære Vaaben, imedens de andre Borgere maatte nøies med de lette. Paa den lacedæmoniske Generals Raad bleve nu ogsaa disse svær bevæbnede, for med fornet Magt at fordrive de Belærende. Men neppe vare Borgene komne i Besiddelse af disse Vaaben, førend de bød de andre Trods, holdt deres

egne Forsamlinger, forlangte Deel i Bestyrrelsen og truede i modsat Tilfælde med at ville forene dem med den fiendlige Hær. Dette bevægede Aristokraterne til at foreslaae en Capitulation. Denne blev antaget af den fiendtlige General under den Betingelse, at Mitylene paa Naade og Unaade skulde overgive sig til Athenienserne og den atheniensiske Armee strax besætte Byen, dog skulde Generalen, inden Sagen var afgjort i Athenen, hverken lade nogen henrette eller gjøre til Slave. Ved denne sidste Artikel søgte især det aristokratiske Partie at sikre sit Liv og sin Frie-
hed, dog toge endnu mange, enten af Mistroe til Athenienserne eller af Frygt for deres demokratiske Medborgeres Hævn, deres Tilflugt til Alterne. Disse lod Generalen — Paches var hans Navn — under en Bedækning bringe til Den Tenedos, for der at oppebie deres Dom fra Athenen.

Smidlertid gjorde Paches et Streiftog langs med den asiatiske Kyst imod den lacedæmoniske Flaade. Ved sin Tilbagekomst lod han, imod givet Ord, alle øvrige Aristokraterne, tilligemed den lacedæmoniske General, fængsle og bringe til de andre paa Den Tenedos.

Paa samme Tid havde de to, lige saa brave og kloge som tapre Mænd, som efter den store Perikles's Død havde ledet Athenens politiske Anliggender, mistet en Deel af deres Indflydelse paa Folkemængden, og Statsretet var kommet i en Mand's Hænder, der ligesaa meget udmærkede sig ved sin raae Tænkemaaade som ved sin Uvidenhed i politiske Anliggender. Det var en Garver, ved Navn Leon.

H. Behrmann.

Borger = Vennen.

Ser og tredivte Aargang.

No 52.

Lørdagen den 25 December 1824.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos E. M. Cohens Enke.

Pilestræde No. 105.

Intet Nytt under Solen.

(Fortsat, s. f. No.)

Denne Eleon, et raat, udannet, Menneſke uden Indſigter i ſit Fædrelandſ politiske Forhold til andre Stater, ſtod paa ſamme Tid i Epidſen for Republikens Beſtyrelſe, fordi han havde det Talent ved ſin Stemme i Folkeforſamlinger at overdøve de fornuſtigere Talere og ſmigre Pøblen. Som før og ſiden, miſbrugte han ogſaa den Gang den Indflydſſe, han derved havde erhvervet ſig. Saasnart de Ariſtokrater, Laches havde ſendt til Athenen før ſelv at forſvare deres Sag i Folkeforſamlingen, vare ankomne i Byen, bleve de fængſlede, men den lacedæmoniſke General ſulde, efter en Folkebeſlutning, ſtrar henrettes. Denne vidſte at forhale Dommen ved adſkillige, Athenerne behagelige, Tilbud. Nu opſtod Spørgſmaalet: hvad

Straf Mitylencæerne skulde lide, da de paa Naade og Unaade havde givet sig i Athenernes Bøld. Det maae ei glemmes: 1) at Mitylene var en egen, frie, Stat, som ikkun stod i Forbund med Athenen, hvad Krigen imod Persien angik. 2) At det ikke var alle Indvaanere, men ikkun de Aristokrater, som havde forsøgt at rive sig løs fra det atheniensiske Despotie. 3) At det demokratisk findede Partie i Staden havde hjulpet den atheniensiske General til at bemægtige sig Byen.

Dog blev der ikke taget ringeste Hensyn til disse Forhold; Folket, med Garveren i Spidsen, forlangte Hævn og exemplarisk Straf over de formeentligen oprørske Undersaattere, hvad for Grunde de mildere Tænkende end maatte anføre imod det Haarde og Upolitiske i en slig Fremgangsmaade imod en Stats Borgere, som hidtil havde staaet i en saa venstabelig Forbindelse med deres egen Stats Borgere. Cleons vilde Velsætalighed og Pøbelens Hævnjerrighed og Egennytte seirede og Folkeforsamlingen affagde den Dom: "Alle Mandfolk skulde henrettes og Kvinder og Børn af alle Stænder gjøres til Slaver."

Saa snart Folkeforsamlingen var ophævet, blev der et treradaarig Skib, d. e. et Krigsskib,

affendt til den commøderende General, Paches, med den udtrykkelige Befaling, strax at fuldbyrde Dommen.

Heden af de Lidenskaber, som, opflammede ved Cleons Krig, havde bragt Folket til denne uretfærdige Beslutning, blev imidlertid snart afskjolet og gav efter for mere menneskelige Følelser. Denne Folkets Stemning benyttede de ædlere Tænkende sig af til at faae denne Folkeslutning forandret, da det ei var dem ubekjendt, at det for det meste var den ringere Folkemasse, som ved sine Stemmer havde havt Overvægten, ligesom at en Mængde Borgere allerede angrede deres Beslutning. Disse forlangte derfor, tiligemed mange fornemme Borgere og de mitylenæiske Fanger, Sammenkaldelsen af en anden Forsamling til endnu engang at overveie og prøve den tagne Beslutning. De satte deres Plan igjennem, Folket blev Dagen derpaa atter sammenkaldet. Man foreslog en Forandring i den foregaaende Dags Befaling, man talede for og imod samme, men, saa heftig end Cleon satte sig Forandringen imod, blev Resultatet dog tilsidst, at Befalingen skulde forandres derhen: "at ingen mere paa Mitylene skulde miste sit Liv, men al Eiendom confiskeres og Indvaanerne tage deres, saavel faste som Land-Eiendomme

til Fæste af Athenens Borgere." Det moderate Partie sørgede for at Skibet, som skulde overbringe denne forandrede Beslutning, afskaffede strax derefter og Folkene bleve ved Belønninger opmuntrede til Anstrængelser. Derved lykkedes det dem ogsaa at komme endnu til rette Tid, da de bestandigen roede og neppe engang gaved sig Tid til at spise og drikke.

Allerede havde Generalen aabnet Ordren og gjort Anstalter til at fuldbyrde samme, da han erholdt den anden Ordre. Hans Plan havde været at lade alle Mænd kalde sammen, under Paaskud at forkynde dem Dommen fra Athenen, og ved samme Leilighed at lade dem alle nedfable, da Contra-Ordren netop tilintetgjorde den. Dog stod i saa Henseende den Beslutning: at de mitylenæiske Borgere og de smaa Stater paa Lesbos, som disse, enten ved Magt eller Overraskelse, havde faaet paa deres Side, maatte aftræde deres Eiendomme og tage dem som Fællestaar, ei af Republikken Athenen, men af dens enkelte Borgere, af hvilke enhver erholdt sin Part.

Det moderate Partie i Athenen havde ogsaa andraget paa at det maatte tillades de, til Athenen sendte, Mitylenæer, for det meste velhavende Borgere og rige Kjobmænd, at føre

eller lade føre deres Sag i Folketsamlingen. Men derpaa blev intet Hensyn taget, da Populacen maatte frygte for at miste deres nyligen erhvervede Eiendomme, og de bleve, over tusinde i Tallet, uden Ret og Dom, henrettede og med dem den lacedæmoniske General. Saavidt kunne Demagoger gaae!

Paa samme Tid, da disse Rædselsscener bleve udøvede af Grækenlands demokratiske Partie, vare Aristokraterne, i hvis Epidse Corinth og Lacedæmon stod, ei heller uvirksomme. Disse havde beleiret Byen og Staten Platæa, som i Grækenlands foregaaende Krig imod dets dødelige Fiender, Perserne, havde erhvervet sig stor Hæder. Den havde næie forbundet sig med Athenen, da den næiede de samme demokratiske republikaniske Grundsaetninger. Theben, som allerede i Grækenlands FriehedsKrig imod Perserne havde spillet en meget tvetydig Rolle, havde sluttet sig til det aristokratiske Lacedæmon, for at kunne hævne sig for en Fornærmelse, Platæenserne, havde tilføiet samme. Efter en næsten toaarig Blokade vare Indbyggerne, forglemte af deres Bundsforvandte, det letfindige og karakterløse Athenen, i den største Trang, de manglede Levnetsmidler og Kræfter. Saa snart den lacedæmoniske General, som forestod

Beleiringen, fornam dette, sendte han, for at fremskynde Overgivelsen, en Herold ind i Byen, med det Tilbud: at, hvis samme vilde overgive sig til ham og vælge Lacedæmonierne til Boldgivtsmænd, blot de Skyldige skulde blive straffede og end disse ikke uden foregaaende Proces.

Platæerne, ei istand til selv at tilkjempe dem bedre Vilkaar, modtage glade dette Tilbud og overgave Staden til den ædelmodige fiendlige General. Enart ankom der Commissærer fra Lacedæmon som Boldgivtsmænd imellem Thebanerne og Platæerne. Man forelagde de Sidste nogle underfundige Spørgsmaal, som de besvarede, saa godt de kunde. Derpaa fremtraadte Thebanernes Talere, skildrede Platæerne med de sorteste Farver som Fiender af Grækenlands Frihed og fordrede Straf over dem for deres Misgierninger. Boldgivtsmændene gjorde de Anklagede, for et Syns Skyld, nu det Spørgsmaal: om de under nærværende Krig havde beviist Lacedæmonierne og deres Budsforvandte nogen Tjeneste. Da alle benægtede det, bleve de strax førte bort og henrettede. Iblandt de Henrettede vare ogsaa 25 Athener til Gjengjæld for at den lacedæmoniske General var henrettet i Athenen. Ikkun faae af det aristokratiske Partie, som før havde maattet forlade Byen,

blev det tilladt endnu et Aar at boe i samme. Resten, Kvinder og Børn, bleve solgte som Slaver, og Byen med dens hele Gobeet overgivet de Ihebærerne. Efter Aarets Forløb bleve alle Huse nedbrudte og Byen gjort lige med Jorden; af Materialierne byggede de fromme Hedninger, for at forsone Gudene, et Tempel til Ure for Juno, ligesom fromme Christne vilde have bygget et Capel eller et Kloster af samme Grund. Dette var Aristokratie!

Vi gaae nu over til andre Egne, hvor vi ville møde endnu tædsommere Dptr.n. Staden Corcyra paa Den af samme Navn — det nuværende Corfu — var en Colonie af Corinth og havde derfor den samme Regjeringsform, som Moderstaten, den aristokratiske nemlig, dog, som det synes, meget moderat, d. e. uden Haardhed imod de ringere Borgere. Uagtet den Agtelse og den, saa at sige, datterlige Uærbødighed, de græske Colonier pleiede at viise Moderstaten, kom Corcyra dog i Uenighed med Corinth. Skjøndt velhavende, dog ei mægtig nok til at modstaae Corinth's Magt, var Corcyra nødsaget til at forbinde sig med en mægtigere Stat og det valgte det demokratiske-republikanske Athen til Bundsforvandt. En Folge af denne Forbindelse var at det demokratiske System ogsaa i Corcyra blev det herskende.

Under Krigen, som berøber opkom med Corinth, var dette saa heldigt at tage nogle fornemme Corcyraer til Fange. Disse søgte Corinth at faae paa sin Side, satte dem paa frie Fod, under den Forevendning, de havde kjøbt dem frie, men egentlig i den Hensigt, at disse, saasnart de vare komne til deres Fødestavn, skulde indlede Gjenforeningen med deres Moderstat og det peloponesiske d. e. aristokratiske, Forbund.

(Fortsattes.)

H. Behrmann.
